ԽԱՅԼՆ ՊԻՐ ԱՏԷՄ

ՀԷՔԵԱՅԷՅԻ ԶԱՐԻՊԷ

ԷՄԷՐԸ

Ց. ԳՈՒՐՊԱՆ ՎԷ Մ. ՊԻՏԱՐ

ԻՍԹԱՆԳՈԼ,

ՄԱԹԹԱՌՅԻ ՅՈՎՍԷՓ ԳԱՎԱՌԵԱՆ

—

1887

ԱՐԶԸ ԹԷՇԷՔՔԻՒՐ

ՎԷ

ԻՖԱՏԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Պունտան ագտէմ տէրճինէ մուվաֆֆագ օլտուղումուզ «Իքի Գարու Եօլտաշլարը» նամ հէքեայէմիզին էրպապը մէգատիրչինասան թարաֆընտան մէմուլին ղայրի սուրէթտէ օլարագ շաեանը բաղլէթ պույրուլտուղունու քէմալի մէմնունկէթ իլէ կէօրիւպ, պու պապտէ կէրէք հէքեայէյի ատիղանէմիզէ սոլօնէ եազըմագըղա թէնէզզիւլ պույուրան կէվաթը համկէթ սըֆաթէ, վէ կէրէք տիկէր գարիկնի քիրամ էֆէնտիլէրէ արկը թէշէքքիւր իթմէքլիկի՝ քէնտիմիզէ պիր վազիֆէյի մուդատտէսէ ատտ իթմիշիզ տիր։ պու մուվաֆֆագըյէթի վէֆգէյշատէտէն քէսսը ճէսարէթ իտէրէք պու տէֆա տախի իշպու ԹԱՅԸՆ ՊԻՐ ԱՏԷՄ նամ հէքեայէյի զարիպէնին տէրճինէ իպթիտար էյլէտիք։

Սայէյի եարանը վէֆատարանտէ իշպու հիքեայէյի ատիզանէմիզին տախի «Իքի Գարու Եօլտաշլարը» նամ բօման միսիլու շաեանը բաղլէթ պույրուլճաղը, վէ պու մինասիպէթլէ ըէսիտէյի հիւսնի իրիթամ օլաճաղը պիղճէ վարէսթէյի չէքքու իշթիպահ օլտուղու պէտիհի տիր։

Յ· ԳՈՒՐՊԱՆ

1864 սէնէյի միլատիյէսի դեկտեմբեր այլընդն սօն կիւնլէրինտէ բայիթախտըմըզտա մէվսիմի շիթա քէմալի շիտէթլէ հիւքմիւնի իճրա իթմէքտէ իտի։ շէօյլէքի մահը մէղպուրդն 31 ինճի եանի եըլ պաշը կիճէսի պիր գաչ կիւնտէն պէրու էամէքտէ օլան գարաեէլ բուզիկեարը քէսպը իշթիտատ խտէրէք, վէ արա սարա տաախի իրիճէ գար տանէլէրի տիւշմէյէ պաշլատըղընտան, կիճէ հավանդն միւքէմմէլ սուրէթտէ գարլայտճաղը քէշֆ օլունմադտա իտի։

Ֆիլ վագը կիճէնին սաաթ պիր պուչուղը սուլարընտա կէօղ կէօղի կէօրմէզ տէրէճէտէ շիտէթլի պիր թիբի սավուրմադտա իտի իսէտ, իրթէսի կիւնին եըլ պաշը օրմասը մինասիպէթի իլէ հէվանդն պէրուտէթինէ նիսպէթէն կէրէք Գալաթա, վէ կէրէք Պէյ օղլու ճիհէթլէ ըինին ճատտէ սօգագլարընտա էրէյիճէ պիր գալապալըգ կէօրիւլիւպ, քիմի պաշընը բալթաօրընդն եագասը իչինտէ հըֆզ իթմիշ, վէ քիմիսի տախի իրի շալարա սարբյմիշ օլտուգլարը հալտէ քէշթ ու կիւզար իթմէքտէ իտիլէր քի, պունլարդն էքսէրիսի տէլիգանլըլար վէպազը տախի օրթա եաշը ատէմիէր օլուպ իրթէ կիւնի եըլ պաշը թէպրիքի իչիւն քիմի նրշանլըսընա, քիմի չօրպաճըսընա, վէ պաղրյարը տախի չօճուգլարընա վէ զէվճէլէրինէ, թագսիմի ատէթ օլունա կէլէն հէտիյէլէր սաթընդն ալմագ նիյէթի իլէ ճատտէտէ պուլունան տիւքքեանլարա կիրուպ չըգմադլա մէշղուլ իտիլէր։

Աղա ճամի ճատտէսինտէ վագը պազը գազինօլարտա չայկը չալընմադտա, վէ պազը ուֆագ բօնճճը տիւքքեանլարընդն ճամլարը գըրմրզը բէրտէլէր իլէ մէսթուր օլուպ թավշան պալօսը տէնիլէն պիր նէվի ատի սէֆահաթ մահալլէրինտէ պիլէ աղ չօգ ճէմիյէթ պուլունտուղու կիպի, սօգագլարտա տախի մէմիլէքէթիմիզին

ատէթի միճիւլինճէ պիր թագըմ պալարբը չըպլադ խօվարտալար, վէ մէճհուլ իւլ ահվալ քէսանտէն կիրուհ կիրուհ էլլերինտէ ըէնկ ըէնկ ֆէնէրլէր, վէ էօնլէրինտէ լաթէրնա վէ լավութա քէմէնչէ օլարագ (այի վասիլիս էրքէթէ) տէյու հայդըրմագտա, վէ պու մինասիպէթլէ կէրէք տիւքքեանլարա, վէ կէրէք էվլերէ կիրերէք եըլ պաշը պագչիչի թօբլամագլա իրթէ կիւնի իչիւն բագը բարասը թէտարիք իթմէյէ չալըշմագտա խոիլէր։

Գալատէ վասֆ օլունան թաղչան պալարբընըն պիրինտէն չըգուպտա, իչպու հայլագ կիրուհընա գաթըլմիշ, վէ ազ չօգ իւսթիւ պաշը տիւզկիւնճէ, վէ թէքմիլ գաֆասը պիր շալ իլէ էօրթիւլմիւշ օլան ատէմին պիրի, քէմալի խահիշ իլէ (այվասիլի) պէսթէսինի թէրէնիւմ իթմէքտէ իքէն նակեահան սէսինի քէստի, վէ ուսուլ իլէ արգատաչլարընտան այրըլուպ, հէման օլ էսնատէ թագսիմ ճիվարընտան ադա ճամիսինէ տօղրու կէլմէքտէ օլան իւսթի պաշը գար իլէ միւլէմմա ուղուն պօյլու, վէ թավրու հէյէթինէ նէզարէն կիւճլիւ վէ դուվվէթլի տէլիգանլընը պիրինին արդ ասընա տիւշիւպ, վէ ատէթա չիքարընը դօվալայան ավ քէօրէքլէրի կիպի մէրգումն իգինի գօլամայա պաչլատը։

Տէլիգանլը քէնտինին պէօյլէճէ թէագիպ խոիլտիյինտէն ասլա խապէրտար օլմատըընտան պիլա ֆիթուր, վէ էլան եաղմագտա օլան թիրիյէ տախի էհէմմիյէթ վիրմէյերէք ահէսթէ ահէսթէ, վէ տահա տօղրուտու տալկըն պիր հալ իլէ եիւրիւմէքտէ խոի։

Մէրգում Աղահամի ճատտէսինտէ չալիը չալընմագտա օլան տիւքեանլարըն պիրինին էօնիւնտէ թէրէտտիւա իլէ տուրումտուլատը, վէ պիր մըգտար էօթէ պէրի պագընտըգտան սօնրա քէնտու քէնտույէ «Հայըր, հայըր, իչմէտէն ճէսարէթի իտէմէյէճէյիմ» տէյերէք տիւքքեանտան իչերի կիրիպ թէնհա պիր քէօշէտէ օթուրտու, վէ կարսօն կէլիպ «Նէ պույուրուրսունուզ»

տէյինճէ, «բօմը պօլճա պիր բօնճ կէթիր» տէյու էմր իյէտի, կարսօն բօնճու կէթիրիր կէթիրմէզ մէրգումի իչմէյէ պաշլայըպ պիր տահա ըսմարլատը, վէ անը տախի տէրագատ իչտիքտէն սօնրա կարսօնը տէֆա չըդրըտը, վէ պիր բօնճըլա պէրապէր պիր չիչէ տէ այրըճա բօմ կէթիրմէսինի էմր իտինճէ, կարսօն մէրգումին շու հալինէ թաաճիւպ իթմէքլէ «պաշ իւսթինէ» տէյիպ, վէ քէնտի քէնտինէ «սարհօշ տըր ամմա մաշալլահ տօմուզ կիպի իչէյօր» տէյերէք բօմ չիչէսի իլէ բօնճը կէթիրիպ մասանը իւզէրինէ վաղ իթտի։

Տէլիգանլը դատէհէ պիր մըգտար բօմ գօեարագ պիր եուտումտա եարըսընը իչտիքտէն սօնրա, կիւյա չալընան չալկըլարըն ահէնկինի իչիթմէյօր կիպի անլընը էլլերի իչինէ ալարագ մահզուն մահզուն տիւշիւնմէյէ պաշլատը, վագատա եըլ պաշը կիճէսի օլմադըյա գագինօտա պուլունան միչթէրիլէրին մէսէրբէթի սէտալէրինէ, վէ կիրուհի բինտանըն հայու հուլէրինէ նիսպէթէն մումանլէյիհին շու հիզմէնկիզ հալի ճալիպի տըգգաթ իտի իսէ տէ, քիմին նէ վազիֆէսի, պու ալէմտէ հէր քէս քէնտիսի իչիւն եաշար օլտուղու կիպի, մէրգումին հալինէ տախի քիմսէ էհէմմիյէթ վիրմէմէքտէ իտի։

Տէլիգանլըյը գօլամագտա օլան մէճհուլ իւլ ահվալ չախստա կէլինճէ, մէրգում, տէլիգանլընըն գագինօյա կիրտիյինի կէօրտիւքտէ, քէնտի տախի իչերու կիրէճէք կիպի պիր վազիյէթտէ պուլունտու իսէ տէ, հէր նասրլ իսէ քէնտինճէ պիր իհթիրազէ մէպնի պիրտէն պիրէ ըիւճաթ իտուպ տուրտու, վէ իւսթիւ պաշը եաղմագտա օլան թիրիտէն պէնպէյաղ օլտուղու հալտէ գագինօ գաբըսընընն էօնլէրինտէ պիր աշաղը պիր եօգարը տօլաշըպ, մէրգումն հէր պիր հարաքէթինի թէճէսսիւս իթմէքտէ խոի։

Նասրլ քի տէտիք մումանլէյհ տէլիգանլը, քէնտի

միւլահազալէրինէ տալմրշ օլմաղլա բէշի սըրա տօլաշ-
մագտա օլան առէմի կէօրէմէմիշ խոի · պու արա պիր
թագըմ քիւլհան պէյլերի էլլէրինտէ բէնկեամուզ ֆէ-
նէրլէր իլէ գազինօյա կիրուպ վէ « այի Վասիլիս էրքէ-
թէ » տէյէրէք ազիմ պիր բաթըրտը գօբաբտրգլարը-
ռան տէլիգանլը ուդուտան օյանը կիպի պլրրպ պա-
շընը գալտրրտը , վէ հէման եաշարմրշ օլան կէօղէրինի
մէնտիլ իլէ սիլտիքտէն սոնրա սա՛ալիքնա պագտը , վէ
տէրունի տիլտէն պիր ահ չէ.քէրէ.ք քէնտու քէնտուլէ
« սատթ լուչէ կէլիյօր շիմոիյէ գատար էլպէթտէ խա-
նէսինէ տէօնմիւշ օլմալը տրր » տէյէրէ.ք պագը դալան
բոմը տախի իշտի , վէ գատէհի շիշէյէ վուրարագ կար-
սանը ճէլպ իլէ պօրճունը էտա իտուպ հէման գազինօ-
տան տրշարբյա ֆիրրլատը , վէ պու տէֆա քէմալի սիւ-
բաթլէ թագսիմէ տօղրու եիւրիւմէ.քտէ օլտուղու կիպի,
շախտը մէճհուլ տախի ատա սէղտիրմէ.յէրէ.ք Եինէ մու-
մանիլէ.յհին արգասընտան եիւրիւմէ.յէ պաշլատը ։

Գարիյնի քիրամին մալիւմի օլտուղու կիպի Պէյ օղ-
լու հարիքը քէպիրինտէն էվվէլ թագսիմին արգա ճի-
հէթլէրինտէ պիր թագրմ ուֆագ վէ առէթա գուլիպէ
շէ.քլինտէ խանէլէր վար իտի քի , մէղքիւր խանէլէրտէ
պիր չօգ ֆուգարա ֆամիլեալէր իսքեան իթիմէ.քտէ ի-
տիլէր , թարիֆ իթտիյիմիզ տէլիգանը մէղքիւր սօգա-
ղա սաբարագ ուֆաճրգ խանէնին պիրիսինին գաբրսրնը
չալտը , գարու աշրլընճա մէրգում իշէրույէ , կիրուպ ,
վէ գարույը տախի արալրգ պրրաղարագ վալիտէսի զանն
օլունան օրթա եաշը պիր գատընա խիթապէն · · ·

—Գուղում տուտու , ըէճա խտիրէմ եասթրղրմին
ալթընտա սագլամրշ օլտուղում գամայը ալտա կէլ տէտի ։

Մումանիլէ.յհա տէլիգանլընն իշպու թէ.քլիֆինտէն
թիթրէ.յէրէ.ք , վէ հէեէճանը պիր սէտա իլէ · · ·

—Աման էվլատրմ գամայը նէ՞ եարաճագսրն, ըէճա
խտիրիմ եօգարը կէլ, պագ նասրլ ըսլանմրշսրն , հէմ

պէօյլէ երլ պաշը կիճէսի իլէ պէնի եալընրզ պրրաղ մա-
յա նասրլ վիճտանրն բազը օլույօր · · ·

—Ահ վալիտէճիյիմ աֆֆ էյլէ պանա , վագտա հագ-
գրն վար , լաքին նէ եարայրմ պէօյլէ եարմագլրզա մէճ-
պուրրմ ։

—Ֆագաթ պէօյլէ կէճէլէ.յին նէրէ.յէ կիտէճէ.քսին ։

—Տօգթօրրն խանէսինէ կիտէճէ.յիմ ։

—Տէմէ.քքի Մագրուկրն վալիտէսի աղրրլաշտը , էօյ-
լէմի ։

—Օլ խուսուստա հէնուզ մալիւմանթրմ եօգ տրր ,
տօգթօրը կէօրմէ.ք իսթէտիյիմ պաշդա պիր մատտէ ի-
չիւն տիր · Ֆագաթ պու ճիւմլէ պիր արա Մագրուկրն
խանէսինէտէ կիթմէ.յէ նիյէթիմ վար , վէ մալիւմա օրա-
լարը պիր աղ թէ.հլիքէլի օլտուղու իշիւն տիր քի սիլահ
ալմագ իսթէ.յօրում , խմոի ըէճա խտէրիմ տէտիյիմի ալ
կէթիր · · ·

Մէրդումէ գատրն կէրէ.ք տօգթօր թէսմիյէ դրլը-
նան զաթը , վէ կէրէ.ք Մագրուկ տէնիլէն գատրնը թա-
նրը օլմալրյրտը քի , տէլիգանլրնրն պու սօն քէլամա-
ըրնա հիչ պիր կէօնա իթիրազտէ պուլունմայարագ հէ-
ման օտայէ կիրտի , վէ պիր սանիյէ գատար էյլէնտիք-
տէն սոնրա էլինտէ սիյահ գրնը պիր խանչէր օլտուղու
հալտէ կէլտի , վէ ըրչաղը տէլիգանլրյա թէսլիմ իթ-
մէ.քլէ « ըէճա խտէրիմ օղլում պէնի վէսվէսէլէրէ պը-
ըրաղմա օլապիլտիյի գատար չարբզ կէլ » տէտի . վէ մու-
մանիլէ.յհ տախի խանչէրի ալրպ պէլինէ սօգարագ « էլէմ
իւզրէ օվմա վէսվէսէ իտէճէ.ք պիր չէ.յ եօգ » տէ.յէրէ.ք
հէման աճէլէ իլէ տրշարը չրգուպ գաբույը գաբատը ,
վէ թարլա պաշընտան տօղրու եիւրիւմէ.յէ պաշլայա-
ըրագ , վարա վարա Դայլօն գուլլուղու ճիհէթինին սօլ
թարաֆրնտա վագը իլք սօգաղա սաբմագլա էբէ.յլիճէ
կիւղէլ վէ կուսթօղու խանէնին պիրիսինին գաբուսրնը
չալտը , վէ շախտը մէճհուլ տախի հէր նէ գատար տէլի-

—Էվէթ · օտա հէնուզ կէլոի · ֆագաթ պիր աղ էվվէլ կէլիպ տօգթօրը սօրան սի՞զմի խոնիկ աճապ ։

—Էվէթ պէնտէնիզ իտիմ, լաքին նասրլրա սիզի կէօրէմէտիյիմտէն եէնի կէլէն աշճրեա սօրտում իտի, ֆագաթ աշճը «պունտա եօգ» տէյու ճէվապ վէրտի ։

—Պէսպէլի աշճը սիզի թանրմատրզընտան ատէթիմիզ իւզրէ «պունտա եօգ» տէյէրէք սավմադ իսթէմիշ օլմալը տրը ։

—Հէր նէ հալ իսէ, շիմտի քէնտիսինի կէօրէպիլի՞րմիյիմ։

—Զանն իթմէմ, չիւնքի պիր միսաֆիր իլէ խաֆիյէն կէօրիւշմէքտէ տիր, ֆագաթ էկէր իսթէրսէնիզ եօգարը չըգրպտա պէքլէյէպիլիրսինիզ։

—Հայըր միւսաատէմ եօգ, ֆագաթ · · ·

Ցէլիգանլը սէօզինի դաթ իտուպ պիր սանկյէ գատար տիւշինտու, վէ տէրադապ տէֆթէր քիսէսինտէն պիր քեաղատ եըրթարագ իւզէրինէ գուրշուն գալէմ իլէ պիր իքի սաթրը եազը եազտըգտան սոնրա քեաղըտը տիւրտի, վէ պէսլէմէյէ թագտիմ իտէրէք «ըէճա իտէրիմ մատամաղէլ, շու քեաղրտը հէր հալտէ տօքթօր էֆէնտիյէ վիրուպտա ճէվապընը կէթիրմէնի թէմէննի իտէրիմ» տէտի ։

Պէսլէմէ «պաշ իւսթիւնէ» տէյուպ պիր էլի իլէ ֆիսթանընը էթէքլէրինի թօքլատը · վէ դար կիպի պէյազ չօրապլար իլէ մէսթուր օլան հիւսինլիւ թօքուդլարընը տէլիգանլը յա իպրաղ, վէ բէստէն աշդ ու սէվտայէ տայրը բուսմա պիր պէսթէ թերէննիւմ իտէրէք, վէ ատէթա քէքլիք գուշը կիպի սէքերէք ներտիպանտէն եօգարը չըգուպ կէօզտէն նիհան օլունճա, տէլիգանլը տախի հավիրտէ պուլունան դանարէնին իւզերինէ օթուրարագ տիւշինմէյէ պաշլատը ։

Մէրսուսմէ պէսլէմէ դըզրն չէն մէշրէպլիյինէ, վէ պիւլպիւլ կիպի չրթըրթը շագրմալարընա նիսապէթէն,

գանլընեն իղինի պրբագմամագլա արգասընտան կէլմէ.քտէ իտի խսէտէ, մէրգում իլէ պէրապէր սօգաղրն իչի-նէ կիրմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէրէ.ք, քէօշէ պաշրնտա պուլունան խանէնին չրգմասը արգասրնտա սիբէրլէնիպ պէ.քլէմէ.քտէ իտի, շու տախի մալիւմ օլա քի մուսմանլէյհ տէլիգանլը կէրէ.ք դիհնինին իշղալ օլմասընտան, վէ կէրէ.ք սօգաղլար դար իլէ տօլմուշ օլտուղու ոէպէ-պի իլէ քէնտինի թէագիպ իթմէ.քտէ օլան առէմին այագլարը սէսինի իշիտմէյէճէյի թապիյի իտի։

Տէլիգանլընեն չալտրղը գաբու, ենսէ.քիզ եիրմի չաղ-լարրնտա զայէթ չիվէ.քեար վէ ճիմճիմէ պիր բուում պէս-լէմէսինին էլի իլէ աչբլուպ, մուսմանլէյհա տէլիգանլը.յը կէօրիւնճէ տէրագապ թանրտը, վէ աթէշլէր սաչբճը իրի կէօղէրինի մէրգումա աթի իտուպ ըզհարը թէ-պէսսիմ, վէ բումիարա մախսուս օլան թիւրբճէ լիսան իլէ, եանի շընը սին օգուլարագ չբթը բբլթը թէ.քէլ-լիւմէ աղաղ, վէ հէզար նագունիյաղա «ա մաշալլահ միւսիւ Արմենակ խոշ կէլտինիզ, պահս իտէրիմքի միւ-ճէրբէտ պանտ եբլ պաշբրդ հէտիյէ կէթիրմիշ օլմալը-օրնբզ» տէ.յէրէ.ք պիկա թէ.քլիֆ լաթիֆէ.յէ պաշլատը։

Տէլիգանլը մուսմանլէ.յհանրն իշպու իշվէու կիրիշ-մէլերինէ զէրրէ գատար էհէմմիյէթ վիրմէ.յէրէ.ք աղրը պիր վագար քէսպ իթտի, ֆագաթ մէրսումէ կիպի քէնտի տախի թէ.քլիֆսիզճէ օլարագ ճէվապա միւսա-բաաթ պիրլէ . . .

—Ա.ֆ իտէրսին Մարի, վագաա վաղիֆէմի պիլիր ի-սէմտէ, պու ադշամ պէնի խոշ կէօրմէնի ըէճա իտէրիմ։

—Ղատամ սէնտէ պէն լաթիֆ իտիյօրում, ֆագաթ սուալ այպ օլմասրն ամմա պու կիճէ սիզտէ պիր հալ կէօրիւյօրում. հայը օլա վէֆգէլատէ պիր չէ՞յ մի զու-հուբ իթտի։

—Հայրը, հիչ պիր չէ.յ եօգ, անճա պիր ազ պա-չամ աղրը.յօր, նէ հալ իսէ, տօգթօր պուլնտամը ալը։

միւսթախտէմ օլտուղու խանէտե էքսերի ամբպպա էվ-
լերինէ մախսուս օլունա կէլէն աղբը պիր վագար վէ ա-
զիմ պիր սիւքիւթ հիւքմ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, ֆա-
գաթ խանէ սահիպի պուլունան տօգթօր էֆէնտի, սու-
րէթը ղահիրէտե տէյիլ իսէ տէ, պաթընէն բէքտէ
էօյլէ վահտէթնիչին, վէ սօֆու պիր տատմ օրմատրը
էրպապը տրդգաթըն նաղարընտան դուրթուլամաղ իտի։

Գալատէ իֆատէ գրլընտրդը կիպի տէլիգանը եա-
լընըղ գալտրդընտա էինէ տերեայի թէֆէքքիւրէ տալ-
միշ օլուպ, պէշ տագրպա սօնրա պէսլէմէնին շամանթա
իլէ նէրտիպանտէն աշաղա էնտիյինի կէօրէրէք այաղա
գալգտը, մուսանիլէյհա տէլիգանլույա գտբալը պիր
մէքթուպ թաղտիմ իթմէքլէ «թէկքիրէնիպին ճէվապը
տրը · տօգթօր էֆէնտի սէլամ իտուպ, էկէր պու ադ-
շամ միւսաատէսի օրմաղտա եարընն սապահ էրքէն պիլ-
տիյինիզ մահալէ վիլդիթա վիրէճէյինի սիզե պիլտիրմէք-
լիյի ճարիյէնիզե թավսիյէ իթտի» տէտիյինտէ, տէլի-
գանը տախի «թէշէքքիւր իտէրիմ» տէյուպ մէքթու-
պը ալտը, վէ զարֆը իւզէրինտէ «մանթուպ իթտիյի-
նիզ մէսլաղ զարֆը տէրունինտէ տիր» իպարէսինի օ-
գուեունճա, պիր տէրէճէյէ գատար եիւգինտե ասարը
պէշաշէթ նիմայան օլուպ հէման պէսլէմէյի սէլամլա-
յարադ տրշարը չըգտը։

Միւսանիլէյհ արգասընտա մէճհուլ իւլահվալ շախս
օլտուղու հալտէ, մահալի մէկքիւրտէն մուֆարէդաթ
իտուպ Գալեօն գուլլուղունա վէ անտէն տախի Գալա-
թա սէրայընընն էօնիւնէ չըգրպ եանմադտա օլան ֆէնէ-
րին ալթընտա տուրտու, վէ մէքթուպու աշարադ տէ-
րունինտէն իւչ լիրալըգ պիր պանգա գայիմէսի պուլուն-
ճա, քէնտու քէնտույէ «պու զաթ բէք սախավէթլի
տիր, պէն քէնտինտէն եայընընդ պիր լիրա իսթէմիշ ի-
տիմ» տէյէրէք հէման օրալարտա պուլունան պիր սար-
բաֆա միւրաճաաթլէ գայմէյի պօգտուրտու, վէ պիր

մանավ տիւքքեանընա կիրէրէք խասթալէրէ մախսուս
օլան ալա էնկիւրի արմուտը, վէ տահա մէյվէլէր սա-
թընն ալտրդտան սօնրա պիր օգգալրդ իտաս էքմէք, վէ
պիր գաչ տանէ տախի երլ պաշը սիմիտի միւպաեա իթ-
մէքլէ հէման Գայլօն գուլլուղունտան աշաղա եանի բա-
բաղ քէօրրիւսիւնէ տօղրու քէմալի սիւրաթլէ հէմ եիւ-
րիւր վէ հէմտե քէնտու քէնտույէ սէօյլէշէրէք «նասրլ-
տա ֆէնա էսէյօր» տէր իտի։

Ֆիլ հագրդա տէլիգանլընընն տէտիյի կիպի հավա
կիթտիքճէ ֆէնալաշրպ գար թուֆան տէրէճէյի նիհա-
յէտե թէշէտտիւտ իթտիյինտէն սայքի սօգագլարտա
հիչ քիմսէ գալմայրպ վէ լուգիկեարընն ինիլթիսինտէն
մատե հիչ պիր սէս սէտա իշիտիլմէմէքտէ իտի։

Մուսանիլէյհ տէլիգանլընընն հէր պիր հարաքէթինի
քէմալի տրդգաթ իլէ կէօղէմէքտէ օլան շախս տախի
մէրդումընն արգասընտան եիւրիւմէքտէ, վէ քէնտու
քէնտույէ «վար իսէ տօգթօրտան բարա ալտը, ահ շու
տօգթօր էֆէնտիյի պիր էլէ կէչիրսէմ» տէմէքլէ թաա-
գիպինէ տէվամ, վէ օլապիտիյի գատար քէնտիսինի
կէրէք մահալլէ պէքճիլէրինէ, վէ կէրէք մէրդումտէ-
լիգանլրյա կէօսթէրմէմէյէ ճահտու իգտամ իթմէք-
տէ իտի։

2.

Վասֆ իթոխիմիզ տէլիգանլը եէնիչէհիր ճատատէ-սինի սիւրաթլէ իմբար իտէրէք Ցօլապ տէրէսինէ վա-սըլ օլտու, վէ մահալի մէգքիւրտէ վագը խարապէ եիւզ թութմուշ ուֆագ պիր խանէնին էօնիւնտէ տուր-տու, վէ գարունը չագչագը օլմայուպ, անճագ արա-լըզընտան տըշարըյա պըրագըմը օլան իրի չէքերէք իչերույէ կիրինճէ, շախսը մէճհուլ տախի տայիմա քէն-տինի կիզլէյերէք մէգքիւր խանէյէ միւթթասըլ պու-լունան ալչաճըգ պիր էվին գարուսընը, ճէպինտէն չը-գարտըզը անահտարը իլէ աչըպ իչերույէ տախիլ օլտու։

Տէլիգանլը յը էվէ իտխալ իթմէկտէն էվվէլ կէրէք խանէյի մէգքիւրտէ թէվաթիւն իտէնլերին ահվալի տա-խիլիյէլերինի, վէ կէրէք օլ կիճէ կիւզերան իտէն հալ-լերի օգուեանլարըմըզա թէֆհիմ իթմէքլիյի մինասիպ ատտ իտէրիզ։

Մէգքիւր խանէ իբի գաթտան իպարէթ, վէ իւչ օտայը հավի օլուպ, իւսթ գաթրն իբի օտալարընտա խանէ սահիպի օլան պիր բում ֆամիլեասը իգամէթ իթմէքտէ օլտուզու կիպի, ալթ գաթտաքի օտայը տա-խի էրմէնի միլէթինէ մէնսուպ, պիր անա իլէ գրզ իս-թիճար իթմիշլեր օլմաղըյա, օգուեանլարըմըզրն պիզիմ-լէ պէրտապէր մէգքիւր օտայը կէօզտէն կէչիրմէլերինի թէմէնի իտէրիզ։ Շունու տախի ունութմայալըմ տի-մէյէ քի մէգքիւր խանէնին սահիպի Նիգօլի Նամինտա օրթա եուշը պիր ատէմ օլուպ, մերգում Եէնիչէհիր ճատատէսինտէ պիր մէյխանէ իշլէթմէքտէ օլտուզուն-տան, ագշամլարը կէճ վագրթ էվինէ կէլէպիլիր օլմա-զրյա, մերգումրն ղէվճէսի ալթ գաթ քիրաճըրն իթի-բարլերինէ էհէմմիյէթ վիրմէյերէք, մահկա գօճասը

կէլտիկինտէ եօգաբրտան աշաղա ինուպտէ գարույը աչ-մաղլըգ զահմէթինտէն դուրթուլմագ իչիւն գարունը սիւրիկիւսինի տախի գօյմատըգտան մատէ զէնպէրէյէ պիր իր պաղլայըպ տըշարը.յա պըրագմայը ատէթ իթ-միշ իտի։

Հավլիտէն անճագ իւչ պէշ գատէմ նէրտիւպան իլէ մէգքիւր օտաճըղա կիրիլտիյինտէ, տէրունինտէ ին-սանըն կէօզիւնէ չարբաճագ սուրէթտէ նիւմայան օլան ֆագրու զարուրէթէ նիսպէթէն վէֆգէլատէ պիր թէ-միզլիք, վէ օլապիլտիյի գատտը պիր ինթիզամ հիւքմ իթմէքտէ օլուպ, պու հալ իսէ սաքին օլանլարը սօն տէրէճէ սէֆֆալէթլերի իլէ պէրապէր թապիաթ սահիպի օլտուգլարը բէք գօլայ քէշֆ օլունապիլիր իտի։

Օտայի մէգքիւրէնին էշեասը իսէ, զայէթ էսկի պիր սէբէթ սանալըգ, վէ ատի պիր մում խակէմէսի, վէ պիր քաչ տանէ տախի դըրըգ տէօքիւք սանտալեէլեր-տէն լպարէթ օլուպ, սաղ ճիհէթինտէ զայէթ միւս-թամէլ ֆագաթ թէմիզճէ պիր եաթագ սէրիլմիշ օլ-մաղրյա, մէգքիւր եաթագտա միւսիւննէ պիր գատրն եաթմագտա, վէ մերգումէնին ույգուտա օլտուզու հալտէ տախի, արա սարա իթմայի ահու էնինլերինէ, վէ ճաբ ճաբ ինլէմէսինէ պագրլընճա, պիչարէնին մուհ-լիգ պիր խասթալըզա կիրիֆթար իտուկի անլաշրլմագ-տա իտի։

Խասթա գատրնըն եաթաղը իթթիխալինտէ պուլու-նան պիր քեարկէֆին իւզերինէ պաշրնը վագ իտուպ-տա եիւզիւն գօյու ույումագտա օլան կէնճ պիր գրզրն սուրէթը միանթազամատէ ալբպ վերտիյի նէֆէսինին սէտասը, վէ տըշարբտա էսէն չիտէթլի բուզիկեարը ուլամասը, մահալի մէգքիւրտէ հիւքմֆէրմա օլան տէհ-շէթլու սիւքիւթի իկալ իթմէքտէ իտիլէր։

Պաշրնա տիքէնլի թաճ վագ օլունտուզու հալտէ տիվարտէն ասըլան պիր «խաչէլութիւն» թասվիրի կէօ-

բիւլիւպ, զանն իտէրսին քի «փաչէն» իւզէրինէ կէրիլի օլան էֆէնտիմիզ. քէնտինին չէ քմէքտէ օլտուղու էզի-յէթի ունուտուպտա, մահզա մահալի մէղքիւրին հիւզ-նէնկիզ մէնզարէսինէ, վէ ալէլ խուսուս սաչարը տար-մուտաղին պիր հալտէ օլուպ դասավէթի ույգուսունա տալմիշ օլան մէրգումէ տուխմէթը զիւհրէ բէյքերին հալի ևէս իշթիմալինէ ամթիզ նազարը տրդգաթ իտէ-բէք ահմադտա իտի։

Պալատէ վասֆ իթտիյիմիզ քեարկէֆին իւզերինտէ, եանի ույումագտա օլան կէնճ գըզին պաշը ուճունտա նիմ ըշրդ իլէ բարլամագտա, վէ ան պէ ան սէօնմէք մէլքէզինէ կէլէն պիր գանտիլ, օտայը մէղքիւրէնին տէրունինի իհաթա իտէն սէֆալէթը վէֆգէլատէյի տէհշէթլի սուրէթտէ թէնվիր իթմէքտէ իքէն, բուզ-կեարբն սատմէսինտէն նակէհան բէնճէրէ աշրուպ գան-տիլ սէօնտիւ, վէ ադշամտան պէրի սաչմա տանէլէրի կիպի ճամլարը տէօյմէքտէ օլան գար թուֆան օտանին տէրունինի սավուրմայա պաշլատը։

Օգույանլարըմըզա մալիւմ օլտուղու կիպի, պէօյլէ նիչէ նիչէ բագիտամէն վէ էհլի իֆֆէթ գըզնբաղլար նամուսլարընին վիգայէսի իչուն կիճէ կիւնտիւզ գահ-բիմանքեարի պիր սէպաթլէ չալըշմագտա, վէ (պիր թա-գըմ վիճատանսըզ վէ ինսաֆսըզ իշ սահիպլէրինին մեր-գուման մնզլումէլէրին շու հալլէրինտէն միւսթէֆիտ օ-լանագլարը սուրէթտէ) արապասը պիր բարայա իշ իշ-լէմէքլէ ագվաթը եէվմիյէլէրինի թէտարիք իթմէքտէ տիրլէր քի, մէրսումէլէրին իշպու շաեանը թագտիր հալէրինէ, ասրըմիզին տէլիգանլրլարը թարաֆընտան ասլա էհէմմիյէթ վէրիլմէյուպ (միւսթէնալէրէ սէօղիւ-միւպ եօգ) պիլ աքիս աշիֆթէլիքտէն, վէ պիր մղտար թըրախուսմատէն պաշգա հիչ պիր լեյագաթը զաթիյէլէ-բի օրմայանլարա հիւրմէթ վէ բիայէթ խալլտիյի էսէֆէ շաեան տըր։

Հէր նէ հալ իսէ պալատէ իշար գրլնան մէրսումէ գըզնբաղ տախի էնճալէրի միսիլու կիճէյի կիւնտիւզէ գաթարաղ չալըշմագտա, վէ իշլէտիյի իշ միւսթաճէլ օրմաղրա իլք կիճէսի սապահրարա գատար իշլէմիշ օլ-տուղու կիպի, օլ կիճէ տախի իշլէմէքտէ իքէն նաարլ-սա կէնճլիք հալի իլէ ույգույա զալէպէ խէմէյէրէք քեարկէֆին իւզերինտէ ույուեա գալմըշ իտի. քի, բէն-չէրէնին աչրըմասըրլա զուհր օլան չամաթատէն պիր-տէն պիրէ օյանուպ քէնտինի քօյու պիր գարանլրդ ի-չինտէ պուլտուղունտա նիյէ օղրատըղրը պիլէմէյէրէք հէման սրչրայուպ պյաղա գալդը, վէ պու խըշմ իլէ գրեեամտէն գանտիլին տէվրիլտիյինի ույգու սէրսեմիյի իլէ ֆարդ իտէմէյէրէք էվվէլա բէնչերէյի գաբատը, վէ սոնրա գանտիլի եագմագ իչիւն պիր քիպրիթ չա-գըպ, մէղքիւր քիպրիթին ըշրդրլրա գանտիլին տէվրի-լիւպտէ քեարկէֆին իւզէրինտէ կէրիլի օլան աղըր գա-տիֆէ գումաշրն եաղ իլէ միւէմմա օլտուղունը քէմալի տէհշէթ իլէ կէօրիւր կէօրմէզ, էլլէրինի պաշրնա վու-րարաղ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը։

Վագտա պու հալ զավալը գըզնբաղ իչիւն բէք տէհշէթլիւ պիր տարպէ իտի. զիրա իւզէրինէ սըր-մա իշլէմէքտէ վէ հէման պիթմէք իւզրէ օլտուղու մէղ-քիւր կիրան պահա գատիֆէ գումաշրն արթրդ հիչ պիր իշէ եարամայըպ թապլիյի ճէրիմէ չէ քէճէ յի չէ օյլէ տուր-սուն, վէֆգէլատէ իհթիեաճը օլտուղու իշճիլիյի տախի ալամայաճաղը, վէ պու եիւզտէն տիւշար օլաճաղը զա-բուրէթ ու մէշադգաթը տիւշիւնտուքճէ. տիւնեալար պաշրնա զրնտան օլմագտա իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ վուդույի հալի խասթա գատրնա տախի տուեուրմագ, իսթէմէյուպ, մուազզամ զալթլէրէ մախսուս օլան գահ-բիմանքեարի պիր տուլղու իլէ հըսս իթտիյի տէրա ու է-լէմէ զալէպէ իտէրէք չար նաչար սէսինի քէստի. վէ քէօր քէօրունա օտանին իչինի տօլաշարագ կիւճ պէլա

կիւճ իւհթիւեաթէն սագլամըշ օլոռուղու սգարմաչէթ մու-
մունը պուլուպ եաղտը, վէ օլապիլոիյի գատար օրթա-
լըղը թէմիղլէոիքտէն սօնրա, կերէք խէլէճանընտան
վէ կերէք օտանըն տէրունինտէ հիւքմ իթմէքտէ օլան
սօուղը հըսս իթոիյինտէն, թիլթրէյերէք էլլերի իլէ ի-
չինտէ քիւլտէն պաշգա պիր շէյ պուլունմաեան թօրրագ
մանկալը պիր գաչ տէֆա գարըշտըրտը, վէ եանը պա-
շընտա պուլունուպտա կէօղիւնէ (կիյեօթին) շէքլինտէ
կէօրիւնէն քեարկէֆէ ալթֆը նազարը տէհշէթ իտէրէք
քէնտու քէնտույէ «ահ եարապպիմ ինսանըն չըլտըր-
մասը հիչ պիր շէյ տէյիլ տիր» տիմէքլէ իբի էլլերի իլէ
եիւգիւնի էօրթիւպ ռուս բուս վէ եիւրէքլէր բարալա-
յըճը պիր հալ իլէ տէֆաէն աղլամայա պաշլասը։

Պիչարէ դըղճրազ պու հալի բիւր մէլալ իլէ պիր
մրգտար սէսսիզ սէտասըղ կէօզ եաշլարը տէօքտիւքտէն
սօնրա այաղա դալդը, վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ պի-
թիշտիրիւպ տէօքիւլէն եաղտան պէրպատ օլան գատի-
ֆէյէ ատէթա պիր էօլիւյէ պագարճասընա պագարագ,
վէ երինէ խօտ պէ խօտ սէօյլէյերէք. . . . «ահ չիմտի
նէ՞ եաբայըմ, եարբն սապահ սահիպի կէլտիյինտէ նէ
ճէվապ վիրէյիմ, ղէվալը վալիտէճիյիմ շու խասթէ հա-
լինտէ պու դաղայը տույտուղունտա աճէպ նէ գատար
եիւրէյի օյնայաճագ, աման եարապպիմ պու գատար
սէֆալէթէ, պու տէրէճէ ֆէլաքէթէ պէնիմ կիպի զաիֆ
իւլ պիւնեէ պիր մախյիւք նամսըլ թահամմիւլ իտէպիլիր.
էյ եէրին վէ կէօյիւն խալիդի ճէնաալը մէվլա, ամէպա
նէ կիւնահ իշլէմիշիմի պէն պիչարէյի թա պու գատար
տէրտ ու էլէմ կիրիֆթար իթմէքտէսին. էվէթ, պու
չէքմիյիմ թահամմիւլի նագապիլ սերէնճամլէրէ պագը-
լըրսա, պէն միճէրրէտ բահմի մատերէ տիւշմէղտէն էվ-
վէլ բէք պէօյիւք պիր կիւնահ իշլէմիշ օլմալըյրմ, եա
բապպիմ արթըզ պու մէշաղդամը վէֆգէլատէյի չէք-
մէյէ սապը ու թագաթրմ դալմատը, իմտի լութֆէն

ճանրմի ալ տա պարի խէլաս օլայրմ» տէմէքտէ իտի։

Մումանիլէյհա պիր մրգտար սիւքիւթ իթտիքտէն
սօնրա եաշարմըշ կէօզլէրինի տիվարտէն ասրյը օլան հաղ-
ըէթի իսա թասվիրինէ աթֆ իտէրէք պիրտէն պիրէ
սիլքինտի, վէ պիր ազ էվվել հաղդա իթտիյի չիքեայէթ-
տէն նատիմ օլարագ հէման տիղ իւսթիւնէ կէլիւպ, վէ
օլ սուրէթը մուգատտեսէյէ խիթապէն . . . «թէօվպէ
թէօվպէ, սատ հէզարան թէօվպէ, սէն եա էֆէնտիմ
սէնքի պէնիյի պէշէրէ մախսուս օլան հեր պիր կիւնահ-
տէն մէսուն վէ պէրի օլտուղուն հալտէ, մահզա պէնիմ
կիպի կիւնահ.քեարլար իշիւն, եարաթմըշ օլտուղուն
գուլլարտան թահ.քիր իտիլտին, միւպարէք վէ ալլահա-
նի եիւղիւնէ սիլլեէր վուրտուլար, տէօյտիլէր, թիւ-
քիւրտիւլէր, վէ նիհայէթի ազիզ դանընը շու (խաչըն)
իւզէրինտէ տէօքտիւյիւն վաղըթ տախի տիւշմէնլէրինէ
աֆֆ իթտին, իմտի պիր ազ էվվել հալիմտէն սանա թէ-
շէքքի իթմէքլէ իշլէտիյիմ իսթայէ տախի աֆֆ էյլէ,
էվէթ պէլիրիմքի սէն մահզա սէվտիյին դուլլարը տիւն-
եա ֆէլաքէթլէրինէ կիրիֆթար իտէրէք անլէրի թէճ-
րիւպէ իտէրսին, սէն ճէմիյի պիչարէկեանընն մույինիսին
էվէթ իյթիրաֆ իտէրիմքի պէնիմ ճիւրմ ու իսեանըմ
չօգ, լաքին սէնին տախի լութֆ ու քէրէմինին հատտ ու
բաեանը եօգ, իմտի իշթէ եիւղիւմի կէօզիւմի եէրլէրէ
սիւրէրէք սանա նիյազ. . . . .

կէնճ դըզ եիւզիւն գոյու եէրէ գաբանըպ պալա-
տէ մուհարրէր ճան խըրաշ քէլամլէրի անսամիմ իւլ պալ
թէքէլլիւմ իթմէքտէ իքէն նահեահան սէօզիւ աղզընտա
գալարագ հայրէթլէ գաբույա տօղրու պագա գալ-
տը։ դիրա թամ պու էսնատէ պիրտէն պիրէ օտա դա-
բուսը այըլուպ ֆասը էվէլտէ թարիֆ իթտիյիմիզ տէ-
լիգանը իշերույէ կիրուպ, էլինտէ օլան մէյվէլէրի սան-
տըղըն իւզէրինէ վաղ իտէրէք, քէմալի հիւրմէթ ու
թաաղիմ իլէ մումանիլէյհայէ եանաշրպ էլինի ուզաթտը։

Մէրգումէ՝ տէլիգանլըյը կէօրիւնճէ կիւլ Եանադ-
լարը ալ ալ օլարագ «ամ Արմէնակ մէնմիսին» տէտի։

Արմէնակ (պունտան սոնրա պիզ տախի մէրգումը
Արմէնակ թէսմկյէ իտէճէյիզ) թարիֆի ղայրի գապիլ
խէլէճանլը պիր սէտա իլէ քէլամէ ազաղ խոուպ . . .

—Էվէթ սէվգիլիմ Մագրուկ պէնտէնիզիմ, վէ էլ-
տիֆի պաշլամըղըն տուայա պէն տախի իշթիրագ իտէ-
րէք պէրապէր խիթամ իտէլիմ, զիրա նէ կիւնահրմը
սագլայըմ, պիր ազ էվէլ մէլայիդէլերէ մախսուս պիր
հալ իլէ ճէնազը հագգա նիյազ էյլէտիյինտէ խյրատ
իթտիյին միւէսսիր քէլամլարը տիյնէմէքտէ իտիմ, վէ պու
խուսուստա ամֆիֆրնը թալէպ իթտիքտէն սոնրա սիզի
գավիյէն թէէմին իտերիմքի տէտիյինիզ սէոզլէր բէք
տոզրու տրը . Եանի ճէնազը վաճիպ էլ վուճուտ հազ-
ըէթլէրի ճէմի պիչարէկեանըն վէ մազլումիարրն մէտէտ-
քեարը տրը» տէտի։

—Ա՛հ ազիզիմ միւսիւ Արմէնակ պունուն մուհագ-
գազ օլտուղունու բէք բանա պիտիյիմ հալտէ պիր ազ
էվվէլ վուգու պուլան տէհշէթլի պիր գազատէն միւ-
թէէսսիր օլարագ քէնտիմի զապթ իտէմէյուպ հալիմտէն
հագգա շիքեայէթ իթմէքլէ պէօյիւճէք պիր խաթատէ
պուլունմուշ օլտում։

—Հայր օլա մէլէյիմ նէ գազա վուգու պուլտու։

Պիր քէրրէ շու քեարկէֆին իւզերինէ պագընը-
ղ։

Վէ կէնճ գըղ օգուեանլարըմըղըն մալիմի օլան
վագասյի էլէմ պախշայը սուդիշի պիր հալ իլէ թարիֆ
իտինճէ, Արմէնակ ճէվապէ ազաղ պիրլէ . . . .

—Ոէն սաղ օլ ճիվանըմ, նէ եաբալըմ պիր գազա
տրը օլմուշ ամֆի հագլէ էլպէթտէ չարէսինի պուլուրուղ,
զիմտի պըրագալըմ օնուտա սիզին հալինիզէ նազլը քէ-
լամ իտէլիմ, էվվէլա մէշղուլիյէթիմտէն նաշի իքի կիւն-
տէն պէրու սէնի կէօրէմէտիյիմ իչիւն պանա ամֆի իթ-
մէլիսին, » տէտի։

—Իսթադֆիրուլլահ էֆէնտիմ, սիզ իշճի պէր ա-
տէմ օլմանըզլա մաղուրսունուզ։

—Թէշէքքիւր իտերիմ, վալիտէնիզ նամըզ օլտու։

—Ոայքի նասըլ իսէ էօյլէ տիր,

Վէ իքիսի պիրլիքտէ խասթանըն եաթաղընա եա-
նաշարագ մէրգումէյի թէտագգ իթտիքտէն սոնրա Մագ-
ըուկ քէլամէ պէտ իլէ . . .

—Ցօգթօր պու կիւն հէր հալտէ կէլէճէք իտի,
լագին կէլմէտի։

—Էվէթ կէլմէտիյինի պիլիրիմ, ֆագաթ եարըն
սապահ հէր հալտէ կէլէճէյինէ էմին օլապիլիրսինիզ։

—Տէմէք քի սիզ տօգթօրու կէօրտունուզ էօյլէմի։

Արմենակ մումանիլէյհանըն իշպու սուալինէ ճէվապ
վիրուպ վիրմէյճէյինէ տայըք պիր սանկյէ գատար թէ-
րէտտիւտ իթտիքտէն սոնրա . . .

—Ա՛հ Մագրուգ, պիլիրսին քի պէն սէնատէն հիչ
պիր չէյ կիզլէմէք իսթէմէմ, պու հաֆթա կիճէ կիւն-
տիւզ իշէտիյիմէ նէսպէթէն ուսթամտան պիր բարա
հարճլրդ ալամատրմ, վէ մալիումա պէօյլէ կիւնլէրտէ
ագճէնին էշէտտը լուզումի տախի թապիլի օրմաղրլա,
շարնաշար պիր միդտար իսթիգրաղ իթմէյէ մէճպուր
օլտում քի, պու մինասիպէթլէ մումանիլէյհին . . .

Մագրուգ տէլիգանլընը սէօղիւնի գաթ պիրլէ,
վէ սիմասընտա պիր հիւզնու էլէմ հասըլ օլուպ, բար-
մաղըլըլա, մէրգումին պիր ազ էվվէլ սանտրղըն իւզե-
րինէ վաղ իթմիշ օլտուղու մէքիւլտթը կէօսթէրէրէք . . .

—Ա՛հ, կէօրիւնիւր քի պունլարը սաթըն ալմագ ի-
չիւն իսթիգրաղ իթմէյէ մէճպուր օլմուշրն, վագաա
զարուրէթը հալիմիզ պէր քէմալ իսէ տէ, պու ճիւմլէ
իսթէմէզտիմ քի պէնիմ իչիւն պէօյլէ պիր մահճուպի-
յէթի իսթիյար իտէյիտին, » տէտի։

—Քէրէմ պույուրրն ազիզէմ, սիզին իչիւն տիւն-
եաատէ հէր սէրէնճամը պիլ իֆթիխար խսթիյար իտէր

մայէ իթմէ.քտէ տիր, ֆագաթ պու հալ քէնտինճէ պիր մէնֆաաթէ միւպթէնի օլմատըղընա նէ՞ տէլիլ իրայէ օ-
լունապիլիր։

—Ամամ սէնտէ պիլիմ կիպի ֆագըրլարտան նէ՞ մէնֆաաթ հասըլ օլապիլիր, վէ պունտան գաթի նա-
զար, մէկէր տիւնեատէ միւսթէսնա ատէմլէր պուլունա-
մայմը, մէկէր հէր ատէմ միւթլագ մէնֆաաթը զաթիյէ
իշլ՞ենմի պիր տիկէրինէ էյլիր իսէր։

—Հագդրնըղ վար միւսթէսնալէր պուլունապիլիր, լաքին նասրլաա պու ատէմին հագդրնտա հրսս իթտի-
յիմ մուհապէթէ նիսպէթէն հէր պիր թավրու հալի տախի պանա զարիպ կէօրիւնիյօր։

—Նէ՞ կիպի։

—Ամէսէլա, էվէլ էմիրտէ հանկը միլլէթէ մէնսուպ, վէ նէրէլի օլտուղու մալիւմ օլմատըղը կիպի, հէր լի-
սանը, քէնտի էօզ լիսանը մատէրզատը կիպի թէքէլլիւմ իթմէ.քտէ, վէ մին էլ գատիմ հանկը մէմլէ.քէթլէրտէ
վագրթ կէչիրտիյի խուսուսընտա տայիմա սիւքիւթ իթ-
տիյի կիպի, իսմ ու շէօհրէթինի տախի կիղլէմէ.քտէ օլ-
տուղու զարիպ տէյի՞մի տիր։

—Վագտա իքիմիզ տէ պու ատէմի վալիտէմին խասթալըզընտան պէրի, եանի անճադ իւչ այ գա-
տար վար քի թէսատիֆէն թանրտըգ, իշպու միւտէթ
զարֆընտա պիր իքի տէֆա էնայի միւսահիպէթիմիզ-
տէ նէրէլի օլտուղունու սուալ իթտիյիմտէ, մէրգում
«պէնիմ վէթանըմ տիւնեա տրը» տիմէ.քլէ իքթիֆա ի-
տուպ, պիլ աքիս քէնտիսի կէրէ.ք պէնիմ վէ կէրէ.ք սի-
զին հալի հաղրը ու մաղիմիզի ինճէտէն ինճէ.յէ անլա-
մագլըղա վէֆդէլատտէ իսահիշկէր օլտուղունը տախի է-
յիտէն ֆարգ իթմիշիմ տիր, ֆագաթ պունըյլա պէ-
րապէր մէրգում հանկը միլլէթտէն օլուրսա օլսուն,
պէնճէ պուրալարընը պիլմէ.յէ ասլա լուզում կէօրմէմ,
էլ վէրիրքի քէնտիսի ղայէթ սախալէթլի ալիմ վէ նա-

խէմ տէ, հալպուքի տօգթօրքն ալի ճէնապ պիր զաթ օլտուղունու, վէ մէրգումա միւրաճաաթ իթմէքլիյիմ պէնճէ պատիյի մահճուպիյէթ օլմատըղընը սիզ տախի թէսլիմ իտէրսինիզ զանն իտէրիմ, տէյիլ մի։

—Ինա նէ սէօզ, մէրգումին զայէթ նազիք վէ ուլուվվի մէշրէպ պիր զաթ օլտուղունա շիւպհէ իթմէք ճայիզ օլապիլի՞րմի։

—Պունտան զաթի նազար, շու իսթիդրաղ մատտէսի մէկէր եալընըզ սիզի իչին մի տիր, մէկէր պէնիմ տախի սէֆիլէ պիր վալիտէմ եօգմը տըր քի, պէնտէնիզտէն պաշգա պիր մուչին ու մէտէտքեարը պուլունմամագտա տըր։ պունը չըլա պէրապէր մատէմ քի չալըշմագտան հիչ պիր վագըթ իմթիհնա իթմէմէքտէյիմ, աղ միւտէթ զարֆընտա պօրճունու թէտիյէ իտէպիլէճէյիմ տախի պէտիհի տիր։

—Հէր նէ հալ իսէ թէշէքքիւր իտէրիմ։

—Լաքին ադիղէմ, մէրագըմը մուճիպ օլան պիր մատտէ վար քի, նէ գատար տիւշիւնիյօր իսէմտէ պիր տիւրլի հալլ իտէմէյօրում։

—Նէ մատտէ իմիշ օ։

—Մէսէլա պէնտէնիզ տախի սիզին կիպի տօգթօրուն նատիր իւլ էմալ պիր զաթ օլտուղունու գապուլ իտէր իսէմ տէ, հալպու քի մումանիլէյհին հագգընընդտա կէօսթէրտիյի օլ խուսուսի թէվէճճիւհաթէ տախի պիր մանա վէրէմէյօրում։ զիրա պէնճէ պու թէվէճճիւհ սըրֆ պիր ինսանիյէթ տույդուսընտան թէվէլլիւտ իթմիշ օլամազ։ ուագընն օլմայա քի մէրգում սիզէ . . .

—(Կիւլէրէք) Թէաչիւգ մի տիմէք իսթէրսինիզ . . . տօղրուսու պու բէք թօհաֆ տըր, մէրգում՝ պապամ եէրինտէ պիր ատէմ օլմաղըլա հիչ պիր վագըթ թէաշիւգէ դալգըշամայաճաղը շէօյլէ տուրսուն, մէկէր սիզէ տախի ըղհարը մուհապէթ իթմէքտէ տէյի՞լմի տիր։

—Էվէթ պէնտէնիզի տախի բէտեր մէգամը չըլա հի-

մուսալը պիր զաթ օլտուղունա գաթան չիւպհէ ճայիզ ատէյիլ տիր։

—Պէնատէնիզտէ օ էֆքեարտայըմ, լաբին եարբն սապահ կէլտիյինտէ էկեր մինատիպէթ ալտրբրտամ քէնտինի իսթիճվապ իթմէ.ք նիյէթինտէյիմ, զիրա էկեր...

Արմէնակ սէօզունի իթմամ իտէմէտի, չիճիրիւ պուտրա էվին գաբուսը էօնիւնտէ պիր շամաթա զուհր օլուպ, վէ միւթէագիպէն պիր թապանճա բաթլամասը սէտատը իշիտիլտիյինտէն, կէնճ գրզ տիւ չարը խէվֆ ուէնտիշէ օլարագ «ահ աճէպ նէ՞ օլտու նէ՞ վար» տէյուպ պաշտան սեղաղա գատար թիթրէտիյի կիպի, տէլիպանը տախի ապիմ պիր թէլաշ իլէ հէման սօղագ գաբուսունա տօղրու սէյիրթտի իսէտ, Մագրուկ սրգը սրգրյա մէրգումին եագասընա սարրլարագ...

—Ա՛հ տիվանէմի օլտուն նէրէյէ կիտիյօրսուն, հէլէ սապը էթ պագալըմ,» տէտի։

—Շու բաթրրտրյը պիր անղայալըմ, պագալըմ, նէ օլմուշ։

—Հայրը հայրը քէնտինի թէհլիգէյէ իլգա իտէճէքսին։

—Զաթէն վագրթ կէշտի, վէ պէն իսէ էրքէնճէ էվէ կիթմէյի վալիտէմէ վատ իթմիշ իտիմ, շիմտի մէրգումէ կէճիրտիյիմ իչիւն տիւչարը վէսվէսէ օլաճագ տրը, իմոի պէնտէ աղրճրգ մում վար շու քեաղրտ ֆէնէրի վէր տէ եագտյըմ կիտէյիմ ինչալահ եարբն եինէ կէօրիւշիւրիւզ։

—Լաբին ըէճա իտէրիմ քէնտինիզի սագրնընրզ, զիրա պու սօղագլար կէրէյի կիպի թէհլիքէլի տիրլէր։

—Ամամ սէնտէ պիր շէյ եօգ նէ թէհլիդէ օլաճագ,

Մագրուկ տէլիգանը.յա պիր քեաղրտ ֆէնէր վէրտի, վէ օլ տախի եագրպ սօղագ գաբուսընատն տրչարը չրգտրզընտա, մումանիլէյհա տախի նէրտիւպանը պաշընտա տուրմագտա իտի։

Տէլիգանը գաբույը գաբայրզ տրչարը չրգտրզ մոգ, Մագրուկ մէրգումին տէհշէթլիւ պիր սէտտա իլէ հայդրրտրզընը իշիտէրէ.ք նէյէ օղրտարզընը պիրմէտի, վէ այագլարը պիրպիրլէրինէ տօլտրրճասընա գօյտրագ հէման գաբույը աչտը, վէ թա էշիյին իւզէրինտէ եիւղիւն գօյու եաթմագտա օլան պիր ինսան վիճուտի կէօրիւպ օլ տախի ավաղը օլտուգճա հայդրրտրագ հէման օրտաճրգտա պայրլա գալտը։

Իշպու շամաթատէն էվին սահիպէսի օլան գատրն տոխի օեանուպ սօղագ գաբուսընա կէլմիշ օլմազրլա։ Արմէնակ Մագրումը մէրգումէյէ թէալիմ իթտիրտէն սօնրա, մէրգումը թէշիխս իտէպիմէ.ք իշիւն պաշընը եօգարը գալտրրպ, վէ էլինտէքի ֆէնէրին ըշրզրյրա մէճրուհրն եիւղիւնէ պագրնճա պէյիի տօյանրպ, վէ թարիֆի նագատիլ պիր տէհշէթ իլէ «էյ վահ պիզիմ տօրթօր էֆէնտի տիր» տէտի։

Ֆիլվագը եիւղիւն գօյու եաթմագտա օլան շախ զիքրի սէպգաթ իտէն տօրթօր քէնտիի իտի.ք պէօվրինտէն մէճրուհ օլարագ եէրէ սէրիլմիշ, վէ ճէրիհատրնտան ճէրիհան իտէն գան պիր գտրրշ գատար եաղմրշ օլան դարը տէհշէթլիւ պիր գրրմրզրյա պօյամրշ իտի։

Պու սրա կիճէ գօլու տէվրինի պիլթիրիպ Տօլապ Տէրէսինէ տօղրու կէլմէ.քտէ իքէն թապանճա բաթլամասընը իշիտէրէ.ք գօշուպ կէլմիշ, վէ միլտզիմ էֆէնտի վուգույի հալի անլատրգտան սօնրա էլինի մագթուլրն կէօյսիւնէ գօեարագ «Պու ատէմ ֆէնա հալտէ եարատանմրշ իսէ տէ, հէնուզ պէրհայաթ տրը. իմոի չարուգ պու պիչարէնին թէտավիյի իպթիտայիէսինէ թէշէպպիւս օլունմալը տրը» տէյուպ տէրագատ պիր թէճկիրէ կէթիրտի, վէ մէճրուհը ուսուլ իլէ թէճկիրէյէ գօյտուրուպ իքի նէֆէր զապթիյէ իլէ մէրքէզէ իրսալ իթտիրտէն սօնրա, մահալի ճինայէթտէ Արմէնակտան մատէ քիմսէյի կէօրէմէտիյինտէն մէրգումը տէրտէսթ

պիրլէ իսթիճվապէ պաշլատը։

Պու էնատէ գօնշուլար մահալի մէգքիւրտէ ճէմ օլտուղու կիպի, պալատէ մուհարբէր մէճհուլ իւլ ահ-վալ շախս տախի կիրտիյի խանէտէն չրդրպ թէճէմմիւ իսէն ահալի իլէ պէրապէր ըզհարը էնտիշէ իմմէ.քտէ իտի։

Մէճբուհը մերգումբն ճէպլէրի եօգլանբլտրգտա, ագճէ.յէ տայիր հիշ պիր շէ.յ պուլունմատը։ անճագ եանը պաշընտա պիր թապանճա կէօրիւլաիւ իսէ տէ, քէնտիսի բըշագլա վուրուլմուշ օլմաղըլա, մահղա նէֆ-սինի մուհաֆազա իմմէ.ք իշիւն թապանճայը իսթիմալ իմմիշ օլտուղունա միլագիմ էֆէնտի գանա՛աթ կէթի-բերէ.ք Ազմենակրն իսթիճվապընա տէվամ, վէ մերգու-մբն իւսթիւ պաշը տախի նըզամէն թէհարրի օլունտուգ-տա, էվինտէն ալմըշ օլտուղու գամա իլէ իլ.ք ախշամ-տան պօզտուրտուղու իւշ լիրալըգ պանգնօթբն գու-սուրը, եանի իքի լիրայը միւթէճավուզ պիր մէպլաղ մէյտանէ չրգընճա, պու իմարէլէրտէն միլագիմի մեր-գում պիթ թէտրիճ Ազմենակտան շիւպհէ իմմէ.քլէ, մերգումբն իմիրապլարընա հէվալէյի սէմի իմիպար իմմէ.յէրէ.ք, հէման թահտէլ հրֆզ մերքէզէ իրսալ, վէ վուգույի հալի պա ժուրնալ մերճիյինէ պիլարտի։

3.

Ցօլաղ տէրէսի ճիվարընտա պու հալէրին վուգու պուլտուղու կիճէնին ֆէբտասը կիւնի, եանի եըլ պաշը կիճէսի պօղաղ իշի քէօյլերինին պիրինտէ ղայէթ պէս-յիւ.ք վէ կիւղել պիր եալըտա միւթանթան սուրէթտէ վէ շաշաալը պիր զիյաֆէթ վիրիլմէ.քտէ իտի։

Մէգ.քիւ.ք եալըտա կիճէնին սաաթ իքի սուլարընտա միւ.քէմմէլ պիր թաամ իտիլմէ.քտէ, վէ էնայի թաամ-տէ իտարէ.յի ադատահ օլունուգ միսաֆիրլէրին հէր պի-րի այրը այրը «չօդ սէնէլէրէ, իսմի շէրէֆինիզլէ միւ-շէրրէֆ օլասընըզ» տէ.յէրէ.ք խանէ սահիպլինին մատա-մընը թէպրիք իմտիբլէրինտէն, միւմտիլէ.յհանըն իսմի վէրոնիգա օլտուղու անլաշըլմագտա իտի։

Մատամ Վերոնիգա քէնտույի թէպրիք իտէնլէրին հալ ու ճընսլյէթլէրինէ կէօրէ էտայի թէշէ.քքիւրտէ գուսուր իմմէմէ.քտէ, եանի նիսա թայֆէսինէ մուխ-թասարէն նիմ թէպէսսիւմ իլէ պաշընը է.յէր, ֆագաթ տէլիգանլըլարա կէլինճէ կէօզ ուճը.յլա աշրգանէ նի-կեահլէր, վէ մուֆասսալէն նիւվազիշքեարի սէօզլէր իլէ ճիւմլէ հազրբունըն խաթրընը պիրէր կէօնա թալթիֆ ու թանթեպ իտէր իտի։

Մէրսումէ էլլի եաշընա գատէմ պասմըշ ուզուն պօյլու, չաթրգ գաշը, զայէթ էսմեր վէ գուրու պիր գաարն օլուպ, սինինէ նիսպէթէն քէնտույի հէնուզ թազէ վէ (գօդէթ) կէօսթերմէ.ք խուսուսունտա էլինտէն կէլէնի տիրիղ իմմէտիյինտէն, մաղալլահ էկէր պիրի քէնտի սիննի հագգընտա ֆիւսթանլըգ իտուպտէ տօղ-րունճա պիր էֆքեար պէ.յան իմտսէ, օ եօլտա պիր պէտ-զէպանը քէնտինէ էն պաշ տիւշմէն ատտ իտէր օլմաղը-լա, հէման էսմրինէ գատ իմմէ.յէ գատար եիւրիւր ի-

տի, վէ իշխէ ահուպպասը թարաֆընտան պու խուսուս-
տա քէմալի ինթիրաղ լուզրէ տավրանըլըր իտի։

Մատամ Վէրոնիգա թէշշիւք իտէրէք խսթէտիյի
ատէմ իլէ օթուզ սէնէյի միւթէճաւիւզ էվլի իտի իսէ
տէ, պու մուհապէթ անճաղ ալթը այ գատար տէվամ
իթտիքտէն սօնրա ատավէթէ թէպտիլ օլտուղունտան
գօճասընը ապա սէվվէղ, վէ տայիմա մէրգում իշխն
«գապա ատամ՝ տըր, կուսթօղղ տըր, խօրեատ տըր»
վէ ղայրիհիմ՝, տէյէրէք թահքիր իթմէքլէ թապկիի
պու ուզոն միւտէթ ղարֆընտա գարը գօճա մապէյ-
նինտէ սույի ախլագէ տայըր պիր թագրմ ույզունտուղ
հալէր, վէ լիսանէ ալընամայտճաղ վագատալէր ղուհու-
բա կէլմիշ իտի իսէ տէ, ֆագաթ (Սէրիքեարէ կէլէնին
այպը մէրամէթ օլունուպ, Քէսրի Նօգսանլէրինի տէպ-
տէպէյի ճահ եարար) պէյթին մաղմունընճա, մալիք
օլտուգլայը տէրվէթ մէղքիւր ահվալի մէղմումէյէ սի-
քէր օրմաղըլա պէյն էլ խալդ չօգլուգ շույս պուրմամըշ
օլտուղու էճիլտէն, գարը գօճա, քէնտի խանէլէրինտէ
պին տիւրլու թէսէյյուսլ մէվճուտ իքէն անլէրէ պագ-
մայուպտա, խալգըն էն ուգիաղ պիր խաթասընը բարթ-
մագլարընա ատրըզ զէմմ իթմէքլիի քէնտիլէրինէ ա-
տէվ իթմիշլէր իտի։

Վագատ մատամ Վէրոնիգանըն իֆֆէթի ու բագի
տամէնլիյի պիզճէ շիւպհէլի իսէտ, պու ճիւմլէ մէր-
տամ, գօճասընը սէվվէտիյինէ, վէ մէրգում «գապա
վէ ատի» տէյու էլգապ վէրտիյինէ ճիհէթ պէ ճիհէթ
հագլը իտի, գիրա մէրգում ալթմըշ պէշ եաշընը կէչ-
կինճէ, վէ կէնճիյինտէ պիլէ չէհրէ զիւրիւրտի, եանի
եիւզիւ ատէթա գալպուր չէքինտէ չիշէք պօղուղու,
գաֆասը տաղ, պըյըգլարը գէրբրդ, ատիշէք վէ տէլի
տախի բէլթէք օլտուգտան մատէ, ախլագը տախի սը-
ֆաթընա հէր վէշհ իլէ ույղուն օլուպ, շէօյլէքի սօն
տէրէճէ ալչագ, միւֆսիտ, խայրն, վէ հէր նէվի ճիւ-

նայէթէ միւթէճաասբը, վէ էլան չու սինն ու սալտէ ալ-
տուզու հալտէ տախի հէվայի նէֆսի իշխուն հէր շէյի
ֆէնա իտէր պիր իխթիյարը պի ար իտի։

Խհթիեարը մէրգումըն իսմի Մանկաասար, վէ շէօհ-
բէթի տախի հալու մէշրեպինէ միւթապրդ օլարագ
«Գարդաշ օղլու» իտի իսէ տէ, թապկիի պու մախլասընա
պուլունտուղու մէվգբյա ույանայանճաղընտան, գաբ բաշ
քէշիմէսինին ախէրինտէ պուլունան «չ» հարֆընը ապը-
ճաղ պէրիյէ ալարագ, Գաբքաշը՝ Գարչագա թէպտիլ,
վէ կիւյա ապատ ճէտտի մուգատտէմա պէօյիւք թա-
թարիսթանտէն հիճրէթ իթմիշլէր կիպի կէօսթէրէրէք,
մէգքիւր Գարչագ տէնիրէն պիր թամամար ճընարընը իս-
մինի թագընըզ էլան պու մախլաս իլէ քէսպը շէօհրէթ
իթմէքտէ իտի։

Մէրգում Գարչագ եան Մանկաասար ապա կէնճի-
յինտէ զարուրէթտէ օլտուղու հալտէ, մուախխարէն
սէքսէն—եիւզ պին լիրա գատար պիր սէրվէթէ մալիք
օլտուղունտան, պէօյէ պիր ճէսիմ վարիատթը նամրլ,
վէ նէ սուրէթտէ գաղանապիմիշ օլտուղունա տայըր
պէյնէլ խալգ պիր թագրմ շահալէր տէվէրան իթմէք-
տէ իտի իսէ տէ, պու խուսուստա պիզիմ ազ չօգ մա-
լիմաթըմըզ օլմագրլա պէր վէչհը տթի պէյան իտէրիզ։

Շէօյլէ քի, Մանկաասարը բէտերի ան ասրլ բուսի-
եալը, վէ Ալէքսանտրօբոլ (Կիւմրիւ) շէհրինտէ միւթէ-
մէքքիւն էրմէնիլէրտէն Պետրոս Նամընտա պիր թիւճ-
ճար օլուպ, սալիք օլտուղու նապիճա թարիքլէրտէն, վէ
իթտիյի պիր չօգ խօվարտալըգլարտան թապկիի իշի պօ-
ղալարտագ ըզհարը իֆլաս իթմիշ, վէ պիր միւտէթ սէ-
ֆալէթը հալ իլէ էվգաթ կիւղար օլտուգտան սօնրա,
նասրլսա հէր տիւրլի հիյլէ ու տէսիսէքեարլըգտա քէն-
տինէ ագրան, վէ պէլքիտէ ֆայրդ օլան էրպասը սէ-
նայիտէն ղայէթ ուստա պիր Բուս իլէ մուարէֆէ բէյ-
տա իտուպ, մէրգում Բուս իլէ պիլ իթթիֆագ դալպ-

զէնլիյէ պաշտպարագ եավաշ եավաշ թիւյիւնի տիւզմէ-
յէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ իտի իսկ տէ, «Շէյլիանքն
մուտու եաթսըյա գատար եանար» տարպը մէսելին ֆէհ-
վասընճա, պու հալ բօլիսին նազարը տրգգաթընտան
գուրթուլամայուպ, մերգում Բուսը ալոզ ու կիրիֆթ
իթմէյէ պիր ֆըրսաթ արամագտա իքէն, նասրլսա Պետ-
րոս պու իշէ քէսալը մալիմաթ իտէրէք հէման վագրթ
զայպ իթմէքսիզին հէնուզ օն իքի եաշընա գատէմ
պասմըշ օլան էրքէք էվլատը իլէ զէվճէսինի, վէ գալպ-
զէնլիքլէ էլտե իտէպիլմիշ օլտուղու բարալարը տսխի
պէրապէր ալարագ մէմլէքէթինտէն ֆիրար, վէ մէմա-
լիքի մահրուսէյի շահանէտէն պուլունան Թրրապուզան
շէհրինէ ճան ալթապիլմիշ իտի. ֆագաթ մերգում Բուս
քաչամայուպ եագայը էլէ վէրմիշ, վէ հէման Սիպէրիա-
յէ նէֆի իտիլմիշ օլտուղու կիպի, Պետրոս տսխի ղը-
յապէն վէ միւեպպէտէն քիւրէք ճէզասըյլա մահ.քիւմ
օլմուշ իտի։

Մերգում Թրրապուզան շէհրինտէ իսմու շէօհրէ-
թինի թէպտիլ իտէրէք եէրլէշտի, վէ Կեավուր Մէյ-
տանը տէնիլէն մահալտէ պիր տիւքքեան աշուպ սար-
ըաֆլըլա պաշտպարագ աղ չօգ ըէֆֆահը հալ իլէ կէ-
չինմէքտե իքէն, զէվճէսինին անգարիպ վէֆաթ իթմէ-
սիյիլէ, միւթէվէֆիյէնին մաթէմի խիթամընա պէքլէ-
մէքսիզին, հէման իքի այտան շէհրի մեզքիւրտե միւ-
թէմէքքին նամուսը պիր էրմէնի գաթօրիկ ֆամիլեա-
սընը գըզըյլա իքինճի տէֆա օլարագ թեզէվվիւճ իթ-
տի, վէ գայը բէտէրինին հայիզ օլտուղու նուֆուզ ու
թէէսսիրի սայէսինտե աղ միւտէթ զարֆընտա սարրաֆ
Պօղոս աղա նամըյլա քէսալը իթիպար իտուպ, վէ պիր
եըլտան սօնրա պիր էրքէք էվլատը տահա տիւնեայէ
կէլմէքլէ իսմինի Պաթիսթ, եանի «Մկրտիչ» թէսմիյէ
իտուպ, մասումը մերգումը իկք էվլատը օլան Մանկա-
սարտան զիեատե սէվմէյէ պաշտատըգընտան, գայը բէ-

տէրինին թէվէճճիւհինի պիր գաթ տահա գաղանմըշ
իտի, հալ պու քի Պեօյիւք օղլու Մանկասար տսխի պու
հալէ գըսգանարագ թա օ կիւնտէն պէտտ իլէ կէրէք
էօյլէ վալիտիսինէ, վէ կէրէք քիւչիւք պիրատէրինէ ա-
տու նազարըյլա պագմաղա պաշտատը(*)։

Յարրաֆ Պօղոս միւթթասրֆ օլտուղու ախլագը
մեզմումէսի իքթիզասընճա իքինճի գարըսընտան տսխի
պրգարագ, պիր թագըմ սիւֆէհա իլէ իթթիֆագ իտէ-
րէք նապէճա թարիգէրէ սալիք օլմաղըլա շունուն պու-
նուն գարըսընը պաշտան չըգարմայա պաշտատը, վէ նի-
հայէթ կիճէնին սաաթ պիրինտե քէօր սարխօշ պիր ա-
չիւֆթէնին խանէսինտէն չըգուպ քէնտի էվինէ տէօն-
մէքտե իքէն, աշիւֆթէյի մեզպուրէնին գօճասը պուլու-
նան զայէթ գապատայը վէ ճէսուր պիր ատէմին էլի իլէ
գաթլ իտիլտուպ սապահլէյին նաշէսի տէնիզ գըյրսընտան
պուլունտուգտա, ճիւմլէ աշինալէրի սօն տէրէճէ
միւքէտտէր օլտուգլարը կիպի, ալել խուսուս մերգում-
մին բագիղե զէվճէսի գօճասընը պէօյլէ պիր տէհշէթ-
լիւ հալ իլէ թէլէֆ իտիլտիյինտէն միւթէսսիր օլարագ
իտսթալանըպ վէ աղ կիւնտէն թէրգը հայաթ իտին-
ճէ, մերսուսմէնին իհթիյար բէտէրի կէրէք թօրնու Պա-
թիստի, վէ կէրէք միւթէվէֆիյէ քէրիմէսինին էօյէ
էվլատընը, եանի Մանկասարը տսխի ածըյուպ քէնտի
իտանէսինէ ալարագ պիլա ֆարգ էօգ էվլատը կիպի գա-
յրըմաղա պաշտատը, վէ Պաթիստի մեքթէպէ գօյտու-
ղու կիպի, Մանկասարը տսխի պիր թիւճճար եանընա

(*) Գըսգանճլրգ տէնիլէն պու մեզմում հալ, ինսանքն
թա հիյնի սէպավէթինտէն պաշտյուպ, կիւն պէ կիւն արթ-
մաղըլա, էն սատէ տիլ քիմնէլէրի տսխի կէօնա կէօն սույլ
հարաքէթէ սէվք իթտիյի կիպի, մազալլահ էկէր զաթէն մա-
յէյի ասլիյէսի տուն պիր ատէմին գալալինի իսթիլա իտէմէք
օլուրսա, արթրգ էօյլէլր պիրէր ճանավար հալի քէսալ ի-
տէրլեր։

գարուլանորբաբ իսէ տէ , մէրգում Մանկասար սուլթ ախլաբը հասէպի իլէ պիր միւտէթ սօնրա թիւճճարը մէրգումին նէգաթինտէ պաղը մինասիպէթսիզ հալլէրտէ պուլանմաղըլա գօփուլուպ պօնպօշ կէզմէյէ , վէ բէտ. բինտէն հիսսէսինէ խասպէթ իտէն մէպլաղը գումար վէ իշրէթէ սարֆ իթմէյէ պաշլատը ։

Ինթիյարը մէրգում Մանկասարին ալու նապէճա հալլէրինէ պիր քաչ սէնէ թօրնու Պաթիստին խաթրը իշին (ղիրա մէրգում չօճուգ պէօյիւտիւքճէ գարընտաշլը , խայրնլրղրնա բաղմէն տէրէճէսիզ պիր մաւ. հապէթ իլէ սէվմէքտէ իտի ։) թահամմիւլ իթտիք. տէն սօնրա նիհայէթ տայանմայարագ խանէսինտէն թարտու թէպեիտ իթտի իսէ տէ , պու տէֆա տախի վերոնիգա նամըյրլա պիր թանէճիք գըզընը թէվասուրթըյրլա , վէ պաշրճա Պաթիստին բէճա վէ նիյագ. լարընտան մաղլուպէն չարնաչար մէրգումին տէֆա խանէսինէ կիրսուպ չրգմասընա միւտաատէ իթտի ։ ֆագաթ պու միւտաատէ պիչարէ ինթիյարը օճաղընը սէօնմէ. սինէ , վէ նամուսընը բայիմալ օլմասընա սէպէպ օլտու։

Շեօյլէ քի , պէր միւգթէզայի չիվէյի գատէր մէր. գում ինթիյարը իշի զաթէն պօզուլմաղա եիւզ թուխ. մուշ իքէն , պիր տէ քիւչիւք գըզը վերոնիգանը Ման. կասար իլէ թէաշշիւքէ պաշլատըղընը սէղէրէք պիւս. պիւթիւն զիհնի շաշրը , վէ մէրգում Մանկասարը հէ. ման խանէսինտէն տէֆ իթտի իսէ տէ , մումանիլէյհին եինէ կեահպէկեահ խաֆիյէն գըզը.յրլա պէրապէր կէօ. բիւշմէ.քտէ օլտուղունու տույունճա , արթըգ պիւսպիւ. թիւն իշի կիւճի պիր թարաֆա գօեարագ իշպու մինա. սիպէթսիզ , վէ շաեանը թագպիհ աշգտաշլըղըն մէնի խուտուսընա սարֆը էվգաթ իտուպ , պու եիւզտէն հէ. ման ըղհարը իֆլաս իթմէք տէրէճէլէրինէ վասըլ օլ. տու . Մանկասար իսէ ինթիյարըն իֆլաս իտէճէյինի անլայարագ , էլան մէրգումին եէտը իտարէսինտէ պու.

լունան քիւչիւք պիրատէրի Պաթիստին վալիտէսինտէն գալմա միրասընը մէրգումտան թալէպ իթմէյէ գալ-գըշտը, վէ հէր նասըլսա Պաթիստին քէնտի հագգընտա օլան մուհապէթը վէֆգէլատէսինտէն իսթիֆատէ իտէրէք մէրգումի գանտըրըպ թարաֆընտան պիլ վէ-քեալէ իհթիյարընը ալէյհինտէ հիւքիւմէթէ իսթիտա իթտի քի, մէրգում պու հալի տույունճա ճանընտան գիեատէ սէվտիյի էօզ պէ էօզ թօրնունընն եանի Պա-թիստին տախի քէնտի տիւշմէնի իլէ իթթիֆագ իթմիշ օլտուղունու անլայըպ, վէ գըզընտան տախի չէքտիյի մէշագգաթը խաթըրլայարագ՝ սոն տէրէճէ մահղուն վէ միւքէտտէր օլմազըլա, հէման Պաթիստին քէնտի եէ-տինտէ պուլունան միրասընը նէ եարբպ եարմայըպ թէտարիք իտէրէք, վէ մէրգում չօճուղուն շէրան ա-գըլ պալիզ օլուպ օլմատըղընա տայըր հիչ պիր կէօնա իթիրազտէ տախի պուլունմայարագ, իսլամ վէ խըրիս-թիյանտէն պիր քաչ միւթէպէր ղէվաթըն մուվաճէհէ-սինտէ Պաթիստին ըէյի ալընըպ, իւչ եիւզ լիրա դա-տար պիր մէպլաղը պէօյիւք պիրատէրինէ, եանի Ման-կասարընն եէտը զատտարանէսինէ թէսլիմ իթմէքլէ խապիսի մէրգումտան պիր գըլթա իպրա սէնէտի ալ-տրգտան սոնրա, արթըգ Պաթիստի տախի խանէսինտէ գապուլ իթմէյէրէք պիրատէրինէ թէսլիմ իթտիյի կի-պի, դըզը վերոնիգայա «Էկէր պիր տահա մէրգում նամուսսըզ չարքընն իլէ կէօրիւշտիւյինի տուեարսամ, շու անտ պու անտ հագգը իչին սէնի ֆէնա սուրէթ-տէ թէէտիպ իտէրիմ» տէյէրէք, պիր թագըմ թէէ-տիսալէր իլէ կիւյա մումտիլէյհանընն կէօղինի գօրգութ-մագ իսթէմիշ իտի։

Մանկասար եիրմի սէքիզ, վէ քիւչիւք պիրատէրի Պաթիստ օն պէշ եաշընտա օլտուղու հալտէ էվին պի-րինտէն պիր օտաճըգ իսթիճար իտէրէք պիրատէրի իլէ իգամէթ իթմէքտէ, վէ սուրէթը զահիրէտէ Պաթիստին

տէրէք, մէրդումա էնիշթէ, վէ էօղ պէ էօղ պապա-
սընա տախի պաճինադ օլմուշ իտի։

Պիշարէ իհթիւարէ կէլինճէ, զավալը առէմճրազ
գէրզը օլաճագ մէլունէնին իրթիքեապ իթոտիլի պու նա-
մուսուզլուգտան տիկիր, վէ տէրէճէյի նիհայէտէ
միւթէէսիր օլարագ ֆէնա հալտէ խասթալանը, վէ
ազ միւտտէթ զարֆընտա, Մանկասարը, թօրնու Պա-
թիտի, վէ գէրզընը տախի լանէթլէյէրէք ազմի տարի
պէգա էյլէտի։

Մանկասարը՝ պապասընտան քէնտի սէհմինէ խա-
պէթ իտէն միրասը չիւրիւթտիւրտէն մնտէ, գարընտա-
շը Պաթիստին հիսէսինի տախի եէմիշ, վէ մէրդումին
վալիտէսինտէն քէնտույէ մէվրուս օլան իւշ եիւզ լիրա-
նըն տախի իբի եիւզ լիրասընը հէվայի նէֆսի ուղու-
րունա սարֆ իթտիքտէն սոնրա, պագի գալան սէքսէն
-եիւզ լիրա գատար պիր մէպլաղ իլէ Ըստամպոլտա
պալրգ բազարընտա պիր սարրաֆ տիւքքեանը քիւշատ
իտէրէք, կիւյա պապասընին սէնամթինա պաշլամըշ իտի,
հալ պու քի մէրդում վասֆ օլունտուղու կիպի զայէթ
ինսաֆսըզ, խայրն, հիյլէքեար, վէ ասլա ալտրդընը վեր-
մէգ պիր ատէմ օլմադըգա, պալատէ զիքրի սէպդաթ
իթտիլի մնսիլու պէ յնէլ էնաֆ «Գարգաչ օղլու» տէ-
յու քէսպը շէօհրէթ իթմիշ, վէ վարա վարա պու մախ-
լաս էրէյիճէ շույու պուլմուշ իտի։

Մէրդում պու թարիզ իլէ էվինի քիւլի հալ ի-
տարէ իտէր իտի իսէ տէ, զէվգ ու սէֆահաթընա կէ-
լինճէ պօլ պօլ սարֆ իթտիյինտէն եավաշ եավաշ սեր-
մայէսի ինզրրաղ պուլմաղա եիւզ թուրթմուշ օլուպ,
քիւչիւք գարընտաշը Պաթիստին մէսարիֆինտէն գուր-
թուլմագ իչուն մէրդումը, Գալաթա ճիհէթինտէ մու-
գիմ վէ ան ասլ իթալէալը Սինեօր ճիովանընի նամիյը-
լա զայէթ ուսթա պիր դալէքեար եանընա չըրադ վեր-
միշ իսթէր, մէրդում ճիովանընի՝ Պաթիստին խաթիտա

հագգընտա բէտէրանէ պիր մուհապէթ խարաղ իթմէ-
լէ չօճուզու տիլ խտհը իւպտե մէքթէպտէն չրգարուպ,
վէ հէր պիր խթէտիյինի անի վահիտտէ իճրա խտէրէ-
պիւսպիւթիւն մէրգումէն գալպինի ճէլպ իթմէքլիյէ
մուվաֆֆադ օլտու։

Պայթիտ կիւնտիւ պէրի էվտէ օյունճադ օյնամագ-
լա մէշղուլ օլուպ, վէ զաթէն մէրգում՝ տօղուշունտան
հէզարիֆէնտ պիր չօճուգ օլմոդրլա կիւնտիւզ ադ չամա
գատար թահտա բարչալարընը եօնարագ բէվ կիւզէլ
սուրէթտէ օյունճագլար էարար իտի քի, խանէ խալ-
գը մէրգումէն պու մէհարէթինի թահսին ու թտագտիր
իթտիրճէ, մէրգում տախի պիւսպիւթիւն մէքթէպտէն
սօղուէարագ էլ հիւնէրի իլէ մէշղուլ օլմագտա իքէն,
պէօյիւք պիրտաէրի Մանկտասար տախի պիր թարաֆտան
իյշու իշլէթէ, վէ գումար օյնամաղա տէվամ իթմէք-
տէ, վէ պիր թարաֆտան տախի իհթիյարընը եիւզ կէօզ
իլէ տիգգաթրընա բաղմէն նասրլտա եօլունու պուլուպ
խթէտիյի վագրթ վէրմէիգա իլէ գօնուշուպ կէսրիշ-
մէքտէ իտի, վէ զարիպ եէրի շուրաար տրը քի, պալա-
տէ վասֆ ու իշար գրլրընտրղը կիպի Մանկասար ղայէթ
պէտ չէհրէ պիր ատէմ օլմադրլա, հէր նասրլտա վէրտ-
նիգանընն օլ տերէճէ կէօյնիւնի գազանմիշ իտի քի,
նիհայէթ կիճէնին պիր նրսֆրընտա մումտիլէյհա պա-
պատրնրն խանէսինտէ եիւքտէ խաֆիֆ վէ պահատէ ա-
զրը հէր նէ վար իսէ թտօրլայուպ մէրգում Մանկասա-
րըն խանէսինէ իլթիճա իթտի, վէ սապահլէյին իքի ա-
ջրգ ու մաշուգէ, Պայթիտտ տախի պէրապէրլէրինտէ
օյտուղու հալտէ իւշիւ պիրլիքտէ խաֆիյէն Ցամանն չէհ-
րինէ ֆիրար, վէ անտէն տախի պիր վաքտրա բաղիպէն
Ըստամպօլա կէլիպ Պէյ օղլու ճիվարընտա դարար իթ-
մէքլէ պիր հաֆթա սօնրա նիքեահ օլուպ գէվճ ու գէվ-
ճէ օլմուշլար իտի քի, պու սուրէթլէ մէրգում խապիս
հէրիֆ գարընտաշընն թէյդէսինի քէնտինէ գէվճէ ի-

տի վէ սատրդ զանն իտէրէ.ք , գարբնատաչը օլաճագ խա-
յբնը պիր գաթ տահա ճան ու տիլտէն սէվմէքլէ թէք-
միլ գաղանտրդը բարայը մէրդումին ավուճունա տօլտու-
բուբ իտի ։

Իշլէր պու մէրքէզտէ իքէն կիւնիւն պիրինտէ Ման-
կասարին տիւքքեանընա ագ սագալը իհթիյար պիր
Ֆըրէնկ կէլիւպ մէրդումը նիմ՝ թէպէսիւմ իլէ սէլամ-
լասը , վէ զարիպ պիր թարզըլա ։

—Վար իսէ պէնի թանրեամատընը , տէյինմի , տէ-
յինճէ , Մանկասար թաաճիւպլէ մէրդումուն եիւզիւնէ
պագարադ . . .

—Հայբր թանրեամատրմ , տէտի ։

—Ֆիրվագը պէնտէնիզի թանրեամասրդրընրգա մա-
զուրսընրդ , ղիրա պէն բէտէրինիզլէ օրթագլրդ իմտի-
յիմ հէնիկեամտէ , սիզ օն պիր եա օն իքի չաղլարընտա
պիր չօճուգ օլտուղունուզտան մատէ պէնտէնիզ տախի
օլ վագրթ պէօյլէ իհթիյար տէյիլ իտիմ , տէյինճէ ,

Մանկասար ադրընը պաշընա թօրլայուպ մէրդում
Ֆըրէնկի տրդգաթը թամամէ իլէ թէճէսիւս իթտիքտէն
սոնրա չիւպհէլի պիր թարզ իլէ ճէվապ վիրէրէ.ք . . .

—Ցօղրուսու հիչ պիր չէյ խաթրըմա կէլմէյօր ,
իմտի տահա աչրդ սուրէթտէ քէնտինիզի թանրթասա-
նրդ մէմնուն օլուրսում , տէտիյինտէ , մէրդում ։

—Բէ.ք ալէա , սիզ Բուսիա մէմալիքինտէ եանի
կիւմրի չէհրինտէ սաքին օլան Պետրոսին մախտումի տէ-
յի՞ամիսինիզ , տէտի ։

—Էվէթ , տէտիյինիզ տօղրու տրը , պէնտէնիզ մէր-
դումին օղրույում , լաքին պէնի նամրզ պուլապիլտինիզ ։

—Բէ.ք դօլայ , չիւնքի բէտէրինիզ Պետրոս աղա ,
պէնիմ գալպզէնլիք ճինայէթի իլէ միւթթէհիմ օլուպ-
տա Սիպիրէ սիւրկիւն իտիլտիյիմտէ . . .

Մանկասար մէրդումին պու սըյրրգճա իյթիրաֆ
իմտիյի սէօզլէրի իշիթտիկինտէ պաշտան այաղա գա-

ու մէհարէթը զաթիյէսինէ հայրան օլարագ , վէ մէր-
գումի չօճուղուն պիր կիւն հէր հալտէ պէօյիւք պիր սէ-
նաթքեար օլաճաղընա գանատաթ կէթիրէրէք , Պաթիս-
տի զիեատէսի իլէ սէվմէքտէ , վէ պօլ պօլ կիւնտէլիք
վիրմէքտէ օլտուղու կիպի , Պաթիստ տախի հագդընը
եէմիշ օլան գարընտաշընա պար օլմատըգտան մատէ ,
հաթտա նագտէն մուավէնէթ տախի իթմէքտէ իտի :

Մանկասար հէվայի նէֆտանիյէսի իլէ օղրաշարագ
վագթինի կէչիրտիկի հալտէ, գարբսը մատամ վէրոնիգա
տախի պօշ տուրմայուպ գօնշուլարը պուլունան եագը-
ջըգը պիր տէլիգանը իլէ ինսիյէթ բէյտա իտէրէք
մէրգումի իլէ մէրճիմէյի ֆուրսունա վիրմիշ իտիքի , Պա-
թիստ մէրգումէնին պու հալինէ վագբֆ օլարագ , պիր
գաչ տէֆա կէլինինի , վէ տահա տօղրուստու թէյզէսինի
(զիրա մէրգումէնին Պաթիստին վալիտէսի գըզգարընտաշը
օլտուղու օգուեանլարըմըզա մալիմատիր) թէքտիր
վէ թայյիպ իթտիրտէն սօնրա , նիհայէթ վուգուլի հալի
Մանկասարա պիլտիրտիյինտէ , գարը գօճա մապէյնին-
տէ նիֆագ ու շիգագ բէյտա օլուպ պիր չօգ միւնազաա-
լէր վագը օլտու , վէ մատամ վէրոնիգա պու գըյլ ու
գալտէն պիր տէրէճէյ գատար իհթիրազ իտէրէք ա-
թընը օյնաթմաղա մէյտան պուլամատըղը իչիւն մուգ-
թարրպ օլմագտա , վէ պու ըգթըրապ ու իֆթիրագընն
սէպէպի Պաթիստ օլմաղըլա , մէրգումին ալէյհինտէ
տիմէտիյի սէօզլէր վէ իթմէտիյի ազվիյաթլար գալմատը
իսէտէ , Մանկասար , գարընտաշը Պաթիստի սէվմիյինտէն
տէյիլ , մահզա մէրգումին եիւգիւնտէն մէնֆաաթը
օլտուղու իչիւն , գարըսընա բաղմէն օլապիլտիյի գատար
գարընտաշընը թատահհուպ իտէր վէ գարբսը «պէն պու
չարգընը էվիմտէ իսթէմէմ» տէր իտի իսէ տէ , Ման-
կասար մէրգումէնին սէօզլէրինէ էհէմմիյէթ վիրմէյէրէք
տուրմէթը գահիրէտէ Պաթիստէ հիւրմէթ իտէր իտի քի ,
զէվալը տէլիգանը տախի պու բաղչէթ ու բայէթի ճիտ-

տար թիթրէտի, վէ «աման սուս օլ» տէյերէք իհթիեարըն քէլամընը գաթի իթտի, զիրա մէրգում եիրմի սէնէ մուգատտէմ կէչէն վագտալէրի խաթրըլայըպ, վէ մէրգում իհթիյար ֆըրէնկին շէքլու սիմասընը եռվաշ եռվաշ թէչխիս իտէրէք, գալպզէնլիքտէ պապասընըն չէրիքի օլտուղունա, վէ բէք չօգ տէֆա մէրգումը բէտէրի իլէ պէրապէր կէօրտիյունէ զէրրէ գատար չէքքու չիւպհէսի գալմայարագ, իհթիյարէ խիթապէն...

—Պուրատա պու կիպի սէօզէրին մինասիպէթի եօղտը· իմոի ոգընճրգ սապր իսինիզ տէ տիւքքեանըմը գարայըմ, վէ պիր գահվէյէ կիտէրէք կիզլիճէ դօնուշալըմ» տէյերէք, վէ ղաթէն վագբթ տախի ոգշամ օլմաղըա հէման ալէթ թաճիլ տիւքքեանը գարատը, վէ մէրգում իլէ պէրապէր լիմոն խակէլէսինտէ վագը գահվէլէրին պիրինէ կիրմէքլէ ադշամ գարանլըղը պասընճայս տէկին իսաֆիյէն կէօրիշտիւքտէն սօնրա մէրգում իլէ պէրապէր խանէսինէ տախիլ օլտու, վէ դարըսընա «քէտէրիմին ահուպպատլնատան զայէթ նամուսը պիր Բուս թիւճար տըր» տէյերէք, մէրգումը զէվճէսինէ թագտիմ, վէ մումոիլէյհա տախի իհթիյարը սօուդ պիր մուամէլէ իլէ գապուլ իտուպ, պատէլ թատամ չօճուղու իլէ պէրապէր օտասընա չէքիլիպ եաթտը, վէ օլ կիճէ Պոթիսա տախի պիր իշ ղըմբյրլա ուսթատը սինէօր ճիօվանինին խանէսինտէ միսաֆիր գալմիշ օլմաղըա, Մանկասար մէրգում իլէ սէրպէսթճէ ոապահլարա գատար գօնուշուպ մուխթիսինին, իհթիեարլըղը քէնտինէ սիբէր իթմիշ օլտուղու հալտէ նէ տէրէճէ սըյրդ, դուրնագ, վէ էլէ ավուճա սրգմաղ էսկի պիր եարամաղ օլտուղունու էյիտէն անլատը, զիրա մէրգում, նէ տիւրլիւ ուսթալըգլար իլէ Սիպիրտէն քաչարըղընը, վէ օրթագը Պետրոսըն տախի քէնտի կիպի Բուսիա մէմալիքինտէն ֆիրար իտէրէք թըրապուղանա կէլտիյինի, վէ մահալի մէդքիւրտէ, իսմու չէօհրէթինի

թէպտիլ իթմէսինի, վէ մուախխարէն մագթուլէն վէֆատի իհթիյինի, վէ քէնտինին, եանի Մանկասարը պէօյիճէք պիր միրասէ գօնտուղտան սօնրա պապասընընն պապոըղընը տախի աշըրըպտա Ըստամպօլա ֆիրար իթտիյինի, վէլէհատը քեռաֆֆէյի կէչէն վագտալէրի գուվվէյի ադլիյէսի սայէսինտէ անլայապիլմիշ, վէ քէնտի տախի Ըստամպօլա կէլէրէք պէշ օն կիւն գատար էօթթէ պերի Մանկասարը տրատրգտան սօնրա նիհայէթ պուլապիլմիշ իտուկինի եէկեան եէկեան պէեան իթտիքտէն սօնրա իլավէյի մէդտլ պիրլէ,

—Իմոի օղլում, էկէր զէնկին օլմագ իսթէրսէն, բէտէրին իլէ պէրապէր նամըլ դուրընտաշճաալնա չալըշարդ իսէ, սէնին իլէ տախի պապա օղուլ կիպի ինչ թէչէպպիս իհթիյիմիզ հալտէ ադ վագբթտա զէնկին օլաճաղըմըզա հիչ չիւպհէն օլմասընը» տէյերէք խանմը քէլամ էյլէտի։

Մէրգում գօճամըշ հալտաղրն, թիւճճարլըղա պաշլայաճագ տըր կիպի, «ինչ թէչէպպիս իտէլիմ» տէտիյինատ, նէ տէմէք իսթէմիշ օլտուղունու, օգուեանլարըմըզ կիպի Մանկասար տախի էյիտէն անլայարագ, վէ քէնտիսի տախի զաթէն հէր նէվմի խապասաթտէ մէրգում էսկի գուրտտան բէք տէ աշարը գալըր ճանամարլատան օրմանաղլըա, ֆիքրինտէն տէրագապ գալպզէնլիք իթմէյէ գարարը գաթի վէրտի իսէ տէ, պիրտէն պիրէ ինչ աշըգա պօեամագտա խսթէմէյուպ «հէյլէ սապր էթ, պիր ինչ կիւնէ գատար տիւշիւնէյիմոե սանա ճէվապընը վերիրիմ» տէյինճէ, իհթիյար,

—Բէք ալէա օլուր, տէյուպ վէ իլավէթէն, սէնա՛թրն սարրաֆ օլմաղըա եարատճաղըմըզ ինչէ բէք մինասիպ օլաճագ տըր, տէտիյինատ, Մանկասար,

—Հէյլէ սապահ օլսուն տա պագալըմ այինէյի տէվբան նէ սուրէթ կէօսթէրիր, տէյերէք, թարաֆէյն խաթմի քէլամ իտուպ եաթտըլար։

Շաֆագ թէգարրուպ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, իհ-թիյար քէմալի ֆիթուրսուղըգլա եաթաղա կիրէր կիր-մէղ ույուտը. լաքին Մանկասար, քէնտույէ թէքլիֆ օլունան իշտէն թէվէլլիա իտէճէք մուհասէնաթը, վէ օլ խուսուստա նէ թարիգ իթթիխաղ իթմէսի լազըմ կէլէճէյինի արիզ ու ամիգ տիւշինմէքլէ սապահ օլուպ թա կիւն տօղանա գատար կէօղէրինի գաբայամատը, վէ սապահլէյին իհթիյար իլէ պէրապէր էվինտէն չը-գարագ, մէրգումը Գուլէ-Գաբուսընտա վագը օթէլլէ-րին պիրինտէ մուվագգաթէն իգամէթ իթտիրուպ, քէնտիսի տախի տիւքքեան գօնշուլարընա իշի սէղտիր-մէմէք իշիւն տիւքքեանընը աչուպ օթուրտու, վէ ապ-շամա գատար մոտտէյի մալիմէ հագգընտա տիւշի-նիւպ նիհայէթ գարարընը վէրէրէք վարըպ իհթիյարը օթէլինտէ պուլտու, վէ պիր իքի սա՛աթ գատար կէօ-րիւշտիւքտէն սօնրա խանէսինէ ավտէթ էյլէտի։

Իրթէսի կիւն ալէսսապահ Մանկասար գարընտայը Պաթիստ իլէ պէրապէր եինէ իհթիյարընն սաքին օլտու-ղու օթէլէ կիտէրէք Պաթիստի մէրգումա թագտիմ. վէ տէլիգանլընն հեր նէվի սէնայի խուսուսընտա տէրքեար օլան մէհալէթը թապիյէսինի պէեանտէն սօնրա, մէր-գումն իսալ իթմիշ օլտուղու պագը էլ հիւնէրլէրինի տախի կէօսթէրինճէ, իհթիյար հայրէթտէ գալարագ Պաթիստին իսթիտատընը շիֆահէն թահսին իթմէքլէ պէրապէր Մանկասարա կէօղիւնին ուճույրլա պիր իշա-րէթ խտուպ, վէ մէրգում տախի «պէն օ իշի պիթիր-միշիմ» մանասընը իյմա իտէր պիր իշարէթ իլէ մուգա-պէլէ իթտի իսէ տէ, Պաթիստ, միւպատէլէ օլունան պու կէօղ իշարէթլէրինտէն հիչ պիր շէյ անլայամատը, վէ իհթիյար, Պաթիստ իլէ պիր մըգտար սէնա՛աթ խու-սուսընտա կէօրիւշտիւքտէն սօնրա, Մանկասար՝ էրմէ-նիճէ օլարագ գարընտայընա խիթապէն...

—Իշիթ Պաթիստ էվլատըմ տիւնքի սանա սէօյլէ-

տիյիմ սէնաթքեար գաթ պու տըր քի, մահզա պու քեամիլ ատէմին նէզտինտէ հէմ սէնաթընը իքմալ ի-տէր, վէ հէմտէ պէնիմ վէ սէնին մէնֆաաթըմըզ իշիւն չալըշմըշ օլաճագսըն քի, աղ վագըթտա իքիմիզ տախի մէսուտ վէ պահիթբեար օլաճաղըզ» տէյինճէ, Պաթիստ ճէվապէն,

—Բէք ալա պիրատէր, պէն հեր զէման սէնին մէն-ֆաաթընը տիւշինիւր օլտուղումու էյի պիլիրսին, հալ-պուքի պէն ուսթամը եանի Սինեօր ճիովաննիյի հիչ պիր վէչհ իլէ թէրը իտէմէյէճէյիմտէն, անճագ հաֆ-թատա իւչ կիւն պու զաթընն նէզտինտէ չալըշապիլիրիմ, տէտի։

—Պէյիս եօգ, տէտիյին կիպի օլտուն, լաքին ուս-թանընն, պուրատա չալըշտըղընտան մալիմաթը օլմանալը տըր, զիրա պիլիրսին ա սօնրա իշիմիզ ֆէնայա սարար։

—Օ թարաֆտան էմին օլունուզ, պէն մէրգումա հիչ պիր շէյ տէմէմ, տէտի, վէ պէօյլէճէ իհթիեար հայ-լաղ իլէ պէրապէր գալպզէնլիյէ տայրը լազըմ կէլէն ա-լաթ ու էտէվաթընն թէտարիքինէ, վէ անգարիպ իշէ պաշլամագլըղա թարաֆէյն դարարը գաթի վէրիլտի։

Պաթիստ կիպի ախլագը հոմիտէ սահիպի, վէ նա-մուսը պիր տէլիգանլընն պու եօլտա պիր մէզմում իշէ իրթիլքեապ իթմիշ օլտուլունա օգուեանլարըմըզ էլպէթ-տէ թաաճիպ իթտիլէր, ֆագաթ շուրայը պիլմէք լա-զըմ տըր քի, Պաթիստ պիրատէրի Մանկասարը օլ տէ-րէճէ պիր մուհապէթը վէֆգէլատէ իլէ սէվէր իտի քի, մէրգումն հեր պիր էմրինէ քէօր քէօրունա իթա՛աթ իթտիքտէն մատէ, պու իշտէ քէնտի իշիւն օլմայուպ, անճագ գարընտայընն մէնֆաաթը իշիւն հեր վէչհ իլէ, վէ նէ եօլտա օլուրսա օլտուն չալըշմագլըղը, վէ հաթ-տա պու խուսուստա պէղլը վիճուտ իթմէքլիյի քէն-տինէ պիր վազիֆէյի մուգատատէսէ ատտ իթմիշ իտի. վէլհասիլ մէրգում տէլիգանլը Մանկասարընն օլ տէրէ-

ճէ հիւքմի թէէհսիրի ալթընտա պուլունմազտա իտի քի, ատէթա խապիսի մէրդումըն էլինտէ պիր մաքինա կիպի հորա քէթի իմմէքտէ իտի տիսէք տէ, ասլա միւ-պալաղա իմմիշ օլմայըղ, վէ իշմէ պու սէպէպլէ ազբ-պէթի պիշարէ տէլիգանը պու իշտէն քէնտուսինէ զէր-ըէ գատար պիր մէնֆաաթ տօղմայտաճազը հալտէ, քէ-մալի ճէհալէթինտէն նաշի, պասիրէթի պազմանարազ գարընտաշը օլաճազ խայրընը զէհիրլի սէօղէրինտէն պիլ իղֆալ, իշպու ճինայէթը միւահիշէյ իշմիրազ իմմէք-լէ իլէրուտէ պաշընը նէ կիպի պէլաղերէ սալաճազընտան խապէրտար տէյիլ իտի։

Հէր նէ հալ իսէ, իբի իւշ կիւն սօնրա իհթիյար, Մանկասարընը թալիմաթը մահսուսէսի միճիւպիւնճէ էէտի-Գուլէ ճիվարընտա վազը գալալերին ալթընտա իբի օտալը պիր խանէ իսթիճար իմմէքլէ, քէնտինին Զէյնթին-Գուբնու ամէլէսինտէն օլուպ, պունտան պէօյ-լէ ազբաղասը պուլունան պիր տէլիգանը իլէ մէզքիւր խանէտէ սաքին օլաճազընը գօնշուլարընա պիլտիրտի, վէ մահալի մէզքիւրտէ իղամէթ, եանի ադշամտան ադշամա կէլիպ եանմայա պաշլատը. գօնշուլար իսէ մէրդումընն կէրէք իհթիյարլըղընտան վէ կէրէք թավր ու սիմասընտան իղֆալ օլարազ հիչ պիր կէօնա շիւպ-հէյ զահիպ օլամատըգլարընտան, մէրդում քէմալի սէրպէսթի իլէ մէզքիւր խանէտէ սաքին օլուպ, կէրմի-յէթի իլէ իշէ պաշլատը, վէ Գամթիսին հիւնէրինի կէօր-տիւքտէ քէյֆէնիպ եազ պազմամազ տա իտի։

Պալատէ իշար գըլընտըղը կիպի խանէյի մէզքիւր գալանը ալթընտա օլուպ, զիյրի զէմինտէ եանի գալա տիվարընը ալթընտա զայէթ տէրին պիր մանգէն պու-լունմազ իլէ լազըմ կէլէն ալտի ու էտէվամի մահալի մէզքիւրտէ հրֆազ իտիլմիշ, վէ քէնտիլէրի տատի օր մանա-զէնտէ իշլէտիքլէրինտէն էվին իշինէ կիրիլտիքտէ հիչ պիր շիւպհէլի հալ կէօրինէմէզ իտի, անճազ գուրնազ

իհթիյար հիյնի հաճէթտէ գօլայըգլա գաչարդիմէսինի տատի տուշիւնիպ, Գամթիսատէն կիզլի գալա տիվարընը տէլմիշ, վէ դայէթ ուսթալըգլա մէզքիւր տէլիյին ազ-գընա գալա տիվարը թաշլարը չէքիլինտէ պիր թահտա բարլասը ույատուրմուշ իտիքի, ֆարգ իմմէսի միւմքիւն-սիզ իսէտէ, նատրլատա Գամթիսա պու հալի սէզէրէք Մանկասարա պիլտիրմէյէ ունուրթմամըշ իտի։

Մանկասար մէրդում իհթիյար Բուս իլէ պիլ իշմի-բազ, վէ դարընտաշը Գամթիսին մուավէնէթի իլէ գալազ-զէնիլիյէ տէվամ իտէրէք կէրէյի կիպի եիքիւնի թուրթ-մայա պաշլատը (*), վէ պիրտէն սլիրե սէրվէթինի խապ ա կէօսթէրմէյէ իհթիրազ իմմէքլէ, կիւյա պիր միւթ-պէր պապիրկեանընն գրրէտիթօսը յըլա գանթարիյէ մալը տիզ ու իմթանընա պաշլամըշ, վէ պահտընը եարտըմ-յըլա իշկիւզարլըղը սայէսինտէ վէֆդէլատէ պիր մու-վաֆֆագաթ պուլմուշ կիպի կէօսթէրէրէք, Զընտան-Գա-բու ճիվարընտաքի խանարընն պիրինտէ պէօյիւճէք պիր մաղազա քիշտուրյըլա չուվալար իլէ գահվէ չէքէր կէ-թիրտիպ սայքի մալի մալինէ, վէ պէլքիտէ պիեանընա բիտայա սոֆարազ, պէօյլէճէ տօլատընը չէվիրմէքտէ, վէ քիմէյէ պիր շէյ սէզտիրմէմէքտէ, վէ կիւնտէն կիւնէ թէզ ատտիմ իմմէքտէ իտի. շունը տատի ունուրթմա-յալամ տէմէյէք, օրթազը պուլունան իհթիեար Բու-սընն հիսսէսինէ խատէթի իտէն մէզազ տատի Մանկա-սարընն եէտինտէ պուլունարազ, իբի սէնէ գատար պու իշէ տէվամ իտիրտիքտէն սօնրա գումբանեայը տազրտուպ, իհթիյար տատի քէնտի հիսսէսինի ալրպատ արթըգ Ը-տամպօլտա տուրմայարազ հէման Լօնտրայա կիտէճէ-յինէ տայրը պէյնէրինտէ ազտը մուգավէլէ իմմիշէր,

(*) Հէյլ քի մէրդուման խապիսէրին իմալ իթտիքլէրի գարպսն գայիմէսի օրմազը Հօգլուդ միքիմիզէ զարար վիր-մէմիշէր իտի։

սինէ կէթիրմէսինի Պաթիստէ թավսիյէ իթտիքի, մէր-
գում տախի պիլա իթիրաղ պիր դաչ կիւնտէն դարբն-
տաչընըն էմրինի քէմալի սուհուլէթլէ իճրա իթմէ քլիյէ
մուվաֆֆաղ օլտու։

Իչէր պու մէրքէզտէ իբէն, Լանի Մանկասար զէն-
կինլէտիքճէ էվինին տէպտէպէսինի տախի օ նիսպէթլէ
արթըրտըղընտան պիր աշճըյրլա այվազա գանա՝աթ իթ-
մէյերէք, պիր տէ Գաթինա նամընտա զայէթ կիւզէլ
վէ չիվէքեար պիր Բում գըղընը պէսլէմէ մադամըյրլա
էվինէ ալարաղ մէրգում իլէ էյլէնմէյէ պաչատըղընը
գարբսը սէզերէք պիր չօղ բաթըրտըլար գօրարտը իսէ
տէ, մումանլէյհա Բում գըղընը, քէնտի չէհրէ զիւ-
յիւրտի գօճասընը իբլէմէյտու պ, անճաղ կէօյնիւ Պա-
թիստտէ օլտուղունը չաղարաղ սէոյնի քէսմիշ իտի։

Ֆիլ հաղըդա Պաթիստ, գարընտաչը Մանկասար կի-
պի չիրքին օլմայուպ, պիլ աքիս զայէթ սէվիմլի, վէ չի-
բին պիր տէլիգանլը օլմաղըլա, Մէրգումէ Գաթինա մու-
մանլէյհի կէօրտիւյիւ կիւնտէն պէրու օլ տէրէճէ հիւս-
նինէ իֆթատէ օլմուչրտը քի, տիւնեատտէ կէօգիւնէ
անտէն պաչգասը կէօրիւնմէզ, վէ հաթտա Մանկասա-
ըրն ալթունլարընա տախի էհէմմիյէթ վիրմէյերէք, ան-
ճաղ կիճէ կիւնտիւզ Պաթիստէ աչրգանէ նիկեահլէր,
վէ կիզլի կիզլի ահլէր, վէ պլին տիւրլի նաղ ու նիյազլէր
իլէ ազբպէթ տէլիգանլըյը պաչտան չրդարուպ քէմէն-
տը զիւլֆի տիլավիզինէ գայտ ու պէնտ իթմէյէ մու-
վաֆֆաղ օլտպկիմիշ խտի։

Զավալը Պաթիստ օլ անէ գատար մուհապէթ տէ-
նիլէն աֆէթին նէ օլտուղունու պիլմէյերէք պէօյլէ
պիրտէն պիրէ բէնչէյի սէվտայէ կիրիֆթար, վէ խապ
ու բահէթտէն ավարէ ու պիգարար օլմաղըլա, մէրգու-
մէ Գաթինանընն աթէչի մուհապէթի իլէ եանլպ թու-
թուչարաղ, էվէլլէրի հաֆթատտա անճաղ պիր հբի տէֆա
գարընտաչընընն խանէսինէ կէլիր հբէն, սըդճա կիտուպ

վէ հաթատա պու խուսուստա թարաֆէյն էմին օլմադ ի-
չիւն Բուսրն Մանկասարա վէրմիշ օլսուղու կիպի, Ման-
կասար տախի մերգում իհթիեարա պիր գըլթա սէնէտ
վէրմիշ իտի։

Իհթիեարը մերգում գիեատէսի իլէ իշլէթի սէվէր
պիր ատէմ օլմաղըլա կիւնտիւզ ադշամա գատար հէմ
իշլեր հէմ չագար, վէ ադշամ բայտօսընտա տախի քէօր
սարիսոշ օլուպ քէնտինտէն պի խապեր եաթըպ ույուր,
վէ սապահա գատար ույգուսընտա, կէրէք Մանկասա-
ըրն պապասը, եանի քէնտի սապըգ օրթադը Պետրոսրն,
վէ կէրէք պիղզաթ Մանկասարըն ալէյհինտէ սէօղլեր
սէօյլէյէրէք սայըգլար տուրուր իտիքի, Պաթիստ կիճէ-
լերի մերգումրն եաթադը իթթիսալինտէ եաթմադըլա
իհթիյարրն, պիլա իխթիյար տէտիի քէսմըխլա, վէ բար-
չա բարչա սէօղլերի տիյնէյէ տիյնէյէ խիւլասա իտէ-
րէք, նիհայէթ ոթի իւզ գիքը նէթիճէյի չըգարը, չէօյ-
լէքի, իհթիեարը մերգումրն էֆքեարը, սէտէսի պու-
լունան Պետրոսրն քէնտիսի իլէ հէմ թէօհմէթ օլսու-
ղու հալտէ, մահղա եագասրնը սըյրմադ նիյէթի իլէ
քէնտինի Բուս հիւքիմէթինէ զամմաղլամըշ օլսուղունա
գանի օլմաղըլա, վագթը կէլտիքտէ պիր ֆըրսաթընա
տիւշիւրիւպ Մանկասարտան տէհշէթլիւ սուրէթտէ ախ-
ղը ինթիգամէ գալգըշաճաղընտան իպարէթ օլսուղունը
անլայարագ, իշպու մատտէյի գարընտաշընա նադլու
պէյան իթտիքտէ, մերգում ֆէնա հալտէ պօզուլտու
խէ տէ, սուրէթը զահիրէտէ կիւյա էհէմմիյէթ վիրմէ յօր
կիպի կէօսթէրէրէք «ատամ պըրադ շու պունամըշ հէ-
րիֆի, հիչ էօյլէ սարիսոշ հէրիֆին սայըգլամալարընա է-
հէմմիյէթ վէրիլմէրմի, լաքին պունը յըլա պէրաղեր պօշ
պուլունմադ տա համադ աթլըգ տըր» տէտիքտէն սօնրա,
իհթիյարրն հէր պիր ահվալինի թէճէսսիս իթմէսինի,
վէ հէր հալտէ ուֆագ թէֆիէք էշեասրնը սադլամադտա
օլսուղու սանտըղա պիր անահթար ույտուրուպ քէնտի-

կէլմէ.յէ պաշլատը, վէ հէր նէ դատար աշըգ ու մաշու-
գէ մուհապէթլէրինի խանէ խապգընատան, վէ ալէլ խու-
սուս Մանկասարատան կիզլէմէ.յէ չալըշըրլար իսէ տէ,
մուվաֆֆագ օլմատըլար։

Մանկասար վահշիյանէ վէ չըլտըրատը.յա պիր շէհ-
վէթի իլէ Գոմիթինայը սէվգիլինատէն, մէրգումէնին Պա-
թիստէ կէօնիւլ վէրտիլինի տուլեունճա, դարբնատաշը,
մահպուպէսինի պաշտան չըգարարագ էլինատէն արմագ-
ըրդա ճիւրաթ իլմիշ տիր զանը.յըլա մէրգումը քէնտի-
նէ բագիպ ատատ իթտիքատէն պաշդա, զաթէն մալիւ-
միւմիւզ օլտուղու կիպի, խապրն հէրիֆին գատիմատէն
պէրու դարբնատաշը Պաթիստին հադգընատա քեանունը
գալգինատէ անճագ քիլ իլէ էօրթիւլմիւշ կիպի օլան ա-
տամէթի աթէշի, պու մինատիպէթլէ կիւնատէն կիւնէ իշ-
թիալէ պաշլապուպ օլ տերէճէլերէ վարտը քի, հէման
պիչարէ.յի մահվ ու նատուա իլմէ.քլիյի տիւշինատի խսէ
տէ, աշըգատան աշըդա պիր ճինայէթի իճրասընը տախի
քեարը ագիլ սայմայուպ, անճագ ուսթալըգլա իշի պա-
շա չըգարմագըդա գարար վիրատիքատէն սանրա, պիր քէր-
բէ Պաթիստ իլէ տախի կէօրիւշիւպ տէ մէրգումը թէհ-
տիտ իտէրէ.ք, պէլքի պու թէաշշիւդատէն վագ կէշիր-
տիր, վէ Գաթինա օլ վագըթ իսթէր իսթէմէզ քէն-
տայէ ըամ օլուր գը.յասը.յըլա, Պաթիստի խաֆիյէն օ-
տասընա ճէլպ իտէրէ.ք շու եօլտա իլմապէ պաշլատը...

—Ագիէրին Պաթիստ, տոպրուսու հադգըմատա օլան
լայէթին պէր քէմալ իմիշ, տէ.յինճէ,

Ցէլիգանը գարբնատաշընէն պու թատիրը պարիտին-
տէն, վէ պու քին ու զարազատան քինայէ օլան իսթիհզա
եօղու սիմայիշին մանատընը է.յիտէն անլայուպ, Գա-
դաթ հիշ պէլլի իլմէ.յէրէ.ք ճէվապէ աղապ պիրլէ...

—Հոգգընը.զատա տէր.քեար օլան բազպէթ ու մի-
վէատէթիմին պէր քէմալ օլտուղու թա քիւշիւք եա-
շըմատան պէրու սիպէ մալիւմ տիր, տէտի։

—Օ՛ օ՛, ինա նէ սէօզ, ալէլ խուսուս տէօրտ պէշ
այատան պէրի թուլթատուղուն մէպլէ.ք տէտիյինի քեամի-
լէն թատպիք իլմէ.քտէ տիր։

—Հանկը մէպլէ.ք իշիւն տէ.յօրսունուզ։

Մանկասար մէրգումին ըզհար իլմտիյի պու թէճա-
հիւլտէն օն տէրէճէ հիտէթլէնիպ, վէ պիր ապուսը
չէհրէ իպրաղը.յը.ա,

—Վագատա կէօսթէրտիյին պու ուսթալըգը թէղա-
ֆիւլէ տէ.յէճէ.ք եօգ, տէտի։

—Ցօղրուսու, պիրատէր, տէտիյինիզ սէօզլէրատէն
հիչ պիր շէ.յ անլայամատեօրում։

—Ցէմէ.ք քի ճիտատի կէօրիւշէլիմ, էօյլէ՞մի, եազէգ
եազէգ, պինէլերճէ եազըգ քի, սէն պէնիմ խանէմին
նամուսընը վիդայէ իտէճէ.ք եէրատէ պիլ աքիս քէնտին
բայիմալ իլմէ.քտէսին. պէն սէնի, էվիմտէ խըտմէթ-
քեար պուլունան ատի պիր պէսլէմէ.յի պաշտան չըգա-
բաճագ գատար քիւսթատ պիլմէզ իտիմ։

—Անլայըշըմա կէօրէ պու սէրպէնիշլէր Գաթինա ի-
չիւն օլմալը տշը. Հալ պու.քի նէ՝ եաբայըմ, պէն մէր-
գումէ.յի խալիս պիր մուհապէթ իլէ սէվմէ.քտէ օլտու-
ղումու իյիթրաֆ իտէրիմ։

—Ահայիպ, տիւնեատէ գարը դը.թ.ը.ղէ մը վար քի,
կիտիպ կէլիպտէ պէնիմ խանէմին...

Պաթիստ Մանկասարը.ն պու սը.յրը.գճա սէօզիւնատէն
ֆէնա հալտէ տիկիր օլարագ, մէրգումին քէլամընը
հիտէթլէ գաթ իլմտի, վէ.

—Քէրէմ պույուրուն, պիրատէր, պէնատէնիզ Գա-
թինայը քէնտիմէ մէմրէս իտէճէ.ք տէ.յիլիմ, պիզ պի-
րի պիրիմիզի ճանու կէօնիւլտէն սէվէրիզ, պու սէպէպ-
լէ պէնատէնիզ մումանիլէ.յհա իլէ թէղէվվիւճ իտէճէ.յիմ,
վէ մէմուլ իտէրիմ քի իշ պէօյլէ օլտուղու հալտէ սի-
զին տախի պիր շէ.յ տէ.յեճէ.յինիզ գալմագ, տէտի։

—(Խմիհզա իլէ կիւլէրէ.ք) Պէնիմ բէ.ք չօգ տէ.յէ-

ճէ.քլէրիմ վար . . . էվէլ էմիրսոէ , չուբայը պիրմէլիսին .քի , պէն հիչ պիր վագըթ սէնին էօյլէ ասլու նէսլի պէլ-լիսիզ պիր դըզ իլէ թէղէվվիւճ իթմէնէ բազը օլամամ. պէն սէնի .քիպար պիր ֆամիլեանըն գըզըյըլա էվլէն-տիրմէ.ք նէյէթինտէ յիմ. իմոի պու կիւնտէն իթիպարէն Գաթինա իլէ դաթի ալագա իթմէնի էմր իտէրիմ։

Պաթիստ օլ անէ գատար մահճուպանէ պաշընը էյ-միշ օլտուղու հալտէ մէրգումըն սէօզլէրինի տէյնէմէ.ք-տէ իբէն , պու միւմանատաթը իշիտիր իշիթմէզ պիրտէն պիրէ տէքիլտի , վէ սէրքէշանէ պիր թավր իլէ .

—Ցէտէյինիզ շէյ միւմքիւնսիւզ տիր . պէն մէր-գումէ իլէ գաթի ալագա իտէմէմ, տէտի ։

—Ցէմէ.ք քի էմրիմէ իթաաթ իթմէ յօրսուն , տէ-յինմի ։

—Էսէֆ իտէրիմ .քի պու խուսուսատա իթաաթ ի-տէմէյճէ յիմ, զիրա մէրգումէտէն այրը գալմագ էլիմ-տէ տէյիլ տիր ։

—Ցէմէ.ք օլուր .քի Գաթինայը թա պու տէրէճէ սէվմէ.քտէսին , էօյլէ՞մի ։

—Հէր շէյտէն , վէ պէլքի տէ ճանըմտան զիյատէ։

—Լաքին պէն պու բէղալէթէ թահամմիւլ իտէմէմ

—Աճայիպ , մէկէր պիր բագիզէ գըզճըազը ճան ու կէօնիւլտէն սէվմէ.ք , վէ մէրգումէ իլէ շէրան էվլէնմէ.ք բէղալէ՞թմի տիր . ամ , մազուր պույուրուն , պիրատէր , պէնատէնիզի թայիպ իթմէյէ հագգընը.ղ եօգ տըր ղանն իտէրիմ. զիրա սիզ մուհապէթի խուսուսընտա պէնատէն զիյատէ միւճէրրէպսինիզ. վագտա օլ վագըթի պէն չօ-ճուգ իտի իսէմ տէ , եէնէ զէվճէնիզ , եանի թէյզէմ վէրոնիգա հագգընտա հըսս իթմիշ օլտուղունուզ . . .

Մանկասար Պաթիստին աշգ ու սէվտա սիլահլարը-յըլա միւսելլահ օլուպտա , տէյիլ եալընը.ղ .քէնտիսինէ , իլլա պիւթիւն տիւնեայէ գարշու ճէնկլէշմէյէ հաղը.ր օլտուղունա ագլը .քէսէրէ.ք , վէ պա խուսուս տէլիգան-

ընը.ն տէտիյի սոն սէօզլէրինտէն տէրէճէյի նիհայէտէ հիտէթլէնիպ , վէ մէրգումը սէրա պիր չէհրէ իլէ աղար-լայարագ սէօգիւնի աղը.ղընտա պը.ըրագտը վէ ,

—Պու կիպի սէօզլէր սէնին աղը.ղընա եագ.ըշմագ , իմ-տի գ.ըսա .քէստէ պու սէվտատէն վազ կէչմէնին գ օլա-յընա պագ , իշթէ սանա պիր այ գատար միւհլէթ վէ-ըրիրիմ. էկէր պու միւտէթ զարֆը.ընտա .քէնտինի ըալահ իթմէին իսէ նէ ալա , եօգ էկէր պու տիվանէլիյէ տէ-վամ իտէճէ.քսէն , սոնրա սէն պիրիրսին , տէյուպ , վէ իշին տահա իլէրիսինէ վարմայը մինասիպ կէօրմէյէրէ.ք պու սուրէթլէ միւ.քեալէմէյէ խիթամ վիրուպ , հէման էլի իլէ Պաթիստէ գարույը կէօսթէրտի ։

Պաթիստ՝ Մանկասարը Գաթինայա կէօգիւ օլտու-ղունու մումանիլէյհատէն խապէր ալմըշ իտի իսէ տէ , եէնէ նէյզաբէթթէ բայէթէն եիւղիւնէ կէլմէյիպ, հիչ ճէ-վապ վիրմէ.քսիզին պաշընը էյէրէ.ք օտա գարուսընտան շը.ղուպ կիթտի . ֆագաթ Գաթինա իլէ տէյիլ գաթի ալագա իթմէ.ք , հաթտա տահա զիեատէ իւլֆէթ ու իւնսիյէթի սը.ղը.ըրը.ը , վէ Մանկասարը.ն զէվճէսի վէրոնիգա տախի մահզա գօճասը.ընտան ինթիգամ ալ-մագ նէյէթի իլէ մէրգուման իբի կէնճլէրին կէօրիւշմէ-լէրինի մէն իթմէտիքտէն պաշգա , հաթտա գ.օճասը.ընտան կիզլի օլարագ կիճէ կիւնտիւզ պիրիպիրլերի իլէ կէօ-րիւշտիւրիւր իտի ։

Մանկասարը.ն Պաթիստ իլէ ըէսմի սուրէթտէ կէօ-րիւշտիւլիւնտէն պէրի պիր այ գատար կէչմիշ , վէ պու միւտէթ զարֆը.ընտա իբի գարը.ընտաշ միեանը.ընտա թա-պիլի պիր պէրուտէթ բէյտա օլմուշ իտի իսէ տէ, մատ-տէյի մալիւմէ հագգընտա պէյնէրինտէ հիչ պիր սէօգ թէսթիթ օլունմամը.շ իտի . անճագ կիւնիւն պիրինտէ Գաթինա Մանկասարը.ն թասալլութը.ընտան Պաթիստէ ճաը.ճաը.ը շիքեայէթի իթտիքտէն սոնրա , .քէմալի եէս ու-ֆուրթուրլա իլավէյի մէգալ խտէրէ.ք « Ա՜հ ճանբարէմ

Պաթիսա պիլմիշ օլասըն քի աշ կիւնտէն մուհապէթի-միպին սէմէրէսինի կէօրէճէյիզ, եանի վալիտէ օլաճաղըմ կիւն եադլաշմագտա տըր. իմոի արիթրգ համիլէ-լիյիմի սէմէր իթմէյէ միւդիմէտիրէ օլամնայաճաղըմտան, պէնի հէր հալտէ պու եվտէն չըգարմալըսըն» տէյերէք աշրգրընըն պօյնունա սարըլըպ կէօշ եաշը տէօքմէյէ պաշլատը։

4.

Պաթիսա՝ մէրդումէնին կէօշ եաշլարընտան միւթէ-էսսիր օլարաղ «էլէմ իւզրէ օլմա ազիզէմ, հէլէ պիր իքի կիւն սապր էթտէ իճապընա պագարըզ» տէմէքլէ, վուգույի հալի արգատաշը օլան իհթիեար Բուսա նագլ իտուպ, մէրդումըն բէյինի պիլ իսթիհսալ, վէ թէյզէ-սինին, եանի Մանկասարըն զէվճէսինին մատտի վէ մա-նէվի մուավէնէթի իլէ կիճէնին պիրինտէ խաթիյէն Գա-թինայը գաչըրուպ տոս տոզրու Գալաթատա ուսթասը ճիօվաննինին սաքին օլտուղու օթէլէ կէօթիւրէրէք, հէ-ման իքի կիւն սոնրա մէրդում ճիօվաննինին չէհատէթի իլէ նիքեահ օլարաղ, եինէ մէրդումէյի ալըպ պալատէ իշար գըլընան Եէտի-Գուլէ տախիլինտէ վագը իհթիյար Բուսըն օթուրտուղու խանէյէ կէթիրուպ, գարը գօճա մահալի մէգքիւրտէ սաքին օլտուլար։

Մանկասար Գաթինանըն ֆիրարընը տույտուղունտա, հիտէթինտէն աթէշ քէսիլտի, վէ պու խուսուստա գա-ըրսընը իսթիճվապ իտուպ շու մնուիմաթը ալապիլտի, շէօյլէքի, մէրդումէ վուգույի հալի գօճասընտան սէթը իտէրէք, Գաթինանըն պիր միւտէթտէն պէրու, պիր Բուսմ տէլիդանլըսընա տիլտատէ օլուպտա, մէրդում տէ-լիգանլը իլէ դաչտըղընըն մուհագդաղ օլտուղունու, վէ պու իշտէ Պաթիսային ասլա մէսխսալի պուլունմատըղընը պէեան իթտիքտէ, Մանկասար, պիր տէրէճէյէ գա-տար մէրդումէնին սէօղիւնէ ինանտը իսէտ, պու ճիւմլէ Պաթիսային հագդընտա օլան շիւպհէսի տէ պիւսպիւ-թիւն զայիլ օլմատը, վէ հէման Գաթինայը բարտա գուվ-վէթի իլէ քէօշէ պուճաղ արաթմայա պաշլատը, Գա-դաթ պիր միւմքիւն մէրդումէնին իղինի պուլամատը, զիրա Մանկասար, օրթաղընընը Եէտի-Գուլէտէքի սաքին օլտուղու խանէյէ ասլա այաղ պասմըշ տէյիլ իսի, վէ պու խուսուստա մէրդումին իհթիրազ իլէ տավրանմայա հագդը օլտուղու իլէրուտէ անլաշըլաճաղը հիքեայէմիզին իգթիղասընտան տըր։

Պու էսնալէրտէ պիր կիւն իհթիեար Բուս, Մանկասար իլէ խուսուսի պիր միւքեալէմէ թալեպ իտուպ, մէր-դումին տիւքքեանընա կիտէրէք (զիրա Մանկասար կիւյա թիւճճարլըղա պաշլամըշ իսի խսէտ իշինին չըգարը ի-չին սարրաֆլըղը տախի պըրագմամըշ իսի) շու վէշհ իլէ իֆատէյի մէրամ իյլէտի. «հէր նէ գատար իքի սէնէ միւտէթլէ իշէ տէվամ իթմէքլիյի թարաֆէյն գարար-լաշմըշ իսի խսէքտէ, տրթրդ պու թէհլիքէլի իշէն վաղ կէշմէմիզ պէնճէ մինասիպ օլաճաղ տըր զանն իտէրիմ, ֆագաթ էկէր սիղին արզուլարդ վար իսէ, Պաթիսա, սէ-նամը միւքէմմէլ սուրէթտէ թահսիլ իթմիշ օլմաղլա մէրդում իլէ եինէ իշէ տէվամ իտէպիլիրսինիզ, իմոի պէնտէնիզի մաղուր թուլթարաղ հիսսէմէ խատալէթ իտէն մէպլաղը թէտիյէ իթմէնիզտէ, պէնտէնիզ տախի վէր-տիյիմ սէօզ միւճիւպինճէ Լօնտրայա կիտուպ պագը գալան էսմրիւմի ատայիշի հալ իլէ կէշիրէյիմ» տէտի։

Մանկասար, իհթիյարընը իֆատէօնին տինլէտիրտէն սոնրա, տէրագատ մուգատատէմա Պաթիսային մէրդում

հագգընտա տէտիյի սէօզլէր, եանի ույգուսը իշինտէ քէնտի ալէյհինտէ սայլդլամասընը խաթըրլայարադ, իհթիյար բարալարա գավուշտուգտան սօնրա ախզը ինթիգամէ գալգըշաճաղընը, վէ քէնտիսի ունտէն էվէլ տավրանըպտա պիր ան ագտէմ մէրգումըն իշինի պիթիրմէքլիյէ գարար վերիպ, վէ ղաթէն պիր միւտէթտէն պէրու կէրէք մէրգումի դօճամըշ հայլաղըն, վէ կէրէք գարընտաչը Պաթիստին ալէյհլերինտէ թասավվուր իթմիշ օլտուղու բըլանընը վագթ ու սաաթը կէլմիշ տիր զանընը յըլա, հէման մէվգըյը իճրայէ վազ իթմէքլիյի թասմիմ իտուպ, ֆագաթ զայէթ ուսթալըգլա իհթիեարա հիչ պիր չէյ չագտըրմամագ իշիւն մէրգումընը թէքլիֆլինէ կիւյա մուխալիֆէթ, վէ գօթրաթօլարընը խիթամինա գատար իշէ տէվամ իթմէք խայըրլը օլաճաղընը իխթար իտուպ, մէրգումին տախի գապուլտէն իմ թինա իթմէսինէ ճանը սըգըլմըշ կիպի պիր թավր իլէ «բէք ալա մատէմ քի էօյլէ խսթէյօրսունուղ, տէտիյինիդ կիպի եարարըզ, իմտի էօնիւմիւզտէ քի բազար կիւնիւ պէնտէ խանէյի թէյրիֆ պույուրունտա իշիմիզի թէավիյէ իտէլիմ» տէյէրէք, մէրգումի պաշընտան սավտը։

Պաթիստ՝ իհթիյար Ռուսըն Մանկասար իլէ կէօրիշմէսինտէն ասլա խապէրի օլամագըզըն բահէթի պալ իլէ գարըսըյըլա վագըթ կէչիրտիյի հալտէ (դիրա իհթիյար՝ Պաթիստին էվէ պիր գարը կէթիրտիյի խուսուսընը Մանկասարա աչմամըշ իտի), պիր կիճէ սաաթ իբի սուլարընտա Գաթինանընն վէլատէթ ադրըլարը մէրգումէյի իզաճ իթմէյէ պաշլայուպ, պիր էպէ չըղըրմասը իշիւն Պաթիստէ, Յամաթեատա Իբի-Եիւղի չէշմէ նամ մահալատէ սաքինէ ադրապասը պուլունան Յաչը էպէ նամ դատընը սէրիան կիտուպ կէթիրմէսինի ըէճա իթմէսի իլէ, Պաթիստ տախի պիր ֆէներ եագուպ ալէթ թաճիլ, վէ քէմալի էնտիշէ իլէ սավպը մագսուտէ միւթէվէճճիհէն եօլա չըգտը։

Պաթիստին էվտէն չըգտըրընտան թագրիպէն պիր սաաթ սօնրա, էշքեալ ու բուպալէրի թէպտիլ օլմուշ իբի մէճհուլ շախս, օլ կիճէ սօն տէրէճէ շիտտէթլի էամէքտէ օլան լոտոս բուգիկեարընը ուլամասընտան, վէ սաղլար կիպի տալդալարընը թա գալա տիվարլարընա չարբըրմասընտան գուհուրէ կէլէն սէտալէրտէն իսթիֆատէ իտէրէք կիզլիճէ խանէյի մէղքիւրէ կիրէ պիլմելէր, վէ խանէնին հէր թարաֆընը պիլիրլեր կիպի, աղրը չէքմէքտէ օլան Պաթինանընը օտասընա ասլա իլիշիք իթմէյէրէք, տօղրու իհթիյար Ռուսըն եաթարղը օտասընա տախիլ օլտուլար քի, իհթիյարը մէրգումի հէր կիճէքի միւթատը իւզրէ օլ կիճէ տախի քէօր սարիսօշ, վէ ատէթա էօլիւ կիպի եաթրպ խըրլամագտա իտի։

Մէրգուման իբի մէճհուլ ատէմլերտէն պիրի ճէպինտէն պիր մում բարչասը չըգարարադ եագտը, վէ արգատաչը տախի օտանընն ատօրտ եանընը կէօզտէն կէչիրիպ, Նիհայէթ իհթիյարընն ու ֆագ թէֆէք էշեասընը հըֆզ իտէկէլտիյի սանտըղը պուլարադ, հէման ճէպինտէն պիր ուֆագ անահտար չըգարմասըյըլա մէղքիւր սանտըղը սուհուլէթ իլէ աչտը, վէ իշինտէն իսթիւ մանֆաղալը պիր քեաղրտ ալարադ եինէ օլտուղու կիպի գարայըպ, վէ օտանընն տերունինտէ պուլունան էշեայէ ասլա իլիշմէյէրէք, իբիսի պիրտէն կիզլիճէ նէրտիւսանտէն աչաչը էնիպ, վէ ուսուլ իլէ սոգագ գարտասընը դարաեարադ տըշարը չըգտըլար, վէ պուհալ օլ տէրէճէ ուսուլէթ վէ չարուգլուդլա իճրա իտիլտի քի, տէյիլ քէօր սարիսօշ եաթրպտա ույուսմագտա օլան Ռուս՝ հաթտա ճան հագգըյըլա տէհշէթլիւ աղրըլար չէքմէքտէ օլան պիչարէ Պաթինա տախի հիչ պիր կէօնա սէս սետա իշիտէմէտի։

Պու արա Պաթիստ տախի մէրգումէ էպէ դատըն իլէ պէրապէր խանէսինէ ատօնմէքտէ իբէն, քէօշէ պաշընտա սիբէրլէնմիշ պիր ինսան կէօլկէսի կէօրիւպ իւզէ-

բինէ տօղրու Եիւրիւմէքտէ իքէն, մէղքիւր կէօլկէ քէն-տուսինի Պաթիստէ կէոսթէրմէք իսթէմէյուշ, հէման սիվիշէրէք կէօղաէն նիհան օլտու, ֆաղաթ Պաթիստ՝ մէրդումին էշքեալընը խէյալ մէյալ կէօրմիշ օլմաղըլա, գարընտաշը Մանկասարա պէնզէթտի իսէ տէ, քէնտու քէնտույէ «հայրը հայրը միւմքին տէյիլ, մէրդումին պունտա նէ իշի վար, հէր հալտէ եանըլմըշ օլմալը յըմ վէ եռխոտ պու պիր էվհամ տըր» տէյէրէք, ալտանմըշ օլտուղունա շիւպհէսի գալմամադըլա եօլունա տէվամ իթմէքտէ իքէն, քէնտի էվինին գարուսընտան իքի քիշինին չըգտըղընը կէօրիւպ կիրիֆիթտըր խէվֆ ու տէհշէթ օլմաղըլա, քէմալի էնտիշէ իլէ մէրդումանէ տօղրու տէթթ թաճիլ Եիւրիւմէյէ պաշլայընճա, թապիյի ըէֆգաթընտա պուլունան էպէ գատըն պիրազ կէրիւէտի։

Պու արա Պաթիստին արդասընտան պիր թաշ աթըլուպ, էլինտէքի ֆէնէրէ իսապէթ իթմէքլէ բարչա բարչա օլուպ սէօնտի, վէ միւթէագրպէն պիր խանչէր ֆըրլատըլտը քի, մէղքիւր սիլահ Պաթիստին սաղ օմուզընը պըյըրարագ վարուպ եէրէ սարլանը վէ մէրդուման ատէմիէր ֆէնէրին սէօնմէսի իլէ էթրաֆը իհսթա իտէն գոյու գարանըզտան իսթիֆատէ իտէրէք կէօղտէն նիհան օլտուլար, էպէ գատըն իսէ գօրգուսընտան պայըմըշ գալմըշ իտի։

Պաթիստ՝ պիրպիրինի թէագրպ իտէն պու տէհշէթլիւ վագաալէրտէն, եանի էօնտէն վէ արգատան տիւշմէնէր իշինտէ գալմըշ օլտուղունը անլայըպ, վէ պաշլըճա պու սույի գատտին սէպէպինի, վէ մէրդում գաթիլին քէնտինտէն նէ իսթէմէքտէ օլտուղունը տիւշիւնմէյէ վագթը օլմաեարադ, էվէլ էմիրտէ էպէ գատընը ադըլընը պաշընա կէթիրտերէք, էվէ վարտըգլարընտա Եիւրէյի օյնամտամադ իշիւն պու խուսուստա Գաթինայա պիր շէյ տէմէմէսինի էքիտէն թէնպիհ իթմտի, վէ էլան

եէրտէ սարլանըպ գալմըշ օլան խանչէրի ալարագ խանէսինէ վասըլ օլտու, վէ հէման էպէ գատընը Գաթինանըն օտասընա իտոխալ իթտիքտէն սօնրա, քէնտիսի տախի խանէնին տերուենինի թէտագրդ ու թէճէստիւսէ պաշլայըպ, հէր շէյ քէնտի եէրինտէ, վէ հիշ պիր էշեայէ էլ տօգունմամըշ օլտուգունը քէմալի թատճիւպլէ կէօրտիւ։

Պաթիստին, էպէ գատըն իլէ էվէ կիրտիյի էսնտտէ Գաթինանըն աղրըլարը մուվագգաթէն թէօրին օլմաղըլա մէրդումէ էմմիյէթը գալըպ իլէ ույումագտա, վէ խանէ տերուենինի տերին պիր սիւքիւթ հիւքմ իթմէքլէ տէնիզ տալղալարընդն, վէ իհթիեար Բուսրն խըրլամասը սէսինտէն պաշգա հիշ պիր սէտա իշիտիլմէմէքտէ իտի քի, Պաթիստ, պու վագտալէրէ նէ մանա վէրէճէյինի բէք չօգ տիւշիւնտիւ իսէ տէ, հիշ պիր նէթիճէյէ գարար վիրէմէզ օլտու, վէ պիր տրա քէնտու քէնտույէ, «եա Բապպիմ նէ գարիպ հալտը պու, ճաճապ կէօղիւմէմի կէօրիւնտի . . . լաքին պու տա օլտամազ, չիւնքի ֆէնէրին ճամը թաշ իլէ շիքէսթ գելընտըը, վէ արգամտան գամա ֆըրլատըլտըղընը, պէնիմ կիպի էպէ գատընտա-խի բայէլայն կէօրիւպ գօրգուսընտան պայըմատըմը» տէմէքտէ իտի։

Պաթիստ, ագշամտան պէրի չէքտիյի էնտիշէ վէ գօրգուլատան թաշ ու թուվանը գալմաեարադ, վէ գարբոր տախի սէսինի քէմիշ օլմաղըլա պիր մըգտար ուեումագ իսթէյուպ, վէ բուպասընը սօեունմագտըզընն եաթտաղընն իւզերինէ տիւշիւ վէրտի իսէ տէ, վագտայի մալիմէ տալմա զիհնինի իշլալ իթտիյինտէն ասլա կէօզինի գարաեամատը, վէ մէրդում եինէ քէնտու քէնտույէ սէօյլէշէրէք «էկէր պու առէմէր խըրսըզ օլտալար իտի միճէրըէտ պիր շէյ չալաճագլար ըտը, լաքին էվին էշեասընտան հիշ պիր շէյ էքսիք տէյիլ տիր, վէ խըրսըզ գըսմը չօգլուգ սույի գատտէ ճէսարէթ իտէ-

մէղ . . . իմոի օլմոյաքի պու ատէմիէր Գաթինա իչիւն էվէ կիրմիշ օլուսնլար . . . լաքին գամայը արգ ամտան ֆըրլատան քիմ՝ իսկ . . . էվէթ կէօրիւնիւրրի մէրգուման իբի հայլաղլար պէնի էօլտիւրմէք իսթէյէն ատէմին խուսուսի պիր էմրինէ իթաաթ իտէրէք խանէմէ կիրմիշլէր, վէ Գաթինա իլէ կէօրիշմէք իսթէմիշլէր տիր, վէ հաթտա պէնիմ տըշարը չըգմամը կէօզէթմէք իսթէմիշլէր . . . ահ ահէպ մագասատլարընա վասըլ օլապիլտիրէրմի . . . ամոն եա Բասպիմ, ինսանէ, սէվտիյի զաթ հաղ գընատա չիւպհէ վէ սուլի զանատ պու. յունմագ կիսի տէհշէթլիւ պիր հալ օլապիլիրմի . . . :

Մէրգում պու ճանխըրաշ միւլահազալէր իլէ պիր մըգտար տէրեայի թէֆէքքիւրե տալտրգատան սոնրա պիրտէն պիրե այաղա գալդը, վէ ենինէ խօտ պէ խօտ տէօյլեշերէք «հայրը հայրը . . . պէյհուտէյ մէրգումէնին կիւնահընա կիրիյօրում . . . Գաթինատէն գաթան պէօյլէ պիր խըյանէթի մէմուլ օլունամոզ, մէրգումէտէն պու անէ գատար սուլի ախլագէ տայրը ասլա պիր իմարէ կէօրիւմէտիրտէն պաշգա, հաթտա դավալը գըզճրազ պէնի ճանը կիսի սէվմէքտե տիր, էվէթ պու վագաա պաշգա պիր սէպեպէ մէպնի տիր, շիւպհէսիզ դու պիր մուամմա տըր քի, էլպէթտե էր եա կէճ հալ իմմէքիյէ մուվաֆֆագ օլաճաղմ տըր» տէտի :

Վէ մուամալէյհ ազիմ պիր խէլէճան իլէ օտանընն տէրուենինի տալաշմայա պաշլատը, վէ սոնրա «պիրտէ չու մախզէնի կէօզտէն կէչիրէյիմ» տէյէրէք, մուամի եագտը, վէ Բուս իլէ պէրապէր չալըշմագատա օլտուղու մախզէնէ կիրտի :

Գաթիտա մախզէնին տէրունինի կէօզտէն կէչիրմէքտե իքէն, նակեահան գալա տիվարը արգասընատան պիր ինսան սէսի իշիմմէքլէ, մուգատատէմա վտաֆ իթտիյիմիզ իհթիեար Բուսըն մէհարէթլէ աշմիշ օլտուղու տէլիյէ գուլաղընը գօեարագ տինլէմէյէ պաշլատը, վէ նա-

սլ քի մալիւմիւմիզ տիր, մէզքիւր տէլիք եալընըզ պիր ինճէ թահտա բարշասը յըլա գաբատըլմըշ օլմազլա տըշարըտա սէօյլէնիլէն սէօզլէր լայըգը յըլա անլաշըլմագտա օլտուղունատան, Գաթիտա, պիր գաշ քիշինին մնհալ մէզքիւրտե թօքլանըպ գօնուշտուգլարընը անլատը, շէօյլէ քի իշլէրինատէն պիրի ըէֆիդլէրինէ խիթապէն.

—Նասըլ քի սիզե սէօյլէտի իտիմ, իշթէ գալպազանլար՝ հինի հաճէթտե ֆիրար իտէպիլմէյէրի իշիւն պու տիվարըն իւսթինատէն պիր տէլիք տշմիշլար տրր, իմոի սիզ ուտուլ իլէ մէզքիւր տէլիյի պուվարագ իշէրտայէ կիրտիյինիզտե, գարու ճիհէթինատէն տախի խանէ պ սըլաճագ քի, պու սուրէթլէ մէրգուման խապիտլէրին ասլա գաշտաճագ եէրլէրի գալմազ» տէյինճէ, արգատաշը,

—Լաքին սիզ պէօյլէ պիր տէլիք աշրլարդընը նասըլ անլայտապիլտինիզ, տէտի :

—Օ ճիհէթլէրի սիզե սէօյլէմէյէ մէճպուր տէյիլիմ, սիզ անճագ ամիրինիզ պուլունան զաթին էմրինի հարֆը հարֆընճա իճրա իտէկէօրիւնիւզ :

—Հայ հայ, պէնատէնիզ անճագ մէրագ իթտիյիմատէն պու մատատէյի սիզե սօրմագա ճէսարէթի իթտիմ :

—Հէր նէ հալ իսէ, շիմոի վագըթ զայդ իթմէյէրէք իշե պաշլայալըմ :

Գաթիտա պու միւքեալէմէյի իշիթտիքտե, կիտիֆթար օլաճաղը տէհշէթլիւ պէլայը անլատարագ պաշտան այաղա գատար թիթրէտի, պիշարէ տէլիգանը, պիր եանտան տէրտէսի օլունուպ տա մնհրեալէրտե չիւրիւյէճէյինի տիւշինմէքտե, վէ պիր եանտան տախի իհթիեար Բուսըն աշմիշ օլտուղու տէլիյի, գարընտաշը Մանկասարատան մատէ քիմսէ պիլմէտիյինտէն, միւճէրրէտ պու տէհշէթլիւ տուպդ դարընտաշը թարաֆընտան դուբուլմուշ օլտուղունա գանատի կէթիրէրէք, հաթտա պիր իբի սատի էվէլ մէրգումը օլ ճիվարտա կէօրտիւյինի, վէ արգասընատան գամա ֆըրլատան քիմսէ

նընն տիվարընտան աշրպ, Սկիվրի դարուաընա տոզրու կլեթմէքտէ իտի, մերգումն Նիյէթի տոզրու ուսթասը Ճիովաննինին նէզտինէ իլթիճա իթմէք իտի իսէ տէ, հալպու քի վագրթի կիճէ, վէ գալա գաբուլարը գարալը օյմնղրլա հէր հալտէ սապահա պէ.քլէմէսի լազրմ կէլիր իտի։

Պիչարէ Պոթիստ օ արա եաղմագտա օլան շիտէթ-լի Խաղմուրա տախի էհէմմիյէթ վիրմէ.յուպ միւթէմա-տիյէն դօշմագտա իտի իսէ տէ, արդասընտան իքի նէ-ֆէր գըր սէրտարլէրինին քէմալի շիթապէ քէնտինի թատադիպ իթտիքլէրինի տախի անլատրզընտա, հէման եօլունը տէ.յիշտիրուպ Պալրդը մէզարլրզընա կիրտի, վէ մէզար թաշլարընը արասընտան երլան գավի եիւ-ըիւլէրէ.ք եօլունա տէվամ իթտի, գըր սէրտարլէրի մէրգումն մէզարլրզա կիրտիյինի կէօրտիւքլէրինտէ, մէզքիւր թաշլրդ մահալէ ամ իլէ կիրիլէմէ.յէճէյինի անլատուպ հէման պէ.յիկիրլէրտէն աշարը ինտիրէր, վէ հայվանլարը պիր աղաճա պտղայը պ եաեա օլարադ մեր-գումն թատագիպէ պաշլատրլար, հալ պու.քի Պոթիստ մէրգումանընն պու թէչէպպիւսաթընտան վագրթի գա-զանարադ, տալիմէն մէզարլրգտան տրշարը չրդապիլտի իսէ տէ, կիճէնին գ օյու գարանլրզընտան նէրէ.յէ կիթ-մէ.քտէ օլտուղունու պիլէմէտիյի հալտէ եիւրիւր, վէ էմնայի բահտէ ուզուն ուզուն սէրվի ապաճլարընը հէր պիրի կէօղիւնէ ճճալ ճճայիպ պիրեր գօրթլադ չէ.քլին-տէ կէօրիւնտիյինտէն տերեճէ.յի նիհայէտէ իւրքէրե.ք, վէ պու տէհշէթլիւ խաթրրէլերտէն արթրգ եիւրիւմէ.յ տախի մէճալի դալմայարագ հէման պիր պէօյիւճէ.ք ա-զաճքն ալթընտա գալա գալրը։

Դրը սէրտարլէրի Պոթիստին գալա տիվարընտան ալթլայարագ ֆիրարէ եիւզ թուրթտուզունը կէօրմիւշ-լէր, վէ մէրգուման զապիթլէր քէնտի վազիֆէլէրինի էօլիւնճէ.յէ գատար իճրա իտէր սատրգ տտէմլեր օլուպ,

տախի հէր հայտէ Մանկասար քէնտի օլաճաղընը խա-
թրըլամադտա իքէն, գալանընն արգա ճիհէթինի իհա-
թա իտէն գըր սէրտարլէրինէն պիրի,

—Պու ճանիլէրին իքիսի տէ էֆրէնճ օլմալը տըրլար,
տէ յինճէ,

Մանկասար (ֆիլ վադը մէրդում Մանկասար քէն-
տի իսի) մուսանլէ յհէ ճէվապ վէրիպ,

—Պէօյլէ խայրընլար հէր քիմ օլուրլարսա օլսունլար,
միւճէրրէտ բէնէ էյի ատալէթէ կիրիֆթար օլմաղըլա էն
չիտէթլու ճէզալէրէ չարբրլմալը տըրլար» տէտիյինտէ,

Պաթիստ պու տէֆտա Մանկասարընն սէսինի տախի
թանըմըշ օլմաղըլա, արթըդ մէրդում ալչագ հէրիֆին,
քէնտու զէվճէսի Գաթինանընն ինթիդամընը ալմադ ի-
չիւն քէնտուլի հիւքիւմէթէ ղամմազամըշ օլտուղունա
ղէրրսէ գատար չէքքու չիւպհէսի գալմայարագ, տիլի
տիմաղընտա գուլուտը, վէ պութ կիպի օլտուղու հէր-
տէ տօնա գալտը։

Պու արա գրը սէրտարլէրինէն, Մանկասարընն տէ-
տիյի տէլիյի պուլմագ իչիւն թիւֆէնկ տիպճիքլէրի իլէ
գալա տիվարընա վուրարագ եօղլամայա պաշլատըգլա-
ըընը Պաթիստ անլայընճա, արթըդ ղայպ իտէճէք վա-
գրթ գալմատըղընը, վէ հէր նէ օլուրսա օլսուն ֆիրար
իթմէք քնտրը ագիլ օլտուղունը ֆէհմ իտէրէք, հէ-
ման գաչըպ գուրթուլմաղա պիր թատրիգ արամագտա
իքէն, մէղքիւր տէլիյի գաբամագտա օլան թահտա տիւ-
չիւպ, էվվէլա սիւնիիւ բարբլթրլարընը, վէ արդ ասընտան
զասպիթլէրին իչէրուլէ կիրտիքլէրինի բայէլայն կէօրիւպ,
տէրագատ նէրտիւգան կիպի գալա թաշլարընա պատա-
բագ տիվարընն իւզէրինէ չրդագիլտի, վէ անտէն տախի
պին տիւրլու թէհլիքէլէր իլէ տիվարտան աշաղը ոբյրը-
լարագ զէմինէ այագ պատար պատմագ ճան հագգրյրլա
գօշմաղա պաշլատը, վէ Բում խասթախանէսինէն ար-
գա ճիհէթինտէն եւուրիւյէրէք Զիֆիթէ տօլագ պասթա-

վագաա Պաթիատի արդասրնտան վուրապիվիրլեր իտի խսէ տէ, հալ պու.քի քէնտիլերինէ պէօյլէ պիր էմր վէ-
ջրիվիշ օրմանաբղընտան, մէրգումը հայյէն տերոէսի իթ-
մէք մագասաբ.յբլա տալա եագասբնը պէրագմագսրզրն
գօվաղամայա տէվամ իթտիլեր, վէ Պաթիատ օթուրտուղու
եէրտէն մէրգումանբն այագ սէսլէրինի այընճա հէման
այաղա դալգտը, վէ էթրաֆբնա կէօզ կէզտիրմէ.քտէ
իքէն տլթբնտա օթուրտուղու աղաճբն .քէօթիունէ տօղ-
լու պագբզ կէօզիունէ պիր թաշ ներտիւպան իլիշէրէ.ք,
ուսուլ իլէ մէգքիւր նէրտիւպանտէն եաբ եաբ աշաղը
էնտի, վէ գարշբսբնա պիր գաբու չբգընճա, վալ գուվ-
վէթի պապույէ վիրէրէ.ք գաբուբը գօրլայբզ աչտը, վէ
իշէրույէ տախիլ օլտու գտա, .քէնտիսինի չամշարշը պէշ
ալթը տրչբն սաթհինտէ մախզէն կիպի իւսթիւ .քէմէրլի
պիր մահալտէ պուլտու։

Մահալի մէգքիւր Մէվլանա գաբուսը գուրպինտէ
վագը Գօղլու այաղմասը տինմէ.քլէ մաբուֆ պիր Բում գի-
յարէթկեահը օրմաղբբա, այազմանբն սույը եաղան եաղ-
մուրլատտան թուզեան իթմիշ օլուպ, դէվալբը Պաթիատ
մէգքիւր այաղմանբն տէրօնինտէ տիզլէրինէ գատտը
սույտ պաթմբշ օլտուղու հալտէ, եօգարբտա գբբ սեր-
տարլէրինին .քէմալի տրգգալթ իլէ .քէնտինի արամագ-
տա օլտուգլարբնը, վէ «Պուրատա եօգ տբբ, տէմէ.ք քի
տտսհա իլէրիսինէ պագմալբյբզ» տէյէրէ.ք, ալբպ եիւ-
բիւլի վերտիքլէրինի անլատտը։

Պաթիատ, կէրէ.ք միւթէմատիյէն եաղմագտա օլան
եաղմուրտան, վէ կէրէ.ք այազմանբն սուլարբնտան սբբ
արգլամ օլտուղու հալտէ թիր թիր թիթրէմէյէ պաշ-
լատտ։ վէլ հասբլ մէրգում թարիֆի նագագիլ մէշագ-
գաթլէր իլէ կեահ եօգարբտա եաղմուրբն ալթբնտա,
վէ կեահ այաղմանբն սուլարբ իշինտէ ագշամտան պէրի
պաշբնա կէլէն տէհշէթլիւ հալէրի, վէ ալէլ խուտուս
ճանբը կիպի սէվմէ.քտէ օլտուղու գէվճէսինի, վէ մէր-

գումէնին տօղուրաճագ մատումբնբն, եանի էօզ պէ էօզ
էվլատբնբն եիւ գիւնի պիր տէֆտճրգ օլտուն կէօրմէյէ
նայիլ օլամատբղբնը, վէ տահա .քիմ պիլիր կէլրէ.ք .քէն-
տի վէ կէրէ.ք մէրգումանբն պաշլարբնտա նէյէր կէլէճէ-
յինի խամթբրլայարագ կէօղլէրինտէն հասրէթ եաշլէրի
տէօթիւլմէ.քտէ իքէն, նակեահան Մէվլանէ գաբուսը
թէ.քէէսի մինարէսինտէն սապահ եզանը վէրիլմէյինի
իշիտուպ «էլհամտիւլլահ հէլէ սապահ օլտու» տէյէրէ.ք
մահալի մէգքիւրտէն չբգբզ իսլամ գապրիսթանընտաքի
մեզար թաշլարբնը ալաճա գարանբզգ իլէ սէչէ պիլտի,
վէ պու ատա եէտի-Գուլէտ.քի Բում վէ Էրմէնի խաս-
թախանէլերի .քիրիսալէրինին չանլարբ տախի չալընմագ-
լա, մէրգում պիր հլսսիյաթը բուհանիյէ իլէ միւթէէս-
սիր օլարագ, հէման տիզ չէօքիւպ հագգը ճէլիլ իւլ-
ալա հաղրէթլէրինտէն խմթիմատտ իթտիքրտէն սօնրա,
օլ հէնիեամտէ .քէօմիւր արապալարբնբն տրգա արգա-
յա Սիլիվրի գաբուսբնա տօղրու կիթտիրլէրինի կէօրիւպ,
ուսուլ իլէ մէգքիւր արապալէրէ գոմբլտը, վէ պիր
թագրիպ գալա գաբուսբնտան իշէրույէ կիրէրէ.ք չէ-
հիրէ տտխիլ օլտու։

Մումիկէյհ .քէմալի իհթիրագ իլէ տէօրտ եանբնը
գօլլայա գ օլլայա, վէ տայիմա թէնհա սօգագլատտան
տօլաշտրագ Գալաթայա վասրլ օլտուպ, հէման ուսթասը
Սինեօր ՁիօվանՆինին օթէլինէ ճան ամթարագ, մուսմաի-
լէյհի հէնուզ գորեօլասբնտա պուլտու։

Ձիօվանին, Պաթիատին պէօյլէ պիր հալի բէ-
բիշանի իլէ սապահլէյին էրբէն օթէլէ կէլտիյինի .քէ-
մալի թատճիւպլէ կէօրիւպ սէպէպինի սուալ իթտիքտէ,
Պաթիատ օլ անէ գատտար ուսթասբնտան կիզլէմիշ օլ-
տուղու գալպպասբնբզ մատտէսինի, վէ Գաթիֆանբն
սէպէպի իլէ գարբնտասբը օլաճագ խասլիս հէրիֆին պու
սուրէթլէ .քէնտինտէն ախզը ինթիգամէ գալդբշտրզբ-
նը, վէլ հասբլ օգուեանլարբմբզա մալիմ օլան պիլ

ճիւմէ վագաալէրի մուֆասալէն հէքեայէ լիթտի։

Սինեօր ՃիօվանՆի ադիմ պիր Նէֆիսէթ իսպրազլայլա Պաթիստին սէօզլէրինի տինլէյուզ, վէ պիր գաչ տա-գըգա տիւշիւնտիւքտէն սոնրա քէլամէ աղաղ պիրլէ,

—Զօգ չարբըգ պիր իշէ նէյլիթէնմիշսին, տէտի։

—Լէվէթ էֆէնտիմ, վէ էն զիյատէ չարբըգլըղըմ տախի իշպու մատտէյի սիզուէն կիզլէտիյիմ խուսուս տըր յի, պու պապտէ պէնտէնիզն Նէ գատտար թայիպ իթտէնիզ Եինէ աղ տըր։

—Լսթաղֆիրուլլահ, պէն սիզի թայիպ իմիմէմ, անճագ ճէհալէթինիզէ աճըրըմ, լաքին հէր Նէ հալ իսէ, շիմտի օլան օլմուշ վէ կէչէն կէչմիշ օլմաղըլա, պունտան սոնրա կիրիֆթար օլաճաղըն մէլհուզ օլան մուխաթաբանըն էօնիւնէ այմալըյըզ։

—Ա՛հ վէյինիյմէթիմ, պէնիմ սիզտէն պաչդա հիչ պիր տոստում Եօգ տըր. իմտի սիզ պիլիրսինիզ, սէօյլէյին Նամըլ Եաբալըմ, Նէ թարիգ իմթիխաղ իսէլիմ։

—Կէօրիւնիւր քի գաբրնտաչըն օլաճագ խայըն հէրիգ պու իշտէն եագտարնը պէյըրմագ իչիւն լազըմ կէլէն թէտպիրլէրի տիւշիւնմիշ, վէ քէնտիսինի սալիհէ չըգարտպիլմէք խուսուսընտա բէք չօգ վասէթալար էլտէ իսէպիլմիշ տիր. իմտի իչ պէօյլէ օլտուղու հալտէ, սիզ չայէտ մէրգումը «պիզիմիլէ հէմֆիթէօհմէթտիր» տէյու իթհամ իտուզ տա խսպաթ տախի իսէպիլտէնիզ, Եինէ քէնտինիզի գուրթարամայաճաղընըզ կիպի, մէրգում իլէ պէրտալէր ճէկայա չարբըլաճաղընըզ կիւն կիպի տշիքեար տըր. վէ հաթտա խտապիսը մէրգում գուրնաղըզը սայէսինտէ աղ վագըմտա ադատէյի կիրիպան իսէպիլէճէյի, վէ սիզին իսէ մահբէսէրտէ չիւրիւյեճէյինիզ տախի շիպահէսիզ տիր։

—Տէտիյինիզ սէօզլէրի քեամիլէն թէշիմ վէ թաստիգ իսէրիմ, իմտի Նէ թարիգ իթթիխաղ իմմէմլիյիմ։

—Պէնճէ ֆիրար իմմէքլիքտէն պաչդա պիր թարիքը սէլամէթ օլամաղ։

—Ա՛հ, ուսթաճըզըմ Նէ սէօյլէյօրսունուզ, պէնտէնիզ Նամըլ ֆիրար իսէպիլիրիմ, սէվկիլի զէվճէմի, վէ պէյքի եէնի տօղմուշ, վէ էյան պէրհայաթ օլան էվլատըմը քիմէ պըրագապիլիրիմ։

—Նէ չարէ իսթեր իսթէմեզ ֆիրար իմմէլիսին, չիւնքի շիմտի պուրատա պուլունտուզուն հալտէ տախի նէֆսին թէհլիքէտէն պէրի տէյիլ տիր։

—Նէ կիպի, պունտամտամը պէնտէնիզի . . .

—Հայ հայ, պունտա տախի սիզի ուրայաճաղլարը չիպահէսիզ տիր, չիւնքի գաբրնտաչըն օլաճագ խայըն, սիզին պուրայա, եանի ուսթանըզա իմմիճա իսէպիլիր օլտուղունուզը բէք ալա պիլմէքտէ տիր, իմտի պիր քերբէ տիւշիւն քի, մաղալլահ էկէր սիզի պուրատա պուլուրլարսա, թապիյի օլ վագըթ պէնիմ տախի պաչըմ պէլայա օղրայաճագ տըր, ֆագաթ պու սէօզիւմտէն էկէր թէհլիքէտէն գօրգույօրում զանընա զահիպ օլուրսանըզ ֆէնտա հալտէ խսթրըմ գալըր, զիրա էվլատըմ Պաթիստ, Նամուսըմ իւզրէ եէմին իսէրիմ քի, պէն սէնին իչին պաչըմը հէր պիր մուխաթարայէ սալմագըզա հազըրըմ . . . անճագ . . .

—(Ցէօվինիւ քէսէրէք) թէչէ քիւր իսէրիմ։

—Անճագ չուրասը վար քի, էկէր սիզի պուրատա պուլուպտա պէնիմտէ հէմֆիթէօհմէթ զանընըյլա թէվդիքֆ իսէրլէրսէ, օլ վագըթ սիզին խէլասընըզ իչիւն չալըշաճագ հիչ պիր տոստունըզ դալմագ, իմտի սէօզիւմի թէքրար իսէրէք տէրիմ քի, սիզին իչիւն ֆիրարտէն պաչդա պիր սէլամէթ քէօշէսի Եօգ տըր։

—Ա՛հ սոնեօր ՃիօվանՆի, պիրմէզմիսինիզ քի, պիր զէվճէմ, վէ հէնուզ տօղմուշ պիր էվլատըմ վար, անլէրի քիմէ . . .

—(Պաթիստին քէլամինը գաթ իսէրէք) զէվճէնիզլէ

էվլատընրզը էվէլա Ալլահա, վէ անտէն սոնրա պէնիմ թահտը հիմայէմէ իհալէ իթմէլիսին, վէ պէն սանա նամուսըմ իւզրէ սէօզ վէրիրիմ քի, էօմրիւմ օյուուգճա, վէ էլիմոէն կէլտիյի գատար իքիսինի տախի վիդայէ իտէճէյիմ տիր։

—Ա՛հ էֆէնտիմ, սիզ հագրգաթէն շահանը բէրէսթիշ, վէ ալիճէնապ պիր ատէմ իմիշսինիզ։

—Լսթաղֆիրուլլահ, պէն եալընըզ ինսանլըգ վաղիֆէսինի թանըր պիր ատէմ իմ, վէ պաշլըճա սիզին պուիշտէ սալա սուչունուզ օլմատըղընը բէք ալա պիլտիյիմ տէն, սէնի պու վարթատէն խէլաս իթմէք խուսուսընտա էլիմոէն կէլէնի տիրիզ իտէմէմ, իմտի վագրթ ղայպ իթմէյէրէք իշէ պաշլամադըղընմըզ էկէմ տիր։

Սինեօր Ճիովանանի խաթմը քէլամ իտուպ, տերագապ Պաթիստին էշքեալ ու էսվապընը թէպտիլ ու թաղեիր իթմէքլէ, մէրգումը թանըլմաեաճագ պիր հալէ գօյուուդտան սոնրա, պիլ ըիֆագաթ օթէլատէն չըգուպ Գալաթատա Վիրէճ գարուսընտա մուգիմ պագը թաղեան ահուպպատընա Պաթիստի թագտիմ իթմէքլէ, պաշընա կէլէն պէլայը, վէ մէրգումին Ըստամպօլատան գաչըրըլմասը խուսուսընտա մուֆատալէն գոնուշուպ, Պաթիստի մէրգումանը հիմայէլէրի թահտընա իհալէ իթտիքտէն սոնրա քէնտիսի տիւքքեանընա ալտէթ իթտի, մէրգուման թալեանալար Ճիովանանինին խաթրընա բայէթ իթտիքլէրինտէն, մէրգումին թէքֆիֆինի էգճան ու տիլ գապուլ իթտիլեր։

Ֆիլհագրգա Ճիովանանինին թախմինի միճիւպինճէ, պիր սաաթ սոնրա հիւքիմէթ մարիֆէթի իլէ մէրգում Իթալեալընընը կէրէք տիւքքեանը, վէ կէրէք իգամէթ իթտիյի օտաղը ինճէտէն ինճէյէ թահարրի օլունտու իսէ տէ, գալպազանլըգա տայրը հիչ պիր իմարէ պուլունամայրգ, անճագ չըրաղը պուլունան Պաթիստին հագդընտա քէնտինէ պաղը սուալլեր իտիլտիքտէ, մէրգում,

ճէվապէն, վագտա Պաթիստ քէնտի չըրաղը իսէ տէ, պիր միւտէթտէն պէրու եանընտա չալըշմատըղընտան, մէրգումըն մուամէլէսինէ մէսուլ թութուլմատըգտան պաղգա, նէրէտե իգամէթ իթտիյինտէն տախի ասլա մալիւմաթը պուլունմատըղընը պիլա ֆիֆթուր պէյան իթտի, վէ մուամիլէյհ զաթէն գօնշուլարը ինտինտէ հէր վէչհ իլէ միւթէպէր վէ նամուսլու պիր զաթ թանընմըշ օլմապըլա հագդընտա հիւսնիւ չէհատէթ իթտիքլէրի կիպի, պաշլըճա թապի օլտուղու տէվլէթին սէֆարէթի ճանիպինտէն մուամիլէյհէ քէֆալէթ խտիլիպ ասլա թէֆգէրֆ օլունմագսըզըն սալը վէրիլմի։

Ճիովանանի ագշամ գարանլըգընտա կիզլիճէ կիտուպ Պաթիստի պուլտու, վէ վուգուլի հալի մէրգումա հէքեայէ իթտիքտէն սոնրա, իլավէյի մէգալ պիրլէ,

—Էվլատըմ Պաթիստ, պու կիւն ագշամա գատար տիւշիւնիւպ, խէլասը նէֆս ու նամուսըն իչիւն պիր թէտպիր պուլտում քի, էկէր գապուլ իտէրսէն հագդընտա բէք խայրրլը օլաճագ տըր զանն իտէրիմ, տէտի։

Պաթիստ կէօզ եաշը տէօքէրէք մէրգումին պօյնունա սարըլտը, վէ էլլերինի չէքիւպ զոր իլէ բուս իտէրէք,

—Ա՛հ վէլինիյմէթիմ թէշէքքիւր իտէրիմ, իմտի հէր նէ թէքլիֆ իթսէնիզ պիլա իթիրազ գապուլ իտէճէյիմէ շիւպհէնիզ օլմասը, տէյինճէ, Ճիովանանի կէօզլէրի տօլարագ շու վէչհ իլէ քէլամէ պէտտա էյլէտի։

—Էօյլէ իսէ սէօզիւմէ էյի գուլագ վէր, պէնիմ Ամերիգատա Նիւ-Իորք չէհրինտէ էրպապը սէնայիտէն զայէթ մալտար, վէ զէնկինլիյի տէրէճէտէ նամուսը վէ սախավէթի պիր ահպապըմ վար քի, մէրգում, չէհրը մեգքիւրտէ միանիգամ պիր ֆապրիգա քիւշատ իթմիշ օլմապըլա, պունատան պիր դաչ սէնէ ագտէմ, Ամերիգայա կիտուպտա քէնտի նէկտինտէ չալըշմագըղըմը

թէ.բլիֆ իթմիշ իտի իսէ տէ, պէնիմ Ըստամպօլտան այրըլմամաղա մուհիմ սէպէպլէրիմ օլտուղունատան, մէր-գումն թէ.բլիֆինի գապուլ իթմէմիշ իտիմ, ֆագաթ պու տէֆա սիզի մուսանիլէյհին նէզտինէ կէօնտէրտի-յիմ հալտէ, պիդզաթ քէնտիմ կիթմիշիմ կիպի հիւանէ մուամէլէ իլէ գապուլ իտէճէյինէ ասլա շիւպհէմ եօղ տրը. իմտի աչրդտան աչրդա պանա սէօյլէ, Ամերիգայա կիտէ՞րմիսին։

—Սիզին էմր ու վասէթանրզլա օլտուղտան սօնրա, ճէհէննէմին պուճաղընա գատար կիթմէ.քլիյէ հազրրմի։

—Բէ.ք ալտ, էօյլէ իսէ իշպու թավսիյէնամէ.յի ալ, տէյերէ.ք (Պաթիատէ իւսթիւ միւհիւրլի պիր քեաղրտ թագտիմ իթտի) վէ իլալէթէն, պու քեաղրտին տէ-բունինատէ մէրգում ֆապրիգաթօրրն իսմ ու չէօհրէթի իլէ կգամէթիկեատը եաղրմրը օլմաղրա, անճագ Նիւ-եորք չէհրինէ վասրլ օլտուղունտա աչուպ օգուլատպ-լիրսին, իմտի պու սատրդ տօստլարրմրզրն (քէնտի ահ-պապպարրրը կէօսթէրէրէ.ք) մուավէնէթի իլէ եարրն սա-պահատան թէզի եօգ հէման վարօրա պինմէ.քլիյէ հաղրը օլմայրսրն, վէ պէն իսէ, սանա վէրտիյիմ սէօզ միւճի-պինճէ կէրէ.ք զէվճէնի, վէ կէրէ.ք (էկէր սաղ տօղա պիլմիշ իսէ) էվլատրնը, քէնտի էօզ պէ էօզ էվլատրմ մաղամինտա վիգայէ իթտիկտէն մատէ, մէրգումանրն հագգընատա սանա սրդ օրդ մէ.քթուպ եաղաճաղրմ կի-պի, սէն տախի պուլունտուղուն հալ ու մէվզրյա տա-յրը պանա մայիւմաթ վէրմէնի թէմէննի իտէրիմ, տէ-յերէ.ք խալթմը քէլամ էյլէտի։

Ֆիլ վագը իրթէ կիւնի սապահլէյին էրքէն, ճիօ-վանինի Պաթիատէ էլլի ատէթ ֆրանսրզ ալթունը էօ-տիւնճ մաղամրյրլա վիրուպ, վէ մէրգումը, ահուպպա-սրնտան, Գալիբսօ նամ պիր ինկիլիզ վաբօրունրն իքինճի գարատանը պուլունան սատրդ պիր զաթրն մայէթինէ ի-հալէ իթմէ.քլէ, ճիւմլէսի պէրապէր խաֆիյէն մէզքիր

վաբօրա կիթտիլէր, վէ պիր մրզտար միւսահիպէթտէն սօնրա, ճիօվանինի Պաթիատին անլրնը բուս իտուպ, մէր-գումա «Էյ Պաթիատ էվլատրմ ուզուրլար օլսուն, սէ-նի արթրզ ճէնատը Հագդա թէվտի իտէրիմ» տիմէ.ք-լէ, ըէսմը վէտայլ էյֆա իթտիյի կիպի, Պաթիատ տախի սօլուղու քէսիլիրճէսինէ աղլաեարադ ուսթասրնրն պօյ-նունա սարրմրզ օլտուղու հալտէ պիր միւմքիւն այրըլ-մաղ իսթէմէզ իտի իսէ տէ, ճիօվանինի պու տիլուզ մէնզարէյէ պիր նիհայէթ վիրմէ.ք էֆ.քեարրյրլա, պաղ-ըրնա թաշ պասարադ կէօզ եաշլէրինի սէթր իտէպիլ-տի, վէ կիւճ հալ իլէ եաղայը սրյրրուպ, հէման ար-գատաշլարրյրլա պէրապէր քէնտուլէրինէ միւնթաղրը օ-լան սանտալէ տիթլայը վէրտի։

ճիօվանինի պէօյլէճէ, էվլատը կիպի սէվմէ.քտէ օլ-տուղու չրրաղրնատան մուֆարէգաթ իթտիքտէ, օլ անէ գատար գահրմանրեատի պիր հալ իլէ հրսս իտէկէլտիյի տուլրուրյրա ճէնկլէշերէ.ք, մէրգումտան սէթր իտէպիլ-տիյի էշրը ֆիրգաթ, պու ալիճէնատ ատէմին կէօզլէ-րինտէն չէշմէլէր կիպի պօշանմայա պաշլատը։

Եարրմ սատթ սօնրա վաբօր, իզմիրէ վէ անտէն տախի Լիվրրբուլա միւթէվէճճիհէն հարաքէթէ պաշլա-տը, վէ իշթէ Պաթիատ պու սուրէթլէ ալիճէնատ ուս-թասրնը, սէվկիլի զէվճէսինի, վէ հէնուզ եիւզիւնի կէօ-րէմէմիշ օլտուղու էվլատրնը թէզրը իթմէ.յէ մէճպուր օլ-տուղու իշլուն հրնչզրրա հրնչզրրա աղլայարադ, վէ պու մուֆարէգաթը ճանկիւտաղրն, սէրի սէպէպի օլան խա-յրն դարրնտաշրնա տանը տանը լանէթլէր օգուեատաղ թէզրը եար ու տիյար կալէտի։

Պիչարէ Պաթիատ պու հալի բիւր մէլալ իլէ Ամերի-գայա կիթմէ.քտէ օլսուն, պիզ մէրգումրն զէվճէսինին օլ կիճէ.քի հալինէ, վէ Մանկասաքրն նէ թէրթիպ իլէ մէզքիւր խանէյի պասարրուպ տա, իհթիեար Բուսը տէրտէսթ իթտիրմէսինին հիքեայէսինէ կէլէլիմ։

Մանկասար, էլոռ իռէպիլմիշ օլտուղու սէրվէթի սա-
յէսինռէ, բէք չօգ միւթէպէր վէ նուֆուզքեար զաթ-
լէր իլէ մինասիպէթ բէյտա իթմիշ օլուպ, իշպու վա-
գաատէն պիր կիւն էվէլ, մէղքիւր նուֆուզու պիր զա-
թըն վասէթասը յըլա բօլիս նազըրընա թադռիմ օլունա-
ըաղ, նազըրը միւշարիլէյհին էօնիւնէ պիր մըդտար
Գարպօն գայմէսի վազ իտուպ, շու եօլտա իֆատէյի հալ
իթմիշ իտի.

«Էֆէնտիմ, պէնտէնիզ սայէյի շահանէտռէ հէմ
թիւճճար, վէ հէմռէ սարրաֆ օլտուղումռան, պաղը
պաղը տիւքքեանըմա իհթիեար պիր ֆըրէնկին կէլիպտէ,
մուայէնէ պույուրտուղունուզ պու գալպ գայմէլէր կի-
պի գավայիմի նագտիյէ կէթիրիւպ, ալթուն սիքքէյէ
թահվիլ իթտիրտիյինտէն, վէ պու հալ պէշ ալթը տէֆա
վուգու պուլտուղունտան, նասրլա մերգում իհթիյար
ֆըրէնկին ահվալինտէն շիւպհէ իտէրէք, մէկքիւր գայի-
մէլէրի թէմեիզու թէտգրգ իթտիքտէն պաշգա, սար-
բաֆլըգ խուսուսընտա պէնտէլէրինտէն չօգ զիեատ
մէլէքէ բէյտա իթմիշ օլան պաղը էրպապ զաթլարա
տախի կէօսթէրիւպ, գալպ օլտուգլարընը, վէ մերգում
իհթիեարընը զայէթ ուսթա պիր գալպազան իտուկինէ
զէրրէ գատար շիւպհէմ գալմամըշ իքէն, տիւնքի կիւն
մումիլէյհ միւթատը իւղլէ եինէ տիւքքեանըմա կէլէ-
րէք, իշպու գայիմէլէրի ալթուն սիքքէյէ թէպտիլ իթ-
տիրմէք իսթէտի, վէ պէնտէնիզ իշէ ըէնկ միրմէմէք ի-
չիւն տէտիյինի իճրա իթտիմ իսէ տէ, մերգումտան
կիզլի օլարաղ գանդը մահալտէ պէյլթուլթէթ իթմէքտէ
օլտուղունը անլայապիլմէք նիյէթի իլէ, արդասընտան
կիթտիմ, վէ համա օլսուն սայէնիզտէ հէր շէյէ վագրֆ
օլապիլտիմ քի, պու սուրէթլէ հայլազը մերգումը բէն-
չէյի ատալէթէ թէսլիմ իտէրէք. մին զայրի հաատին
հիւքիւմէթէ պիր խըտմէթ իտէպիլմիշիմ ղանընյըլա
քէնտիմի իլէլ էպէտ պախթըեար առտ իտէրիմ» տէտի։

Բօլիս նազրը ճէնապլէրի, ատալէթ բէրվէր, վէ խա-
լիս իւլ պալ պիր ղաթը համիյէթ սիմաթ օլմաղըյա,
մերգում ըիյաքեար ատէմին սէօզիւնի թէսլիմ պիրլէ,
պու համիյէթի իշիւն խասսէթէն ըղհարը թէշէքքիւր
իթտիքտէն սօնրա, հէման պիր էմիրնամէ իլէ մերգու-
մըն մայէթինէ մըդտարը քեաֆի գըր սերտարլէրի վի-
րուպ, մերգուման գալպազանլէրին սերիան ախզ ու կի-
րիթթ օլունմալէրինի էմր իյլէտի։

Նասըլ քի մալիումիմիզ տիր, Մանկասար իշպու էմ-
ըը ալի միւճիպլինճէ, օլ կիճէ մեզքիւր խանէյի պաղթէ-
թէն պաստըրուպ քէօր սարխոշ եաթմագտա օլան Ռու-
սը տերտէսթ իթտիրտիքտէն սօնրա, Պաթիստի տախի
էվլին իշինտէ արամայա պաշլայարաղ, նակէհան տիկէր
պիր օտատա, հէման տոզուրաճաղ մերբէգինտէ պուլու-
նան Գաթինայը կէօրիւր կէօրմէզ հայրէթինտէն ղիհնի
շաշըը, վէ հիւքիւմէթ մէմուրլարընը անլայամայաճաղը
սուրէթտէ մերգումէ իլէ բումճա կէօրիշիպ, վուգույի
հալի, եանի գօճասը Պաթիստին գալպազանլըգ ճիւն-
հասը յըլա իթհամ իտիլտիյի, վէ մերգում էլան էլէ
կէչմէմիշ իսէ տէ, անգարիպ տէրտէսթ իտիլիպ տէ մահ-
բէսէ աթըլաճաղընը, վէ հաթտա քէնտինին պիլէ (Գա-
թինանլն) բէք գօլայ եագայը գուրթարամայաճաղընը,
վէ անճաղ քէնտուսինէ բամ օլմագլա ազատէյի նէֆս
իտէպիլէճէյինի անլաթընճա, մերգումէնին եիւրէյի օյ-
նայուպ զայ ագիլ պայըլտը, վէ հալէթի նէզիյէ կէլէ-
րէք, եանի քէնտինտէն խապէրի օլմատըգը հալտէ հէ-
ման անը վահիտտէ պիր գըզ չօճուգ տոզուրտու։

Մանկասար հէնուզ տոզմուշ օլան մասումճաղը
մուվազգաթէն էպէ գատընա թէսլիմ իտուպ, պիր
սիւտանայա վիրմէսինի թէնպիհ իթմէքլէ, քէնտինին
ատախի պիր գաչ կիւնէ գատար կէլիպ կէրէք վալիտէ-
սինէ, վէ կէրէք չօճուղա սահիպ օլաճաղընը պէյան,
վէ էքի լիրա ատախի իհսան իթտիքտէն սօնրա մերգու-

մէյի սալտը, վէ Գաթինանդն էմրի թէտաւիսի իչուն հիւքիւմէթի ճանիպլինտէն պիր տօքթօր թալին խորլտիյի կիպի։ Մանկասար տախի, քէնտի թարաֆընտան խրտ-մէթճի, վէ տահա տօղրուսը ատէթա ճասուս մեգա-մըյլա։ քէնտի էսկի տշինալէրինտէն աճուզէնին պի-րինի մէրգումէնին նէզտինէ պըրագուպ, վէ աճուզէյի մէրսումէյի լազըմ կէլէն թալիմաթը վերիրտէն սօնրա, բօլիս նազըրը ճէնապլէրինին նէզտինէ կէլէրէք, վէ պիր տուպը մահզունիյէթ իպրազըյըլա քէլամէ ա-ղաղ պիրլէ։ «Ա՛հ էֆէնտիմ, պէնտէնիզ տէրէճէյի նիհայէտէ պէտալատ պիր ատէմիմ, զիրա քէմալի է-սէֆի տերուն իլէ սէօյլէրիմ քի, մէկկեր քիւչիւք պիրա-տէրիմ տախի մէրգում իհթիյար գալգադան Ռուսքն շէրիքի իմիշ։ Ֆիլվագը պէնտէնիզ մէրգում չարգընքն եիւզինի կէօրմէտիմ, հալ պու քի մումանիլէ յհին մէթ-ըէսինի խանէյի մէկքիւրտէ կէօրտիւյիւմտէն, վէ մեր-գումին մէյտանէ չըգմատըրընտան, անքն տախի հէմ թէօհմէթ օլտուղունու իսթիտալ իտլյօրում։ իմոի հայլազը մէրգում տերտէսթ խորլտիյինտէ, նատուսը-մըն բայիմալ օլմամտը իչուն քիմէնին տույամայտաճ-ղը սուրէթտէ խաֆիյէն իսթինթագ։ վէ թէէտիպ օլուն-մատընը լուֆթէն թէմէնի վէ նիյազ իտէրիմ» տէյինա-ճէ, նազըրը միւշարիլէյհ մէրգումին նիյազընը գապուլ իթմէքլէ պէրատէր։ Գաթիտին սէրիան արանըլմասընը տախի էմր իթտի։

Իհթիյար Ռուս, տերտէսթ օլունտուղու կիճէնին իր-թէսի սապահատը տնճագ այըլուպ ագը պաշընա կէլ-տի, վէ տիւշմիւշ օլտուղու տուզաղն վէխամէթինի քէշֆ իտէրէք, պու խուսուստա Մանկասարը քէնտի-սինտէն էվվելճէ տավրանմիշ օլտուղունը անլատը, վէ հէր նէ գատար էնայի իսթինթագընտա, կէրէք Ման-կասարն, վէ կէրէք պիրատէրի Գաթիտին տախի քէն-տուսի իլէ հէմ թէօհմէթ օլտուգլարընը իֆատէ իթտի

իսէ տէ, սէօզլէրինէ ատա էհէմմիյէթ վերիլմէտի, զիրա Մանկասար գաթիէն գարընտաշընն հէմմէտօհմէթ, հանի մաղնունը ալէյհ օլտուգունու հիւքիւմէթէ պիլտիրմիշ օլտուգատան մատէ, Ռուսիյա սէֆարէթխանէսի տախի, իհթիեարը մէրգումին էշիտատը մուզիրրէտէն օյուպ, հաֆտատա Սիպիրտէն գաչմա, վէ իրատէն գազըգատան դուրմուշմուշ էսկի պիր հայլազ օլտուղունու սուրէթը ըէմիյէտէ թատաֆգ խորնճէ, արթըգ խատպիսի մէրգու-մա, քէնտույի միւտաֆատ իմմէ.քյիյէ տուտ մէյտան վէ-րիլմէյէրէք, հէման սէֆարէթխանէսինէ թէոլիմ օլու-նուպ, պիր պաչ կիւնտէն սէֆարէթը միւշարիլէյհա մա-րիֆէթի իլէ զէնճիր պէնտ օլուպատ Ռուսիյա մէմալիքինէ իրսալ գէլէնտը։

Իմմէ Մանկասար, քէնտույի իպաճ իթմէ.քտէ օլան մուխաֆթարալը պիր տիւշմէնտէն պու սուրէթլէ դուր-թուլտուգատան սօնրա, սըգը սըգրէտա Գաթիտի դօվլատ-մոյա պաշլատը, հալպու քի մալիմիմիզ օլտուղու վէշ-ի իլէ մէրգում ֆիրար իթմիշ օլտուղունտան էլէ կէչիրէ-մէյէճէյի թատալիյ իտի, ֆագաթ պու ճիւմլէ խապիսը մէրգում, Ճիօվանինին Գաթիտի ֆիրար իթտիրմիշ օլ-տուղունը էյիտէն անլատը իսէ տէ, մէրգումա պիր շէյ եաբամայաճաղընը տախի ագը քէսէրէք, վէ Գաթիտ-տին, հէր հալտէ Ճիօվանինիյէ քէնտու էսարընը գաշ իթ-միշ օլտուղունա գանատաթ կէթիրմէ.քյէ, մէրգում թալ-եան սաղ օլտուգճա, քէնտինին բահատ եիւզիւ կէօրէ-մէյէճէյինի քէշֆ իտուպ, անքն տախի վիճուտինի գալ-ըրմատգա պիր չարէ տրամայա, վէ պու իշի պաչա չը-գարմադ խուսուսընտա հէր հալտէ պիր վասէթա տուվ-մագըրդա գարար վերտի։

Գիչարէ Գաթինայա կէլինճէ, մէրգումէ կիւճ հալ իլէ այըլուպ, էվվելա էվվատընը տրամայա պաշլատը, վէ եանընտա պէ.քճիրիք իտէն աճիւզէ տախի, Մանկասար-ատան ալմըշ օլտուղու թալիմաթ միւճիպլինճէ մումանի-

լէյհայէ ճէվապէն, «ասղուբասուղուն գըզճբաղ շիմ-
տիքի հալ պէր հայաթ օլմաղըլա անըն իչիւն եիւրէք
թիւքէթմէ, անճաղ քէնտինի տիւշիւն քի, հիւքիւմէթ
սէնի գալպազանլըգտա գօճանըն շէրիքիսին զանընըյըլա
մահբուս իտէճէք տիր, վէ պու տէտիյիմ մատտէ իսէ
աղ կիւնտէն, եանի քէսպը սըհհէթի իթտիյինատէ իճրա
օլունաճաղ տըր» տէտիյինատէ, Գաթինա սէլ կիպի կէօղ
եաշը տէօքէրէք, Մանկասարտան տախի պէօյլէ պիր շէյ
իչիթմիշ օլտուղունու, վէ լաքին քէնտինին գօճասըյըլա
ասլա իշթիրաղ իթմէտիյինի, վէ հաթտա պու կիպի
իշլերատէն զէրրէ գատար մալիւմաթը օլմատըղընը, պիր
չօղ եէմինլէր իլէ պէյան իթտի։

Ճճիւզէյի մէրսումէ, Մանկասարը էվամիրի մախ-
սուսէսինէ իթթիպաէն, միւմանիլէյհայը գանատրմաղա
պաշլատը, վէ կիւյա մէրգումէնին հալինի աճըյօր կիպի
պաշընը սալատարաղ շու վէշհ իլէ ճէվապ վէրտի. «գը-
զըմ, սէն տահա ճահիլ օլտուղունատան հիշ պիր շէյ ադ-
ըն էրմէյօր, թուրթալըմ քի պու իշտէ սահիհէն սէնին
մէտխալին եօղ, լաքին հիւքիւմէթ պունլարը տիյնէրմի,
չինքի կէօրիւնէն իմարէլէր, մէսէլա գօճան օլաճաղ
չարգընըն ատի պիր գալպազան օլտուղու, վէ սէնին
տախի պու էվատէ պուլունտուղուն, վէ տահա պունա
մէմասիլ բէք չօղ շէյլէր սէնի ճիհէթի պէ ճիհէթի իթ-
համ իթմէքտէ տիրլեր, իմտի էկէր պէնի տինլէրսէն,
աղատէյի նէֆս ունամուսըն իչիւն հէր հալտէ Մանկա-
սար աղանըն մէրհամէթինէ իլմիճա իթմէլիսին, մէր-
գում ինսանիյէթլի պիր զաթ օլմաղըլա, սէնի կիրիֆ-
թար օլտուղուն իչպու տէհշէթլիւ պէլատէն գուրթարա-
ճաղը մէմուլի գավիսինատէյիմ, վէ պունատան գաթինա-
զար իչին իլերիսինի տախի տիւշիւնմէլիսին, եանի էվ-
լատընա սէնին միւսթագպէլինիզի թէէմին իթմէքլիյի
տախի, մահզա Մանկասար աղանըն հիմմէթի իլէ օլաճա-
ղը պի իշթիպահ տըր, լաքին պու ճիւմլէ եինէ սէն պի-

լերսին» տէյերէք խաթմը քէլամ էյլէտի։

Խիւլասայի քէլամ, ճճուղէյի մէրսումէ Գաթինայը
գանատրմաղ իչիւն տէմէտիյի սէօզլէր, վէ գուլանմա-
տըղը ուսթալըգը թէտպիրլէր գալմայըպ, վէլ հասըլ նէ
հաբտը եաբմատը, նիհայէթ մուսմիլէյհանըն զինինի
չէլէպիլտի, չէօյլէ քի մէրգումէ, Պաթիսին Ըստամ-
պոլա կէլէճէյինատէն իւմիւտունի գաթ իթտիքատէն պաշ-
գա, կէրէք կիրիֆթար օլաճաղը պէլատէն գուրթու-
լապիլմէք, վէ կէրէք էվլատըյըլա քէնտինին թէայյիւ-
շունի թէէմին իթմէք նէյէթի իլէ, չար նաչար Մանկա-
սարը էմրինէ միւթապաաթ իթմէքլէ, խապիսի մէր-
գումա բատ օլուպ, աղ միւտէթ զարֆընատա ճանը կիպի
սէվմէքտէ օլտուղու Պաթիսատի, պի վէֆալըգլա պիւթիւն
պիւթիւնէ ունութատու։

Մանկասար, գարըսընատան կիպի օլարաղ, Գաթի-
նայը քէնտինէ մէթրէս իտուպ այրըճա պիր խանէ իս-
թիճար իթմէքլէ, մէրգումէյի պալատէ զիքրի սէպգաթ
իտէն ճճիւզէնին նէզարէթի թահտընատա օլտուղու հալ-
տէ խանէյի մէզքիւրատէ իգամէթ իթտիրատի, հալ պու-
քի Գաթինա կիճէ կիւնտիւզ «էվլատըմը իսթէրիմ» տէ-
յերէք մէրգումը թատճիզ իթմէքտէ իտի, Մանկասար
իսէ զաթէն չօճուղուն հայաթտա պուլունմասընը էզհէր
ճիհէթի հագդընատա խայրըլը կէօրմէյերէք, վէ «պիր
ճինայէթի տիկէր ճինայէթլերի թէվէլլիւտ իտեր» սէօ-
զիւն ֆէհվասընճա, մենաֆիյի չախսիյէսի իչիւն իչպու
միւմանատաթը տախի վիճուտինի օրթատան գալտրմաղ
իսթէյուպ, մասումը սիւտանատըյըլա կէօրիչէրէք,
ադճէ գուվվէթի իլէ պու իչի անգարիպ պաշա չրգար-
մաղա դարար վէրտի, վէ հէման կիտուպ մէրգումէ
Յաչը էպէ նամ գատընը պուլարաղ, վէ տերէտէն թէ-
բէտէն սէօզլէր կէթիրիւպ նիհայէթի մինատիպէթի ալ-
տրարաղ, մուսմիլէյհայէ, «վալիտէսի չօճուղընը իս-
թէյօր, ալըպ կէօթիւրէճէյիմ, լաքին էկէր տէտիյիմի

իճբա իտէր պիր սիւռանա պուլուրսան, սանա էլլի ա-
տէթ ալթուն վիրմէյէ հազըրըմ» տէյէրէք, մէրդու-
մէյէ նէյէթը ֆասիռէսինի պէյան իյլէտի։

Մումանլէյհա էպէ գառըն, պու զալիմ հէրիֆին
ճանավարքեաբի նէյէթինի անլայընճա, ըսրթմայա թու-
թուլմուշ կիպի թիթրէտի. ֆագաթ օլապիլտիյի դա-
տաբ հլաս իմտիյի խէվֆ ու տէհշէթի կիզլէյերէք, վէ
տուրէթա ալիմ պիր թէլաշ կէօսթէրիւպ,

—Նէ սէօյլէյօրսունուզ էֆէնտի, չօճուզ վալի-
տէսինին եանընտա տէյի՞լմի տիր» տէյինճէ, Մանկա-
սար թաամիւալէ մէրդումէնին եիւդիւնէ պագարադ.

—Հայլը, չօճուղու պէն սանա թէալիմ ի՞թմէտիմ-
մի, տէտի։

—Էվէթ, լաքին իւչ կիւն ադտէմ, վալիտէսի թա-
ըաֆընտան խաասէթէն պիր գառըն կէլիւպ չօճուղու
ալտը կէօթիւրտի։

—Նէ՞ սէօյլէյօրսուն գառըն, պէնիմլէ էյլէնի՞օր-
մուսըն, ադլընը պաշընա թօբլա, պէն չօճուղու սէն-
տէն իսթէրիմ։

—Ա՜հ եարաապիմ, պու նէ պէլայըտը պաշըմա կէլտի։

—Լաքին պէօյլէ ահ ու վահլէր իլէ մէսուլիյէթատէն
գուրթուլամազսըն։

—Ֆագաթ էֆէնտիմ, չօճուղու ալտըլար տիյօրում
սիղէ։

—Հայլը հայլը . . . եանլըշ տը, եալան սէօյլէ-
յօրսուն, չօճուղու մէյտանէ չըդարմայը. եօղսա ալիմ
Ալլահ սէնի մահբէտլէրտէ չիւրիւտիւրիւմ։

—Պու կիպի թէհտիտլէրէ գալդըշմանըզ պէյհուտէ
տիր, չօճուզ վալիտէսինին եանընտա տըր, սիզ մէր-
գումէ իլէ կէօրիւշիւնիզ ատ, անտէն սօնրա . . .

—(Հիտէթլէ սէօզիւնի քէսէրէք) Անլաշըլտը, սէն
ինսանճա լազըրտը անլամայօրսուն, իմտի պէն պիլիրիմ
նէ եարատաղըմը։

—Լաքին բէ՛ք զիյատէ թէլաշ իտիյօրսունուզ, սիզ
չօճուղուն բէտէրի տէյիլսինիզ, վալիտէսի կէլսին տէ
պէնտէն էվլատընը իսթէսին։

—Ցէմէ՛ք քի՞ վալիտէսինէ թէսլիմ իտէճէքսինիզ,
էօյլէ՞մի, բէ՛ք ալա, պէն մէրդումէյի ալը կէլիրիմ,
պագալըմ օ վագրթի նէ՛ տէսիսէ պուլաճագսըն, զիրա
սէն տանա պէնիմ՛ քիմ օլտուղումը պիլմէյօրսուն։

—Բէ՛ք աղ պիլիր իտիմ՝, լաքին չիմտի նէ՛ օլտու-
ղունուզը էյլիտէն անլատըմ։

Մանկասար, պու սէօզ իլէ մէրդումէնին նէ տէմէ՛ք
խսթէտիյինի անլայըպ, էյրի էյրի եիւզիւնէ պագ տը, վէ
պունտան զիյատէ իշին իլէրիսինէ վատմադտան ֆէնա
նէթիճէլէր դուհուրա կէլէ պիլիր օլտուղունա դանաաթ
կէթիրիւպ, վէ (հոշընտը) մանասըլըա պաշընը սալա-
եարադ «Զօճուղու վալիտէսինէ թէսլիմ իմմէնին գօ-
լայընա պագ, սօնրա հոլին ֆէնա օլուր» տիմէ՛քլէ,
մահալի մէզքիւրտէն միւֆարէգաթ իյլէտի։

Մանկասար կիտէր կիմմէպ էպէ գառըն հէման վա-
դրթի ղոյպ իմմէ քսիղին, Գալաթայա կիտուպ վուգու-
յի հալի ճիօվանինիյէ հիքեայէ իմմէ՛քլէ, նէ թարիդ
թուլթանաղընա տայիր մէրդումտան թալիմաթ խսթէտի,
զիրա Պաթիստին դայպուսէթինտէն պէրի մէրդում պիր
գաչ տէֆալէր կէլիւպ չօճուղու կէօրմիշ, վէ բէտէրի՝
մատումը մէրդումը քէնտի հիմայէթինէ իհալէ իմմիշ
օլտուղունը էղէ գառընա պիլտիրմիշ իտի, վէ զաթէն
մէրդումէ տախի, Գաթինատան ճիօվանինին, գօճասը
Պաթիստին բէ՛ք զիեատէ ատսմը վէ համիսի օլտուղու-
նու իշիմմիշ օլմադ իլէ, մէրդում թալեանէ էմնիյէթը
քեսմիլէսի վար իտի։

ճիօվանին, Մանկասարըն նէյէթը զալիմանէսինէ վա-
դրթի օլտուգտա, հիտէթինտէն ամէէշ քէսիլիւպ թիթ-
բէմէյէ պաշլատը, վէ էպէ գառընա խիթապէն «պա-
պաաշընա եարտըզը խայընլըգ էլվիրմէտի տէ, չիմտի էվ-

լատընը տախի մահվ իթմէք իսթէյօր էօյլէմի, լաքին կէշմէսին նատիպլինտէն, ինշալլահ սըրասը կէլտիքտէ, մէրգում վահշի հէրիֆտէն տէհշէթլիւ պիր հիսապ իսթէյէճէյիմ տիր, ֆադաթ պիր աղ սապը իթմէք լազըմ տըր» տէտիքտէն սօնրա իլավէյի մէգալ իտէրէք,

—Նասրլ քի պիլիրսինիզ, Պաթիստ, զէվճէսի իլէ էվլատընը պէնտէնիզին թահտը հիմայէմէ իհալէ իթմիշ, վէ պէն տախի մէրգումանէ համիլիք իթմէքլիյի սէօզ վէրմիշ իտիմ, ֆադաթ մատէմ քի Գաթինա սօյսուզլուդլա գօճասընա խըյանէթ իթտի, մատէմ քի մէրգումէ նամուսըլա կէշինմէք իչիւն աղ չօգ պէնիմ վէրտիյիմ ագճէյէ գանատաթ իթմէյիպտէ, մահզա հուզուզաթը նէֆսանիյէտի իչիւն, ադրպէթի գօճասընընն գանը տիւշմէնի օլան Մանկասար կիպի վահշի վէ ալչագ պիր հէրիֆէ բամ օլուպ, զէվճինին իլէ քէնտիսինին նամուսընը բայիմալ իթտի, իմտի արթըդ պունատան պէօյլէ, քէնտիմի մէրսուսէնին սույի հարաքէթի հագգընտա մէսուլ ատտ իտէմէմ, վէ պու խուսուստա վիճատանըմ քեամիլէն բահաթ տըր, Գաթինա սէնին ագրապան օլտուզու հալատ, մումանլէյհանընն իշպու լայըգսըզ հարաքէթինի սէն տախի թագպիհ իտէրսին տէյ՝ըմի» տէյինճէ, էպէ գատրն ճէվապ վիրուպ,

—Էվէթ, տէտիյինիզի թաստիգ իտէրիմ, տօղրուլը սէօյլէմէք իչիւն, Գաթինանընն թուֆտուլու լմարիդի, պէն տախի սիղին կիպի թագպիհ իտէրիմ, լաքին չիմտի անը պըրագալըմտա, չօճուզուն մէսէլէսի հագգընտա կէօրիւշէլիմ» տէտի։

—Էվէթ, պէնտէնիզ տախի օ մէսէլէ հագգընտա սիզի իլէ կէօրիւշմէք իսթէր իտիմ. չէօյլէ քի, պէնիմ էֆքէարըմճա չօճուզուն էօմրիւ թէհլիքէտէ կիպի տիր, զիրա էր եա կէճ պու մէլուն հէրիֆ, պիչարէ մասումճըազը մահվ իթտիրէճէյինէ չիւպհէմ եօգ տըր։

—Ցէտիյինիզ բէք տօղրու տըր, հաթտա չօճուգ

վալիտէսինէ թէսրիմ օլունսա պիլէ, երինէ Մանկասարին բէնչէյի զալիմանէսինտէն գուրթուլամայաճաղը պէտի-հի տիր։

—Իլպէթտէ գուրթուլամազ, չինքի Գաթինա մէր-գումին թէէսսիրի թահարնտա պուլունմադտա տրը, իմտի պէնիմ էֆքեարըմճա սիւտանա չօճուղու ալըպ ու-զաղ պիր մահալէ կիթմէլի տիր։

—Նամսըլ օլապիլիր, նէրէյէ կիթսին։

—Բէք ալա օլուր, մէսէլա մէմլէքէթինէ կիտէմէզ մի, զիրա իշիթմէյիմէ նէզարէն, մէրգումէնին Ըստամ-պոլտա հիչ պիր քիմսէսի պուլունմամագտա տրը։

—Մէրգումէ Պրուսալը տրը, վէ մէմլէքէթինտէ եա-լընըզ պիր իհթիեարէ վալիտէսի վար ըմըշ, լաքին օրայա գատար կիթմէք իչիւն . . .

—(Սէօզիւնի քէսէրէք) Ցէտիյինիզի անլատըմ, բա-բա լաղըմ տրը տէմէք իսթէրսինիզ տէյի՝ լմի, իշ օրայա գալընճա Ալլահ քէրիմ տիր, վագտա պէնտէնիզ զէն-կին պիր ատէմ տէյիլիմ, հաթտա ատի պիր իշճի բաբ-չասըյըմ, լաքին Պաթիստ, էվլատընը հիմայէ վէ մուհա-ֆազա իթմէք իչիւն նամուսըմ իւզերինէ սէօզ վերմիշ օլտուղումտան, վազիֆէմին իճրասը խուսուսընտա թէք-միլ վարիտաթըմը, վէ լաղըմ կէլտիյի հալտէ, ճանըմը տախի ֆէտա իթմէքլիյէ հաղրըմ, իմտի սիզ պէնի հէր հալտէ սիւտանայըյա կէօրիչտիւրմէլիսինիզ։

—Բէք ալա, նասըլ քի իսթէրսէնիզ։

—Ֆագաթ շունը տախի ունութմայըմ տիմէյէ քի՝ պու մատտէ հագդընտա քիմսէյէ պիր շէյ տէմէղսէ-նիզ, հագդընըզտա բէք խայրըլը օլուր, նօգ էկէր աք-սիսի վուգտ պուլուրսա, եանի պօչպօղաղըզ իտէճէք օյուրսանըզ, օլ վագըթ հէմ սիզէ վէ հէմ պէնտէնիզէ չօգ ֆէնա օլուր։

—Ճարիյէնիզ էպէ օմմագըզըմ հատէպի իլէ, սէնա-թըմին իգթիղասընտան պու կիպի բէք չօգ ոչըլարա

վագրֆէ օլտուղում չէօյլէ տուրսուն, թապիաթըմտա տախի, մինէլ գաւաիմ սեր ֆիրուպ տա սըր վիրմէզ խաս-սէսի վար տըր. խանի պուլյուլըն սիւտանանըն խանէփ-նէ կիտէլիմ» տէյէրէք, ճիօվանի իլէ պէրապէր, մեր-գումէնին լգաամէթ իթտիլի էվէ վասըլ օլուպ չօճուղըն հագգընտա կէօրիւշմէյէ պաշլատըլար, վէ ճիօվանի նատըլտա մինատիպէթ ալտըրարագ, թասավվուր իթմիշ օլտուղու թէքլիֆի մուսմանէյ հայէ արզ իթտի։

Էպէ գատընը ճիօվանիյէ տէտիլի կիպի, Պաթիս-տին գըզընը սիւտանատը, ան ասըլ Պրուսալը էհլի իֆ-ֆէթ, սատըգ վէ գալպի թէմիզ պիր էրմէնի գատընը իտի քի, պիչարէ գատընճըագ պիր սէնէնին իչինտէ կէրէք գօճատընը, վէ կէրէք պիր տանէճիք, վէ հէնուզ ալթը պըրգ դըզճըաղընը, գալիմ էճէլէ գուրպան վէր-միշ օլմադըլա, գաբուրէթինատէն նաչի սիւտունի քէսմէ-յէրէք սիւտանալըգա գարար վիրմէքլէ իլք տէֆա օլա-բրագ Պաթիստին չօճուղունա սիւտ վիրմէյէ պէտտ ի-տուպ, մերգումէ գըզճըաղը, քէնտի վէֆատ իթմիշ օլ-տուղու գըզընը եէրինէ գօյարագ էօղ պէ էօղ էկլատը կիպի սէվմէյէ պաշլամըշ, վէ պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն միւճէրրէտ, եանի սիւտտէն քէսիլտիյինատ, մատու-մի մերգումտան այրըլաճաղընը տիւշիւնատիքճէ, մահզուն վէ միւքէտտէր օլմագտա իքէն, ճիօվաննինին թէ.քլի-ֆինի այնի իտապէթ, վէ ճանընա մինէթ ատտ իտէ-բէք մատէլ մէմնունիյէ գապուլ իթտի. չիւնքի ճիօվան-նի չօճուգ սաղ օլտուգճա, իբրահինին տախի թէայեիւշ-լերինի թէտարիք իտէճէյինէ տայըր, մերգումէյի մաթ-պու օլտուղու իմալեա տէվլէթի սէֆարէթխանէսի մա-րիֆէթի իլէ թէէմին իթմէյէ սեզ վիրմիշ իտի։

Իրթէսի կիւնի Մէրեէմանէ եօրթուսը օլմաղըլա, ճիօվաննի, չօճուղու Գալաթատտա Սուրբ Փրկիչ քիլիսա-սընա կէօթիւրիւպ վաֆթիգ իթտիրտիքտէն սոնրա, սիւ-տանայէ, լազըմ կէլէն հարճի բահը իթա, վէ սէֆարէթ

մարիֆէթի իլէ մըգատրը քիֆայէ պիր մահիյէ պաղլա-յըբ, վէ մերգումէյէ պաղը նասիհաթլեր վիրմէքլէ, պիզ-զամ ալուպ Մուտանեա գայրգլարընը պիրինէ իրքեա-պէն, վէ «բէտերինին արզուսընը պարի սէնտէն ալայըմ» տէյուպ աղլայարագ չօճուղու պիր գաչ տէֆա բուս իթտիքտէն սոնրա, բէտմբ վէտայը իճրա, վէ գայրգ տախի եօլա չըգմադա հագրը օրմաղըլա, սավպը մագատու-տէ միւթէվէճճիհէն հարաքէթ իթտի։

Սիւտանանընա, պու սուրէթլէ մէմլէքէթի ճանիպինէ եօլճու օլտուղու կիւնին էրթէսի սապահը, ճիօվաննի էպէ գատընը պուլարագ, մերգումէյէ օն ատէթի լիրա թագտիմ իթմէքլէ «վագատ պու բարա, Մանկասարընա սիզէ վիրմէք իսթէտիյի մէպլաղէ նիսպէթէն հիչ պիր չէյ իսէ տէ, ֆագաթ պու գան պահատը օրմայուզ, իլլա իթտիյինիզ խրամէթէ մուգապիլ, եանի պիր ճան գուրթարմըշ օլտուղունուզա միքեաֆաթէն ճիւզի պիր հէտիյէ տիր քի, պիլա չէրմ ու հիճապ, վէ քէմալի բահէթի գալպ իլէ գապուլ իտէպիլիրսինիզ» տէտի. էպէ գատընը, հէր նէ գատար մէպլաղը մեգպուրը գա-պուլտէն իմթինա իթտի իսէ տէ, նիհայէթ ալիճէնապ ճիօվաննինին իպրամինատան մաղլուպ օլարագ, գապուլ իթմէյէ մէճպուր օլտու։

Գաթինա, Մանկասարընը մէթրէսի օլտուղունատան պէրու, կէչինմէք խուսուսընտա ասլա կիւճլիք չէքմէ-մէքտէ իտի իսէ տէ, տայիմա Մանկասարա «Չօճուղու-մու եանրմա ալմատրգճա բահաթ իտէմէյէճէյիմ» տէ-յէրէք, մերգումը հէր ան իմտանիզ իթմէքտէ իտի. Մանկասարը իսէ, չօճուղուն էպէ գատընտան ալընամա-յաճաղընա ագլը քէսէրէք, վէ էկէր մոսումը մերգում հայաթտա իսէ հէր հալտէ պիր կիւն էլէ կէչիրէճէյինէ իւմիւտ վար օրմաղըլա, չիմտիքի հալ օլ խուսուսը թէ-էխիր իթտի, ֆագաթ Գաթինանընա տախի սէրգէնի-չինտէն գուրթուլմագ իչիւն, կիւնիւն պիրինտէ մերգու-

էվլատրնը տախի ազ միւտէթ զարֆընտա պիւթիւն պիւ-
թիւնէ ունուտը վէրտի։

Պալատէ վասֆ օլունան Գաթինա կիպի թարիգը
նապէճայէ սալիքէ, վէ սույի ախլագէ մալիքէ գատըն-
լարըն, ճէնապը վաճիպ էլ վուճուտ հազրէթլէրինին,
մահզա թայիֆէյի նիսայէ իհսան իտէկէլտիյի վալիտե-
լիք հըսսիյաթը մուգատտէսինտէն մահրում օլաճագ-
լարը պէտիհի տիր · պու Այլահանի տույղու նիսա թա-
յիֆէսինին չէրէֆի, վէ պիրիճիք թէսէլլիսի օլտուղու
հալտէ, մաղալլահ պու մուհապէթը մուգատտէստէն
պիվայէ օլան պէտմայէ պիր գատընըն, տիւնեա վէ ա-
խիրէթ նէ գատար սէֆիլէ օլաճաղընը թարիֆէ հաճէթ
կէօրմէյիղ, զիրա գատըն գըսմը իչիւն իֆֆէթ, վէ ըս-
մէթ կիպի ճալիպ պիր կիւզէլիք օլամազ։ Էվէթ, պէօյ-
լէլէր հիւանիւ սուրէթլէրի սայէսինտէ խալգըն սիթա-
յիշէրինէ սէզավար օլապիլիրլէր · ֆագաթ վալիտէլիք
սըֆաթը ալիյէսինէ ասլա մազհար օլամազլար։

Կիւզէլ, ֆագաթ նամուսըզ պիր գատընըն հայ-
սիյէթի, ատէթա պիր սանէմ տէրէճէսինտէն էօթէյէ
կէչմէտիյի կիպի, անէրէ բէրէսթիչ իտէնլէրէ տախի,
շուարայի պէնամտէն ֆուզուլիյի մերհումին չու, (Էհլի
հալէմ տիմէ պութ վասֆըն պանա էյ պութ բէրէսթ,
Հալի պիլմէղ տիլպէրի սահիպ ճէմալի նէյլէրէմ;) պէյ-
թի պէրճէսթէսինին մազմունընճա, օ կիպիլերէ, ատէ-
թա պութ բէրէսթ տէնիլսէ շաեան տըր · վէլհասրլ էֆ-
քեարը ճիդանէմիզճէ, հուզուզաթը նէֆսանիյէսի իչիւն
նամուսընը բայիմալ իթմիչ օլան պիր գատըն, նէ գա-
տար կիւզէլ, վէ նէ տէրէճէ տիլրուպա օլուրսա օլսուն,
հիւսնիւ ճէմալտէն պիպէհրէ, ֆագաթ բաքի տամէն,
վէ ախլագը համիտ սահիպէսի պիր գատըն գատար
շաեանը իհթիրամ տէյիլ տիր։

Հէր նէ հալ իսէ, պու վագաալէրտէն իքի պուչուգ-
այ գատար սանրա, կիւնիւն պիրինտէ ճօվանի, Պաթիստ-

մէյէ խիթապէն , «Պու կիւն աղշամա գատաբ օղրաշա-
բաղ Նիհայէթ լաղըմ օլանը անլատըմ. չօճուղունուզ
էօլմիւշ տիր , Ալլահ սիզէ էօմիւր վէրսին » տէյինճէ ,
մուսուլմանլէյհա ազիմ պիր շամաթա գօրարուպ «Հայրը ,
էվլատըմ պէր հայաթ տըր , վէ սէն պէնի ալտանթըյօր-
սուն» տէտիյինտէ , Մանկասար մէրգումէյի գանի իթ-
մէք իչիւն իքինճի տէֆա օլարաղ , չարնաչար էպէ գա-
տրնա միւրսճաաթի իթմէքլիյէ մէճպուր օլսու , վէ պու
տէֆա աղզընը տէյիշտիրուպ դայէթ միւլայիմանէ , վէ
թաթլը պիր սէօյլէյիշ իլէ միւքեալէմէյէ պաշլայարաղ
«Ալլայըշըմա կէօրէ չօճուգ միւճէրրէտ էօլմիւշ օլմալը
տըր , վէ սիզ մէսուլիյէթտէ գալըրըմ խէվֆի իլէ ա-
չըգտան աչըղա էօլմիւշ օլտուղունը սէօյլէմէյէ իհթի-
բաղ իտէյօրսունուզ . ֆագաթ պունտա սիզին նէ սու-
չունուղ օլապիլիր , նէ՝ եաբալըմ Ալլահըն էմրի պու ի-
միշ , իմտի հիչ օլմաղսա պարի վալիտէսինէ պու հալի
պիլտիրինիզ քի , մուսուլմանլէյհա տախի իւմիւտունի քէս-
սին , տէյինճէ , էպէ գատրն , Մանկասարըն տէտիյինի
իճրա իտէրսէ , հէմ քէնտինին , վէ հէմ տէ չօճուղըն
հագդընտա խայրըլը օլաճաղընա գանաաթ կէթիրէրէք,
տէրագապ մէրգումըն թէքլիֆինի գապուլ իթտի , վէ
պիղզաթ Գաթինանըն խանէսինէ ազիմէթ իթմէքլէ, սի-
մասընտա պիր ասարը մահղունիյէթ բէյտա իտէրէք ,
էվլատընը էօլմիւշ օլտուղունու չիֆահէն Գաթինայա
պիլտիրտի ։

Գաթինա, էպէ գատրնը ագրապասը օլտուղունտան
մէրգումէնին սէօղունէ ինանմամաղըգ իտէմէղ իտի .
ֆիրվագը մուսուլմանլէյհա էվլատընը վուգուլի վէֆաթըն-
տան միւթէէսիր օլարաղ , բէք չօգ աղլատը սըղլատը
իսէ տէ , Նիհայէթ Մանկասարըն ալթունլարը սայէսին-
տէ սիւրտիւյիւ զէվզ ու սէֆահաթ՝ հրսս իթտիյի ա-
ճըսընա զալիպ կէլէրէք , «տիւնեատէ սէնտէն պաշգա-
սընը սէվէմէմ» տէտիյի գօճասընը ունութտուղու կիպի,

տէն մուխթասար պիր մէքթուպ իլէ եւէղ առէտ լիրա-
լըգ պիր չէք պլար, մէքթուպը մէղքիւրը մանլի ապթի
իւղ զիքր սէօզլէրտէն իպարէթ իտի։

«Ճանտէն ազիզ տօստում, վէլինկիմէթիմ Սինեօր
Ճիօվաննի.»

«Միւսաատէմ օլմատըղընտան, սիզէ անճագ իշպու
մուխթասար մէքթուպը եազապիլտիմ, պու խուսուստա
ատֆիրնբզը թէմէննի իմմէքլէ պէրապէր, կէլէճէք բօս-
թա իլէ ինշալլահ, սայէնիզտէ պուլունտուղում սաատէ-
թը հալի սիզէ մուֆիտսալէն պինտիրմէյի սէօզ վէրիրիմ,
ֆիլ վագը քէնտիմի մէսուս ատտ իտէպիլիր իտիմ, է-
կերչի զէվճէմ իլէ էվլատըմընն, վէ ալէլ խուսուս ան-
լէրտէն բէք չօղ զիեատ օլան սիզին հասրէթինիզին ա-
թէշի տայիմա գալպիմի եազմասա իտի»։

«Պուրայա վասրլ օլուր օլմազ, տօստունուզ պուլու-
նան զաթը պուլտում, վէ թավսիյէ նամէնիզի մերգումա
թագտիմ իմտիմ քի, ասն տերէճէ մէմնունիյէթ իլէ
պէնտէնիզի գապուլ իմտիլեր, վէ տօղրուսու մուսմաի-
լէյ սիզին տէտիյինիզտէն չօղ զիյատ սախավէթլի,
վէ ալիճէնապ պիր զաթ օրմալը տըր, զիրա սէրկիւզէշ-
թիմի ամինէր տինլէմէզ, վէ տահա իշէ պաշլամագընը,
պէնտէնիզէ կիրյա էօտիւնճ մագամբրլա եւէղ առէտ
լիրա իհսան իմտի քի, մէպլաղը մէզպուրը մէքթուպը
մա լէֆֆէն, սավպը մուհիպպանէլէրինէ կէօնտէրիւպ,
նըսֆընը սիզէ օլան տէյնիմէ պէտել գապուլ իմմէնի-
զի, վէ նըսֆը տիկէրինի տախի, զէվճէմ իլէ էվլատըմին
ագվաթը եէվմիյէլէրի իչիւն սարֆ իյլէմէնիզի թէմէննի
իտէրիմ»։

«Պէն, տօստ իլէ տիւշմէնիմի Ալլահա հէվալէ իմ-
տիմ, ճէնապը Հագ նասրլ իսթէրսէ էօյլէ եաբսըն, տէ-
ֆտէն զէվճէմ իլէ էվլատըմը լտահար հիմայէյի մու-
հիպպանէլէրինէ իհալէ իմմէքլէ, կէրէք զաթը ալինի-

զին, վէ կէրէք անլէրին ահվալինէ տայըր վիրէճէք օլ-
տուղունուզ մալիումաթէ, չարը չէշմ իլէ ինթիզար իմ-
մէքտէյիմ»։

Մուխլիսինիզ վէ մինէթտարընըզ

Պ-Ընէ-

«Շու տախի մալիումինիզ օլսուն քի, եօլճուլու-
ղում, մէմուլ իմտիյիմ գատար հիւգնէնկիզ օրմատը,
զիրա վարօրտա քէնտիմէ հէմ հալ պիր ապգատաշ
պուլտում քի, մերգումին գալպի տախի, պաշդա ճի-
հէթլեր իլէ պէնիմ կիպի եարէլի օրմաղրլա, տաշիմա
պիրի պիրիմիզէ տէրպէշլերէք Նու-եօրգա գատար պէ-
բապէր կէլտիք, վէ պուրատէ տախի տօստուղունումուզ
տեվամ իմմէքտէ տիր. մումտիլէյհ (սիզտէն էյի օր-
մասըն) բէք նադիք, վէ բէք ալիճէնապ պիր զաթ օր-
տուգտան մատէ, սէնին իգթիզասընճա պէնտէնիզտէն
գիյատէ միւճէրրէպ օրմաղրլա, նէտիրինի ագիլանէսին-
տէն ազ չօղ իսթիֆատէ իմմէքտէյիմ, հիչ չիւպհէմ
եօք քի, Ալլահ մերգումը գարշըմա չըգարարագ, պէնի
թէսէլլի իմմէք իսթէմիչ տիր. համտ ու սէնալեր օլսունն։

Պ-Ընէ-

Ճիօվաննի, պալատէ մուհարրեր մէքթուպը սէլ կի-
պի կէօզ եաշլարը տէօքէրէք, պիր գաչ տէֆա օգու-
տուգտան սօնրա քէնտու քէնտույէ, «Ջամալը Պաթիսա
թէէլաշընտան մէքթուպա թարիխ գօյմայը ունութմուշ»
տէտի, վէ եւէղ առէտ ալմունտան պիր թանէսինի
պիլէ քէնտինէ ալը գօյմայարագ, քեամիլէն սէֆարէթ-
խանէսի մարիֆէթի իլէ Պաթիսատէն չօճուղու սիւտանա-
սընա կէօնտէրիւպ, մէպլաղը մէզպուրը, կէրէք քէնտի
վէ կէրէք չօճուղուն միւսթաքպէլինի թէէմին իմմէք-
լիյէ սարֆ իմմէսինի թավսիյէ իմմիչ իտի։

Պիր իքի կիւնտէն, Ճիօվաննի տախի, Պաթիսատէն

ամենչ օլտուղու մէքթուպա ճէվապէն, քէնտի զայպու-
պէթինտէն պէրու, Ըստամպօլտա կիւզէրան իտէն հալ-
էրի, եանի իհթիեար Ռուսըն սէֆարէթի մարիֆէթի
իլէ, զէնհիրպէնտ օլարադ Ռուսիա մէմալիքինէ կէօնտէ-
րիլտիի, Գաթինանըն սոյսուզլուգլա Մանկասարա բամ
օլտուղունու, վէ Մանկասարը, չօճուղու մահվ իթմէք
նիյէթը ֆասիտէսի իլէ գուրտուղու կէօնակէօն հիյլէ
ու տէսիսէլէրին պօշա չրգմասրնը, վէ մասումը մէրգում
էլան սաղ սէլիմ օլտուղու հալտէ, սիւտանասրյլա պէ-
բապէր Պրուսա շէհրինտէ պուլունտուղունու, վէկհասրլ
քեաֆֆէյի ահվալի եէկեան եէկեան, վէ մուֆասսալէն
եաղրպ, հէման օլ հաֆթանըն բասթասրյլա կէօնտէր-
մէք նիյէթինտէ իտի իսէ տէ, զավալը ատամճրաղ մագ-
սատրնա մուվաֆֆագ օլամատը. զիրա մէրգում, Պա-
թիստին ինթիգամընը ալմագ սէվտասրնա տիւշէրէք;
Մանկասարը ալէյհինտէ պազը իշլէրէ թէշէպպիւս իթ-
միշ օլմաղլա, մէրգումին քին ու զարազրնտան ազատէյի
կիրիպան իտէմէմիշ իտի։

Եէօյլէ քի, պիր կիճէ մումանիլէյհ, օթէլինէ տէօն-
մէքտէ իրէն, օ զէմանըն մէշահիրի էրազիլինտէն, Գանը
Ֆօթի նամ ճանինին եէտը զալիմանէսի իլէ, խապէրի օլ-
մագսրզրն գահպէճէ արգասրնտան պրշագլա վուրու-
լուպ թէլէֆ իտիլտի, վէ պու սույի դասա, Մանկասա-
ըն թէրթիպի իլէ վուգու պուլմուշ իտի իսէ տէ, ֆա-
գաթ Ալլահտան մատա քիմսէյէ մալիմ տէյիլ իտի.
զիրա Մանկասար, օ կիւնէրտէ ճանիյի մէրգում իլէ խա-
ֆիյէն պիր գաշ տէֆալէր կէօրիւշիւշ իտի, իշթէ պու
սուրէթլէ մեզքիւր ալիճէնապ ատէմ, չրրաղը վէ տոս-
տու Պաթիստին ուղրունա, մամէլէքինի սարֆ իթտիյի
կիպի, Նագտինէյի ճանընը տախի ֆէտա իթմիշ օլտու։

Եարրմ սաաթ սոնրա, մումանիլէյհին նաշէսի հիս-
քիւմէթի սէնիյէ մարիֆէթի իլէ գալտրրրլրպ, ճէպլէրի
եօգլանրլտրգտա, իչ ատէտ լիրասը իլէ ալթուն սաաթ

գօրտանքնքն մէվճուտ օլտուղունտան, իշպու ճինայէթի խբրսբզլբգ էֆքէտբը իլէ օլմայբզ, անճագ պիր զարազը չախսիտէն նէշաթ իթմիշ օլտուղունա գանտաթ հասբլ օլտու, վէ հէման ֆայիլինին արանբլմասընա էմր վէրիլ-տի, իրթէսի կիւն, պազը ահբպպասընքն բէֆագաթբ.յա ճէնազէսի տէֆն իտիլտիքտէն սոնրա, մէրհումքն տիւք-քեանը, սէֆարէթ մարիֆէթի իլէ բէսմէն թահարբի օ-լունմաղա, պազը ուֆագ թէֆէք էշեասը, վէ իւզէ-բինտէ, ճիօվանանի իսմի հէքք օլունմուշ եալտբզլբ, վէ զայէթ միւսէննա պիր եազբխանէտէն մատէ հիշ պիր չէյ պուլունմատը, վէ զարայիպի շունտա տբը քի, մէզ-քիւբ եազբխանէ տէրունինտէ պիր թագբմ խուսուսի էվրագ վար իսի իսէ տէ, կէրէք Պաթիստին չէնտ կիւն ագտէմ կէօնտէրմիշ օլտուղու մէքթուպ, վէ կէրէք քէնտինին մէրգումա եազմիշ օլտուղու ճէվապ, եազբ-խանէ տէրունինտէն զուհուրէ չբգմատբզը կիպի, կէշիբ-միշ օլտուղու էօմրիւնէ, վէ իշպու ճինայէթի իյմս խ-տիճի հիշ պիր էվրագ տախի կէօրիւլէմէտի։

Նասբլ քի տէտիք, Գանչէլարիա մէրհումքն ուֆագ թէֆէք էշեասընը, վէ մէզքիւբ միւսէննա եազբխանէ յի ֆիլուխթ իթմէքլէ, հասբլ օլան մէպլազը, վէ ճէպին-տէն չբգան իւչ ատէտ լիրա իլէ ալթուն սաաթ գօրտա-նընը, իլէրուտէ էկէր վարիսի մէյտանէ չբգարսա, թէս-լիմ օլունմազ իշիւն, սէֆարէթ վէզնէսինտէ մահֆուզ իտիլտի։

Զավալը Պաթիստ, կէրէք իլք մէքթուպունա, վէ կէրէք անտէն սոնրա պիր դաչ տանէ տահա եազտբզը մէքթուպլարա, ճիօվանանի թարաֆբնտան հիշ պիր ճէ-վապ վէրիլմէտիյինտէն վէսվէսէ իտէրէք, Նիհայէթի գա-բուլանմիշ օլտուղու ֆապրիգաթօրքն, եանի մէրհումքն տօսթու օլան զաթբն վէսաթաթբ.յա, ճիօվանանինին վէ-ֆաթ իթմիշ օլտուղու խապէրի բիւրքէտէրի ալբնճա, արթբգ նէ տէրէճէ հիւզն ու քէտէր իթմիյինի օգու-

եանլարբմիզ էլպէթոէ քէշֆ իսէճէ քլէր տիր։ Պաթիստ անտէն սօնրա պիր իքի տէֆա տահա Շիօվաննինին ա-հըպպասը յլա միւքեաթէպէ իսէրէք, զէվճէսի իլէ էվ-լասը հագգընտա մալիւմաթ իսթէմիշ իսի, վէ պիր տէ-ֆասընտա, մէրգումանը նէրէյ կիմսիրլէրինտէն քիմ-սէնին մալիւմաթը օլմատըգը ճէվապընը պարագ, քէն-տիսի տախի անտէն սօնրա հիչ արայրպ սօրմատը։

Շիօվաննինին, սիւտանայա պաղլամըշ օլտուղու մա-աշ թապկի քէսիլմիշ, վէ մէրգումէ պիրտէնճէ մուսա-իլէյհոէն ալտըգը եիւղ ատէտ լիրայրլա քիւլի հալ կէ-չինէրէք, քէնտինճէ արթըգ հիչ պիր կէօնա մնաշ թա-լէպ իթմէքլիյէ հագգը օլմայաճաղընա գանի օլուպ, քէ-մալի սիւքիւթ իւզրէ չօճուղու պէօյիւթմէքտէ, վէ ճէ-նապը Հագ քէնտինէ պէօյլէ պիր էվատ պախշ իթմէք-լէ թէսէլլի իլլէմիշ օլտուղունա, կիճէ կիւնտիւզ համո ու սէնալէր իթմէքտէ իսի։

Կիւզէրան իսէն պու վագաալէրտէն պիր սէնէ սօն-րա, Մանկասար, բայինէ պէնտ օլան հէր նէվի սէտտի միւմանաաթը պէօյլէճէ տէֆ ու բէֆ օլտուղունտան, արթըգ մէրգում տէօրթ պաչը մամուր օլտուղու հալ-տէ քէյֆինէ պագմագտա իսի, վէ թապիաթը իգթի-զասընճա, Գաթինատէն տախի պըգարագ, վէ տահա տօղրուը, մէրգումէնին նէզտինտէ պէ քճիլիք իթմէքտէ օլան աճիւզէնին, Գաթինանը ալէյհինտէ իթտիյի եա-լան եանլըշ ադվիեաթլէրէ գանաաթ կէթիրիւպ, պաղը սէպէպլէր իպրաղըյրլա մէրգումէյի թէերք իլէ, պաչգա մէթրէսլէր թուրթատա։ Գաթինա տախի, Մանկասարտան ալմիշ օլտուղու ճիւզվի պիր մէպլաղը, ազ վագթըն իչին-տէ խօվարտալըգլա եէյիւպ պիթիրտիքտէն սօնրա, թա-պլայի պաչգա տօստլար բէյտա իթտի, վէ եուվասընը շաշրմիշ սագսագան գուշը միսալի պիր տալտան օ պիր տալէ գօնարագ, նիհայէթ, օ եօլա սիւլիւք իսէն սէ-ֆիլէ մախսիւգլարը էնճամէրի նէրէյէ գարար վէրեր

իսէ, մումսիլէյհա տախի օ հալլէրէ տիւշէրէք իմիրը էվգաթ իթմէյէ պաշլատը։

Մանկասարը վարիտաթընը մէնպաքը, վէ թէր-ճիմէյի հալինի, պէօյլէ մուֆատսալ սուրէթտէ եաղտը-ղըմըղտան մագսատըմըզ պաչգա պիր շէյ օրմայուպ, իլլա հէքեայէյի աճիզանէմիզին չիրաղէսի իգթիլասընտան օլմաղըլա, օգուեանլարըմըզը մէճպուրի թատսի իթտիսիմիզ իչիւն ավֆիլէրինի թէմէնի իթմէքլէ, չիմ-տի եինէ ասըլ հէքեայէմիզէ նագը քէլամ, եանի եըլ պաչը ագչամըը մէրգում Մանկասարը եալրսընտա իճրա օլունան զիյաֆէթտէ, կէչէն հալլէրի նագլ ու պէ-յանէ տէլամ իսէճէյիզ տիր։

5.

Մանկասար ադանըն եիրմի սէքիզ եաշընտա պիր մախսուսի օլուպ «Թոպիս վէլէտ, վալիտէ յնինին սրֆաթ-լարը յըլա միւթթասրֆ օլուր» մէսէլի թատրիգ իսէր-ճէսինէ, պապասընըն պէտ չէհրէլիյինէ տէյիլ իսէ տէ, ֆագաթ հէր նէվի պէտ խուլարընա քեամիլէն հիս-սէտտար օլտուղու կիպի, կէրէք սիմաճա, վէ կէրէք սուլի ախլագճա վալիտէսինի տախի անտըրը իսի։ ան-ճագ չու ֆարգըլա քի, մէրգում էպէվէյնի գատտը գուրնագ օրմայուպ, ադրճըգ ալըգճա իսի, վէ իշթէ պու մինասիպէթլէ օ եաչա կէլինճէյէ գատտար հիչ պիր իչէ կիւճէ օլամայուպ, տայիմա պապասընտան եէր իչ-չէր, վէ կիճէ կիւնտիւզ գումար օյնամագ, վէ ֆահիշէ-խանէլէրի կէզմէքլէ վագթինի կէչիրտիյի հալտէ, պա-պասը, պէլբի էվէնիրսէ ագը պաչընա կէլիր էֆքեա-

ըբյալա 1863 սէնէսինտէ, ճէտպէճէա քիպար, ֆագաթ սօն տէրէճէլէրտէ տիւշկիւն պիր ֆամիլեանընն, եէկեանէ քէրիմէսի իլէ օղլունու էվլենմիրմիշ իտի իսէ տէ, մերդում, երինէ էվելքի հալինտէն շաշմայարագ ըէզալէթինէ տէվամ, վէ հաթտա թէգատտիւմ պիլէ իթմիշ իտի։

Մանկասար աղանընն կէլինի, ֆուլեանէ նամբյալա ղայէթ կիւզել, թէրպիյէլի, վէ բաքի տամէն պիր գըզճըազ օլմաղըլա, դօճասընընն իշպու սույի հալէրինի, վէ քէնտի հագգընտա կէօսթէրմէքտէ օլտուղու մուամէլէյի պարիտէյի կէօրիւպ, շու նապէճա հալէրտէն ֆէրաղաթ կէլմէսի խուսուսընտա իթտիյի ըէճա ու նիյազլարընն հիչ պիր սէմէրէսի կէօրիւլմէտիյինտէն, սօն տէրէճէ մահզուն վէ միւքեատտէր օլարագ կիճէ կիւնտիւզ աղլար, վէ ֆըրսաթընա տիւշիւրտիւքճէ բէտէր ու մատերինէ, կիրիֆթար օլտուղու էսէֆամիզ հալի պէյան իտէր իտի, վէ անլէր տախի, գըզլարընը զէնկին իթմէք հավէսի իլէ սէֆիլ իթմիշ օլտուգլարընը, վէ տիւնեատէ սատատէթ տէնիլէն մատատ, եալընըզ զէնկինլիք իլէ հուսուլէ կէլմէզ օլտուղունա իգնա օլուպ, կիւվեյիլէրինին ախլագը մէզմումէսինի նազարը տըգգաթէ ալմայուպտա, անճագ զէնկինլիյինէ թամամ իտէրէք, պիր թանէճիք գըզլարընը, էլլերի իլէ սէօյիւնմէզ պիր աթէշէ պըրագմըշ օլտուգլարընը կէօրէրէք, իթտիքլէրի խաթայէ պին քէրրէ նատիմ ու բէշիման օլմուշլար իտի իսէ տէ, չի ֆայտէ քի իշ օլմուշ պիթմիշ օլմաղըլա, տայիմա գըզլարընա «Նէ եաբալըմ գըզըմ, անլընընն եազըսը պու իմիշ, կէրէք սէնին վէ կէրէք պիզիմ նամուսըմըզ խաթրը իչիւն չէքմէլիսին, Ալլահ քէրիմ տիր պէօյլէ դալմազ, էլպէթտէ պիր կիւն ադլընը պաշընա թօբլար» եօլու սէօզլէր իլէ գըզլարընը թէսէլլի իթմէքտէն պաշգա չարէ պուլամատըլար, վէ մերսուսմէնին շու էսէֆէնկիզ հալինտէն միւթէէսսիր օլարագ, ազ միւտէթ զարֆընտա թէրբի հայաթ իթտիլէր քի, զէվալը

գըզճըազընն, անտէն սօնրա արթըգ հիչ պիր իլթիճա իտէճէք մէլճա ու բէնահը գալմատըգընտան, չար նաչար մերդում նամուսսուզ հէրիֆին գահրընը չէքմէյէ մէճպուրէ օլտու։

Մանկասար աղայա կէլինճէ, մերդում՝ կէլինինի օղլունտան բէք չօգ զիյատէ սէվմէյէ պաշլամըշ ըտը քի, զէվճէսի մատամ վերմնիքա, դօճասընընն նէ պուրնու գուլաղը քէսիք հէրիֆ օլտուղունը բէք ալա պիլտիյինտէն, հագգընյալա կէլինինի դօճասընտան գրսգանմագտա, վէ պու խուսուսատա պէյնիլերինտէ պէօյիւք արպէտալար զուհուր իտուպ, հաթտա մուամիլէյհա չօգ տէֆա օղլունա «Շաշգընն ահմագ սէն նէ դատար պուտալա հէրիֆ իմիշսին, պապան գարընը պաշգա էֆքեար իլէ սէվէյօր, մալինէ սահիպ օլսանա» տէյու մերդումը իթտաղ իթմիշ իտի իսէ տէ, մուամիլէյհ, պապասընտան հէր չէյի մէմուլ իթտիյի հալտէ տախի, երինէ ալտրըմաղ, վէ պապասընյալա պու պապտէ քէօթիւ քիշի օլտուղունտա, բարա թուրթամայաճաղը հէսապընյալա ալչագճասընա իզմազը այն, վէ ասնէսինին սույի գանընընա դէրրէ դատար էհէմմիյէթ վիրմէյուպ հաթտա մերդումէյէ «Պուս օլ, պու կիպի սէօզլէր սէնին տաղընա եագըշմազ, հիչ պիր բէտէր քէնտի էօզպէ էօզ կէլինինի պաշտան չըգարմայա իրթիքեապ իտէրմի» տէյէրէք, քէնտի զէվգ ու սէֆասընա տէվամ իթմէքտէ իտի, վէ մերդում ալչագ հէրիֆին ֆիթուրսուզլուղու օլ տէրէճէլէրէ վարտը քի, նիհայէթ զէվճէսի տախի կէրէք գօճասընտան կէօրտիյի սույի իպրէթտէն վէ կէրէք Մանկասարընը, եանի գայընն բէտէրինին թէչվիգաթընտան վարա վարա պաշտան չըգմըշ, վէ ատէթա պիր նէվի (դօգէթլիյէ), եանի ֆընտրգճըյրգա նիւզ թուրթմուշ իտի։

Բէք չօգ գօճալարընն, պու կիսլի նապէճա թարիգլերէ իրթիքեապ իթտիքլէրինտէն, վէ կէօսթէրտիքլէրի

ֆիլիտուրսուզլուգտան, գարբլարբնեն տայի ախլագբնա սեպեպ օլատուգլարը կեօրիլմիշ տիր։

Հեր նե հալ իսե, պատել թատամ պիր գաշ միսաֆիրլեր տահա կելերէք ճիմիէսի պերապէր սալօնա չբգտըլար, վե տավէթլիլերտէն պազբլարը հաղմի թատամ իչին բագտա պաշլատըլար։ Վե տիկերլերի տախի վագթը հալե մինատիպ սեօղլեր իլե կեօրիշտիբլերի կիպի, պիր թագբմը տախի, օտանեն պիրինե չէքիլիպ գումար օյնամագտա իտիլեր։

Հելե բագտա տախիլ օլմահան եաշլբճա գատընլար իսե, կեահ մեվսիմին մնատը լազերինե միւքեալեմ, վե կեահ տա ատեագ օյունու օյնամագտա օլան կենճ միւսիւլեր իլե, չբգ մատմազելերին պեյնլերինտե կեչէն աշբգանե հալլերե տբգգամ իլե մուախեզե իթմէքտե իտիլեր քի, պաշլբճա, մումտիլե յհիմանեն զեմմու գբրիթիգլերինե հեատէք օլանլար, մատամ Վերոնիքա իլե, կելինի մատամ Ֆուլեանե իտի, դիրա Եվվելքինեն սինենե եագբշմայաճագ սուրեթտե կեյմիշ օլատուղու աչբգ սաչբգ էլպիսեսի, վե ըզհար իթմէքտե օլտուղու ճիլլե ու կիրիշմեսի, մերգումելերին խաթիհզալերինի մուճիպ օլտուղու կիպի, իբինճինեն, եանի մատամ Ֆուլեանենեն տախի, մեճլիսե բեՁԼագ պախշ օլան հիւանի ճեմալինե վե ճաղիպելի հալինե պիրեր կեօնա մանա վերերէք էյլենիրլեր իտի։

Անագ օյունենա քեմալի կերմի իլե տեվամ իտիլմեքտե իբեն, հազբրունատան պիրի թեքլիֆսիզ պիր հալ իլե մատամ Ֆուլեանենեն գօճատընա խիթապեն «Ազ խատերսինիզ միւսիւ Բօլ (մերգում տետեսինեն իսմի իլե Բօլ, եանի Պօղոս թեքսմիյե օլունմագտա իտի), մատամ ճենապլերինե միւսաատե իտեյիտինիզ տե, բիանօ իլե պիր պեսիմե օգումայա հիմմեթ պուհուրսալար ըսը, զիրա մալիում եա, կերէք պենատենիզ վե կերէք բագտա տախիլ օլմահան էֆենտիլեր, չօգլուգ ալաֆրանկատան

լեզզեթեպ օլամայբզ» տեյինճե, մերգում «էֆենտիմ, քենտինիզ թեքլիֆ իթմեքլիյե մեզունսընբզ» տետիյինատ, մատամ Ֆուլիկ, նիմ թեպեսիում իլե քեմամ ազաղ իտերէք,

—Ազ խատերսինիզ միւսիւ, պենատենիզ բիանօ չալմայը եենի մեշբ իտիյօրում, վե իյթիրաֆ իտերիմ քի հենուզ ատեմիյիմ։

—Լսթազֆիրուլլահ, նասըլ քի ըեճա իթտիմ, հաթատա էկեր բիանօ իլե պերապեր, պիր տե շարդբ թերենիմ իթմիշ օլանբզ, պիզի իհեա իթմիշ օլատաղընբզ չիւպհեսիզ տիր։

Մատամ Ֆուլեանե, ըկյաքեարանե պիր հալ իլե, վե պուրնունուն ալթընատան պեյլի պեյլիսիզ պիր խենտե իտերէք, մերգում շարդբ մերագլբսը օլան զաթե ճեվապ վիրուպ, ֆագատթ դայրե վալիտեսինեն, եանի մատամ Վերոնիքանեն եիւզինե պագարագ,

—Մատեմ քի իսրար իտիյօրսունուզ, իմտի պուխուսուտա դայրե վալիտեմին ըեյինի իսթիհսալ իթմելիսինիզ, տեյինճե, մատամ Վերոնիքա մերգումենեն պու սեօզիւնատեն մահզուզ օլարագ, վե քեմալի թեքեպպիւր իլե քեքամե ազաղ իտերէք, կելինինե,

—Լֆենտիլերին խաթըրլարընը գբրմանընզը հիչ պիր վեճհ իլե ճայիզ կեօրմեմ, տեյիպ, օղլունա խիթապեն, «տեյիլմի Բօլ» տեյինճե, մերգում տախի ումուզլաբընը սիլքերէք ֆիլիտուրսուզ պիր հալ իլե,

—Նե պեյիս վար օգուսընե վարսան, պենճե հալա խօշ, ֆագատթ ուսթատը միւսիւ Բիյեր կելմիշ օլայբտը, բիյանօյը օնա չալտբրբբ ըաբ, վե մատամ Ֆուլիկ տախի շարդբյը օգուր իտի, տետի։

Գու արա միսաֆիրլերտեն կենճճե, զայեթ չեվիբ վե եագբշբդը պիր ատեմ, ֆասիհ պիր թիւրքճե իլե սեօզե միւտախելե իտերէք, Մանկառարընե կելինինե խիթապեն,

—Ա՛ֆֆ իտէրսինիզ, մատամ, հօճանըզ պուլունան զաթ, ամապ Պէյ օղլունտամը սաքին օլուր, տէսի։

Մումախլէյհ, Մանկասար աղանըն գօնշուլաբընտան, Նէվրէս պէյ նամըյըլա էհլի համիյէթ, սախավէթլի, զայէթ զէքի, նաղիք վէ ճէտ պէճէտ քիպարզատէ պիր զաթ օլմաղըլա, գօնշուլուգ մինասիպէթի իլէ մէգքիւր խանէյէ կիրուպ չրգմագտա իտի իսէ տէ, նասըլսա Քիյէր թէսմիյէ գելէնան առէմէ, եանի մատամ Ֆուլիյին բիյանօ խօճասընա թէսատիւֆ իթմէմիշ, վէ մէրգումը ասլա թանըմազ օլտուղու հալտէ տախի, մումախլէյհտէն իսթիսգալ իթմէքտէ իտի, զիրա միրի մումախլէյհ, մատամ Ֆուլեանէնին թէքլիֆսիզճէ տօսար օլմաղըլա, պիզճէ մէրգումէն պու հրսսիյսթընա դըսգանճլըգ մանասը վերիլմէլի տիր։

Մատամ Վերոնիքա, հէր նասըլսա պիր գաչ սէնէտէն պէրու Նէվրէս պէյին կէօյնիւնի ճելպ իթմէյէ չալըշմըշ, վէ քեամիլէն մուվաֆֆագ տախի օլապիլմիշ իտի իսէ տէ, հալ պու քի կէլինի մատամ Ֆուլեանէնին խանէյի մէգքիւրէ կէլէլտէն պէրու, միրի մումախլէյհ, եավաշ եավաշ Ֆուլեանէյէ մէյլ իթմիշ, ֆագաթ իշէ ըէնկ վիրմէմէք իչիւն չարնաչար Վերոնիքա իլէ օլան մինասիպէթը աշրգանէսինի տախի գաթ իթմէքլիյի ճայիզ կէօրէմէյուպ, առէթա մէրգումէնին վասէթասըյըլա, Ֆուլեանէնին վիւսալինէ նայիլ օլմագլըգ սէվտասըյըլա սիւզան օլմագտա իտի։

Մատամ Վերոն, Նէվրէս պէյին ահվալը զէնբէրէսթանէսինէ վագըֆ օլմաղլա, կէլինի՝ Ֆուլյին հիւանի մէլահաթը իլէ քէնտինի թէգատիւմ իտիպ տէ, պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն միրի մումախլէյհի, էլինտէն ալապիլիր օլտուղունա էյիտէն իգնա օլուպ, տայիմա մէրգումանը գօլլար, վէ կէօրիւշմէլէրինէ ասլա մէյտան վէրմէզ իտի, պու սեպեպէ պալատէ իշար դըլընտըլը կիպի, Նէվրէս պէյին, մատամ Ֆուլեանէյէ խի-

թապէն «հօճանըզ Պէյօղլունտամը սաքին օլուր» սիւալինին ճէվապընա մէրգումէյէ մէյտան վիրմէյէրէք, հէման քէնտիսի իթայի ճէվապ պիրէք։

—Էվվէթ պէյիմ, մէրգում Պէյօղլունտա սաքին օլուր, ֆագաթ նիչիւն տըրգաթ իլէ սօրտունուզ, տէտի, վէ լաթիֆէ թարզընտա կիւլիմսիյէրէք իլավէթէն «եօգսա մէմուրիյէթինիզ իգթիզասընճա մումախլէյհտէն պիր էսրարմը անլամագ իսթէյօրսունուզ» տէմէսի իլէ, մումախլէյհ,

—Վագտա մատամ թախմինինիզ տօղրու կիպի տիր, անճագ շու ֆարգլա քի, մէրագըմ օլան մատատէնին մէմուրիյէթիմէ շումուլի օլմայըպ, իլա թէհլիքէտէ պուլունան պիր տօսթումի հագգընտա քէսպը մալիումթ իթմէքտէն իպարէթ տիր, չիւնքի պէնտէնիզ ազրճրգ բահաթըմ օլմատըզընտան տիւն վէ պու կիւն մէմուրիյէթիմէ կիտէմէսիմ, ֆագաթ պու կիւն էօյլէն իսթիւ տօսթլարըմտան պիրի պէնտէխանէյէ կէլիպ, տիւն կիճէ Պէյօղլունտա տէհշէթլի պիր ճինայէթ վուգու պուլմուշ օլտուղունու խապէր վերտի, վէ էսէֆէ շաեան եէրի շուրասը տըր քի, ճինայէթի մէգքիւրէյէ գուրպան կիտէն զաթ, զայէթ սէվկիւլիւ տօսթլարըմտան պիրի օլտուղունու անլատըմ։

Նէվրէս պէյ, պալատէ մուհարբէր սէօղլերի, էօյլէ պիր մահզունանէ հալ իլէ իրատ իթտի քի, հազրբուն տախի միւթէսսիր օլարագ, հալի իլէ մատամ Ֆուլեանէնին բիանօ չալմասը մէսէլէսի թապիի թէէխիր իտիլտի, վէ հաթտա մատամ Վերոնիքա տախի քէտէրամիզ պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—Ա՛ճայիպ, տօղրուսու էսէֆէ շաեան տըր, տէտի։

—Էվվէթ մատամ, չիւնքի մէրգում, զայէթ հազրգ վէ մահիր պիր տօգթօր իտի քի, մալիումիւղ օլտուղու վէչհ իլէ, կէչէնտէ պէնտէնիզի զայէթ մուհլիք պիր խասթալըգտան գուրթարտը, վէ իշթէ պու խու-

սուտա մերգումա միննէթտար պուլունմադտայրմ։

—Ցեմէք օլուր քի, պու զաթըն . . .

—Էվէթ էֆէնտիմ, իշթէ պու տէտիյիմ զաթըն էօմիրունէ տիւն կիճէ ալչագճաբնա դատա խոիլմիշ տիր, վէ պէլքի պու խուտուտա միւսիւ Ռիէր տէտիյինիզ զաթըն մալիւմաթը վար ղանընը յլա, մերգումուն հալինէ տայիր պիր մալիւմաթ ալմադ իսթէր իսիմ, չիւնքի պու խապէրի պէնտէնիզէ կէթիրէն տօստումուն գավլինճէ, զավալը յը թէհլիքէլի սուրէթտէ մէճրուհ օլտուղու հալտէ գարտյա կէօթիւրմիշլէր, վէ անտէն տախի խասթախանէյէ նագլ իսիլմիշ։

Հաղբրունտան պիրի. —Զավալը տէէմճբաղ, միւթլաղտա պիր տիւշմէնի վար ըմշշ։

Նէվրէս պէյ. —Էվէթ, հաթտա խունրիզ պիր տիւշմէն իշի իսէ տէ, շուրասը տա վար քի, մերգում, զայէթ հալիմ վէ նագիք պիր զաթ օլմազլա, պէօյլէ պիր խաղրն տիւշմէն բէյտա իթմիշ օլտուղու թաճիւզպէ չաեան տըր։

Պիր տիկէրի. —Ֆիմ պիլիր, օլ խուտուտա գաթիէն պիր շէյ տէնիլմէդ, չիւնքի տիւնեա տըր պու, էն էյի տէէմէրին պիլէ տիւշմէնի օլապիլիր. ֆագաթ ահաղա ճանի տերտէսթ իսիլմիշմի տիր։

Նէվրէս պէյ. —Ցէլիդանլընընն պիրինտէն շիւպհէ իսիլէրէք տերտէսթ իսիլմիշ, ֆագաթ քիմ պիլիր պաղալըմ. . .

Մատամ Վերոն. —Ցօղրուսու բէք զիեատէ էսէֆ իթտիմ, Ալլահ վէրէ տէ պիչարէնին եարէսի թէհլիքէլի օլմոսա իսի, տէյիպ, վէ ֆէյլէսօֆանէ պիր թավր իլէ իլալէյի մէգալ իսէրէք։

—Զիրա մալիւմ եա, պէշէրիյէթին պէօյլէ տէտմէրէ էշէտոը իհթիեաճը օլտուղու տէրքեար տըր, տէտի։

Նէվրէս պէյ. —Ցնա նէ շիւպհէ, ալէյհսուսուս պու հաղբդ տօգթօրուն հայաթը, պէնտէնիզճէ բէք էլղէմ իսի, ֆագաթ չէֆայտէ քի, մուտյեէնէ իսէն թապիպէր, մերգումուն եարէսինի բէք թէհլիքէլի պուլտուգբարընտան, եաշատապիլէճէյինէ շիւպհէ իթմէքտէ իմիշլէր։

Նէվրէս պէյ մուխամթիպլէրի իլէ իշպու միւքեալէմէյէ տէվամ իթմէքտէ իքէն, էօթէտէ Մանկատաբ տախի, հէր նէ գատար քէնտինէ եաշտաշ պաղը բիմսէլէր իլէ ախզուրթայէ տայիր միւպահատա իթմէքտէ իսի իսէ տէ, Նէվրէս պէյ իլէ մուխամթիպլէրի պէյնինտէ թէեամթի օլունան սէօղլէրի իշիտէրէք գուլյադ գապարթմիշ, վէ հիտա իթմէքտէ օլտուղու էնտիշէյի սեմիր թտէմէյէրէք սէօզէ միւտախէլէ իսիպ, Նէվրէս պէյէ խիթապէն,

—Դուզում էֆէնտի, սագըն տէտիյինիզ զաթ կէչէնտէ սիզի թէեատի իսէն տօգթօր ՕՀմատըն, տէյինճէ, Նէվրէս պէյ,

—Էվէթ էֆէնտիմ, ճէմի ամբրպանըն քէֆֆի եէտա իթտիքլէրի պիր տէհշէթլի խատթալըգտան պէնտէնիզի բէհտաեապ իսէն տօգթօրը, տիւն կիճէ պըչագրա վուքմուշլար, վէ մաէթթէսիֆ սէօյլէրիմ քի . . .

Պու հէնկեամատ, թադրիպէն օթուղ եաշընտա զայէթ կիւճլիւ, գուվվէթլի, ուզուն պօյլու, գումիաղ պըյրդը վէ էլա կէօզլիւ պիր տատմ, սալօնտան իշէրիյէ կիրինճէ, Նէվրէս պէյ պաշլատըղը մէգալէյի գամ իսիպ, թէաճիւպ իլէ եէնի կէլէն տատմին եիւգիւնէ պագտը, վէ քէնտու քէնտույէ սէօյլեշէրէք «Աման եա Բապպիմ, պու նէ զարիպ միւշապիհէթ, ինսան ինսանէ պու գատար տա պէնզէրմի իմիշ. էկէր շու տատմին տագտալը օլուպ տա աղըճդ տա իհթիեար օլսա, տօգթօրըն էշքեալինտէն ասլա ֆարգ օլունմայաճագտը, վէ քիմ պիլիր պէյքի տէ մէրգումուն ագրապասընտան տըր» տիմէքլէ, մումանէյէ, պաշտան ատեաղա գատար թէճէսսիս իթմէյէ պաշլատը։

Մատամ Վերոնիգա, մուսմաիլէյհէ պիր հալի չիվէ-քեարի իլէ ըվհարը թէշէքքիւր իթոիքատէն սոնրա,

—Պիզ տէ չիմոի զաթը ալինիպլին վասֆիրնը իթմէք-տէ իտիք, տէտի։

—Թէշէքքիւր իտերիմ, լաքին նէ մատտէ հադդըն-տա օլտուղունը սուալ իտէպիլի՞րմիյիմ։

—Իքի ճիհէթլէ, ազիզիմ միւսիւ Բիյէր, պիրինճիսի բիյանօ խուսուսը տրը քի։ ճիւմլէ միսաֆիրլէրիմիզ սիզի տինլէմէքլիյէ վէֆգէլատէ պիր արզու պէյան իթմիշ-լէր իտի։

—Էսէֆ իտերիմ քի, պօշ պիր շէյէ արզու իթմիշ-լէր, զիրա պէնտէնիզ օ դատար էյի չալամատրզըմտան մահզուզ օլաճադլարը եէրտէ, պիլ աքիս սրդլէթ հըսս իտեճէքլերի շիւպհէսիզ տիր։

Մատամ Ֆուլհանէ, պու տէֆա գայրն վալիտէսինէ Բիյէրին սէօզիւնէ ճէվապ վիրմէյէ մէյտան վիրմէյէ-րէք, վէ եիւղլերի ալ ալ օլարագ,

—Էսթաղֆիրուլլահ, սիզէ էլպէթթ պէօյլէ սէօյլէ-մէք տիւշէր, վէ պու իսէ թէրպիյէնիզ իգթիզասընտան տրը, լաքին պու խուսուստա,

Վերոնիգա, մէրգումէնին պու քիւսթախանէ հա-բաքէթինտէն, հըսս իթմիշ օլտուղու հիտտէթի կիզլէ-մէյէ չալըշուպ, սէօզիւնի գաթ իթտի, վէ Նէվրէս պէյի իյմա իտերէք, եինէ Բիյէրէ,

—Իքինճի ճիհէթի տէ շու տրը քի, միսաֆիրլէրի-միզին, վէ ալել խուսուս Նէվրէս պէյ էֆէնտինին, էնտի-շէսինի մուճիպ օլան պիր մատտէյի հալլ իտէպիլմէնիկ օլաճագ տրը քի, օլ խուսուստա մալիմաթը մէվ-ուդանըզ օլաճաղընը մէմուլ իթմէքտէյիմ, տէտի։

Բիյէր, մուսմաիլէյհանէն իրատ իթտիյ իպու սէօզլէր-տէն հիչ պիր շէյ անլայամայուպ, թէճաճիւպ իլէ հազը-բունա պաղմագտա իրէն, Մանկասար քէմալի ֆու-թուրսուզլուգլա մէրգումա,

Հազբրունտան պազբլարբնբն զիհինլէրի եէնի կէլէն միսաֆիր իլէ իշղալ օլմաղբլա, մէվզուլի պահս օլան մէ-սէլէյի, եանի իլք կիճէ քի վուգու պուլան ճինայէթին նագլիյէթինտէն հբսս իթտիքլէրի տէհշէթի, պիր տէրէ-ճէյէ գատար ունութտուգլարը կիպի, մատամ Ֆուլ-եանէնին պիր խօշ թէպէսսիմի իլէ, վէ գօճասը միւ-սիւ Բօլբն տախի «օ՝ մաշալլահ միւսիւ Բիյէր, խօշ կէլ-տինիզ, նիշիւն պու գատար կէճ գալտընըզ» տէտիյին-տէն, մէրգումբն, պիր ան էվվէլ վասֆը կէշմիշ օլտուզու, վէ գուտումինէ պէքլէնիլտիյի շախս իտուկինի, եանի մատամ Ֆուլեանէնին, բիյանս խօճասը օլտուզունու ան-լատըլար։

Մանկասար աղա տախի, շախսը մէրգումբ կէօրտիւ-յիւնտէ, պիր աղ էվվէլ սիմասընը իսթիլա իթմիշ օլան տասարը քէտուրէթ մահվ օլուպ, վէ հէման տէրունին-տէն պիր սօլուգ ալարագ քէնտու քէնտույէ «Հէյլէ նէ խսէ կէլտի, արթըդ վէսվէսէ իտէճէք պիր շէյ եօգ» տէտիքտէն սօնրա, քէնտի տախի հազբրուն իլէ պէրա-պէր մումանիլէյհէ «խօշ կէլտինիզ» տէյուպ բէսմը խօշ ամէտիյի իճրա իթտի։

Շախսը մէրգում, վագթբն մօտասընա միւթապբգ զայէթ կուսթօլը գբշբգ պիր էլպիսէ կիյինմիշ իտի, մումանիլէյհ, զայէթ գուրնազ վէ զէ.քի պիր ատէմ օլ-մաղբլա, սալօնա կիրտիյինտէ, չիմշէք կիպի բարլամագ-տա օլան կէօղէրի իլէ էթրաֆա պիր ատթը նազար ի-տէրէք, գուտումբյբլա հազբրունբն, վէ պա խուսուս նէվրէս պէյին իւզէրինէ հասբլ իթմիշ օլտուզու թէէս-սիրի անլայբպ, տէրագապ էլտիվէնէլէրինի չբգարտը, վէ զայէթ թէրպիյէլի սուրէթտէ մէճլիսէ իտատէյի սէ-լամ իթտիքտէն սօնրա, Ֆուլեանէնին աշբդանէ թէ-պէսսիմէրինէ նիմ խէնտէ իլէ մուգապէլէ իթտիյի կի-պի, մատամ վէրոնիգայը տախի «իսմի չէրիֆինիզէ միւշէրէֆ օլասընըզ» տիյէրէք, թէպրիք իթտի։

—Տիւն կիճէ Պէյօղլունամն խոխնիզ, տէտի։

—Էվէթ, Պէյօղլունտա խոխմ։

—Պիր ճինայէթ վագտասընտան մոլիւմաթընըզ վարմը տըր։

Բիյէր, Մանկասարըն պու սուալինտէն պօղուլտու իսէ տէ, տէրագապ քէնտույի թօրլայուպ, վէ սոն տէրէճէ պիր սուդ գանըլըգլա,

—Էվէթ, էօյլէ պիր չէյ իշիթտիմ խոխ, տէտի։

Նէվրէս պէյ, Բիյէրին ֆուլթուրսուզլուգլա վէրտի-ի ճէվապընտան, մէրգումն սօդթօր իլէ սըհրիյէթի օրմատըղընը, վէ մումախլէյհին, սօքթօրա միւշապիհէթի, թէսատուֆի պիր հալ օլտուղունա գանատի կէթիրիւպ, անճագ պիր մէվսուգ խապէր ալմագ էֆքեարըլյլա Բիյէրէ խիթապէն,

—Աման էֆէնտի, բէճա խտէրիմ, սիզ մէճբուհը թանքիմ էյլըրսընըզ, տէյինճէ, Բիյէր, մումախլէյհին պու սուալինտէն պիր գաթ տահա տիւշարը էնտիշէ օլտու իսէ տէ, եինէ հիչ պիր չէյ պէլի իթմէյէրէք,

—Հայրը էֆէնտիմ, ասլա թանրմամ, վէ կէօրտիւյիւմ ատէմ տէյիլ իսէ տէ, պու սապահ գաղինօյա կիթտիյիմտէ, մէրգումն ղայէթ մահիր պիր սօքթօր օլտուղունու իշիթտիմ։

—Աճապ գուրթուլաճաղընա պիր իմքեան վարմը տըր։

—Տօղրուսու օլ խուսուստա ասլա մոլիւմաթըմ եօք տըր, անճագ իշիթտիյիմէ նէզարէն, եարէսի բէք թէհլիքէլի իմիշ, զիրա բըշադ թա սըրթը օրթասընտան,

Մատամ Ֆուլեանէ, զաթէն վագը օլան պու էլէմ պախշ միւքեալէմէտէն սոն տէրէճէ սըդըրմիշ օրմաղլա, Նէվրէս պէյէ բէճա եօլու պիր ամֆը նիկեահ իթտիքտէն սոնրա, Բիյէրին քէլամընը գաթ պիրլէ, վէ հապրունէ խիթապէն,

—Ամֆ խտէրսինիզ էֆէնտիլէր, պիր միւտէթտէն

պէրի տիր քի, պու կիպի մահղունիյէթ պախշ քէլամլէր իլէ, (պէնզէթմէք օլմասըն) խանէմիզ ատէթա պիր ճէնազէ էվինէ թահվիլ օլտու, իմտի բէճա խտէրիմ արմըզդ պու կիպի սէօզլէրէ նիհայէթ վիրուպ տա զէվգիմիզէ պագտալըմ, զիրա մէշհուր սէօզ տիր «էօլէն իլէ քիմսէ էօլմէզ» տէրլէր, տէյինճէ, հաղբրունտան գարը էրքէք ճիւմլէսի պիր ադրզ մէրսումէյի ալդըշլայուպ «պրավո» մատամ, բէք սօզու սէօյլէտինիզ» տէտիքլէրի կիպի, մատամ Վերոնիգա տախի, զարուրի իշղու ալդըշլայըշա իշթիրաք իթտի, վէ մատամ Ֆուլեանէնին իշղու թէքլիֆի գատուլ օլանտու գտա, պիր միւտէթ էվէլ մումախլէյհէ բիյանօ չալըպ տա, պիր շարգը օգումանընը ըէճա խտէն զաթ, պու հալտէն ճէսարէթ ալարագ քէլամէ ադաղ, վէ մատամ Ֆուլեանէյէ,

—Տէմէք օլուր քի, տէմինքի թէքլիֆիմի թէքրարլայուպ, պիր շարգը օգումանընը բէճա խտէպիլիրիմ, տէտիյինատ, հաղբրուն եէքտիլ ու եէքճիհէթ, մէրգումն սէօղիւնի թէքրար խտէրէք մատամ Ֆուլեանէյէ բէճա իթտիլէր։

Մէրգումէ տախի, Բիյէր իլէ պիր իշարէթ միւպատէլէ իթտիքտէն սոնրա, պին տիւրլի նազ ու նիյազլա, մէրհում խանէնտէ Նիկոդոս ադանըն թէէլիֆ քէրտէսի օլան, (դաչ կիւն օլտու կէօրմէտիմ զիրա սէնի) սուզինի շարգըսընը թէրէննիւմ իթմէյէ պաշլատըղը կիպի, Բիյէր տախի, բիյանօ իլէ մումախլէյհայէ բիյրէվիք իթմէյէ պաշլատը, վէ պու հալ իլէ մէճլիս, պիր ան էվվէլ հըսս իթմիշ օլտուղու հիւզն ու էլէմտէն գուրթուլարագ, եէնի պաշտան քէսպը նէշէ ու շատի իյլէտի։

Մէճլիս, պու մինվալ իւզրէ կիթտիքճէ գըզըշըպ, վէ պիր եանտան տախի բէյտէրբէյ իշրէթէ տեվամ իտիլտիյինատէն, ճիւմլէ միսաֆիրլէր միւսթաղրագը տերեայի ֆէբրահ ու նէշէ օլմատա, վէ կեահ մատամ Ֆուլեանէնին ճազիպէլի, վէ սուղիշի սէտայըլա թէրէննիւմ

իթոկյի միւէսսիր պէսթէլէրտէն, վէ կեահ տա, մախ-
տուսի օլարագ թուլթուլմուշ օլան ինճէսաղ թագըմընըն,
չալտըգլարը սագլարըն ահէնկինտէն, մէսթանէլիյէ եիւզ
թութմուշ օլան կիրուհը ըինտանըն նաղրէյի հայ ու
հուլէրի, ույուգէ չըգմաղա պաշլատը։

Հաղբրունտան, զիւմրէյի պատէ քէշան պու հալտէ
չագընթըյա տալմըշ օլտուգլարը հալտէ, գատրնլարըն
արզուլարը միճիւպիւնճէ, միւքէմմէլ պիր գատրիլ
պաշլանըլար քի, մատամ Ֆուլեանէ տախի, բիյանո իլէ
մէզքիւր այագ օյունունա վէֆգէլատէ պիր կէրմիյէթ
վիրմէքտէ իտի, գատրիլէ տախիլ օլմայանլար տախի,
դօլ գօլա սարըպ, բագգալէրին էթրաֆընը տօլաշմա-
ղա, վէ պագըլարը տախի խուսուսի օտալարա չէքիլիպ
կէօրիւշմէքտէ օլտուգլարը կիպի, մատամ Վերոնիգա
տախի, նէ եարըպ եարմայըպ պիր ֆըրսաթընա տիւշիւ-
րէրէք, Նէվրէս պէյի քէնտի թուալէթ օտասընա ա-
չըրապիլմիշ իտի։

Մատամ Վերոնիգա նիմ մէսթ օլտուղու հալտէ, մի-
բի մումանիէյհին պիր միւտէթտէն պէրու քէնտի հադ-
գընտա կէօսթէրմէքտէ օլտուղու, մուամէլէյի պարի-
ռէտէն աճը աճը չիքեայէթ, վէ պու ֆիթուրսուզլուգ
մահզա Նէվրէս պէյին, Ֆուլեանէյէ կէօնիւլ վէրմէսին-
տէն նէչաթ իթոկյինի պէյան, վէ հաթտա պու խու-
սուսատա սօն սիլահընը տախի տէրմիյան իտուպ, եանի
սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօքմէքլէ, միբի մումանիէյհին
ըրզդաթընը թահրիդ իթմէյէ չալըշտը։

Նէվրէս պէյ, մէրգումէնին սէօզլէրինէ ճէվապէն,
կեահ տամէնի ինքեարսէ սարըլըբ, վէ կեահ տա «Մա-
տամ, պէն սիզի տայիմա սէվմէքտէյիմ, ֆագաթ նա-
մուսընըզը վիգայէ իթմէք իչին, պազէն ֆիթուրսուզ
պիր հալ կէօսթէրմէյէ մէճպուր օլտուղումտան, ար-
թըգ պու գատարընը խոշ կէօրմէնիզ լաղըմ կէլիր»
տէյուպ, թէպրիյէյի զիմմէթ իթմէյէ չալըշըր իքէն,

օտա գարուսը էօնիւնտէ իքի քիշինին միւքեալէմէսինի
իշիտիւպ, Վերոնիգայա «Աման էֆէնտիմ, ըէճա իտէ-
բիմ, ատամ կէլիյօր, եա սիզ վէ եախօտ պէնտէնիզ
տրշարը չըգայըմ» տէտի։

Նասըլ քի տէմիշիզ, մահալի մէզքիւր, Վերոնիգա-
նըն թօպէթ օտասը օլմաղըլա, մէրգումէնին՝ եիւզիւնէ
միւրմէքտէ օլտուղու տիւկէնիլիք թագըմըյըլա, լաստա-
նա, վէ պունլարա մէմնասիլ պապը էշեա, գալընճա պիր
տամտագօ բէրտէ իլէ մէսթուր իտի քի, Վերոնիգա
հէման Նէվրէս պէյէ բարմաղըյըլա մէզքիւր բէրտէյի
կէօսթէրիւպ «Աման էֆէնտիմ, չու բէրտէնին արգա-
սընտա կիզլէնէպիլիրսինիզ» տէյերէք, քէնտիսի օտա
գաբուսընտան չըգար չըգմաղ, Մանկատար իլէ Բիյէր
տախի գարուտան իչէրույէ կիրտիքլէրինտէ, միրի մու-
մանիէյհ անճագ քէնտիսինի բէրտէնին արգասընա
աթմայա մէյտան պուլապիլտի։

Մէզքիւր օտա, սալօնտա եանմագտա օլան միւթէ-
ատտիտ մումլարընը ըշըգլարըյըլա անճագ թէնվիր օլու-
նուպ նիմ գարանլըգ իչինտէ օլմաղըլա, Մանկատար իլէ
Բիյէր իչէրույէ կիրտիքլէրինտէ, թագիի Նէվրէս պէյի
կէօրէմէմիշլէր իտի, ֆագաթ միրի մումանիէյհ մէր-
գումանընն քիմ օլտուգլարընը էյիտէն ֆարգ իթտի։

Մէրգուման, իչէրույէ կիրէր կիրմէզ օտա գարու-
սընը գարատըլար, վէ իտէճէքլէրի միւքեալէմէնին, հիչ
պիր քիմէանէտէն իշիտիլմէմէյէճէյինէ թէէմին օլարագ,
էվէլա Մանկատար քէլամէ աղաղ պիրլէ,

—Պուրատա քիմսէ պիզի տիյնէյէմէզ, իմտի սեր-
պէսթճէ կէօրիւշէպիլիրիզ, տէտի, վէ իլավէթէն, սէն
կէլէնէ գատար հըսա իթոկյիմ էնտիշէյի թարիֆ իտէ-
մէմ, ամ նէ գատար եարամաղ իմիշսին, պէն սանա
պէօյէ պիր ճինայէթէ գալգըշ տէտի՞մի իտի, տէ-
յինճէ, Բիյէր,

—Ցէտկին սէօզէ ճէվապ վիրմէզտէն էվվէլ, չու-

բայը անլամագ խոթէրիմ քի, օլ Նէվրէս պէյ տէնիլէն զաթ, պիր դաշ տէֆա վասֆը կէչէն, եանի գ օնչուանուգ պուլունան գիպարդատէ ատէ՞մմի տիր, տէտի։

—Էվէ՛թ, վէ իչիմէ անըն իչիւն էնտիչէ իմմէքտէ խոիմ։

—Վագանա օ ատէմի պէնիմ տէ կէօզիւմ թուրմատը, ֆագաթ պէյիս եօգ, պանա Բիկէր տերլէր, պէն էօյլէլէրին բէք չօզունու կէօրմիւշ կէչիրմիշիմ, հէր նէ հալ իսէ, շիմնի օնու պըրագալըմ տա սէօզիւմիւզէ կէլէյիմ, նէ՞ տէյօրուտունուզ։

—Նէ տէյէճէյիմ, անլաշըլմըզընա կէօրէ տօգթօրը ճէրհ իմմիշսին։

—Էօլտիւրմիւշսիւն տէմէյէ գօրգույօրմուսրն, զիրա մէրգում էլան պէրհայաթ իսէ տէ, ասլա շիֆաբէզիր օլմայաճագ տըր։

—Լաքին պէն սանա մէրգումը էօլտիւր տէմէտիմ խոի, պէնիմ վէրտիյիմ թալիմնաթ միւճիւպինճէ, սէն եալընըզ կէրէք մէրգումը, վէ կէրէք կէնճ գըզըն էվինէ կիրէն չըգանլարը գօլլայաճագ իսին, վէ պէնիմ ասըլ ժագսատըմ, էօյլէ էօթէքինին պէրիքինին ճանլարընա գըյմագ օլմայուպ, իլլա պիր ֆըրսաթընա տիշիւրիւպ տէ, կէնճ գըզը մահվ իմմէք տիր, ֆագաթ օ տախի պէօյլէ անը աչրգ ճինայէթէր, վէ հիքիմէթին նաղարը տըգգաթինը ճէլպ խոիճի հալլեր իլէ տէյիլ, անճագ մահիրանէ թէտպիրլեր, վէ էքի պէլիսիզ բըլանլար իլէ պաշա չըգարըլմալը տըր։ զիրա դուվվէյի ճէպրիյէ իլէ իշ կէօրմէք, հիչ պիր վագթ պէնիմ հիսսապըմա ույմագ։

—Վագանա պէնիմ տէ հիսսապըմա կէլմէզ, լաքին նէ չորէ քի պէօյլէ եաբմագըզա մէճպուրիյէթ հասըլ օլմաչ տըր։

—Ղճայիպ, նէ՞ մէճպուրիյէթ իմիշ օ։

—Զիւնքի, էկէր պէն տօգթօրը վուրմասա խոիմ,

հիչ չիւպհէմ եօգ քի, մէրգում պէնի թապանճա իլէ վուրաճագտը, վէ նասըլքի տէ կէօյտիւմէ տօղրու լմապանճայը պօշալմտը իսէ տէ, նասըլտա խոապէթ իմմիրէմէտի, (կիւլէրէք) «զիրա մանկ մա լմիմագ կիպի պանա չօգլուգ գուրշուն իշէմէզ», հաթտա մէգքիւր սիլահ պօշ օլտուգու հալտէ հիքիմէթին եէտինէ կէչտի, վէ պունատան գամթինագտը շուրտատը տա վար քի, պէն տաքթօրին մէգքիւր խանէյէ կիրուպ չըգտըգընա, ասլա միւսատատէ իտէմէմ։

—Նի՞չիւն։

—Անըն իչիւն քի, պէն մէգրիւր խանէտէ սարինէ օլան կիւզել գըզճըագը, մէրգում պէնատօսմ հէրիֆտէն գըսգանմագտա խոիմ։

—Ամմա եարտըն հա, տիմէք օլուր քի գըզը սէվէյօրսուն, էօյլէմի։

—Սօրմանըզ դիեատէ, հաթտա մէրգումէյի քէնտիմէ եար խոէպիլմէք իչիւն, տիւնեալէրի գըրըպ կէչիրմէյի կէօզիւմէ ալտըրմըշըմ։

—Էյ պարի մէրգումէնին տէ սանա հիւանիւ թէվէճճիւհի վարմը։

—Զանն իմմէմ, լաքին նէմէ լազըմ, օլսուն օլմասրն, պէնճէ օլ ճիհէթին տալա էհէմմիյէթի եօգ տըր, անճագ շու գատարը սահիհ տիր քի, մէրգում խմմէր խմմէմէզ պանա բամ օլմալը տըր, վէ օլաճագը տա շիւպհէսիզ տիր, իմոի, մէգքիւր խանէյէ կիրիպ չըգանլարա տատու նագարըյլա պագմագլըղըմ թապիի տիր, վէ ալէյիսուսուս օլ տօգթօր տէնիկէն հէրիֆէ քի, ղէնկին օլմասը մինասիպէթի իլէ, պիր տէլիգանլատան գիեատէ մէրգումէնին կէօյնիւնիւ ճէլպ խոէպիլիր։

—Ցէմէք օլուր քի, մէգքիւրե կէնճ գըզ իլէ իանսիյէթ իմմէքտէ օլան տէլիգանլըյը տախի գըսգանմագտասրն, տէյիլմի։

—Շիւպհէ եօգ, ֆագաթ շիմնիկիք օնտան գայտ

ելթմէմ, զիրա մէրգումը հայի տախի տօգթօրընքին-
տէն բէք տէ աշողա գալմազ։

—Նէ կիպի, անբատամը եարալատը։

—Հայրը, տահա օնուն սըրասը կէլմէտի, վէ չիմ-
տիքի հալ մէրգումա էօյլէ պիր չէյ եարմազա հաճէթ
կէօրմէմ, չիւնքի, մումանլէյհ ճինայէթ թէօհմէթի իլէ
տիւն կիճէտէն պէրի մահբէստէ պուլունմազտա տը,
վէ գուրթուլաճաղընը տա Ալլահ պիլիր, հէմ պու էօյլէ
պիր զարիպ թէստիւք տիր քի, հէր հալտէ շէյթան
պիզէ մուավէնէթ իտիյօր տիսէմ ճայիզ տիր, զիրա
նասըլ քի պիլիրսինիզ, տիւն կիճէ եինէ, պանա վիրմիշ
օլտուղունուզ թայիմոթ միւճիզինճէ մէրգումը բէյի
սըրա տօլաշմայա պաշլատըմ, մումանլէյհ էօյթէ պէրի
կէզինտիքտէն սօնրա տօգթօրը խանէսինէ օղրատը, վէ
հիչ շիպհէմ եօգ քի մէրգումտան իսթիգրազ իտերէք
պազը ուգրազ թէգիք շէյլէր սոյթը ալըպ դըզը խա-
նէսինէ վարտըզընտա, պէն տախի մէգքիւր խանէնին
իմթիսալինտէ պուլունան պիզիմքինին էվինէ կիրէրէք
պէքլէտիմ, պիր միւտտէթ սօնրա տօգթօր մահալի մէգ-
քիւրէ կէլինճէ, պէն տախի հէման էվտէն չըգըպ, վէ
հիչ պիր քիմսէտէն կէօրիւնմէյէրէք մէրգումը իշինի
պիթիրտիքտէն սօնրա եինէ էվէ չէքիլտիմ, վէ իշթէ
թամ պու ատա տէլիգանը տախի գըզը խանէսինտէն
տըշարը չըգմազտա իքէն, կիճէ գարազ օլը մէրգումը
եազալատը, վէ եանընտա սիլահ տախի պուլունմազը,
«մէճբուհը վուրան սէնսին» տէյէրէք, մումանլէյհի
տէրտէսթ իտուպ տելիյէ թըգատըլար։

—Վայ, տէմէք քի, նէվրէս պէյին «ճանիյի թուրթ-
մուշլար» տէտիյի օ իմիշ։

—Շայէտ մէրգում մահպուստան գուրթուլա պի-
լէ, պէնիմ էլիմտէն գուրթուլաճատը եօգ տը։

—Անբատամը տօգթօր կիպի թէլէֆ իտէճէքսին։

—Սըրասը կէլինճէ քիմսէյէ աման վէրմէմ։

—Լաքին պու խուսուստա, սէն եալընըզ քէնտի մէն-
ֆաաթը իշիւն չալըշըեօրսուն տէմէք տիր, զիրա նա-
սըլ քի պիր աղ էվվել տէտի իտիմ, պէնճէ պու կիպի
ճինայէթլէրէ ճիւրաթ իթմէքլիյէ հիչ լուզում եօգ տը,
պէնիմ միւրատըմ անճագ շու տը քի, մէրգումէ կէնճ
գէլզ, պիր մահիրանէ թէտպիր իլէ, եանի ատա սույա
սապօնա տօգունուլմազ սըզը օրթատան գալտըրըլմալը
տը, չիւնքի . . .

Բիյէր, ատթէշ սաչան կէօղէրինի Մանկատարը իւ-
զէրինէ ատթի իտէրէք, վէ մէրգումը քէլամընը հի-
տէթլէ գաթի իտուպ,

—Եօ՛ղ, սիզ բէք ատճէլէ իտիյօրսունուզ, օ տէտի-
յինիզ շէյ օլամազ, պէն սիզէ մէրգումէ յի սէվմէքտէ-
յիմ տէ՞մէտիմմի իտի, տէտի։

—Լէվէթ տէտին, վէ իշթէ օ սէպէպտէն տիր քի
պէն տէ սանա քէնտի մէնֆաաթը իշիւն չալըշըյօր-
սուն, տէտիմ։

—Ճայիպ, մէկէր տօգթօր իլէ տելիգանլընը վի-
ճուտէրինի գալտըրմագ, մէնֆաաթընըզ իդթիզասը-
տան տէյի՞լմի տիր, մէկէր մէրգումլար կէնճ գըզը-
սատրդ տօսթլարը օլտուգլարը հայտէ, սիզին տիւշմէն-
լէրինիզ սայըլմազլա՞ր մը, վէ հաթտա կէչէնտէ տախի
պու խուսուստա սիզի իլէ կէօրի՞ւշմէտիքմի իտի։

—Էվէթ, լաքին պէն չիմտի բըլանըմը տէյիշտիր-
տիյիմ իշիւն, էօյլէ տօլայըտան թէշէպպիւսլէրէ գալ-
գըշմայուպ, անճագ տօղրուտան տօղրույա իշին մէլքէ-
զինէ հիւճիւմ իտուպ տա, պիր տարպէ իլէ պիթիրմէք
իսթէրիմ։

—Սիզին, մէրգումէ կէնճ գըզը թէլէֆ իտիրմէ-
սինտէ, նէ կէօնա մէնֆաաթընըզ օլաճաղընը պիլէմէմ,
վէ հաթտա պիլմէք տախի իսթէմէմ, մատէմքի սիզ
պէնիմ իւճրէյիմի պօլ պօլ վիրմէքտէսինիզ, անճա
շուրասը վար քի, չիմտիքի հալ պու մատտէ հագգընը-

տա, եանի մուսախլէյհանը մահվիլէթի խուսուսընտա սիղէ սաղ սէօղ վերէմէմ, հաթատա մերգումէյէ պիր քիմսէ թարաֆընտան թաարուզ, վէ եախսա պիր կէօնա քէտէր կյրաս օլունմամաղ իշիւն, էզճան ու տիլ չաբշաճաղըմը տախի սիղէ խաիսանէ պիլտիրիրիմ, ֆագաթ պու ճիւմլէ մագսատըմա վարը օլտուգտան սօնրա, տէտիյինիգի տախի իճրա իթմէքլիյէ սիզի թէէմին իտէպիլիրիմ։

—Հէր նէ հալ իսէ, իլէրուտէ եինէ պու մսատէ հապգընտա կէօրիւշիրիւզ· շիմտի արթըգ կիտէլիմ, զիրա էբէյիճէ կէճիքտիք, վէ իքիմիզին պու զայպուպէթի հաղրբունը կէօզլէրինէ չարբաճաղ օլուրսա շիպհէյէ եէր վիրմիշ օլուրուզ։

—Բէք ալէա կիտէլիմ, լաքին պիր աղ բարա վերսէնիզ պանա։

—Մաղաղայա կէլտիյինատ վերիրիմ։

—Լաքին պէնիմ շիմտի իշիւն իհթիյաճըմ վար, զիրա պիր աղ գումար օյնայաճաղըմ։

—Բէք ալէա պույուրուն, ֆագաթ եինէ եարբն տէյիլ օ պիր կիւն՝ ադշամ իւսթիւնէ տօպրու սէնի մաղազասա պէքլէրիմ։

Մանկասար, մերգումը ավուճընա պէշ ալթը լիրա սըգըշըրտըգտան սօնրա ֆիքիտի պէրապէր մահալի մէգքիւրտէն չըգուպ սալօնա տախիլ օլտուլար քի, օլ արա միսաֆիրլէր քիմի ըագտա, քիմի գումարա, վէ քիմի տախի իյշ ու իյշրէթէ վէ աշըգտաշլըղա տալմըշ օլտուգլարընտան, մերգումանը զայպուպէթլէրի ասլա ֆարգ օլունմամըշ իտի։

Նէվրէս պէյ, զիրրի սէպգաթ իտէն տամաոգօ բէրտէ արգասընտա կիզլէնմիշ օլտուղու հալտէ, մերգուման ֆիքի խապիսլէրին իթտիքլէրի միւքեալէմէյի միւտհիշէյի, պիր հարֆ պիլէ գաչըրմագսըզը տինլէմիշ իտի, միրի մուսախլէյհին, Բիյէր իլէ Մանկասարը գօնուշ-

տուգլարը հէնկեամտէ, հըսս իթտիի հիտաէթ ու էնտիշէնին տերէճէսինի թարիֆէ հաճէթ կէօրմէյուպ, անճագ օգուլանլարըմըզը քէշֆինէ իհալէ իթմէքլէ շու դաատարընը տէյէլիմ քի, մուսախլէյհ, մերգումանը տինլէտիի հէնկեամտէ, էլի այաղը տիմբէյուպ ատէթա նէֆէս ալամաղ պիր հալէ կէլմիշ իտի, վէ պիր ատա հէման տրշարը չըգուպ տա, օլ իբի խապիսլէրին եիւղլէրինէ թիւքիւրտիքտէն սօնրա, տէրտգապ բէնէյի ատալէթէ թէսլիմ իթմէքլիյէ գալդըշը իսէ տէ, սօնրատան կիւճպէլա կիւճ քէնտիսինի զապթ իտէրէք, վէ պու զարիպ թէսատիֆ իլէ, կիզլիճէ ճէհէննէմքեարի պիր ճինայէթի էսրարընա վագըֆ օլտուղունը միւլահազա իթմէքլէ, միւճէրրէտ ճէնապը Հագգ քէնտիսինի պու զաղիմլէրին զուլմինէ գուրպան օլան մաղլումիէրին նէֆալէրինի մուհաֆաղա, վէ հագլարընը միւտաֆատ իթմէքլիյէ մէմուր թային իթմիշ օլտուղունա գանանաթ կէթիրիւպ, պու էֆքեարլա կէօզլէրի եաշարտը, վէ պիր հըսսիյաթը բուհանիյէ իլէ ճան ու կէօնիւլտէն ճէնապը գաատրը միւթլաղ հաղրէթլէրինէ թէշէքքիւրլէր սունարադ, հէման մահալի մէգքիւրտէն չըգուպ սալօնա տախիլ օլունճա, էվվէլա մատամ վերոնիգայա թէսատիֆ իթտի։

6·

Մատամ վերոնիքա, Նէվրէս պէյին սարսրմը չէհրէսինի կէօրիւպ, տէհշէթինատէն պիր իքի սաբամ կէ-ռիկէ չէ քիլոտի, վէ հէման միրի մումանիէյհին պուզ կի-պի սօղումուշ էլլերինի թութարագ,

—Ա՛հ պէյիմ, էլլերինիզ նէ՞ դատար սօղումուշ, օլ տարաճըգ եէրատէ սըզըլըզընըզատան քէյֆինիզի պօղ-տունուզ տէյի՞լ մի, զիրա իշթէ կիւլ եիւզիւնիւզ տախի սարարմը, ա՜հ թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, շու ըզթըրապէ ճարիյէնիզ սէպէպ օլատուզում իչիւն, իլէլ էպէտ քէն-տիմէ աֆֆ իթմէյեճէյիմ, տէյինճէ,

Միրի մումանիէյհ էլլերինի ուսուլ իլէ մերդումէնին էլինատէն չէ՞քիպ, վէ ատէթա բէրբէլէյերէ՞ք քէլամէ ա-ղաղ պիրլէ,

—Էսթաղֆիրուլլահ, սէպէպի սիզ տէյիլսինիզ, անճագ պէնատէնիզ զաթէն քէյֆսիզ օլատուզումատան, ույզուսուզ դալմագլըզըմ պանա ասլա եարատմազ, ֆա-գաթ պունը յըլա պէրապէր մերագ իտէճէ՞ք պիր շէյ տէյիլ, չիմոի սավուշյը, տէտի,

—Էլլեթթ սավուշաճագ, իլա քի պիր իքի գօնեագ իչսէնիզ հիչ պիր շէ՞յինիզ դալմազ,

—Հայըր էֆէնտիմ, թէշէ՞քքիր իտէրիմ, իշրէթ իտէմէմ, անճագ միւսաատ իթսէնիզ տէ, արթըգ պէն-տէնիզ կիտիպ եաթսամ, վէ զաթէն սապահ օլմազա տա պիր շէ՞յ դալմատը, իմոի բուխատթընըզա . . .

—Բէ՞ք ալա, բէ՞յ սիզին տիր, մատէմ քի քէյֆի-նիզ եօգ տըր, սիզի դալմագլըզա, վէ պէրապէր պիր սապահ դահվալթըսը իթմէ՞քիյիմիզէ իճապ իտէմէմ, ֆագաթ էյի հաթրըմա կէլտի, Մանկասար աղանը, միւսիւ Բիյէր իլէ կէօրիւշիւքլէրի մատատէյի իսթէմէ-

յերէ՞ք, վէ թէսատտիւֆի օլարագ տիյնէտինիզ, տէ-յիլ մի, տէյինճէ,

Նէվրէս պէյ մումանիէյհանը պու սուալինատէն պաշ-տան այաղա գատար թիթրէտի, վէ կիւճ հալ իլէ ճէ-վապ վիրէպիլիւպ,

—Վագատ պոյուրատուզունուզ կիպի իսթէր իսթէ-մէզ տինլէտիմ, ֆագաթ գալգիմին խէլէճանը՞նատան նա-չի, սայքի խաթրըմատ հիչ պիր շէ՞յ գալմատը, զիրա նատըլ քի պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիմ իտի, պէնատէնիզ սիզին նամուսը՞նըզը՞ն, պէնիմ սէպէպիմ իլէ բայիմալ օլ-մատը՞նը ասլա ճայիզ կէօրմէմ, տէտի,

—Թէշէ՞քքիր իտէրիմ, լաքին գուզում պէյ էֆէն-տի, էլպէթատ զէվճէմ իլէ միսիս Բիյէրին կէօրիւշ-սիւքլէրի մատատէնին էսասը՞նա օլսուն վագը՞ֆ օլապիլտի-նիզ տէյի՞լմի, լութֆէն ճարիյէնիզէ օլ խուսուսատա պիր մալիւմաթ վիրսէնիզ, տօղրուսու բէ՞ք մէմնուն օլուր իտի՞մ։

—Ախ ու իթա իւզերինէ կէօրիւշմէ՞քտէ իտիլէր։

—Էօյլէ օլաճաղը՞նա հիչ շիւպհէմ եօգ, չիւնքի պի-զիմ Մանկասար աղանը՞ն կէօղիւնէ տիւնեատէ բարա դաղանմագատան պաշդա հիչ պիր շէ՞յ կէօրիւնմէզ, վէ ղարիպ եէրի շուրասը տըր քի Բիյէրի տէ պուլաշըրտը, մերդում էվէլլերի նէ դատար շէն մեշրէպ վէ շագաճը պիր տելիգանը՞ը իտի իսէ տէ, չիմոի տէ օ գատատ աղը՞ը վէ տիւչիւնճէլի պիր հալ քէսպ իթմիչ տիր։

Պու արա հաղբրունատան էքսէրիսի, Նէվրէս պէյին սիմասը՞նը՞ն պօղկունը՞զունու կէօրիւպ սէպէպինի սուալ իթտիքլէրինատէ, միրի մումանիէյհ, ճիւմլէսինէ պիրէր կէօնա ճէվապ վիրմէ՞քտէն պիզար դալարագ, վէ պու սուրէթլէ թէ՞քմիլ միսաֆիրլէրին նապատը տըգգաթլա-ը՞ընա հէտէֆ օլմագլը՞ը թէճվիզ իտէմէյուպ, վէ պաշ-լըճա եալը՞նը՞զ դալը՞պ տա, պիր ան ագատէմ գուլաղը իլէ իշիթմիչ օլատուզու տէհշէթլիւ պիր էսրարը տիւշիւն-մէյէ, վէ օլ խուսուսատա նէ թարիգ իթթիխաղ իթմէսի

լաղբմ կէլէճէյինէ տայլը, ինճէտէն ինճէյէ միւլահաղա իթմէքլիյէ էշէտալը լուղումը օլմաղըլա, հէման բէտմը վէտայի ինբա իտուպ գօնաղընա կիթմէյէ հաղբրլանալը, վէ ճիւմլէ միսաֆիրլէրին էլէրինի սըգ ալը կիպի, Մանկատար իլէ Բիյէրին էլէրինի տախի թուրթուղունտա, ատէթա էնկէրէք երլանընա տօղունմուշ ալը կիպի պիր նէֆրէթը ազիմէ հրա իտէրէք, մահալի մէղքիւրտէն մուֆարէգաթ իթմէքլէ գօնաղընա վարալը, վէ խէլէճանը տէրուենինտէն նաշի քէյֆսիզլիյի թէշէտտիւտ իտէրէք եաթաղընա տիւշտի։

Նէվրէս պէյին, պու հալ իլէ մուֆարէգաթընտան սօնրա, միսաֆիրլէր թա չաֆագ աթընճայա գատար քէմալի կէրմի իլէ ղէվգ ու սէֆալէրինէ տէվամ իթտիլէր, վէ սապահէն նիմ այտընլըղընտա խատասէթէն թէրթիպ ու ինգար իտիլմիշ օլան (սիւբէ) թապիր իտիլէն սապահ գահվալթըսը սօֆրասընա ինտիլէր, ֆագաթ սօֆրայի մէղքիւրէյէ տախիլ օլանլարըն ահվալի եէքտիկէրինէ միւպային իտի, չէօյլէ քի Բիյէր կիպի գումարտա բաբալարընը պայըլմանլար մահզուն վէ միւքէտտէր օլտուգլարը հալտէ, գաղանանլար իսէ, կէնճ գատընլարըն նիկեահի աթըֆէթլերինէ նայիլ օլտրադ, քէմալի իշթիհա վէ մահզուղիյէթը աղիմէ իլէ թատամ իթմէքտէ, վէ էսնայի էքլու շուրպատէ, աշգ ու սէվտայէ տայլը պաղը թօհաֆ վէ տօլամպաճը թէքէլլիւմլեր իլէ կէնճ գատընլարըն վէ մատամպէլլերին կիւրիւլթիւլիւ գահգահալերինէ պատի օլմագտա իտիլէր։

Պատէլ թատամ, միսաֆիրլեր պիրեր պիրեր խանէ տահիպլերինէ պէյտանը թէշէքքիւր վէ էրմէտտա իտէրէք տաղլարըլար իսէ տէ, Բիյէր, էվին թէքլիֆսիզ պիր տօսթը օլմաղրլա ալը գօնուլտու, վէ ճիւմլէսի պիրեր մրգտար ույումագ իչին եաթագ օտալարընա չէքիլիպ, խըրամէթքեարլեր տախի էօթէյի պէրիյի սիվիպ սիւբիւրմէյէ տալմըշ օլտուգլարը հալտէ, մատամ ֆուլ-

եանէ ույուեամայարագ, ուսուլ իլէ Բիյէրին օտաղընա կէլտի, վէ մէրգումը քէնտի կիպի օնանըղ վէ մաղմում պիր հալտէ կէօրմէքլէ։

—Ազիզիմ Բիյէր, սէն տէ պէնիմ կիպի ույուեամատըն, տէյիլ մի, տէտի։

—Էվէթ, պիր միւմքին կէօզլերիմի գաբաեամատըմ։

—Սիղի պու սապահ բէք միւքէտտէր պիր հալտէ կէօրիւյօրում, վէ ույուեամատըլընըզ տախի, մահզա մահզունիյէթինիզտէն նէշաթ իթմիշ օլմալը տըր, ֆագաթ սէպէպինի պէնտէն նիչուն կիղլէյօրսունուզ։

—Հայա, սիզտէն պիր չէյ կիղլէմէմ, վէ մահզունիյէթիմ տախի կէչիճի պիր չէյ տիր։

—Վարըսա գումարտա եինէ դայպ իթմիշ օլմալըսընըզ, տէյիլ մի։

—Էվէթ, աղիզէմ ֆուլիկ, պահտըմ պէնի պու կիւնլէրտէ ֆէնա հալտէ գօվալայօր, պու կիճէ էլի լիրա գատար պիր մէպլաղ դայպ իթտիմ։

—Ֆագաթ պունը իչիւն միւքէտտէր օլմանըղ ապէս տիր, պիրա նատըլ քի մալիւմինիզ տիր, գումարտա դայպ իտէն՝ մուհապէթտէ գաղանը տէրլեր։

Վէ մումանիլէյհա պու սէօղիւ, շիվէ քեարանէ պիր թէպէսսիմ իլէ թէքէլլիւմ իթտիքտէն սօնրա, իլավէյի մէղալ իտէրէք,

—Պունտան գաթի նաղար, մէկէր պէնիմ ճէվահիրիմ, վէ պիրիքտիրմիշ օլտուղում ալթունլար սիզի իչիւն ամատէ տէյիլմի տիրլեր, տէտի։

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, լաքին պէնտէնիզ սիզին ալթունլարընըզա կէօզիւմ եօգ տըր, իլա ալթուն վէ ճէվահիրտէն մուազզէղ օլան կէօյնիւնիւզի իսթէրիմ։

—Զաթէն անը սիզե վիրմիշ օլտուղումու պիլմէյօրմուսունուզ։

—Հայ հայ, նանսըլ պիլմէմ, բէք ալա պիլիրիմ, լաքին չի ֆայիտէ, էօյլէ մանիլեր վար քի · · ·

յիտէ քի պէն ասլա բահաթ տէյիլիմ, վէ հաթտա խալ-
գըն ինտինտէ սաատէթ զանն օլունան չու գէնկինլիյի,
պէն կիւնտէ գազանըը վէ կիւնտէ եէր օլան ֆագըը
պիր էանաֆըն պուլունտուղու հալինէ պին քէրրէ թէր-
ճիհ իտէրիմ։

Ֆիլհագըդա, ֆըգարա կիրուհը սաատէթը հալին,
մահզա սէրվէթ ու սաման իլէ հասրլ օլապիլիր օլտու-
զունա գանի օլտուգլարընտան տըր քի սէֆիլ տիրլեր,
վէ գէնկինլեր իսէ, տիւնեատ մէգքիւր սաատէթը հալի՝
մալիք օլտուգլարը ալթուն քիւմէլերի իլէ պիր միւմքին
էլտէ իտէպիլմէյէ մուվաֆֆագ օլամատըգլարընտան,
եանի գէնկինլիյին իչինտէ սաատէթ վէ բէֆահը հալ
պուլամատըգլարընտան սէֆիլ տիրլեր։

Իչթէ իւտէպայի մէշհուրէտէն պիր զաթը, պալատէ
եազտըրմըշ չու քէլամը հիքմէթ էնճամինը, մատամ
Ֆուլեանէնին պուլունտուղու հալի իլէ գաթ պէ գաթ
թաստիգ իտէպիլիրիզ, զիրա Հագ Թաալա հազրէթլէ-
բինին՝ պէնիի պէշերին ագլ ու մուհաքէմէսի թահթընա
կիրմէզ, վէ հիքմէթինտէն սիւալ օլունմազ բէյի իլա-
հիսի իլէ, պազըլար ֆագը ու զարուրէթ իլէ մուզթա-
ըրըպ օլտուգլարը կիպի, պազըլար տախի սահիպ սէր-
վէթ օլտուգլարը հալտէ, կիրիֆթարը բէնչէյի սէֆալէթ
օլուրլար, պիզ մին զայրը հատտին չու նիւգթէյի տէրք
իտէպիլմիշիզ քի, ճէնապը Հագ մահզա պազը գուլա-
ըրընա մըգտարը քեաֆի պիր վարիտաթ վիրմէքլէ, ան-
լէրի միւճէբրէտ տիւչարը տէրտ ու պէյտ իթմէք իսթէ-
միշ տիր։ Իմտի հալ պէօյլէ իքէն, պիզ տայիմ իւլ էվ-
գաթ Հագգը ճէլիլ իւլ ալա հազրէթլէրինտէն տէյիլ
սէրվէթ ու վարիտաթ, իլլա ագրլ վէ կէօնիւլ գէնկինլիյի
թալէպ իթմէլիյիզ քի, անճա պու սուրէթլէ սահիհ պիր
սաատէթը հալէ նայիլ օլապիլէիմ։

Բիէր, մատամ Ֆուլեանէնին իչպու աճը աճը իչթի-
քեալէրինին մանասընը տէրք իթմիշ օլմազա, մերգումէյի

—(Բիյերին սէօգիւնի քէսերէք) էվէթ, տէտիյինի-զի թաստիգ իտէրիմ. վէ հաթտա պու մանիլէրին տէ-ֆի զըմնընտա սիզի իլէ խուսուսի պիր միւշավէրէ իթմէք իսթէր իտիմ, զիրա սէվկիւլիմ Բիյէր, պիլմիշ օլասըն քի, պէնիմ արթըգ, օլ ահմադ վէ ուզուրսուզ գօճա-մըն ճէվր ու գահրընը չէքմէյէ թէհամմիւլիմ գալ-մասը, էվէթ, պու մէլուն հէրիֆին թահտը նիքահընտա գալարագ, կէնճլիյիմի պէյհուտէյէ չիւրիւթմէյէ հիչ պիր վիճտան բագը օլմադ։

—Հադգընըզ վար մէլէյիմ, ֆիլ հագըգա չէքտի-յինիզ մէշագգաթը պիլիրիմ, լաքին նէ չարէ թէհամ-միլ իթմէլիսինիզ։

—Թէհամմիւլ մի, ահ նէչէյէ գատար թահամմիւլ իտէյիմ. վէ մէկէր սապը իթմէյօրում զանն իտէյօր-սունուզ, ահ Բիյէր, պիլմիշ օլասըն քի, էկէր սէնին մուհապէթին, գալպիմի պէնա իթմիշ օլմասա իտի, պէն չիմտիյէ գատար չօգտան պու լանէթլի խանէյի թէլք իթմիշ իտիմ, զիրա հանկը պիր տէրտիմի սանա ըգհար իտէյիմ, գայնաթամըն՝ հադգըմտա հըսս իթտիյի նէֆ-ըէթամիզ չէհվէթի, վէ պու սէպէպլէ կիճէ կիւնտիւզ պէնի բահաթ գօյմասըղընը՞մը սէօյլէյիմ, եօգսա գա-յըն վալիտէմ օլսճագ օլ էսկի աշիւֆթէնին, պէնի տա-յիմա թազէիգ իթտիյինիմի վասֆ իտէյիմ, հէյլէ գօ-ճամին, պու հալէրի պիլիպ տէ, ասլա ֆիթուր իթմէ-տիյինատէն պահս իթմէյէ հաճէթ կէօրմէմ, զիրա մէր-գում սէֆիհ հէրիֆին գտլպինատ պիր խօրօզ գատար տա գէսպանճլըգ վէ էրքէքլիք տույզուսը գալմամիշ օլ-տուղունու բէք ալա պիլմէքտէսին, վէլհասլ արթըգ պու իշքէնճէյէ տայանաճագ թագաթըմ գալմասըղըն-տան, պիր ան էվվէլ պէնի շու ճէհէննէմտէն խէլաս իթմէքլիյէ պիր չարէ տիւչինմէլիսին, ֆիլվագը, ապի-զիմ Բիյէր, պու էվատ եէյճէք իչէճէք ղայէթ պոլ, վէ հէր տիւրլիւ բահաթլըգ մէվճուտ իսէ տէ, չի ֆա-

կիւյա թէսէլի նիյէթի իլէ քէլամէ ադաղ խուզ,

—Ա՛հ ճանբաբէմ Ֆուլիկ, տէտիյինիզի իճրա իթ-մէքիյին վագթը եադլաշմագտա տըր, եանի սիզ քեա-միլէն պէնիմ օլաճաղընըզա բէք աղ պիր միւտէթ դալ-մըշ տըր, էվվէթ, պէնտէնիզի պուլունտուրունուզ օլ ահ-վալի թագաթ ֆէբսայէ պիֆիթուր զանն իթմէյինիզ. հալբտա պէնտէնիզ պէլբի սիզտէն զիեատէ միւթէս-սիր օլմագտայըմ, զիրա ադիզէմ Ֆուլիկ, պէն սիզի տէ-յիլ եալընըզ Մանկասարտան, իլա օլ Նէվրէս պէյ տէ-նիլէն զաթտէն տախի գըսգանըրըմ, վէլհասրլ իսթէ-մէմ քի սիզի պէնտէն պաշգասը կէօրէպիլսին» տէտի։

Մատամ Ֆուլեանէ, մէրգումէն (սէնի Նէվրէս պէյ-տէն գըսգանըրըմ) տէտիյինի իշիթտիյինտէ գըզարըպ պօղարտը, զիրա նասրլ քի տէմիշիզ տիր, մուսիլէյհա պիր միւտէթտէն պէրի Բիէր իլէ թէաշշիւդ իմմէքտէ օլտուղու հալտէ, Նէվրէս պէյին նէզարէթը հալինտէն վէ էթվար ու կիւֆիթարընտան տախի մահզուզէ օլմագ-տա իտի, ֆագաթ Բիէրին պու սէօզիւնտէն հըսս իթ-տիյի մահճուպիյէթի կիզէյերէք,

—Ա՛հ ադիզիմ Բիէր, պիլմիշ օլասընըզ քի, ճարիյէ-նիզ տիւնեատէ սիզտէն պաշդասընը սէվմէմ, տէտի-յինտէ, Բիէր տախի,

—Էվվէթ մէլէյիմ, օնա շիւպհէմ եօգ, զիրա պէն-տէնիզ սիզի օլ աէրէճէ սէվերիմ քի — տէր իքէն, նա-կեահան պիր խըշմ իլէ օտա գարուսը աչըլուպ, մնատամ Վերոնիգանընն՝ ույդուսուղուդտան վէ իշրէթտէն ճէն-կեարիլէնմիշ օլան չէհրէսի կէօրիւլտիյիւնտէ, իքիտի պիրլիքտէ չաչըրուպ սանէմ կիպի տօնա գալարլար։

Մատամ Ֆուլեանէնին բիյանս խօճասը օլան, վէ Բիյեր թէսմիյէ իթտիյիմիզ զիբրի սէպգաթ իտէն տէ-լիգանլը, հիքեայէմիզին պիրինճի ֆասլընտա պօղուդճա պիր հալ ու դըյաֆէթ իլէ, Ցօլապ տէրէսինտէ սաքինէ ֆագրը դըզճըագրն խանէսինէ կէլէն Ադմենակ նամ տէ-

լիգանլը, խաթվէ պէ խաթվէ գօյլամագտա օլան մէճ-հուլ իլ ահվալ չախս օլտուղունու, օգուլանլարըմըզ էլ-պէթտէ անլայապիլտիլէր։

Մէրգումէ Բիյեր, տէրէճէյի նիհայէտէ ախլագը պօ-զուդ, վէ հէր պիր ճինայէթէ միւթէճասը, զայէթ գուրնաղ; վէ կէօզիւնի պուտագտան սադրնմաղ պիր հայլաղ օլմաղլա, էքսերի գումար եէրլէրինտէ վէ պիր թագրմ մինասիպէթսիզ մահալլերտէ վագրթ կէչիր-տիյի հասէպիլէ, հէր նասրլա Մանկասարը օղլուլա՝ եանի մատամ Ֆուլեանէնին զէվճի Բօլ թէսմիյէ գըլը-նան սէֆիհ իլէ իւնսիյէթ բէյտա իթմիշ, վէ պու իւն-սիյէթի վարա վարա սատրգ վէ թէքլիֆսիզճէ պիր տօսթուղա թահվիլ օլարագ, Բօլ, հայլաղը մէրգումը պիր գաչ տէֆա ալուպ խանէսինէ կէթիրմիշ իտի քի, պու մինասիպէթլէ Բիյեր, ֆամիլեաճա տախի իւնսիյէ-թէ պաշլայուպ ատէթա էվին նաղլասը օլմուշ իտի։

Բիյեր, մնգտարը քեաֆի բիյանս չալմագ պիլտիյին-տէն, Բօլը ադտը իզտիվաճընտան սօնրա եէնի կէլինէ, եանի Ֆուլեանէյէ բիյանս տէրս վիրմէյէ պաշլասըղը-տան, պու սէպէպլէ արթըգ խանէ տէրուենինտէ պիր տէրէճէ քէսպը նուֆուզ իտէպիլմիշ իտի քի, ատէթա հէր պիր շէյ մէրգումէն ըսէյի իլէ իճրա օլուրտը տի-սէքտէ, միւպալաղա իթմիշ օլմայըզ։

Պէնդէր պէնդէրինի սէվէր (Նման զմանն սիրէ), մէ-գալէնին մէնթուդընճա, տխլագը պօղուդ ատէմիր էք-սէրիյէն քէնտի հէմմէշրէպլէրինի բէք չաբուզ թանը, վէ պիրի պիրլէրինին լիյադաթլարընը բէք գօլայ քէշֆ իտէր օլտուդլարընտան, Մանկասար տախի, Բիյեր իլէ պիր գաչ տէֆա կէօրիշմիյիւնտէ, մէրգումէն նէ տէ-րէճէ խասիյէթլէրէ մալիք, եանի նէ պուրնու գուլաղը քէսիր պիր չաբգըն օլտուղունու անիտէ անլայապիլմիշ, վէ մէրգումէ իլէ իւլֆէթի սըգըլտըրարագ աղ միւտէթ զարֆընտա պիրի պիրլէրի իլէ ատէթա սրրատաշ օլմուշ-

լար իսի, զիրա Բիյէր, պաշլըճա Մանկասարը՝ զէնկին-
լեյինտէն իսթիֆատե իթմէք էֆքեարլըյլա, պին տիւ-
լիւ ըիյաքեարլըգլար իլէ Մանկասարը՝ հիւանի թէվէճ-
ճիւհինի լայըգըյլա դաղանապիլմիշ իսի։

Թէսատուֆի օլարադ, Բիյէրին՝ պիր վագըթտան
պէրու կիրուհը աչիֆթէկեանտէն թուրթմուշ օլտուղու
մէթրէսի, Ցօլաղ տէրէսինտէ մուգատտէմա զիքը իթ-
տիյիմիզ ֆագըրէ գըզճըաղը խանէսի իթթիսալինտէ
սաքինէ օլմաղա, Բիյէր թաղիյի խանէյի մէգքիւրէ կի-
ըուպ չըգարըղընտա մէրգումէ կէնճ գըզճըաղը կէօրմիշ,
վէ հաթտա էվինէ քիմլէրին կիտուպ կէլմէքտէ օլտու-
ղունը տախի տիդգաթ իտուպ անլայապիլմիշ իսի քի,
Մանկասար իլէ էանայի միւսահիպէթինտէ, մումահլէյ-
հանըն ճազիպէլի կիւզէլլիյի, վէ հադգընտա հըսս իթ-
տիյի աշդ ու մուհապէթտէն պահս իթմիշ իսի։

Մանկասար, Բիյէրի ինճէյտէն ինճէյէ իսթիճվապ
իթմէքլէ, մէրգումէ գըզճըաղը հէր պիր ահվալինէ
տայըր քէսպը մալիւմաթ իթմէք իսթէյուպ, վէ Բիյէ-
րին մէրգումէ հադգընտա տէտիյի սէօզլէրտէն շիւպհէ-
լէնէրէք, պունտան պէօյլէ մումահլէյհանըն քեաֆֆէ-
յի ահվալինի, վէ խանէսինէ կիրուպ չըգանլարը գօլա-
մասընը Բիյէրէ սըրիարըշ իթմէքլէ, հաթտա պու խու-
սուստա մըգտարը քեաֆի պիր իւճրէթ տախի վիրմէք-
լիյի վատ իթմիշ իսի, վէ նասըլ քի պիլիրիզ, Բիյէր տա-
խի Մանկասարը մէնֆաաթընտան զիեատե քէնտի հի-
սապընա օլարադ մէրգումէյի գ օլամադտա օլուպ, պու
խուսուստա Մանկասարա սէօզ աշմիշ օլտուղունա տախի
թէէսսուֆ իթմէքտէ իսի, զիրա հայլաղը մէրգում
Մագրուկրն ասլա խապէրի օլմադըղընն մումահլէյհայը
վէֆգէլատէ պիր մուհապէթ իլէ սէվմէքտէ իսի իսէ
տէ, պու մագուլէ ախլագը համիտէտէն պի պէհրէ
քիմսէլէրին մուհապէթի, պիր հըսսիյաթը հայվանիյէ,
վէ պիր չէհվէթը վահշիյանէ հուտուտընտան էօթէյէ

կէչմէդ օլտուղու մալիւմ վէ միւսելլէմ տիր։

Ֆիլ հագըգա Բիյէր, Մանկասար իլէ խաֆիյէն կէօ-
ըիւշտիւյինտէ, իյթիրաֆ իթմիշ օլտուղու կիպի տոգթօ-
ըը անճագ Մագրուկատան գըսգանտըղը իշիւն վուրմուշ։
վէ հաթտա մաղնունը ալէյհ զանն օլունան տէլիգան-
լըյը տախի, գըսգանճլըգ սէպէպի իլէ պիրա ինսաֆ
վուրուպ թէլէֆ իթմէքլիյէ հազըր իսի։

Մանկասարը, մէրգումէ Մագրուկ տէնիլէն ֆագըր
գըզճըաղը պու տէրէճէ գօվալատըղընը, վէ տահա
տոգրուսու, պիւթիւն պիւթիւնէ մահվ իթմէք իսթէտի-
յինին ոէպէպի իլէրուտէ անլաշըլաճագ իսէ տէ, Բիյէր
պու խուսուսը անլամադըղա տալա մէրագ իթմէյէրէք։
անճագ քէօր քէօրունա, վէ ատէթա Մանկասարը է-
լինտէ պիր ալամթ կիպի հարաքէթ իթմէքտէ օլուպ,
հալպու քի կիւյա իթտիյի խըտմէթէ մուգատիլ մէրգումը
եէմ եէրի իտէրէք իսթէտիյի գատար բարա չէքմէք-
տէ իսի։

Մատամ Ֆուլեանէ իլէ Բիյէրին թէաշիւգլերի մե-
սելէսինէ կէլինճէ, շու գատարընը տէյէպիլիրիզ քի,
հայլաղը մէրգում սույի ախլագը իգթիզասընճա, մեր-
գումէյի ճիտատի պիր մուհապէթ իլէ սէվմէյուպ, ան-
ճագ վագթինի խօշ կէչիրմէք իշիւն էվէթի սէբէթի տէ-
մէքտէ օլտուղու կիպի, մատամ Ֆուլեանէ տախի չոգ-
լուգ հայլաղը մէրգում հադգընտա սատըգ պիր մու-
հապէթ հըսս իթմէմիշ իսի իսէ տէ, կէրէք ոէֆիհ գօ-
ճասընըն սըդէթինտէն, վէ կէրէք Մանկասար իլէ գա-
յրն վալիտէսինին թաղեիդաթընտան գուրթուլմագ հա-
վէսի իլէ, էվինի պարգընը թէրք իտուպ աա, Բիյէր իլէ
պէրապէր օթուրմագըղը կէօշիւնէ ալտըրմիշ իսի, վէ
նասըլ քի տէմիշիզ, իշթէ պու սէպէպլէ մէրգումանընն
աշդ ու մուհապէթիլէրի, օլանէ գատար հէնուզ մուհա-
պէթը ֆէլաթունիյէ հուտուտունը թէճավուզ իթմէմիշ,
վէ հէման իթմէք իւզրէ իքէն, մատամ Վերոնիգանընն

պաղթէթէն իւսթէ կէլմէսի իլէ, իշպու թէաշշիւդ թա-
պիյի լմահտիտ իտիլմիշ, եանի, եինէ էվէլքի մինվալ
իւզրէ դալմըշ ըտը։

Վերոնիքա, օտա գաբուսընտան իշերի կիրէր կիր-
մէզ, պիր պագրշլա մէրգումանընն պուլունտուգլարը հալ
ու վազիյէթլէրինի կէօրմիւշ օրմաղըլա, վուգուլի հալի
անլայուպ, վէ Բիյերի խաֆիֆճէ թէքտիր իմտիքտէն
սօնրա, կէլինինէ պիր նիկեահի քին էնտեր քին իլէ
պաղարտագ, վէ իսթիհզաքեարի պիր սէօյլէյիշ իլէ,

—Ագֆերին Ֆուլիկ, տօղրուսու ըէզալէթ խուսու-
սընտա պու գաատար մէյտան ալմանըզ իչիւն սիզի թէպ-
րիք իտերիմ, տէտի։

Ֆուլեանէ, մէրգումէնին պէօյլէ իսթիհզա ուսուլէթի
իլէ իմտիյի սէրզէնիշտէն սօն տէրէճէ հիտտէթլէնիպ
ալթէշ քէսիլտի իսէ տէ, հըսս իմտիյի զաղապը կիզլէ-
յէրէք, վէ հալիմանէ պիր հալ իլէ ճէվապ վիրիպ,

—Նէ՞ տէյօրսունուզ մատամ, ագլընըզա խըֆֆէթ
մի կէլտի, եօգսա էլան ագշամտան գալմա սարխօշմը-
սընըզ, տէտի։

—Սարխօշ օլտուղումու պիլմէմ, լաքին ագլմա
խըֆֆէթի կէլէճէյինի բէք ալէա պիլմէքտէյիմ։

—Խայր օլա, սէպէպի նէ՞ իմիշ։

—Ցօղրուսու պու տէրէճէ եիւզսիւղիւբլէ ինքեարէ
գալդըշմանըզ, ըէզալէթինիզտէն պէթթէր չաեանը
նէֆրէթի տիր։

—Ֆիլհագըգա, նէ տէմէք խսթէտիյինիզի էլան ան-
լայամատըմ իսէ տէ, ֆագաթի շու գաատարընը սիզէ
իխթար խաէպիլիրիմ քի, էկէր տէտիյինիզ կիպի ըէգիլէ
խէմ, օլ խուսուսատա խօճամ սիզսինիզ, վէ սիզտէն մէշք
իմմիշ օլտուղումու պիզզաթի վիճտանընընզա սօրտպիլիր-
սինիզ։

Վերոնիքա, մէրգումէնին՝ կիւեա քէնտէնի միւտա-
ֆաա իմմէք էֆքեարըյլա տէմիշ օլտուղու պու թահ-

գիրամիզ սէօզիւնտէն, գուրշուն եէմիշ տօմուզ կիպի
գուտուրտուգճա գուտուրտու, վէ հէման մումանիլէյ-
հայը թէբէլէյէճէք գատար օլտու իսէ տէ, հիտատ-
թինի սէմիր ու իխֆայէ միւգթէտիրէ օլարագ, վէ իշին
պու գատար իլէրուսինէ վարմըշ օլտուղունա նատիմ օ-
լուպ, անճագ Ֆուլեանէյէ, խիւտէ իլէ զալէպէ չալմագ
իսթէտի, վէ հէման պիր ապուսը չէհրէ իպրաղըյլա,

—Էկէր պէնիմ մէսլէքիմէ սալիքէ օլտանըզ իտի,
շիմտի պէօյլէ թէզիլ օրմաղըարընըզ, վէ պէն չօղ տան
պէրի սիզին հարաքեատը նապէճանըզա վագըֆ օրմուշ
իտի իսէմ տէ, նատըլտա ճէհալէթինիզէ համ իտերէք
ալտրրմաղտըմ. ֆագաթ շիմտի կէօզիւմ իլէ կէօրտիւ-
յիւմ շու . . .

—(Ցէօզիւնի քէսերէք) Հանկը նատէճա հարաքէ-
թիմտէն պահս խոիյօրսունուզ։

—Մէսէլա, Նէվրէս պէյ իլէ օլան թէաշշիւդինիզ
էրվիրմէյօր տա, շիմտի տէ միւսիւ Բիյերի պաշտան չը-
գարտըղընըզ իչիւն սէօյլէյօրում։

Մատամ վերոնիքա պու սէօզ իլէ, պիր թաշլա իբի
գուշ վուրմագ իսթէմիշ, եանի հէմ մէրգումէյի Բիյե-
բին մուվաճէհէսինտէ ըէզիլ իմմէք, վէ հէմ տէ Բիյեր
իլէ իբթիֆա իտիպ տէ, Նէվրէս պէյի տէ քէնտիսինէ
պըրագմասընը բումուզտի իլէ անլամմըշ իտի, ֆագաթ
Ֆուլիկ պուրաշարընը քէշֆ իտէմէյէրէք, հիտտէթինտէն
հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլայընճա, վերոնիքա
տախի մումանիլէյհանըն կէօզ եաշլարընը կէօրիպ քէյֆ-
լէնմէքտէ իտի։

Բիյեր, օլ անէ գատար քէմալի սիքիւթ իլէ իշպու
մուարազայը տինլէտիքտէն սօնրա, մէրգումէթէյնին
պիրիպիրլերի իլէ տարզըն գալմալարը քէնտի մէնաֆիի
շախսիյէսինէ ույամայաճաղը հիսապըյլա, պու տէֆա
սէօզ միւտախէլէ իմտի, վէ զաթէն պու խուսուսլար-
տա մէհարէթը քեամիլէսի պէրքէմալ օրմաղլա, տամէնի

ինքեարէ եաբըշարագ, վէ զայէթ ճէրպէզելի վէ միւէս-
սիր քէլամլէր իլէ, նէ եաբար եաբմաղը նիհայէթ մա-
տամ վէրոնիքայը, կէլինի իլէ պարըշարմաղա մուվաֆ-
ֆագ օլապիլտի. մէզքիւր խանէտէ պու կիպի պիչիմ-
սիզ վագաալէր բէք չօգ վուգու պուլմաղլա, կէլին գայ-
նանա վէ գարը գօճա, ատէթա Մարտ հավասը կիպի,
կիւնտէ պիր գաչ քէրրէ պօղուչուպ պարրշմաղա ալըշ-
մըշ օլտուգլարընատան, իշպու չիտէթլի միւնագաա տախի
հէման օլ կիւն ունուտուլտու։

Բիւէր, մէրգումէլէրի պու սուրէթլէ պարրշարրարգ-
տան սոնրա, արթըգ օլ կիւնի մահալի մէզքիւրտէ գալ-
մանը մինասիպէթի օլմայանաղրընը տէրը իտուպ, ըէամը
վէտայի իճրա, վէ պաշլըճա վէրանիգայա ըէճա եօլու
օլարագ «արթըգ պու կիւնքի վագաայը թարաֆէ՛յն ու-
նուիմանըզը ըէճա իտէրիմ» տիմէքլէ, մէզքիւր խանէ-
տէն մուֆարէգաթ էյլէտի։

Խապիսի մէրգումի, թաասվվուր իթմիշ օլտուղու բը-
լանը մէվգըյը իճրայէ գայմագ նիյէթը ֆասիտէսի իլէ,
հէման պիր գայրգա բաքիպէն Ըսթանպօլա էնտի, վէ
անտէն տախի Պէյօղլունա վասլ օլարագ, մէթրէսի
պուլունան աշիֆթէնին Ցօլապ տէրէսինտէ վագը խա-
նէսինէ կիթտի։

7.

Հիքեայէյի աճիզանէմիզին պիտայէթինտէ վասֆը
կէչէն, վէ Ցօլապ տէրէսի վագտայի մուէլլէմէսինտէն
տօլայը, եանի ճինայէթ թէօհմէթի իլէ հապս օլունան
Ադմէնտակ նամ տէլիգանլընը՝ Թագսիմ պահճէսի ճի-
վարընտա սաքինէ օլան վալիտէսի, օլ կիճէ սապահա
գատար կէօղլէրինի գաբաեամոյուպ, էվլատընն կէլմէ-
սինի պէքլէմիշ, վէ մէրգումն մէյտանէ չըգմատըղը-
տան, պէն տիւրլիւ միւտհիշ վէսվէսէլէրէ գահիպէ օլա-
րագ կիւճ պէլա կիւճ սապահ իտէպիլմիշ իտի։

Պիչարէ վալիտէ, սապահլէյին էրքէն պաշնա էսկիճէ
պիր շալ պիւրիւնմիւշ օլտուգու հալտէ, կէրէք էնտի-
շէսինտէն վէ կէրէք սապահը շիտէթլի այաղընատան
թիթրէյէ թիթրէյէ, էվվէլա Ցուրբ երրոգութիւն քի-
լիսասընա կիտէրէք, էվլատընն սէլամէթի իչիւն կէօղ
եաշը.լը տուա իթտիքատէն սոնրա, տօղրու Ցօլապ տէ-
րէսինտէ վագը Մագրուկն սաքինէ օլտուղու խանէյէ
միւթէվէճճիհէն եօլա չըգտը։

Պու ֆանի ճիհանը դորայիպի ահվալինտէն օլարագ,
քիմինէ տիւյիւն պայրամ, վէ քիմինէ մաթէմու ալամ
օլտուղու կիպի, օլ կիւնի երլ պաշը եօրթուսը օրմոսը
հասէպի իլէ սապահլէյին էրքէն, վէ շիտէթլի սուրէթ-
տէ հիւքմիւնի իճրա իթմէքտէ օլան սօուղա նիսպէթէն,
սօգ ադլարտա գարը էրքէք հայրճա դալապալրգ օլուպ,
քիմի քիկիատէն չըգմոգտա վէ քիմի կիթմէքտէ, վէ
պաղրյար տախի էլլէրինտէ զէրէն տէմէթլերի, վէ եա-
խօտ սիմտա տիդիլերի օլարագ աշինալէրինէ կիթմէքտէ-
լէր իքէն, պալատէ գիքը իթտիյիմիզ պիչարէ գատըն-
ճրագ տախի, պէն տիւրլիւ աէրտ ու էլէմ իլէ էվլատըն-
տան պիր խապէր ալապիլմէք իչիւն սօգաղա տիւշմիւշ

օլմաղրա, մեղքիւ պի գայտ վէ պի ֆիթուր գալապալը-
ղըն մէսէրրէֆլէրինի կէօրմէքլէ հէմ եօլունա տէվամ
իտէր, վէ հէմ քէնտու քէնտուլիգ սէօյլէշէրէք «Կարապ-
պիմ, պէօյլէ ապիզ վէ միւպարէք կիւնտէ հէրքէս հալինէ
կէօրէ չօլուգ չօճուղուլլա մէսրուր ու շատիկատամ օլմագ-
տա, վէ պէն իսկ պէօյլէ . . . » ղէվալը գատընճլաղ
սէօզիւնի իքմալ իտէմէ յուսպ հընչգըրա հընչգըրա աղ-
լամայա պաշլատը, վէ կէօզ եաշլէրինի խալգտան սէլիր
իթմէք իչիւն պիւրիւնմիշ օլտուղու սիյահ շալ իլէ կէօզ-
լէրինի գաբատը, մէրգումէ, գանն իտէրսին քի պիր
հըտիյաթը թապիյէ իլէ պիր թանէճիք էվլատընըն պա-
շընա կէլէն տէհշէթիւ պէլայը հըսս իթմէքտէ իտի։

Մէրգումէ, Մագրուկըն խանէսինէ վասլ օլտուգտա,
կէնճ գըզճըազը քէնտուսինէ ֆայլդէ օլաճագ տէրէճէտէ
մահզուն ու միւքէտտէր պիր հալտէ պուլարագ, օլ կիճէ
վուգու պուլան վուգատայի միէլլէմէյի, վէ օլ սէպէպլէ
էվլատընըն տէրտէսթ իտիլտիի խապերի բիւր քէտերի
ալընճա, տէրէճէյի նիհայէտէ մաղմում վէ միւքէտտէր
օլարագ տօպրու հապըսխանէյէ գօչտու իտէ տէ, էվլա-
տընըն եիւզիւնի կէօրմէքլիյէ մուվաֆֆագ օլամայուպ,
մէյեուսէն խանէսինէ ավտէթի իլլէտի։

Կէնճ գըզճըազըն հալի բիւր մէլալինէ կէլինճէ, մու-
մահլէյհա, թարիֆ իտիլտիի միսիլու, Ադամենակըն տէր-
տէսթ օլունտուղու հէնկեամտէ զայ ագիլ պայըլմըշ, վէ
խանէ սահիպի պուլունան Բում գատընը սայ ու պայ-
բէթի իլէ կիւճ պէլա կիւճ ագլը պաշընա կէթիրիրէք,
սապահա գատար կէօզ եաշը տէօքմի չ իտի, զիրա մէր-
գումէ, պիր եանտան ճանը կիպի սէվմէքտէ օլտուղու
Ադամենակըն մահպուսիյէթինի, վէ բէտերի մագամընտա
օլան տօգթօրը պէօյլէ զայիմանէ սուրէթտէ թէլէֆ
իտիլտիյինի, վէ պունլարտան դայթինաղար զայթէն խաս-
թա եայմագտա օլան վալիտէսինին, օլ կիճէքի վուգու
պուլան հալլէրտէն եիւրէյի օյնաեարագ քէյֆիսիզլիյի-

նին, ֆէնա հալտէ թէչէտտիւտ իթտիյինի կէօրէրէք,
վէ հիչ պիր քիմսէնին քէնտիլէրինէ մուամէլէթ իտէ-
մէյինէ իւմիտի պուլունմաղընը խաթըրլանարագ,
տէրէճէյի նիհայէտէ մէեուս վէ միւքէտտէր օլմագ-
տա իտի։

Բագիղէյի մէրսուսէնին, ույգուսուզլուգտան պիր
հալի մոխմուրի քէսպ իտէն ահուվանը տիտէկեանը, վէ
բուխարը բիւր էնվարընտան, պիլուր կիպի ոսկի ու սէ-
ֆիտ կէրտանընա տօղրու սարդըմըշ թարիմար, վէ
զայրի միւնթազամ օլան սիւնպիւլ ասա խամ պէ խամ
քեսքիւլէրի, մուիքէ օլտուղու քէնճինէյի հիւանի ան
ու մէլսահաթ պէեանընա, պաշգա պիր բէֆնագ վիրմէք-
տէ իտի, մումահլէյհա շու հալի բերիշանընը տիվար-
տէն աշաղը ասլը օլան, վէ բարլագլըգտա քէնտի ճէ-
մալի պա քէմալինտէն բէք չօգ տուն վէ տօնուգ պու-
լունան ուֆաճըգ պիր սատէֆ այինէտ կէօրիւպ, քէն-
տու քէնտույէ «Իլահի եա Բուպպիմ, նէ բերիշանըգ
տըր պու» տէյիպ, եէրինտէն գբեամ, վէ արզը թէնա-
սիւպը խօշ էնատամ իթմէքլէ, Բաֆայէլ վէ եա Միշէլ
Ադամենակիպի մէշհուր բէսսամլարա նուամունէ օլաճագ
տէրէճէլէրտէ օլան սիմ կիպի պէեաղ վէ հիւսինլի էլ-
լէրի իլէ սաչլարընը տիւղէլմտի, վէ ֆիսմանընըն տիւյ-
մէլէրինի չէօղիպ եէնիտէն իլիքլէմէքտէ իքէն, տատ-
թա պիր եէգբարէ մէրմէր չէքինտէ պէեաղ, վէ եա-
սէմէն կիպի լամիֆ սինէսի կէօրինտիւ քի, պուքիրէյի
մէզպուրէնին մանիքէ օլտուղու շու ճէմալի պա քէմալինի
կէօրէնլէր, միւճէրրէտ պու դըզճըազը հիւանի մէլա-
հալընը թա տէրէճէյի նիհայէտինէ վարմըշ օլտուղունու
թէսլիմ իտէճէքլէրի շիւպհէսիզ իտի։

Մումահլէյհա, իլք կիճէտէն պէրու չէքմիշ օլտու-
ղու թաղաթ ֆէրսա սէրէնճամէր սէպէպի իլէ ինմիր-
գամընը զայրգ իթմիշ օլան էլպիսէսինի, պու հալ իլէ
թանգիմ էթմէքտէ իքէն, նակեահան խասթա եայմ-

մագտա պուլունան իհթիյարէ գատընըն սէպլէմէսինտէն, պաշընը օլ թարաֆա տօղրու չէվիրիւպ, վէ թարիֆի ղայրի գապել ըզգամամիզ պիր հալ իլէ մէրգումէյէ խիթապէն,

—Նէ՞ իսթէրսին վալիտէճիյիմ, նանըլարդն, տէյինճէ, Մուսմիլէյհա խասթա գատընն, հալի նէպիտէ պուլունանլարա մահտուս օլան քէսիք պիր սէտա իլէ գըզընա ճէվապ վիրուպ,

—Ա՛հ Մագրուկ գըզըմ, օլ տէրէճէ ֆէնա պիր հալտէյիմ քի, արթըգ միճէրբէտ էօլէճէյիմի հիսս իտէյօրում, տէտի։

—Աման վալիտէճիյիմ, նէ պօղ սէօպլէր սէօյլէյօրսուն, նի՞չիւն էօլէճէքսին, վէավէսէ իտէճէք պիր շէյ եօգ, պէսպէլլի եինէ նէօվպէթի կէլմիշ օրմալը տըր քի, չօգ տէֆալէր վուգու պուլտուղու կիպի՝ պու տէֆա տաֆսի եավաշ եավաշ թէնբին օլաճագ տըր։

—Ալլահ վէրսէ տէ տէտիյին կիպի օլայըտը, չիւնքի հիչ օրմաղտա պիր իքի սանամ գատար քէնարիմի պուլմաղա բէք զիյատէ լուզումիմ վար։

—Իլաճընատան պիր գատէհ վիրէյի՞մմի։

—Հայըր, սէվգիլի գըզըմ, հայըր, իլաճ միլաճ խանթէմէմ, անճագ պիր բաբաղա իհթիյաճըմ վար, զիրա արթըգ վազիֆէյի բուհանիյէմի իյֆա իթմէքլիյիմին վագթի կէլմիշ տիր։

—Բէք ալէտ, օ տա պիր իլաճ սայըլըր, չիմտի քիլիսայէ խապէր կէօնտէրիւպ կէթիրտիրիմ։

Կէնճ գըզճըղ, կէօզ եաշարընը վալիտէսինէ կէօսթէրմէմէք իչիւն եիւզիւնի կիզլէյուպ հէման օտատան տըշարը չրգտը, վէ իանէ սահիպէսի գատընը տէրագապ քիլիսայէ կէօնտէրտիքտէն սօնրա, եինէ խասթանընն եանընա կէլէրէք օթուրտու, վէ քէլամէ աղաղ պիրլէ,

—Վալիտէճիյիմ, բաբաղա խապէր կէօնտէրտիմ,

լաքին պէյհուտէ վէսվէսէ խոյօրտուն, ինշալլահ էյի օլաճագսըն տըր, տէտի։

—Էվէթ գըզըմ, հադ թատա հազրէթլէրինին քէրիմ վէ հէր շէյէ գատիր օլտուղունա օլ գատար իմանընմ վար քի, հէր հալտէ պէն կիւնահքեար գուլունա պիր իքի սանամ միւսատատ վիրէճէյինէ ատա չիւպհէմ եօգ տըր, զիրա նատըլ քի պիր ազ էվվէլ տէտի իտիմ, պու միւսատատէյ բէք զիյատէ իհթիյաճըմ վար։

Մագրուկ՝ վալիտէսինին պու սէօզիւնտէն հիչ պիր շէյ անլայամայուպ, քէմալի հայրէթ իլէ մէրսումէնին եիւզիւնէ պագմագտա իքէն, մուսմիլէյհա պաշլատըղը քէլամէ շու վէչհ իլէ տէվամ իլլէտի։

—Էվվէթ, սէվգիլի գըզըմ, պու կիւն սօն կիւնիմ օլմաղա, պու անէ գատար պիրմէտիյին, վէ տահա տօղրուսու սէնտէն կիզլէմէյէ մէճպուրէ օլտուղում պիր էսրարը պիլտիրմէք իսթէրիմ, տէտիյին-տէ, պիչարէ գըզճըղ, պիւսպիւթիւն թէհայեիւրտէ գալըպ, միճէրբէտ վալիտէսի խասթալըղընը թէէսսիրինտէն սայըգլայօր օլտուղունա գանատաթ կէթիրտի, վէ մէրգումէնին սէօզիւնէ էհէմմիյէթի վիրմէղ պիր թարզ իլէ,

—Պու էսրարը պանամը պիլտիրէճէքսին, տէտի։

—Հայ հայ, չիւնքի պիւսպիւթիւն սանա այիտ տիր։

—Ա՛ճայիպ, նէ էսրար իմիշ պու քի, պունճա վագրթատան պէրու պիր թանէճիք սէվգիլի գըզընատան կիզլէմէյէ մէճպուրէ օրմուշսուն։

—Էվէթ, պու խուսուսատա պէնի նէ գատար թաեիպ իթմէն հադգընը վար, չիւնքի սըրֆ քէնտի մէնֆաաթըմ իչիւն սէնտէն կիզլէմէքտէ իտիմ։

—Էսթաղֆիրուլլահ, հէր նէ տաֆսի օլսա սէնի թաեիպ իթմէյէ հադգըմ եօգ տըր, վէ օլամազ տա, չիւնքի սէն վալիտէմ օլտուգատան մատատ, հաթտա տիւնեատէ վալիտէլէրին էն միւշֆիգէսի օլտուղուն կիպի,

պիւթիւն վալիտէլերէ նիւմունէ , վէ պիր հիւանի իպրէթ օլաճադ սուրէթմէտէ ֆաղլէլէ պիր գաաբնաքն ։

—Ա՛հ սէվկիլի Մագրուհիմ, հադգըմտա հլաս իթ-տիյին պու հիւանի իթէվէճճիւհատէն տօլայը թէչէքքիւր իտէրիմ։

—Աման վալիտէճիյիմ բէք ղարիպ սէօղլէր սէօյլէ-եօրսուն , հիչ պիր վալիտէ էվլատընքն , քէնտուլի սէվ-տիյի իչիւն թէչէքքիւր իտէ՞րմի , մէկէր պիր գըզքն վա-զիֆէյի մուգատտէսէսի , վալիտէսինի ճանը կիսի սէվ-մէք տէյի՞ըմի տիր ։

—Ա՛հ գըզըմ, սանա իթէչէքքիւր իթտիյիմին սէպէ-պի , պէեան իտէճէք օլտուղում էսրարտէն անլայրլա-ճաղ տըր , վէ պէն պու սրրրը պիր միւտէթտէն պէրու հադգըմիզտա ըղհարը իթէվէճճիւհ իթմէքտէ օլան տօգ-թօր էֆէնտինին , վէ ալէլ խուսուս միւսիւ Ամմենակքն մուվաճէհէլէրինտէ իֆշա իթմէք իսթէր իտիմ իսէ տէ , չի ֆայիտէ քի, պահարմքն քէմիիյինտէն պու մագսատը-մա նայիլէ օլամատըմ։

Մագրուկ , Ամմենակքն իսմինի իշիթտիյինտէ , կիւլի սատ դէլքը բուխարի , պիր հիճաղը պագիրանէ իլէ ալ ալ օլուպ , վէ տօդթօր իլէ մէրդումի տէլիգանլքնքն պուլունտուգլարը հալի բիւր մէլալի խաթրլայարագ , ղէմ՞ու քէտէր իլէ գարշըղգ պիր թաաճիւպ ալամէթի իլէ ,

—Ցէմէք քի պու էսրարքն մէրդումն իլէ մինաստի-պէթի պուլունմադտա օլմալը տըր , էօյլէմի , տէտի ։

—Պիր տէրէճէյէ դատար էօյլէ տիր , ֆադաթ . . .

Խասթա դատքն պաշլամշը օլտուղու մէգալէյի թէ-մամ իտէմէտի , չինքի պու տրա խանէ սահիպէտի գա-բույը վուրուպ , բաբաղ էֆէնտիյի իչէրույէ իտխալ իթ-մէքլէ քէնտիսի չէքիլիպ կիթտի ։

Բաբաղը մէրդում, ագ սադալը իհթիմեար պիր ա-տէմ օլուպ , սօուգտան թիթրէյէրէք օտայա կիրինճէ , կէնճ դըզ քէմալի հիւրմէթ իլէ մէրդումքն տէսթինի

բուս , վէ խասթանքն հալի նէղիտէ օլուպ բուհանի պօրճ-լարքնը էտա իմմէյէ հաղրը օլտուղունու պիլտիրտի , վէ բաբաղ տախի գայտէթէն կէնճ դըզա տըշարը չը-գըպ տա , քէնտուսինի խասթա իլէ եալքնըզ պըրադմա-սընը էմի իթտիքտէ , խասթա դատքն « հայրը բաբաղ էֆէնտի , տըշարը չըգմասընա հաճէթ եօգ , չինքի ճա-ըիյէնիզ իւչ կիւն էվվել օղ վալիֆէյի իյֆա իթմիշիմ տիր , իմտի էկէր լայըգ իսէմ, եալքնըզ նանը մուգատ-տէսի ալմագ իսթէրիմ» տէտիյինտէ , բաբաղ, պիլա ի-թթիրագ հէման պիր մում եագըպ , վէ պիր մըգտար քիւնլիւք թիւթտիւլէյերէք , իճբայի վազիֆէյի բուհանի-յէսինէ պէտտ իյլէտի ։

Մէղքիւր օտանքն տերունինտէ իճբա օլունա կէլէն չու մուամէլէյի մուգատտէսէնին մէնզարէսի զայէթ միւ-էսսիր վէ տիլսուզ իտի , չէօյլէ քի պիր եանտան իսասթա դատքնը , պիր սուրէթը տինատարանէ իլէ էլլէրինի ա-չուպ տա նիյազ իթմէսի , բաբաղքն , բէատէն օգուտուղու տուալէրի , վէ պիր եանտան տախի կէնճ դըզքն թէք-միլ պիր իման իլէ սուս բուս ապյամասը , վէ համտա ղիբրի սէպգաթ իտէն տիվարտան մէսլուպ օլան Հադրէ-թը իտա էֆէնտիմիզ թատվիրինին վազիյէթը մահկունա-նէսի , մահալի մէղքիւրի եօյէ պիր ճճիպ քիլիմա հա-լինէ վաղ իթմիշէր իտի քի , էն թաշ եիւրէքլի վէ էն տինսիզ պիր ատէմին տախի իշպու մէնզարէտէն միւթէ-էսսիր օլմամասը մուհալ գապիլինտէն իտի ։

Բաբաղ , պու սուրէթլէ վազիֆէյի բուհանիյէսինի իյֆա իտուպ , վէ խասթէյի ճէնտապը Հադգա թէվտի իթտիքտէն սօնրա մահալի մէղքիւրտէն մուֆարէդաթ իտինճէ , խասթա դատքն Մաքրուկա խիթտապէն ,

—Ա՛հ սէվգիլիմ Մաքրուկ , արթըդ վիճտանըմ հէր վէչհ իլէ լահաթ օլտու , համտ օլտուն , հելէ պու մագսատըմա տախի մուվաֆֆագ օլապիլտիմ, վէ զանն իտէրսին քի ամնի Հադլէ գալպիտտէ հուզուր , վէ վի-

ճուտիմոռ պիր գուվվէթի հրաս իթմէ.քտէյիմ, իմոի գը-
զըմ, չէօյլէ եանըպայըմոռա օթուր տա սէօզիւմէ տէվամ
իտէյիմ, տէտի։

Ֆիլհագըգա մէրգումէ հալէթը նէգիյէ կէլմիշ օլ-
տուղունա նիսպէթէն, տէտիյի կիպի օլ ապա պիր գուվ-
վէյի ֆէվգէլատէ քէսպ իտէպիլմիշ իտի քի, Մաքրուկ
տախի մէրսումէնին պու հալինտէն միւթէէսսիր օլուպ,
եաշարմըշ կէօզլէրինի սիլէրէք հէման եաթաղըն իւզէ-
րինտէ օթուրտու, վէ նազիք էլինի խաֆիֆճէ մէրգու-
մէնին պէլինէ սարըպ,

—Սէվկիւլիւ վալիտէճիյիմ, էկէր թաճիզ օլմազսան
պույուր, սէնի տինլէմէ.քտէ յիմ, տէյինճէ, մուսմիլէյհա
տէրուսի տիլտէն պիր ահ չէ.քիպ, վէ քէմալի մուհապ-
պէթ իլէ կէնճ գըզըն ճէպհէյի բաղինտէն բուս իտէրէք,

—Ա՛հ գըզըմ, սէվկիւլիւ Մաքրուհիմ, պունճա միւտ-
տէթը մէահիտէտէն պէրու սէնի ալտաթտըզըմ իչիւն
պանա աֆ իթմէլիսին, տէտի։

—(Թաաճիւպ իլէ) Խայըր օլա վալիտէճիյիմ, հանկը
խուսուս իչիւն աֆլըգ թալէպ իտիյօրսուն։

—Վալիտէ՞ մի . . . ահ եա Բապպիմ, նէ մուազզէզ
իսիմ, նէ մուգատտէս ըզֆաթ . . . լաքին է՛յ վահ, սէվ-
կիւլիւ Մաքրուհիմ, պիլմիշ օլասըն քի պէն սէնին վա-
լիտէն տէյիլիմ։

Պիչարէ Մաքրուկ պու սէօզիւ իշիթտիյինտէ տիւ-
չարը հայրէթ օլուպ, վէ հիչ պիր ճէվապ վիրմէյէ տախի
միւգթէսիրէ օլամայարագ, հայրան հայրան մէրգումէ-
նին եիւզիւնտէն եօգարը պագա գալաը, վէ մուսմի-
լէյհա տախի կէնճ գըզըն հրաս իթմիշ օլտուղու էնտի-
շէյի անլայըպ,

—Էվվէթ, սէվկիւլիւ Մաքրուհիմ, իշթէ սէնի չար-
նաչար ալտաթմաղա մէճպուրէ օլմուշ իտիմ, վէ պու
եալանը իրթիքեասպ իթտիյիմ պաշգա պիր սէպէպ
մէպնի օլմայըպ, իլլա հագըգաթը հալի անլարսըն տա,

պիր կիւն պէնի թէրք իտէրսին տէյու խէվֆ իթմէ.քտէ
իտիմ, իմոի պանա աֆ իտէճէ.քսին տէյիլմի —, տէյինա-
ճէ, Մաքրուկ բէբէլէյերէք «Պէն մի սէնի թէրք իտէ-
ճէ.քտիմ» տէտի, վէ սօնրա քէնտու քէնտույէ սէօյլէ-
շիյօր կիպի եավաշ պիր սէտա իլէ.

—Ցէմէ.ք քի պէնիմ վալիտէմ պիր պաշգա . . .

—Էվվէթ, վալիտէն պիր պաշգասը տըր, ճէնապը
Ալլահ պէնի օլ չէրէֆէ նայիլ իթմէտի, ֆագաթ սէվ-
կիւլիւ գըզըմ, շունտա բէ.ք ազ պիր միւտտէթ էօմրիւմ
գալմըշ օլմաղլա, սօն նէֆէսիմ չըգընճայա գատար սէնի
էվլատըմ թէսմիյէ իտէճէյիմ կիպի, սէնին տախի պէնի
վալիտէ նամըյլա թալթիֆ վէ միւշէրրէֆ իթմէնի թա-
լէպ իտէրիմ։

Ջէվապը Մաքրուկ թա հիյնի սէպավէթինտէն օլ
անէ տէկին մէրգումէյի էօզ պէ էօզ վալիտէսի տիր
զանընյըլա անըն խաթրը իչիւն նէ կիպի քիւլֆէթլէր,
վէ նէ տերէճէ զարուրէթի ու մէշագգաթլար իխթիյար
իթմիշ օլտուղունու, վէ տիւնեատէ անճագ պիր մու-
հապէթը վէֆգէլատէ իլէ սէվտիյի վալիտէսինի գայը-
ըրապիլմէ.քլէ իֆթիխար իթտիյի, վէ մահզա մուսմիլէյ-
հանըն մուհապէթի իչիւն պունճա միւտէթ կիճէ.յի
կիւնտիւզէ գալմարագ չալըշուպ տա, շիլքէթը պէշէ-
րիյէնին էն պաշը տիւշմէնի օլան ֆագր ու սէֆալէթ
տէնիլէն պէլիյէ.յի միւտհիշ իլէ գահրիմանքեարի ճէնկ-
լէշէրէ.ք, մէրգումէնին հէր պիր արզուսընը գուտրէթի
եէթմտիյի գատար իճրա իտէպիլմէ.քլէ թէսէլլի պուլմուշ
իքէն, պէօյլէ պիրտէն պիրէ մէրսումէնին .քէնտի տարլ
վալիտէսի օլմայուպ տա, եապանը պիր գարը իտուկինի
իշիթտիյինտէ սօն տերէճէ միւքէտտէր օլուպ, մահզուն
մահզուն տիւշիւնմէյէ պաշլատըզընը խաստա գատան
կէօրիւպ, վէ մուսմիլէյհանըն օլ անտէ խաթրընատան
կէչէն մատտէյի քէշֆ իտէրէք, շու վէչհ իլէ սէօզիւնէ
տէվամ իթտի։

—Պիլիրիմ, սէվկիլի գըզըմ, պու պէյանաթ սէնի բէք մուքէէտտէր իթտի տէյ՞լմի, -տէտիյինտէ, Մագ-ըուկ, կիւլ եանագլարընտան տամլամագտա օլան շէպ-նէմ կիպի կէօզ եաշլարը տանէլէրինի սիլերէք քէլամէ աղազ պիրլէ,

—Լաքին պու մատտէյի պանա պէյան իթմէքլիյէ նէ մուհիմ սէպէպինիզ վար ըսը, ա՜հ . . . պէն սիզի էօզ պէ էօզ վալիտէմի զանն իտէրէք քէնտիմի պախթը-եար ատտա իթմէքտէ իտիմ, զիրա հիչ մէմուլ իթմէմ քի ասըլ վալիտէմ (էկէր պէրհայաթ իսէ) սիզին կիպի միւ-ֆիզէ, վէ հէր պիր վէչհ իլէ ֆագալէ պիր վալիտէ օլապիլ-սին. ա՜հ թիւտա ալիմ պէնիմ իչիւն իչպու հագըզաթի հալէ վագըֆէ օլմագտան իսէ, իլէլ էպէտ ալտանմըշ գալմագըզըմ տահա զիեատէ էվլա իտի. ֆագաթ պու-նըյըլա պէրապէր, մատտէմ քի սէն վալիտէմ օլմատը-ղըն հալտէ պէնի պու տէրէճէ սէվմէքտէ, վէ ատէթա պիր վալիտէտէն զիեատէ գայըրմագտա իտին, իմոի լազըմ կէլիր քի պէն տախի սէնի էվէլքինտէն զիեատէ պիր մուհապէթը խալիսանէ իլէ սէվէյիմ,— տէտի։

Վէ պիչարէ գըզճըազ հընչգըրա հընչգըրա աղլայա-ըազ մէրգումէնին պոյնունա սարըըուպ եիւպէրինի կէօզ-լէրինի բուս իտէրէք իլալէյի մէգալ պիրլէ,

—Ա՜հ վալիտէճէյիմ, իմոի պանա բուխսաթ վէր քի էօմրիւմին սոն տագըզասընա գատար սէնի վալիտէ թէսմիյէ իտէյիմ տէյինճէ, մումանիէյհա տախի պիլ մուգապէլէ Մաքրուկը բուս իտէրէք.

—Ա՜հ դըզըմ, մէկէր պէնիմ տիւնեատէ պունատան պաշգա մուճիպի իֆթիխարըմ օլաճագ պիր արզում օ-լապիլի՞ըմի, վէ պունատան գատթի նազար ազիզէմ Մագ-ըուկ, պէն հէր նէ գատար սէնին ասըլ վալիտէն տէյիլ իսէմ տէ, չունը տախի պիլմէլիսին քի, պէնիմ սիւտիւմ իլէ բէրվէրատէ օլմուշսըն տըր, սէն անճա իւչ կիւնլիւք տօղմուշ զաիֆ իւլպիւնեէ պիր մասումճըազ օլտուզուն

հալտէ դուճաղըմա թէսլիմ իտիլտին, վէ համտ օլտուն քի ըրգ ու նամուսընա զէրրէ գատար պիր թօզ գօնատուբ-մագսըզըն, սէնի պու պօեա կէթիրմէյէ ճէնատը հագ-պէնի նայիլ իթտի, — տէտի։

—Ցէմէք օլուր քի ասըլ վալիտէմ պէնի տօղուրտուզուն-նատա, վէֆաթ իթմիշ օլմալը տըր։

—Հայըր, ասըլ վալիտէնիզ պէր հայաթ տըր, լաքին թէէսսուֆ իտէրիմ քի . . . .

Խասթա գատըն պու սէօզիւ տէտիյինտէ, սիմսըն-տա ազիմ պիր թէէսսուֆ ալամէթի կէօրիւլտի, վէ ըզ-հարը թէրէտտիւտ իլէ սէօզիւնէ տէվամ իտէմէզ օլ-տու քի, Մաքրուկ մէրգումէնին պու հալինտէն մէրագ իտէրէք,

—Նէ՞ իչիւն թէէսսուֆ իտիյօրսունուզ, — տէտի։

—Շիմոի օ պահսը գաբայալըմ, չիւնքի . . .

—Ցագըն օլմայա քի պէն, քիւլլի պէտպահալըզըմ-տան մատէ պիր տէ նամէշրու պիր մուհապէթտէն թէ-վէլլիւտ իթմիշ օլայըմ։

—Ա՜հ, սէվկիլի գըզըմ, իշթէ պու տախի էսրար գապիլինտէն պիր շէյ տիր։

—Լաքին հէր նէ տէ օլսա պանա պէյան իթմէնիզ լազըմ կէլիր։

—Էյի ամմա, գըզըմ, պու հալ թէէսսուֆինի մու-ճիպ օլաճագ տըր, վէ պէն իսէ սէնին գալպինին գը-ըրըմասընը հիչ պիր վէչհ իլէ խօթէմէմ։

—Բէճա իտէրիմ, հէր նէ իսէ սէօյլէյինիզ։

Խասթա գատըն եինէ պիր մըգատար թէրէտտիւտ իլէ տիւշինտիւքտէն սոնրա հիւզնէնիզ պիր հալ իլէ,

—Լսէֆ իտէրիմ քի վալիտէն ախլագը պօզուգ պիր գատըն տըր, — տէտի։

Կէնճ գըզճըազ մէրգումէտէն պու սէօզիւ իշիթ-տիյինտէ, նակեատան ճկյերինէ պիր խանչէր սարլանար կիպի նէյէ օղրատըզընը պիլմէտի, վէ պու լաքինճի տար-

պէյի շէտիտէտէն ֆէնա հալտէ միւթէէսսիրէ օլարագ, պաշտան այաղա գատար թիր թիր թիթրէմէյէ պաշտ-տը քի, խասթա գատրն մուսմիլէյհանրն պու հալինի կէօրիւպ ազիմ պիր հէյէճան իլէ,

—Ա՛հ գըզըմ, իշթէ պէն անրն իշիւն պու սըրրը սանա պէյան իթմէք իսթէմէյօրու�ում, ֆագաթ պու ճիւմլէ պիշարէ վալիտէնիպին տէ օ գատար սուչը եօգ տըր, զէվալը գատընճրազ, պուլունտուղու մէվգը իդ-թիզասընճա իսթէր իսթէմէզ իշպու թարիգը նապէ-ճայէ սալիքէ օլմագլրդա մէճպուրէ օլմուշ օլմալը տըր, չիւնքի . . .

—(Մէրգումէնին սէօզիւնի գաթ իտէրէք) Հայըր, հայըր, նաֆիլէ մէրգումէյի միւտաֆաա իթմէյէ չալըշ-մայընըզ, պէնիմ պու տիւնեատա սէնտէն պաշգա վա-լիտէմ եօգ տըր, հաթտա պունատան պէօյլէ մէրգումէ-յի թանըմադ պիլէ իսթէմէմ։

—Ֆագաթ դըզըմ, պու ճիւմլէ մէրգումէ եիւնէ վա-լիտէնիզ տիր,

—Էօյլէ պիր գարըյա նանալ վալիտէ սըֆաթը վէ-ըէպիլիրիմ քի, պէնի իչ կիւնիւք աճիզէ պիր մասում իքէն, կէրէք ինսանիյէթ գայտէսինճէ, վէ կէրէք թա-պիսաթ գանունը հիւքմիւնճէ, հադդը սարիհիմ օլան պիր տամլա սիւտտէն տախի մահրում պըրաղարագ պիր եա-պանճընրն աղուշինէ թէսլիմ իտէր. հայըր, հայըր, պէն էօյլէ վալիտէյի գապուլ իտէմէմ, իմտի անը պը-ըրագալըմ տա բէտերիմտէն պահս իտէլիմ, աճապա մէր-գում հայաթտանմը տըր. վէ եախսա էկէր պէր հայաթ իսէ օլ տախի վալիտէմ կիպի սոյսուղ, վէ ախլագը պօ-զուղ պիր առէ՞մմի տիր։

—Պու պապտէ սանա գաթի պիր մնալիմաթ վիրէ-մէմ, չիւնքի բէտերին զանն օլունան առէմի, միւտեթը էօմրիւմտէ անճագ պիր տեֆա կէօրէպիլմիշիմ. ֆագաթ շու գատարընը տէյէպիլիրիմ քի, մէրգումին նամուս-

սուզ պիր առէմ օլմասըդը հալ ու թավրինտէն բէք գօլայ անլաշըլմագտա իտի, հաթտա սէնի պիր Մէրեէ-մանէ եօրթուսը կիւնի վաֆթիզ իթտիրմէքլէ, սէնի օլ պագիրէյի մուազզէզէնին նամը նամիյի շէրիֆէսի իլէ Մաքրուհի թէսմիյէ իթտիրմիշ իտի քի, պու հալլերէ նազարէն, մուսմիլէյհին տինտար պիր առէմ օլտուղու տախի անլաշրլը. անճագ շուրասը զարիպ տիր քի, զանընմա կէօրէ քէնտուսի թալեան միլլէթինէ մէնսուպ օլտուղու հալտէ, սէնի էրմէնի քիլիսաբնտա վաֆթիզ իթտիրմիշ իտի։

Նէ տէյօրսունուզ, բէտերիմ էրմէնի տէյէ՞միյիտի։

—Զանն իթմէմ, ֆագաթ նէ պէյիս վար, էրմէրիր քի նամուսը պիր առէմ օլսուն։

—Ա՛ճայիպ, առէմէք օլուր քի պիր աղ էվվէլ տէտի-յիմ կիպի, պէնիմ վէլատէթիմ հէր հալտէ նա մէշրու օլմալը տըր։

—Հայը՛ր, օլ խուսուստա սէնի թէէմին իտէպիլի-րիմ, չիւնքի պէնի սանա սիւտ վիրմէքլիյէ, եանի սիւ-տանալըդա գըլաղուզլայան գատրն, վալիտէնիզին բէտէ-բինիզէ շէրան նիքեահ օլմուշ օլտուղունու սէօյլէտի իտի։

—Ա՛ճապ մէրգում էլեէվմ պէր հայաթմը տըր։

—Զանն իթմէմ, չիւնքի մէրգումին էմրի մախսուսի իւզրէ սէնի այրպ տէ մէմլէքէթիմ ճանիպինէ կիթտի-յիմտէն պէրու. (գիրա զալիպա քի բէտերին սէնի տիւշ-մէնլերինին բէնչէսինտէն գուրթարմագ իչիւն) պու . . .

—(Սէօզիւնի քէսէրէք) պէնիմ տիւշմէնլերի՞մի վար իտի։

—Պիր էյի պիլմէմ ամմա, էօյլէ զանն իտէրիմ. . . լաքին նէ օլույօրում. ահ եարապպիմ պէյնիմ տօլանը-յօր, կէօզէրիմ գարարըյօր. ա՛հ Մաքրուկ նէֆէս ա-լամայօրում. աման. գըզըմ ազընՃրգ սու. . . .

Խասթա գատրն պու սան սէօզլէրի քէսիք քէսիք թէքէլլիմ իտէրէք պայրլա գալտը, զիրա զէվալը գա-

տընճբաղը պիր միւտէթտէն պէրու քէսպ իթմիշ օլտուղու օվ կէչիճի գուվվէթ, եավաշ եավաշ մահվ օլ-մազտա իտի, վէ հաթտա պիր իքի տագրդատան պէրու կիւճ հալ իլէ նէֆէս ալրպ վիրմէքտէ օլմազրլա, պու տէֆա պիւսպիւթիւն թապ ու թուվանը քէսիլէրէք հէ-ման սրրթ իւսթիւ եաթաղը իւղէրինէ տէվրիլի վէրտի։

Մաքրուկ, թամամ տէհշէթլիւ պիր էսրարէ վա-ղըֆէ օլաճագ մէրքէզտէ իրէն, մումանիլէյհանը պէօյլէ պիրտէն պիրէ պօղուլուպ, ատէթա լագըրտը իտէմէզ պիր հալէ կէլտիյինի կէօրէրէք, ագլընը ղայպ իտէճէք տէրէճէտէ նէ եաբաճաղընը շայրտտ, վէ հէման թիթ-ըէք էլլերի իլէ խատթանը եիւզիւնէ սու սերրթերէք, «ա՛ վալիտէճկիմ նէ՞ օլտուն, աման Ալլահ աշգընա, կէօզ-լերինի աչ» տէր, վէ սէլլէր կիպի կէօզ եաշը տէօքէր իտի։

Խատթա գատրն կէրէք եիւզիւնէ սերրիլէն սուլրն թէէսսիրինտէն, վէ կէրէք Մաքրուհինին ահ ու ինին-լերինտէն կէօզլերինի աչուպ, վէ անլաշլրը անլաշրմաղ պիր թէքլիւմ իլէ, «Մաքրուհի սէվկիլի դըղրմ. սա-նա խտճէք սօն վասկէթիմի ալինէ. էկէր հագգընտա հրսս իթտիյիմ մուհապէթը մատերանէնին պագը գալ-մասընը իսմէրսէն, Արմենակտան պաշդ ասը իլէ թէզէվ-վիւճ իթմէմէլիսին. զիրա սէնի տիւնեատէ եալընրզ օլ նամուսը տէլիգանլը մէսուտ իտէպիլիր. իմտի արթրզ սէնի Ալլահա թէվտի իտէրիմ. ահ Մաքրուհի դըղրմ էմէյինի հէլալ էյլէ. սէնի ալտաթտրդրմ իչիւն պանա ատֆ իթմէլիսին. չիւնքի պէն. . .

Պիչարէ գատընճբաղ, սէօզիւնի իթմամ իթմէյէ միւգթէտիրէ օլամայուպ գաթի քէլամ իթտի, վէ պու տէֆա միւէպպէտէն կէօզլերինի գաբայուպ եալընրզ պիր նէֆէս ալրպ վերէպիլմէքտէ իտի. վէ Մաքրուկ իսէ մէրգումէնին պու հալինի կէօրմէքլէ, թարիֆի նագա-պիլ սուրէթտէ մաղմում օլարագ, հէման մէրգումէնին իւղէրինէ գաբանուպ «Ա՛հ, պէն չիմտի նէ՞ եաբայրմ,

քիմէ՞ միւբաճաաթ իտէյիմ, եա՛ բապպիմ նէ տէհշէթ-լիւ տարպէ տիր պու, տիւնեատէ պիւսպիւթիւն պիքէս, վէ թէք ու թէնհա գալրրմ» տիմէքլէ, հընչգրրա հընչ-գրրա աղլամայա պաշլատը։

Մահալի մէղքիւրտէ կիւղերան իտէն չու ճանիբ-բաշ մէնզարէյի, եանի հալէթի նէզիյէ վասրլ օլմուշ օլան խասթա գատրն իլէ կէնճ գրղճբաղրն պուլուն-ուգլարը վազիյէթի, նագշ իթմէք խուսուսընտա գալէ-միմիզ ատիզ օլմաղլա մէճպուրի սիւքիւթ իթմէքտէյիզ։

Օլ կիւն ագշամա գատար պիչարէ Մաքրուկ խաս-թանրն եաթաղը պաշը ուճունտա պէքլէյուպ, պէլքի մերգումէնին եինէ ագլը պաշընա կէլիր տէ, քէնտինճէ լուզումը օլան պաղը էսրարը տախի անլայապիլիր իմի-տի իլէ բէրվէրտէ օլտու իսէ տէ, պու մագատաբընա նայիլէ օլամատը, զիրա պիչարէ գատընճբաղ կիճէ եա-ըսրընտա թէլրը տաղտաղայի ճիհան իթմիշ իտի. քի, Մաքրուկ սապանլէյին մումանիլէյհանը վէֆաթ իթ-միշ օլտուղունը անլայուպ, էվ սահիպէսի օլան գատը-նրն վասէթատրյա ճէնազէյի թէճհիզ իթտիրտիքտէն սօնրա, հէման տիվարտան ասրը օլան հազրէթի իտա թասվիրինի ճէնազէնին կէօյսիւ իւղէրինէ վաղ իթմէք-լէ, քէնտի տախի մուհաֆրզ մէլէքէ միտալի եանը պա-շընտա տիպ չէօքիւպ ապլայարագ, մերհումէնին ճանը սէլամէթի իչիւն ճէնազը դաֆուրը քէրիմ հաղրէթլէ-բինէ տուա իթմէյէ պաշլատը։

Մումանիլէյհա, պու վազիյէթլէ կեահ տուա վէ կեահ տա ճէնազէյի նասրլ գալրրբաճաղը թէֆէքքիւրաթրյա մէշղուլէ իքէն, նակեահան օտա գաբուսը վուրուլունճա սիլքինտի, վէ —քիմ տիր օ — տէյու սէսլէյինճէ, տբ-շարրտան տախի պիր էրքէք սէսի —եապանճը տէյիլ տիր գաբուրը աշապիլիրսինիզ— տէյու ճէվապ վերտի-յինտէ, Մաքրուկ քէմալի թաաճիւալէ քէնտու քէն-տույէ —օ քի՞մ տիր աճապ— տէյերէք, գալգուպ գա-

բուլը աչոը քի, հէման էանաֆ եօլու կիյինմիշ, վէ կէօ-
զիւնէ մավի պիր կէօզիւք թագմըշ օլտուղու հալտէ
կէնճտէն պիր ատէմ իչէրույէ կիրուպ, պիր սուրէթը
նազիքեանէտէ մէրգումէյի սէրամիաոը։

Մաքրուկ շաշբրտրպինտան իատէյի սէլամ իտէմէ-
յուպ եաշամըշ օլան կէօզէրինի սիլերէք թաանճիպ
իլէ մուսանիլէյհին եիւգիւնէ պագտը, վէ —քիմի իսթէ-
յօրսունուզ— տէյու սուալ իտինճէ, եապանճը ատէմ
կիւյա մէրգումէյի աճբյօր կիպի պիր հալ իպրաղ ի-
տերէք ճէվապ վիրուպ,

—Պէնտէնիզի թանը յամատրդրնրզա մաաղուրսընրզ,
չիւնքի հեր նէ գատար գաբու գօնչունուզ պուլուն-
մագըզ չէրէֆինէ նայիլ օլմուշ իսէմ տէ, ֆագաթ էվվէ
բէք աղ կէլակիմտէն . . .

կէնճ գըզ մէրգումին պու գալպ բօլիթիգալէրինի
տինլէմէքլիյէ նէ կէօյնիւ, վէ նէ տէ միւսաատէսի օլ-
տուգտան մատատա, հաթտա թավր ու հարաքէթի տա-
խի քէնտուսինէ զարիպ կէօրիւնէրէք՝ հէման մուսանի-
լէյհին սեօզիւնի գաթ իտուպ, վէ պարիտ պիր հալիլէ.

—Ագիվ իտէրսինիզ, էֆէնտի, զալիսպա քի եանլըշ
կէլտինիզ, տէտի։

—Հայըր էֆէնտիմ, ասլա եանլըշ տէյիլ իտի, զաթը
ալինիզ շու (բարմաղըյլա ճէնաղէյի կէօսթէրէրէք) վէ-
ֆաթ իտէն պիչարէ գատընճբաղըն քէրիմէյի միւհթէ-
բէմէսի տէյի՞լմիսինիզ։

—Էվէթ, մէրհումէ պէնիմ վալիտէմ իտի, ֆագաթ
սիզ. . .

—Քէրէմ պույուրուն, մատմազէլ, պէնտէնիզ կէ-
րէք օլ ճիհէթի, վէ կէրէք սիզին մէրհումէ հագգընը-
տա իյֆա իմմիշ օլտուղունուզ էվլատըզ վազիֆէսինի,
վէ պունճա միւտէթատէն պէրու իթտիյինիզ ֆէտագեար-
ըզը հէմ պիլիր, վէ հէմտէ թագտիր իթտիյիմտէն, վէ
սիզին հիչ պիր համինիզ պուլունմատըզը տախի մալիւ-

միմ օլմազա, շու հալի բիւր մէլալինիզտէ էլիմտէն կէլ-
տիյի գատար սիզի թէսէլլի իմմէյի քէնտիմճէ պիր վա-
զիֆէյի մուգատտէսէ ատտ իմմիշ օլտուղումմ կիպի,
իչպու ճէնաղէնին տէֆնի զըմիրնտա տախի մին զայրի
հատտին սիզէ նագտէն մուավէնէթ իմմէք իսթէրիմ,
տէյինճէ,

Մաքրուկ, մուսանիլէյհին իյրատ իթտիյի շու նազի-
քեանէ քէլամարտան, վէ իպրաղ իթտիյի ինսանիյէթ-
տէն միւթէէսսիրէ օլտու իսէ տէ, ֆագաթ պէօյլէ պիր
եապանճը ատէմին քէնտի հագգընտա կէօսթէրտիյի
թէվէճճիւհաթէ տախի պիր հիւնի մանա վիրէմէյէ-
րէք, քէմալի թէաճիպլէ քէլամէ աղաղ իտուպ,

—Վագա՝ հագգը ատիգանէմտէ կէօսթէրտիյինիզ
շու ինսանիյէթէ թէչէ.քիւր իմմէմէք էլիմտէն կէլմէզ
իսէ տէ, ֆագաթ պունը.յլա պէրաբէր ճարիյէնիզի հիչ
թանրմամըշ օլտուղունուզ հալտէ, պու տէրէճէ թէվէճ-
ճիւհաթընրզա մաղհար օլտուղումա տախի թէաճիպ
իտիյօրում—, տէտի։

—Ագիվ իտէրսինիզ, մատմազէլ, պու հալ ասլա
թաանճիպլէ շայան տէյիլ տիր, զիրա պիր ան էվվէլ տէ-
տիյիմ կիպի, սիզ պէնտէնիզի թանրմատրդրնրզ հալտէ,
պէն սիզի գօնչուլուղումուզ մինասիպէթի իլէ հէմ թա-
նրը, վէ հէմ տէ ֆագըր՝ ֆագաթ հեր ճիհէթլէ ածի-
ֆէ վէ նամուսու պիր գըզճբաղ օլտուղունուզու բէք
ալէա պիլմէքտէյիմ, վէ սիզէ թաանճիպլէ շայան կէօ-
րիւնէն պու թէվէճճիւհաթ իսէ, սրրգ միլլէթատայրգ,
վէ տահա տօղրուսու պիր ինսանիյէթ տույղուսունատան
թէվէլլիւտ իմմիշ օլտուղունա ասլա շիւպհէնիզ օլմա-
ուն. իմտի ալթրգ մէմուլ իտէրիմ.քի շու ճիւզվի պիր
խրտէթիմի գապուլտէն իմթինա իմմէզսինիզ, տէ-
յի՞լմի։

—Մաաղուր պույուրուն էֆէնտի, ճարիյէնիզ թա-
նրմատրդրմ, վէ.քէնտիսինէ հիչ պիր կէօնա խրտէթիմ

սէպդաթ իթմէմիշ օլան պիր ատէմին, պէնիմ իչիւն տիւչարը մէսարիֆ օլմասընը հիչ պիր վէչհ իլէ գապուլ իտէմէմ։

—Պագընըզ մատմազէլ սիզէ պիր շէյ սէօյլէյիմ, վագտա պէնատէնիզ զէնկին օլմայուզ, հաթտա օրթա հալը, վէ էնանֆ մագուլէսի պիր ատէմ իսէմոէ, հալպու քի էլհամտուլլահ կէօրնիւմ զայէթ զէնկին օլմաղըլա, սիզէ պէօյլէ ճիւզվի պիր խըտմէթ իթմէյի արզու իթտիմ, ֆագաթ մատէմ քի պու տէրէճէ մուանիտուլէլ թէքլիֆիմի ըէտա իտէյօրսունուզ, իմոի պաշգա կէօնա պիր թէտպիր իլէ իճրա իթմէքլիյիմէ միւսաատէ պույուրունուզ։

—Նամըզ, վէ նէ կէօնա իճրա իթմէք իսթէյօրսունուզ։

—Մէսէլա, պէնատէնիզ սիզին զայէթ չալըշգան պիր իշճի օլտուղունուզը պիլիրիմ, իմոի էվվել էմիրատ շու ճէնազէյի օրթատան դալտըրմադ իչիւն լաղըմ կէլէն մէսարիֆաթը խթիդրաղ մէգամըյըլա իտէրիմ, վէ իլէրուտէ սիզ էկէր արզու իտէրսէնիզ, հարճ իթմիշ օլտուղում մէպլաղը իշ իչէյէրէք պէնատէնիզէ եա պիրատէնճէ, վէ եախօտ ճէսթէ ճէսթէ թէտիյէ իտէրսէնիզ, օլմազմը էֆէնտիմ։

Մաքրուկ, մումանլէյհին էսնայի միւսահիպէթտէ հիչ պիր կէօնա նամուսսըզ հարաքէթէ ճիւրաթ իթմէտիյինի, վէ հաթտա մուսլին վէ քեամիլ ատէմլէր կիպի քէմալի ըրզ ու վագար իլէ տավրանաղըզընը կէօրիւպ, եավաշ եավաշ մէրգումլին հագդընտա պիր հիւնի թէվէճճիւհ հըսս իթմէյէ պաշլատը, վէ ալէլ խուսուս շուրասատա վար քի օլ անէ դատար ճէնազէնին տէֆնի զրմնընտա նէ եարաճաղընը, եանի պիր բարասը օլմասըզը հալտէ, նասըլ դալտըրաճաղընը տիւչիւնմէքտէ իքէն, մէրգումլին իշպու իքինճի թէքլիֆինին նամուսատոգանը հիչ պիր ճիհէթի օլմատըղընը տախի թահթը

միւլահազայէ ալարագ, քէնատու քէնատույէ —նէ պէյիս վար, իշլէմէքլէ եավաշ եավաշ պօրճումլի թէտիյէ իտէրիմ պիթթեր կիտէր — տիմէքլէ, մումանլէյհին թէքլիֆինի այնի խատպէթ ատտա իտուպ, վէ հէման բույի ըիզա կէօսթէրէրէք։

—Պու ինսանիյէթինիզէ պէյանը թէշէքքիւր իթմէքլէ վագը օլան իքինճի թէքլիֆինիզի, եանի պօրճումի իլէրուտէ էօտէմէք շարթըյըլա օլտուղու հալտէ, մատէմմանունիյէ գապուլ իտէրիմ—, տեյինճէ, մուսմանլիմ հայ եապանճը ատէմին սիմնասընտա պիր ասարը պէշաշէթ նիմահան օլուպ՝ հէման քէլամէ ազաղ պիրլէ,

—Իթտիյիմ խըտմէթ հիչ պիր շէյ տիր, ֆագաթ պունը յըլա պէրատպէր գապուլ պույուրատուղունուզ իչիւն խասսէթէն թէշէքքիւր իտէրիմ. իմոի միւսա՛ատէնիզլէ պէնատէնիզ կիտէյիմտէ լաղըմ օլան շէյլէրի թէտարիք իտէյիմ, վէ շու իշ պիթինճէ պատէզին նէ ուրէթլէ իմբարը էվգաթ իտէճէյինիզ խուսուսընտա տախի արիզ ու ամիդ կէօրիւշիւրիւզ, զիրա նասըլ քի մալիմիւնիւզ տիր, սիզին կիպի էքսիք էթէք պիր բադիզէնին, պունատան պէօյլէ միւնֆէրիտէն եաշայապիլմէսի մինասիպէթսիզ, վէ ատէթա միւմքիւնսիւզ տիր, չիւնքի զանընը ճիզանէմէ կէօրէ սիզին . . .

—(Մէօղիւնի դաթ իտէրէք) Քէրեմ պույուրուն, էֆէնտի, օ ճիհէթի ասլա տիւչիւնմէյինիզ, զիրա ճարբիյէնիզ օլ խուսուսատա գաթիյէն դարարըմը վէրմիշ պիթիրմիշիմ, էլհամտուլլահ պունճա մանասթըրլար վէ խայրաթխանէլէր վար քի, մահզա պէնիմ կիպի էգսիւզ վէ պիքէս գըզլարը դապուլ իթմէք իչիւն, հէր զէման գաբուլարը քիւշատէ տիր—, տեսի։

Եապանճը ատէմ մումանլէյհանընն պու սէօզիւնտէն խոշլանմայարաղ չէհրէսինի էքշիթտի իսէ տէ, հիչ ալտրըմայուպ.

—Հէր նասըլ իսէ, իլէրուտէ անը տախի տիւչիւ-

նիւրիւզ, չիմոի պէնտէնիզ կիտէյիմ տէ երնէ կէլիրիմ, տէտի, վէ քէմալի թաաղիմ ու հիւրմէթ իլէ մումանիլէյ-հայը պաշըյլա սէլամլայարաղ մուֆարէգաթ իթտի։

Մաքրուկ եալընըզ գալընճա, վուգու պուլան հալ-լէրի տիւշիւնմէյէ պաշլատը, վէ քէնտու քէնտույէ սէօյ-լէշէրէք — ճէնապը հադ պէօյլէ համիյէթլի, վէ ֆըգա-բարէրվէր ատէմէրին էքսիքլիկինի կէօսթէրմէսին — տի-մէքլէ, մումանիլէյհին իպրաղ իթմիշ օլտուղու իշպու ինսանիյէթէ շիֆահէն թէշէքքիւր իթթիյի կիպի, գալ-պինատէն տախի մէրգումին սէլամէթի իշին Հագթաալա հաղրէթլէրինէ անսամիմ իւլ պալ տուա վէ նիյաղ իյ-լէմէքտէ իտի։

Ցիլ հագըգա մէրգում եապանճը ատէմ, պիր սա-աթ գատար ոնրա ճէնաղէնին տէֆնի զըմնընտա լա-զըմ կէլէն շէյլէրի քեամիլէն թէտարիք իթմիշ օլտու-ղու հալտէ Մաքրուկին նէզտինէ կէլիւպ, վէ ատէթա մումանիլէյհանին էն եագին ագրապասը տրր կիպի ճէ-նագէ ալայընա պիզզաթ նէզարէթ իտէրէք, վէ հաթ-տա քէնտիսի տախի հաղըր պուլունուպ, վէ ճէնաղէ-նին տէֆնինտէն ոնրա երնէ մէրգումէնին նէզտինէ ավտէթ իթտիյինտէ, կէնճ գըզին ազիմ պիր հիւզն ու էլէմ իլէ աղլամագտա օլտուղունու կէօրիւպ, պէրայի թէպլիյէթ քէլամէ ազաղ իտէրէք,

—Ալլահ սիզէ էօմիր վէրսին էֆէնտիմ, նէ եաբալըմ, Հագիթաալա հաղրէթլէրինին էմրի պէօյլէ տիր, ճիւմլէմիզ տէ պիր կիւն տէյիլ իսէ պիր կիւն էօլէ-ճէյիզ, իմոի աղլամագտան վաղ կէչինիզ. ղիրա նասըլ քի մալիւմիւնիւզ տիր, էօլէն իլէ քիմսէ էօլմէզ, — տէ-յէրէք մումանիլէյհայը թաղիյէթէ պաշլայընճա, Մաք-րուկ ճէվապ վէրիպ,

—Ա՛հ էֆէնտիմ նանըլ աղլամայըմ, տիւնեատէ պէնիմ կիպի պէտպահտ պիր մախլուգ տահա օլապի-ղիրմի, — տէտի։

—Վագաա սիզի գընամամ, նէ գատար էսէֆ իթ-սէնիզ հադգընըզ վար, չունքի էն սատրգ տօսթլարը-նըզ պուլունան միւսիւ Տօգթօր իլէ, օլ տէլիգանլընին կիրիֆթար օլտուգլարը պէլիյէ տախի սիզի իշին ազիմ պիր տարպէ սայրլաճաղը տէրքեար իսէ տէ, չիֆայտէ թահամմիւլտէն պաշգա էլտէն նէ կէլիր — տէտի։

Վէ մէրգում պու սէօյլէրի սէօյլէտիյինտէ, մավի կէօզիւյի ալթընտա մէսթուր օլան ալթէշլէր սաչընը կէօզլէրի իլէ, մումանիլէյհանին ճիյէրինի սէյր իտէրճէ-սինէ թէտգըգ իթմէյէ պաշլատը, վէ կէնճ գըզին օլ տէլիգանլընին եատ օլունմասընտան միւթէէսսիրէն գը-զարըպ պօղարտըղընը կէօրէրէք, հէման իլավէյի մէ-գալ պիրլէ,

—Ֆագաթ պունուլա պէրապէր էկէր գապուլ ի-տէրսէնիզ, պէնտէնիզ տախի անլէր կիպի սիզին սա-տրգ տօսթունուզ օլմագըզա հաղրրըմ, վէ հաթ-տա պու խուսուսու քէնտիմճէ ազիմ պիր պահտը-եարլըգ ատտ իտէրիմ— տէտիյինտէ, Մաքրուկ ճէվապ վիրուպ,

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, նիչին գապուլ իթմէյէ-ճէյիմ,— տէտի։

—Մատէմ քի գապուլ պույուրմագտասընըզ, իմոի լազըմ կէլիր քի պունտան պէօյլէ նէ սուրէթլէ իմրարը էվգաթ իտէճէյինիզէ տայրը միւպահասայէ կիրիշէլիմ, վէ հաթտա էկէր միւսատատ պույուրուրսանըզ սիզէ պիր թէքլիֆ տախի իթմէյէ ճէսարէթ իտէճէյիմ,

—Պույուրուն, նէ իսէ սէօյլէյինիզ։

—Պու կիճէ պուրատա գալմանըզ պէնճէ մինասի-պէթսիզ կէօրինիր, չունքի նէ գատար օրա մերհումէ վալիտէնիզ շու մահալտէ թէպլիմի բուհ իթմիշ օլտու-ղունտան, թապիի կիճէ խաթրընըզա կէլտիյինտէ, տիւ-չարը խէվֆ ու տէհշէթ օլաճաղընըզ շիւպհէսիզ տիր, իմոի պու կիւնտէն իթիբարէն, վէ հիչ օլմազսա մու-

վաղգաթ սուրբէթտէ պէնտէխանէյի թէշրիֆ պույուրանը՝ ֆէնա օլմազ զանն իտէրիմ։

—Թէշէքքիւր իտէրիմ էֆէնտիմ, ֆաղաթ միւմքիւն տէյիլ տիր, ճարկյէնիզ շիմտիքի հալ էվիմտէն այրըլմազ իսթէմէմ։

—Լաքին մատմազէլ, մայիւմիւնիւզ օլսուն քի, պէնտէնիզ էվկիմ, վէ զէվքէմ զամթը ալինիզ կիպի շէֆգաթը վէ մէրհամէթլի պիր գատրն օլմազլա, սիզի էօզպէէօզ գըզգարընտաշը կկիպի քէմալի հիւրմէթլէ գապուլ իտէճէյինէ ասլա շիւպհէնիզ օլմասրն։

—Թէշէքքիւր իտէրիմ սաղ օլսուն, ֆաղաթ չիֆայլոտէ քի գապուլ իտէմէյէճէյիմ տիր, զիրա պէնճէ մինասիպէթսիզ պիր շէյ . . . ։

—(Մումանլէյհանը սէօզլունիւ քէսէրէք) Ը.ճայիզ, նինչիւն մինասիպէթսիզ օլսուն, մատէմ քի միսաֆիր գապուլ օլունաճաղընը իտանէտէ սիզին կիպի պիր ֆամիլեա վար, իմտի իշ պէօյլէ օլսուղու հալտէ, նամուս ճիհէթինճէ տախի էմնիյէթ իւզրէ պուլունապիլիրսինիզ զանն իտէրիմ, տէյիլմի։

—Հայ հայ, օլ խուսուստա ասլա շիւպհէ իսթմէմ, անճաղ քէնտիմճէ պաղը իհթիրազլէրիմէ մէպնի տիր քի պու թէքլիֆինիզի գապուլ իտէմէյօրում, իմտի քէմալի նէզաքէթլէ իճբասընա հիմմէթ պույուրտուղունուզ իշպու տօսթլուղունուզա իբթիֆա իսթմէքլիյէ մէճպուրէյիմ։

Մէրգում իսթմիշ օլսուղու թէքլիֆինին կէնճ գըզ թարաֆընտան գապուլէ շանան կէօրիւլմէտիյինի անպայարագ ֆէնա հալտէ ճանը սըդըլսը իսէտ ալտրրմայուզ, վէ պիր կէօնա շիւպհէյէ մահէլ վիրմէմէք իչուն, պունտան զիեատէ իճպար իսթմէքլիյի քեարը ագիլ սայմատը, վէ հէմմն պիֆիսիթուր պիր հալիլէ ճէվապ վիրուզ,

—Բէք ալա սիզ պիկիրսինիզ— տէտի, վէ իլավէթէն —իմտի արթըգ պէնտէնիզէ բուխասաթ վէրինիզտէ կիտէ-

յիմ, ինշալլահ եարըն կինէ կէօրիշիրիւզ— տէյերէք այալա գալդտը, վէ ենինէ աղիմ պիր հիւրմէթ իլէ կէնճ գըզը՝ հուզուրունտա սերֆիրու իսթիքտէն սօնրա պըրագուպ կիթտի։

Մէրգում սոգադ գաբուսընտան չըգտըրընտա քէնտու քէնտույէ սէօյլէշէրէք «Նէ գատարտա կիւղէլ տիր ճանըմ, աղ գալտը քի ադլըմը գաչըրայըմ, լաքին կիւզէլլիյի գատարտա ինատոճը իսէտ պու ճիւմլէ եինէ բէնչէմտէն գուրթուլամայաճադ տըր, էվէթ էկէր պէն պու գըզը նիհայէթիւլ էմր գանտըրուպտա քէնտիմէ բամ իտէմէյսէմ, պանատա տիւնեատէ Բիյէր տէմէսինէր — տէյերէք մահալի մէղքիւրտէն մուֆարէգաթ իսթտի։

Պալատէ իշար գըլընան շու սէօզլերտէն մէրգումին, Մանկասարը ըէֆիգի Բիյէր քէնտիսի օլտուղու անլաշըլտըգը կիպի, խապիսը մէրգում, թէպտիլի հալու գըբեաֆէթ իսթմէքլէ նասըլտա պիր ֆըրսաթինա տիւշիւրիւպ, եանի ճէնազէյի գալտըրտմադ խայրիսահլըը միւլապէսէսի իլէ, Մաքրուկա թէգարրիւպ իտէպիլմիշ, վէ հաթտա նիյէթը ֆասիտէսինին իճբասը խուսուսընտա տախի, քէնտի էֆքեարընճա թէգատտիմ պիլէ իտէպիլմիշ իսի։

Բիյէրին մուֆարէգաթընտան սօնրա Մաքրուկ, մէրգումին տէտիյի սէօզլերի թահտը միւլահազայէ ապարագ հիշ պիր մանա վիրէմէմէք, վէ պայրընճա քէնտինի խանէսինէ սրգը սրգըյա տալէթ իսթմէսի մուսիլէյհայէ զարիպ կէօրիւնմէքլէ, պու եապանճը ատէմին սատագաթընա նէ տէրէճէյ գատար էմնիյէթ իսթմէքլազըմ կէլէճէյի խուսուսընը տիւշիւնմէքտէ իրէն, նակեահան եինէ օտա գաբուսու վուրուլտու, վէ կէնճ գըզ գաբույը աչընճա, քէնտուսինէ իշ իչլէթմէքտէ օլտուղու ատէմի գարչուսընտա կէօրէրէք տէհշէթինտէն տիլի տիմաղընտա գուրուտը, զիրա նասըլքի մալիմիմիզ տիր,

Մէրգում խայրն հէրիֆ սօն տէրէճէ ինսաֆսըզլըգ, վէ թէրպիյէսիզլիքլէ գահգահ կիւլէրէք մէրգումէնին սէօզիւնի գաթ պիրլէ։

—Ջօղրուսու իշթէ պու թօհաֆ, նէ եիւզ իլէ պէնտէն բարա խթիյօրսունուզ, պէն սիզէ պիր մանկըր պիլէ վէրէմէմ, յիւնքի մաթլուպաթնըզը իշպու ճէրիմէյէ մահսուպէն ալըգոյաճաղըմ տրր. իմտի արթըգ պու խուսուսատա հէր նէ սէօյլէրսէնիզ պէյհուսէ տիր։ տէտի։

Ֆիլվադը մէրգում ինսաֆսըզ հէրիֆ Մադրուկըն ըէճա ու նիյազլէրինէ ղէրրէ գատար էհէմմիյէթ վիրմէյուպ, ղէվալը դըզնըղազը պիր բարասըզ աճ, վէ լաիլաճ պըրագ տրագ վէ «պաշգա տիւրլիւ եաբամամ» տիմէքլէ տէֆ օլուպ կիթտի։

8.

Մադրուկըն սաքինէ օյտուղու խանէնին գտբուսը էօնիւնտէ վուգու պուլան ճինայէթի թարիֆ իթտիյիմիզտէ, մեգքիր ճինայէթը միւահիշէյէ գուրպան կիտէն պէտտահտ ուսգիթօրըն՝ միկատիմ էֆէնտի մարիֆէթի իլէ պիր թէճկէրէյէ եաթըրըլուպ տա, պատը հիւքիւմէթէ կէօնտէրիլմէյինի եաղմէշ իտի։

Հիւքիւմէթը սէնիյէ, մէճրուհը մուամիլէյհի էվվէլ էմիրտէ զոպմիյէ խատիթախանէսինէ իրսալ իտուպ թէատավիյի իպթիտայիյէսինէ միւպաշիրէթ իթտիրմիշ. վէ ֆիլ հագըգա Նէվրէս պէյին Մանկատարը խանէսինտէ տէմիշ օլտուղու կիպի, ճիւմլէ ալթընպա ուսգիթօրըն հալինի ղայէթ թէհլիքէլի պուլմուշտուր իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ մէրգումին քէսալը իֆագալթ իտէպիլմէսի խու-

մէրգումին սրփարբշ իթոխյի գատիֆէ գումաշբն իւզէ-
բինէ Մաքբուկ սբրմա իշլէմէքտէ իքէն մէմուլին ղայրի
պիր գաղա իլէ գանտիլին եաղը տէօքիւլէրէ.ք պէրպատ
օլմուշ իտի ։

Մումանիլէ յհ, պիֆիթուր պիր հալ իլէ ըէսմի թազի-
յէթի իյֆա իտուպ —նէ եաբալըմ հէբիմիզտէ պու եօ-
լուն եօլճուսբ.յբզ , ալլահ սիղէ էօմիւր վէրսին , իմոի
իշիմիզէ պագալըմ. ինշալլահ իշլէմէ.քտէ օլտուղունուզ
իշի պիթիրտինիզ— տէ.յինճէ , պիշարէ Մագբուկ եէնի-
տէն տիւշարը էնտիշէ օլարագ նէ տէ.յէճէ.յինի շաշբրտը ,
վէ Նիհայէթիւլ էմր վուգույի հալի մէրգումա պէ.յան
իթոխքտէն սօնրա իլավէ.յի մէգալ իտէրէ.ք —նէ եաբա-
.յբմ պիր պէլա տբր պաշբմա կէլտի , իմոի ճէբիմէսի հէր
գաչ ղուրուշ իսէ էօտէմէ.յէ հաղբրբմ— տէտիյինտէ ,
չէհրէսինի է.քշիտերէ.ք , վէ .քէնտի իշինէ հիչ պիր շու-
մուլի օլմայան ճինայէթի վաղասբնը իյմա իտէր պիր թա-
գբմ սիթէմամիզ սէօղէր սէօղէ.յուպ , վէ ատէթա կէնճ
գբղը , վագաայի մէգքիւրէ.յէ իշթիրագ իթմիշ տիր կի-
պի տօլայբտան թազիր ու թայիպ իթմէ.քէ , պիշարէ-
նին եարէսի իւզէրինէ պիպէր է.քտիքտէն սօնրա , իլա-
վէ.յի մէգալ պիրէ ։

—Վէլհասբլ տիղգաթսբղբղնբզտան , վէ ագլ ու
ֆիքբլինիզի հէվայի չէ.յէրէ հասբ իթոխյինիզտէն նէշաթ
իթմիշ պիր պէտպահտբգ տբր պու .քի , էլղէթտէ թազ-
մին իթմէլիսինիզ , վէ հագգբ տա պու տբր , տէ.յուպ
հէման կիթմէ.յէ հաղբրբանմագտա իքէն , կէնճ գբղ-
ճբաղ , եիւրէ.քէր բարէլէ.յիճի պիր հալ իլէ ճէվապ
վիրուպ ։

Զաթէն պէնտէնիզ զարաբընբզը թազմին իթմէ.ք-
լիյէ հաղբրբմ. իմոի օ խուսուս պիր եանէ գալսբն , պու
կիւն պանա պիր աղ բարա վիրմէնիզի բէճա իտէրիմ. . .
զիրա մալիւմա պաշբմա կէլէն հալէրի պիլիրսինիզ , վէ
նէ գատար բարայա իհթիյաճբմ օլտուղու տախի . . .

սուրնտա ֆէվգէլատէ ճահտ ու իգրամ իտէրէք պիր տէրէճէյէ գատար թէհլիքէնին էօնիւնի ալմագլըղա մուվաֆֆագ օլապիլմիշլէր իտի։

Մէճրուհը մէրգումմ տէօրտ պէշ կիւն քէնտինտէն խապէրսիզ, վէ պիհուշ պիր հալտէ եաթուպ, վէ միւթէմատիյէն սայըգլատըգտան սոնրա եավաշ եավաշ քէնտինի պուլարագ, իշարէթ իլէ խանէսինէ նագլ իտիլմէսինի արզու իթմիշ օլմաղըլա, ամբպպա տախի պիր մահզուր կէօրմէյէրէք սէնամթտաշլարընդն ըէյինէ միւթապաաթ իթմիշլէր, վէ ախշամ սապահ մումանէյէհին խանէսինէ վիզիթա վիրմէքլէ ճէրիհասընը թէտավի իթմէյէ պաշլամըշլար իտի, վէ հագրգաթէն մէրգումմ պիտթէտրիճ քէսպը ոգիյէթ իթմէքտէ օլուպ, անճագ ամբպպանընդն էմրի մախսուսի իլէ ասլա լագըրտը իթմէյէրէք, հէման հէր պիր արզուսընը կեահ իշարէթ վէ կեահ տա եաղըյըլա պիլտիրիր իտի, վէ շունու տախի ունութմայալըմ տիմէյէ քի՝ մումանէյէհ պու հալտէ իքէն տախի, քէնտի ճէրիհասը հագգընտա, կեահ պէ կեահ թապիպլէրի հայրէթտէ պըրագաճագ սուրէթտէ պէյսանը էֆքեար իթմէքլէ, մէրգումման տախի էքսերի անընդ թէտպիրլերինի գապուլ իտերլէր իտի, դիրա տօգթօրը մումանէյէհին իլմի թէպապէթի խուսուսընտա օլան մէհարէթ ու հազագաթընը մուգատտէմա վասֆ իթմիշիզ տիր։

Տօքթօրը մումանէյէհին պէպլէմէսի զանն օլունան, վէ մուգատտէմա զիքրի սէպգաթ իտէն Մարի նամ տուխթէրը զիհրե բէյքէր, կիճէ կիւնտիւզ խասթանընդն գարեօլասը պաշը ուճունտան այրըմայրպ, վէ ատէթա (լէպ տէմէտէն լէպլէպիյի անլար) ճասընա պիր մէհարէթ իլէ մէրգումը ասլա եօրմայարագ, իշարէթ իլէ անլաթըղը հէր պիր էմրինի տէրագապ, վէ նօգթասը նօգթասընճա իճրա իթմէքտէ օլուպ, Տօգթօր տախի եալընըզ պիր նիկեահի բէտէրանէ իլէ տայիմա

մէրգումէյէ արզը թէշէքքիր իթմէքտէ իտի։

Մէրգումէ Մարինին, էֆէնտիսի պուլունան տօգթօրընդ պաշընա կէլէն վագտայի միւէլլէմէյի տույար տույմազ հէման ֆէրեատ ու ֆիղանլէր իլէ խասթախանէյէ գօշմուշ, վէ խապ ու բահէթինի թէրք իտերէք պիր ան էֆէնտիսինին եանընտան այրըրմամըշ օլտուղու, վէ երլպաշը ագշամընը Ադրմենակ իլէ կէօրիշտիւիւնտէ կէօսթէրտիյի ֆարֆարալըգ, վէ շէնմէշրէպլիյինէ նիսպէթէն, շիմտի իսէ հիւզն ու էլէմ վէ աղըր պիր վագար քէսպ իթմիշ օլտուղունա նազարէն, մումանէյէհանընդ էֆէնտիսի հագգընտա հրտս իտէկէլտիյի մուհապէթ ու ֆէտագէարլըղընընդ տերէճէսի բէք գօլայ անլաշըլապիլիր իտի, վէ տօգթօր տախի Մարինին քէնտի հագգընտա օլան մուհապէթի քեամիլէսինի պիլտիյինտէն, նէֆսինի հէր վեշհ իլէ մէրգումէյէ թէսլիմ իթմիշ իտի։

Նէվրէս պէյէ կէլինճէ, մումանէյէհ Մանկասարընդ գիյաֆէթինտէ պիտթէսատիֆ տիյնէմիշ օլտուղու տէհշէթլու վագտալէրտէն, եանի սոն տերէճէ խայընըզգա ահպապը պուլունան տօգթօրընդ ճանընա գատտ իտիլտիյինտէն միւթէէսսիր օլարագ գօնաղընա ավտէթ իտեր իթմէզ խասթալանտըղընը օգուեանլարընմըզա պիլտիրմիշ իտիք։ Ֆիլվագը միրիմումանէյէհ պիր գաչ կիւն խասթա եաթտըգտան սոնրա քէսպը աֆիյէթ իտերէք, հէր կիւն տօգթօրընդ խանէսինէ կիտիպ մէրգումին հալինտէն խապէր ալըր, վէ հէր նէ գատար մումանէյէհ իլէ կէօրիշիւպ տէ վուգու պուլան ճինայէթին հագգընտա քէսպը մալիումաթ իթմէքլիյէ ճան ատթար իտի իսէ տէ, թապիպլէր տօգթօրընդ լագըրտը իթմէսինի մէն իթմիշ օլտուգլարը խապէրինի ալըպ, եալընըզ քարթ վիզիթինի պըրագմագլա էքթիֆա իթմէյէ մէճպուր օլուր իտի։

Միրի մումանէյէհին, միւթթասրֆ օլտուղու ուլուվվի

ճէնապը, վէ առալէթբէրվերլիի իգթիգասընճա, պիր ան էվվել Մանկասար իլէ Բիէրին մասքէլերինի եբրթբպ, մէրգուման խապիսլէրի բէգիլ ու բիւսվայ իտէբէք հագգ ու առալէթի զահիրէ չբգարմագլբգ սէվտասբյլա սիւզան օլմագտա իտի խէ տէ, հալ պու քի, Մանկասարրն մալիք օլտուղու սէրվէթի, վէ պու մինասիպէթլէ պէյն էլ քիւպէրա քէսպ իթմիշ օլտուղու նուֆուզու թէէսիրինի տախի թահթը միւլահազայէ ալարադ, խապիսը մէրգումը էօյլէ բէք գօլայլբգլա էլէ վիբէմէյճէյինի, վէ պու իշի պաշա չբգարմագ իշիւն պաղը մուսպիթ տէլիլէր լաղըմ օլտուղունու, վէ պաշլբճա տագթօր իլէ պու խուսուս հագգբնտա կէօրիշմէնին էշէտտը լուզումունը տախի հիտապ իտէրէք, քէմալի իհթիրազ իլէ տավրանբպ չարնաչար մէրգուման խայրնլարբն միւսթահազ օլտուգլարը ճէզայի սէզալէրինի վիրտիրմէքլիք խուսուսնը պիր միւտտէթ տահա թէէէիկը իթմէյի քէարը ագիլ սայմբշբար. զիրա Մանկասար իլէ Բիէր իթհամ օլունտուգլարընտա, պիրիպիրլերինէ տէտիրլերի սէօզլերի ինքեար իթտիրլերի հայտէ, մէգքիւր սէօզլերի տէմիշ օլտուգլարընա տայբր Նէվրէս պէյին էլինտէ թահրիրէն պիր խազաթ, վէ պիր տէլիլի գավի պուլունմամագտա իտի, վէ բշպու ճինայէթին ասբլ ֆայիլի իլէ չէրկինի իթհամ իտէպիմէք իշիւն, միւճերրէտ տագթօրբն լայբգբլա քէսպի իֆադաթ իտուպ տա՝ լաղբրաշ իտէպիլեճէք հալէ կէմսինէ ինթիզար իթմէքլիյէ մէճպուրիյէթ հասբլ օլմուշ իտի, չիւնքի Նէվրէս պէյին գիւլիւմիւնճէ, մումսիլէյհին, հեր հալտէ քէնարի ճանբնա գասա իտէն խայրնը թանբեանճաղը մէլհուղ իտի։

Հալ պու քի միրի մումսիլէյհ, իշ ուղատբդճա թապիյի պիշարէ Աբմենակբն պի զայրի հագդէն մահբէստէ գտլաճաղընա, վէ պու մինասիպէթլէ վէվալը տէլիպանլբնբն վալիտէսինին պիր միւտէթ տահա ճէվրու

էղա չէքէճէյինէ տախի պիր տիւրլու վիճատանը ճէվազ վիրմէյուպ, մէրգումբն խէլասընա պիր չարէ տիւշիւնիւր իտի իսէ տէ՝ մուվաֆֆագ օլամազբը. չիւնքի ասբլ ճանի մէյտանէ չբգմատբգճա՝ մաշնունը ալէյհին սալը վերիլմէսի մուղայբրը գանուն, վէ ատէթա միւմ քիւնսիւզ իտի իսէտէ, ֆագաթ պունույբլա պէրապէր միրի մումսիլէյհ, պապը զապթիյէճէ օլան թէէսսիրի սայէսինտէ էլինտէն կէլէնի տիրիզ իթմէյուպ, պիր տերէճէյէ գատար պիշարէ տէլիգանլբնբն չէքմէքտէ օլտուղու ազապը թախվիֆ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ իտի։

Շէօյլէքի, մէրգում կիրուհը էրազիլտէն օլան պիր թագբմ գանլը գաթիլ հէրիֆլէրին բէֆագաթբնտան գուրթարբպ, վէ հաթտա ինթիլագ օլունմուշ իքէն, Նէվրէս պէյին թէէսսիրի սայէսինտէ քէնտուսինէ այբճա պիր օտա վէրիլտիյի կիպի, արզու իթտիյի քիմսէլէր իլէ տախի բուխտաթ վէրիլմիշ օլմազբա հէր կիւն վալիտէսի իլէ կէօրիշիւր իտի, անճագ մէրգում շու թէպտիրի հալին սէպէպի քիմ օլտուղունու, վէ պու խուսուստա քիմէ՞ թէշէքքիւր իտէճէյինի պիլմէղ իտի, չիւնքի Նէվրէս պէյ պաղը իհթիրազաթէ մէպնի Աբմենակ իլէ պիզզաթ կէօրիշմէյուպ, անճագ տօլայբտան, եանի պիր տիկէրին վատէթասբյլա մէրգում իլէ իխթիլաթ բէյտտա իթմիշ իտի։

Նէվրէս պէյ, Մանկասար իլէ Բիյէրին թաղալլումինէ դուրպան կիթմիշ օլան պիշարէլէրտէն եալբնբզ Աբմենակը գայբրմագլա իքթիֆա իթմէյուպ, իլլա Մագրուկը տախի տիւշիւնիւր, վէ Բիյէրին Մագրուկ հագդբնտա հբսա իթտիյի հայվանքեարի շէհվէթի սայէսինտէ՝ մումսիլէյհանբն պիր տերէճէյէ գատար, եանի նամուսճա տէյիլ իսէ տէ, հիշ օլմազտա շիմտիքի հալ էօլիւմ թէհլիքէսինտէն էմին օլաճաղընը պիլտիյի հալտէ տախի, եինէ նէ եարբպ եարմայբպ կիւճպէլակիւճ մէր-

գումէնին սաքինէ օլտուղու խանէսինի էօյրէնտի, վէ քէնտիսի մէյտանէ չըգմագսըզըն ուզագտան ուզաղա կէնճ գըզճըաղը հիմայէ, վէ մուհաֆազա իթմէյէ պաշ-լամըշտը. չէօյլէքի, միրի մուսմիլէյհ՝ Բիյէրին Մագ-ռուկ իլէ իւնսիյէթ բէյտա իթմիշ օլտուղունու, վէ նէ սէպէպլէր իլէ մէրգումէյէ չաթտըղընը, խասսէթէն կէօզճիւսի պուլունան սատրգ պիր ուշաղընըն վասէ-թասըյըլա խապէր ալարագ, պու իւնսիյէթի աչըգտան աչըղա մէն իտէմէյուպ, անճագ պաշդա պիր թէտպի-րէ միւրաճաաթ իթմիշ, եանի Արմենակա, Մաքրուկը քէնտի խանէսինէ ալմասընը վալիտէսինէ թավսիյէ իթ-տիրմիշ իտի քի, Մագրուկըն տախի քիմսէսի օմատը-ղընտան, վէ պաշլըճա ճանու կէօնիլտէն սէվտիյի Ար-մենակըն էմրինէ իթաաթ իթմէ.ք նիյէթի իլէ պէշ օն կիւն քէնտի խանէսինտէ թէ.ք ու թէնհա օթուրուպ, վէ միւթէմատտիյէն Բիյէրին թաճիզ իտիճի վիղիթալէրինի չարնաչար գապուլ իթմէյէ մէճպուրէ օլտուգտան սոնրա (զիրա մուսմիլէյհանըն Բիյէրէ պօրճու օլմաղըլա մէրգումի գապուլ իթմէմէզլիք իտէմէղ իտի). Նիհայէթ Տօլապ տերէսինտէ սաքինէ օլտուղու խանէյի թէրք ի-լէ, Արմենակըն թագտիմ պահճէսինտէ վադը իգամէթ իթտիյի խանէյէ նագլ իթմիշ իտի քի, Բիյէր հէր նէ գատար մէրգումէնին իշպու թէշէպպիւսաթընա միւմա-նաաթ իթմէ.ք իսթէմիշ, վէ պու խուսուստա բէ.ք չօգ չալըշըշ իտի իսէ տէ էնճամը քեար մուվաֆֆագ օլա-մամըշ իտի։

Իշէր պու մէրբէզտէ իքէն տօգթօր տախի կիւնտէն կիւնէ քէսպը աֆիյէթ իտուպ, վէ քէմալի բահէթլէ լագըրտը իթմէ.քտէ օլտուղունու նէվրէս պէյ խապէր ալընճա, տերէճէյի նիհայէտէ մէսրուր օլուպ վագրթ ղայպ իթմէ.քսիզին հէման մուսմիլէյհին խանէսինէ գօշտու։

Ֆիլվագը տօգթօրը մուսմիլէյհ՝ կէրէ.ք ամրպպա-

նըն, վէ կէրէ.ք պիզզաթ քէնտի թէտապիրի հազրգանէ-սի սայէսինտէ էճէլ բէնչէսինտէն գուրթուլարագ, քեա-միլէն քէսպը իֆագաթ իթմիշ, վէ (բօպտըշամ) տէնի-լէն պիր նէվի կէճէլիք էլպիսէ կիյինմիշ օլտուղու հալ-տէ գարեօլասընտա եան կէլիւպ, ֆէննի թէպապէթէ տայրը պիր քիթապ միւթալաա իթմէ.քտէ իտի, մուսա-իլէյհին եաթմագտա օլտուղու օտանըն տիվարլարընտա սայ.քի հիչ պիր իսալի եէր գալմագսըզըն, ճամ տօլապ-լար իչինտէ մահֆուզ պիր չօգ քիթապլար իլէ տօլու օլ-տուգտան մատէ, օրթատա վազ օլունան իրի պիր թավ-լինին իւզէրինտէ տախի գարմագարընըգ պաղը ալաթը ճէրահիյէ, վէ քիւթիւպը ֆէննիյէ իլէ միւթէատտիտ բէչէթալար, վէ էվրագը բէրիչան պուլունմագտա իտի։

Մէրգում ալթմըշ պէշ էէթմիշ եաչընտա ագ սա-գալը, զաիֆիւլ պիտնէէ վէ ուղուն պօյլու պիր զաթ օլմաղըլա, իհթիյարընընա նիսպէթէն չէհրէսի կիւզէլ պիր ատէմ իտի. մուսմիլէյհին ճէպհէսի, աթիգ ֆէյ-լէսօֆլարտան Ֆէլսաթուն նամ էտէպի քեամիլին անը կիպի էնլի օլուպ, կէչիրտիյի տաղտաղալը էօմրուն թէ-էսսիրի իլէ՝ անընտա իւչ տէօրթ գատէմէ պուրուշուգ-լար զուհր օլմուշ իտի քի, պունլարընն հէր պիրի պիրէր ճիլտ գիթապ մագամընտա. մէրգում միւտէպպէր ա-տէմին տիւնեա իւզէրինտէ պահա ու թալի իլէ իթմիշ օլ-տուղու շիտէթլի մուհարէպէլէրին հիքեայէսի հավի իտի։

Տօգթօրը մէրգում միւթաալա իթտիյի քիթապընն հաշիյէլէրինտէ գուրշուն գալէմ իլէ պաղը իշարէթլէր իթմէ.քտէ իքէն, Մարի օտա գարուսընը աչարագ —Ֆ-ֆէննտիմ միսաֆիր կէլմիշ տիր գապուլ իտէրմիսինիզ. — տէ.յու սուալ իթտիյինտէ, մուսմիլէյհ գիթապը գա-բաեարագ, —քիմ իսէ պույուրսուն. — տիմէ.քլէ կէ-լէն ատէմէ միւնթաղըր օլտու։

Պիր գաչ սանիյէ սօնրա Նէվրէս պէյ Մարինին վասէթասըյլա տօգթօրա թագտիմ օլունտու, վէ միրի

մուսաիլէյհ, պիր իհթիրամը ֆէվգէլատէ իլէ տօղթօրքն էլինի սրգ արադ, վէ գալպինատէ հըսս իթտիյի ասարը մահզուզիյէթ սիմասընտա նիւմատան օլտուղու հալատէ քէլամէ ադաղ իտուպ,

—Մաշալլահ, մաշալլահ, եիւզ պին քէրրէ մաշալլահ, օրհհէթը պէտէնիյէնիզի պէր քէմալ կէօրմէ քատէյիմ— տէյինճէ, տօղթօր տախի պիլ մուգադէլէ ճէվապ վէրուպ,

—Էլհամտուլլահ էյիյիմ, տէտի։

—Համտ օլսուն, հէյլէ քի ճէնապը Ալլահ կիւնահրմըզը եիւզիւմիւզէ վուրմադ իսթէմէյուպ գըյմէթատար էօմրիւնիւզի պախշ իթտի, զիրա զաթը ալինիզ կիպի չիրքէթը պէչէրիյէյէ նաֆի օլան զաթլէրին ատէմի վիճուտի թէէսսիֆէ շտեան ադը,

—Էսթաղֆիրուլլահ, պէնտէնիզին նէ՞ խասիյէթի օլապիլիր, մահզա սիզին . . .

—(Սէօզիւնի քէսէրէք) Ա՛հ տօքթօր էֆէնտի, նէ գատար էնտիշէ, վէ նէ գատար մէրադ իթտիյիմի թարիֆ իտէմէմ. սայքի հէր կիւն սըհհէթինիզէ տայրը պիր խայրըլը խապէր ալա պիլմէք իչիւն տէվլէթխանէնիզէ կէլիպ մէեուսէն ավտէթ իթմէքտէ իտիմ։

—Ցէմէք քի հէր կիւն պէնտէնիզի սօրմայա կէլէն զաթը ալինիզ իմիշանինիզ, էօյլէ՞ մի։

—Էվէթ էֆէնտիմ, պէնտէնիզ իտիմ, վէ հաթտա օղ խուսուսը քէնտիմէ պիր վազիֆէյի մուգատատէսէ ատտ իթմիշիմ, վէ էլանտա իթմէքտէյիմ։

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, վագաա լութֆէն պըրադմըշ օլտուղունուզ գարթվիզիթլէրի գապուլ իտէր իտի ինսէմտէ, սահիպինի պիր տիւրլի թէչխիս իտէմէզ իտիմ, զիրա մալիւմա խասթալըգ ինսանըն զիհնինի ֆէնա հալտէ գալբշարբըյօր։

—Հայ հայ, ալէլ խուսուս զաթը ալինիզին տիւշար օլտուղու թէհլիքէլի հալ, լաքին հէր նասըլ իսէ թէքրարբէն սէօյլէրիմ քի, համտ ու սէնալէր օլսուն, ճէնապը Հագ սիզի խասսէթէն պանա պաղբշլամըշ տըր, զիրա սիզէ նէ տէրէճէ մինէթտար օլտուղումու պիլիրսինիզ։

—Էսթաղֆիրուլլահ, նի՞չիւն մինէթտար օլասընըզ։

—Էվէթ մինէթտարըմ, չիւնքի ճէմի ամթըպանըն էլ չէքմիշ օլտուղու մուհլիդ պիր խասթէլիքտէն պէնտէնիզի, մահզա մալիք օլտուղունուզ հազադաթ իլէ գուրթարտընըզ, վէ պու խուսուստա էօմրիւմ օլտուգճա սիզէ . . .

—(Սէօզիւնի քէսէրէք) Էսթաղֆիրուլլահ, պէնտէնիզին իթտիյի հիչ պիր շէյ տիր. անճագ նէզատքէթինիզտէն տիր քի սիզէ բէք պէօյիւք պիր շէյ կէօրիւնիւյօր. ալէլ խուսուս շու տախի բէք սահիհ տիր քի, պէնտէնիզ ահիզ պիր վասէթա օլապիլմիշիմ, սիզ մահզա ճէնապը Հագգըն պիր հիքմէթի իլահիյէսի իլէ քէսպը ամֆիյէթ իտէպիլտինիզ, վէ պու տէտիյիմի տախի իսպաթ իտէպիլիրիմ, մէսէլա պիր խասթանըն սահիպի թարաֆընատան թէտավի իթմէքտէ օլան տօղթօրա, խասթանըն քէսպը իֆագաթ իտուպ իթմէյէճէյի սուալ օլունտուգտա, տօղթօր (հէր նէ գատար մահիր տախի օլսա) գաթիյէն պիր ճէվապ վիրէմէյուպ, իլա «Թապիամթ եարտըմ իտէրսէ ինշալլահ էյի օլուր» ճէվապընը վիրմէյէ մէճպուր տըր. իմտի էկէր խասթանըն էյի օլմասը թապիամթըն, վէ տահա տօղրուսու ճէնապը Հագգըն էմրինէ մէրպութ օլաճագտա (վէ նասըլ քի տէ էօյլէ տիր) արթըգ պէնտէնիզ կիպի ատիպլէրին, եանի տօղթօր տէնիլէն քիմսէլէրին նէ տէրեճէ էհէմմիյէթլէրի օլապիլէճէյինի բէք գօլայ քէշֆ իտէպիլիրսինիզ. զիրա ազիզիմ, ճէնապը գատրը միւթլադ հաղրէթլէրինին էմրի օլմատըգճա, ինսանլարըն ադլ ու թէտապիրլէրի հիչ պիր շէյ եարամաղ։

—Էվէթ էֆէնտիմ, տէտիյինիզ բէք տօղրու տըր. Ալլահսըզ եարբադ գըմըլտամաղ տէրլէր, վէ իշթէ ճէ-

—Մէսէլա, գանուն, հագդըյլա ատալէթին իճրա-սընը հիւքմ իտուպ ճանիյէ միւճազաթ իտէր, վէ պու իսէ մահզա շիրքէթը պէշէրիյէնին սուլի ախլագընը հիւանի ախլագէ թէպտիլ իլմէք իչիւն ատէթա պիր իլաճ սա-յըլըր իսէ տէ, չիֆայիտէ քի տիւնեա եարատըլըգ-տան պէրու իճրա օլունակէլէն թէճրիւպէլէր իլէ, իչպու իլաճըն քեարկէր օլմատըղընը, եանի միւճազաթ վար իքէն տախի եինէ ճինայէթին վէ սուլի ախլագըն տիւն-եատէ պագը օլմասընտան անյաշըլմըշ տըր, իմոի մա-տէմ քի պու պէօյլէ տիր, մուալիճէնին տէյիշիլմէսի լազըմ կէլիր, վէ պէնտէնիղին էֆքեարը աճիղանէմճէ, մատտի միւճազաթ օլունմագտան իսէ, մանէվի ճէղա-լէր թէրթիպ օլունմասը տտհա էվլա օլաճագ տըր,

—Ամ իտէրսինիզ էֆէնտի, իրատ պույուրտուղու-նուզ շու մէգալաթը ֆիլյէսօֆանէտէն հիչ պիր շէյ անլայամատըղմ իչիւն պէնտէնիղի մազուր թուլթմալը-սընըզ· զիրա կէրէք ումուրին, վէ կէրէք խուսուսի օ-լարագ պէնտէնիղին էֆքեարըմճա, մատէմ քի գանուն շիրքէթը պէշէրիյէնին ասպիշ ու բահէթի մուհաֆազասը իչիւն եարըմըշ պիր շէյ տիր, իմոի հէր հալտէ նօգ-թասը նօգթասընա իճրա օլունմալը տըր, վէ ճէնապը հագդըն էմրի շէրիֆի տախի պէօյլէ տիր։

—Հայշա սիւմմէ հայշա, պէնտէնիղին ճէնապը հագ-դըն ատալէթի խուսուսունտա ասլա իթիրազըմ օլմամագ։

—Էլպէթտէ օլմայաճագ, զիրա պազէն միւսլիմէս-նա օլարագ գանունըն բէնչէսինտէն գուրթուլմուշ օլան պիր ճանի, Ալլահըն ատալէթինտէն հիչ պիր վագթի աղատէյի կիրիպան խոէմէյէճէյի պէտիհի օլտուղու կիպի, հաթտա զաթը ալինիզ ալէյհինտէ իճրա օլու-նան սուլի դաստտէ տախի, մինթարաֆըլիլահ պէօյլէ պիր վադատայի զարիպէ զուհր իթմիշ տիր քի, պու հալ հագդ ու ատալէթին զահիրէ չրգմասընա բէք պէօյիւք պիր եարտըմ խոէճէյինէ ասլա շիւպհէմ եօգ տըր։

նապը Հագգըն հիքմէթի, անճագ սիզին կիպի ալիմ, վէ ֆէներ թէպապէթին տավէրի, վէ ատէթա պիր հէ-քիմի արիսթու թէտպիրի խալգ իթտիյինատէն միսթէ-պան տէյի՛լմի տիր։

—Աման պէյիմ, բէք միւպալաղա իտիյորսունուզ. տոզրուսը էկէր գալպինիզին խալիսէթինի պիլմէսէ իտիմ; ատէթա իսթիհզա իտիյորսունուզ զանն իտէճէքտիմ։

—Լսթաղֆիրուլլահ, բէք սահիհ սէօյլէյորսուն, հաթտա սիզին կիպի՝ պէշերիյէթին սատրգ տօսթու պուլունան պիր թապիպի հազրգրն էօմիւնէ գաստ իթմէք իսթէյէն խայրնըն, էն շէտիտ ճէղալէրի շար-բըլմասընը արզու իտէրիմ քի, էկէր թաճիզ օլմայա-նըզ պու խուսուստա սիզի իլէ միւպահասա իտէճէյիմ, գիրա պու կիպի ալչագ ճանիլէրին պիլա միւճալաթ գալմալարը հիչ պիր վէչհ իլէ ճայիզ օլմազ։

Նասըլ քի մալիւմիմիզ տիր, Նէվրէս պէյին ասրլ մագսատը միւսահիպէթի պու գալըպա տէօքիւպ տէ, հիչ օլմազսա ճանինին իսմի տէյիլ իսէ տէ, պարի էշ-քեալրնը օլսուն պիզզաթ տօգթօրա իգբար իթտիրմէք-տէն իպարէթ օլմազա, պալատէ մուհարրէր սէօզլէրի սէօյլէտիյինատ, հուսուլէ կէլէճէք օլան թէէսսիւրի մու-խաթիպինին սիմասընատա կէօրէպիլմէք նիյէթի իլէ մու-մանիլէյհի տրգդաթլա սիւզմէյէ պաչյատը, վէ սէմէ-րէսինի տախի կէօրէպիլմէյէ մուվաֆֆագ օլսու, զիրա տօգթօր միրիմումանիլէյհին պու սէօզլէրինի իշիտինճէ, սապասարը քէսիլիպ, վէ պիր մրգտար թէրէտտիւտ իթ-տիքատէն սօնրա քէլամէ աղազ, վէ ատէթա բէբէլէյերէք,

—Էվէթ էօյլէլերին պիլամիւճազաթ գալմամալարը մուգանանէն իսէ տէ, հալ պու քի պէնատէնիզին էֆ-քեարը մախսուսէմէ կէլինճէ, չօգլուգ օլ խուսուսա էհէմմիյէթ վիրմէմէքտէյիմ— տէտի։

—Նասըլ, նէ՞ կիպի, տէտիյինիզտէն պիր շէյ ան-լայամատըմ։

—Ա՞ճայիպ, պէնտէնիզին ալէյհիմտէ օլան ճինա-յէթ իշիւնմի տէյօրսունուզ։

—Էվէթ, օ մէսէլէտէն պահս խտէյօրում, զիրա մալիւմիւնիւզ օլուն քի, մէգքիւր ճինայէթտէ ասլա մէտխալի պուլունմայան, վէ հէր վէշհ իլէ պիսուշ օլան տէլիգանլրնրն պիրի, պաղը ալտաթրճը իմարէլէրէ նա-զարէն, ճանիլիք թէօհմէթի իլէ իթհամ օլունարաղ, պիշարէ էլան մահպուստա չիւրիւմէքտէ տիր։

Ցօգթօր քէնտինէ սուլի գաստ իտէն միւճէրրէտ ֆիրար իթմիշ տիր զանրնտա օլուպ, միրի մումահիլէյհ-տէն պու սէօզէրի իշիտինճէ, ֆէվգէլատէ տիւշարը հայրէթ ու էնտիշէ օլտու, վէ խէլէճանը պիր սէտա իլէ,

—Աման պէյ էֆէնտի, նէ տէյօրսունուզ, հիւքիւ-մէթ ճանիլի էլէ կէչիրէպիլմիշ մի, տէտի։

—Նասրլ քի տէտիմ, էսէֆ օլունուրքի եանլըշըգլա Ամմենակ նամը յըլա պիր տէլիգանը թէվգրֆ իտիլմիշ տիր, վէ պու իսէ . . .

Ցօգթօր, միրի մումահիլէյհտէն պու իսմի իշիտինճէ պիւսպիւթիւն պօղուլտու, զիրա մերգում էլան Ամմե-նակը ճինայէթ թէօհմէթի իլէ թէվգրֆի օլունտուղուն-տան մալիւմաթը օլմամաղրլա, պիշարէ տէլիգանլրնրն քէնտի սէպէպի իլէ կիրիֆթաբ օլտուղու պէլայը ունա-յուպ, վէ քէնտուլի զապթէ միւգթէտիր օլամայարաղ հէման նէվրէս պէյլին սէօղիւնի քէստի, վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ,

—Ամմենակմը տէտինիզ, տէյինճէ, նէվրէս պէյ թաաճիւպ իլէ մերգումը եիւզիւնէ պաղրպ,

—Էվէթ, մէվգուֆ օլան տէլիգանլրնրն իսմի Ամ-մենակ տրը, ֆաղաթ սիզ մումահիլէյհի թանը՞յօրմու-սունուզ — տէտիյինտէ, ցօգթօր պու սուալէ նէ ճէվապ վիրէճէէյինի շաշրրուպ, պիր մրգտար թէրէտտիւտտէ գալտրգտան սօնրա,

—Հայը՛ր թանըմայօրում, օ իսիմտէ պիր ատէմ

խաթրրմա կէլմէյօր,— տէյու ճէվապ վէրտի, վէ իլա-վէթէն, տէմէք օլուր քի օլ պիշարէ էլան մահբուստա տրը էօյլէ՞մի, — տէտի։

—Էվէթ, մահբուստա տրը, վէ մերգումը անճագ սիզ խէլաս խտէպիլէճէքսինիզ։

—(Թաաճիւպլէ) պէնտէնիզմի, ֆաղաթ նամրլ նէ սուրէթ իլէ,

—Ասրլ ճանիլին քիմ օլտուղունու հիւքիւմէթէ պիլտիրմէնիպլէ,

—Լաքին պէնտէնիզ ճանիլի թանրմամ, զիրա գա-բանլրդտա եիւզիւնի կէօրէմէմիշ խտիմ, — տէտի, վէ մերգում հրսս իթմիյի ըզթրրապտան ատէթա նէֆէս ալամաղ օլուպ, հէման եանը պաշրնտա պուլունան սու պարտաղրնա սարրլարաղ պիր գաչ եուտում սու իչտի։

—Ճանիլի ագտէմճէ թանրը, վէ եախօտ թանրմա-տրզրնրզը պիլէմէզ իսէմտէ, ֆաղաթ ճինայէթին իճ-բասը հէնկեամրնտա մերգումրն եիւզիւնիւ կէօրմիշ օլտուղունուզը բէք ալէտ պիլմէքտէյիմ։

—Ֆաղաթ կէօրմէսիմ տէյօրում սիզէ, սէօզիւմէ ինանմայօրմուսունուզ, վէ եախօտ էկէր սիզին զանրն-նրզճա մերգումը կէօրէպիլմիշ իսէմ, էօյլէ պիր հայ-լաղը էլէվիրմէմէքտէ նէ մէնֆաաթրմ օլապիլիր,

—Օրասրնը քէշֆ իտէմէմ, լաքին հէր հալտէ կէօր-միշ օլմալրսրնրզ։

—Նէտէն խաթիրալ իտիյօրսունուզ։

—Զիւնքի օլ կիճէ բէք չօգ գալ եաղմրշ իտի քի, թապիյի էօյլէ հալալարտա կիճէ եարրսրնտա պիլէ օր-թալրզ այտրնրզ օլուպ հէր շէյ սէշէպիլիր օլտուղու կիպլի, հաթտա ճինայէթին վուգու պուլտուղու հէն-կեամտէ հալա պիւսպիւթիւն այրլուպ մահիթաբ տախի կէօրիւրմիշ տիր, վէ պունտան դալթենաղար սիզ նէֆ-սինիզի միւտաֆտա իթմէք իչիւն, ճանինին իւզէրինէ թապանճա տախի պօշալթմրշսրնրզ տրը քի · էլան պօշ

թագանոճա հիւքիւմէթին եէտինտէ պուլունմագտա տըր, իշթէ պունլար ճանինին եիւզիւնի կէօրէպիլմիշ օլտուղունուզը միւտէպիլ իմարէլէր տիր — տէյինճէ, տօղթօ-ըրն խէլէճանը գալպի արթարագ, վէ էսէֆամիզ պիր հալ իլէ ճէվապ վիրուպ,

—Ա՛հ էվէթ, թագանոճա պօշալթտըղըմը տէր խա-թըր իտէպիլիյօրում. լաքին ահէպա մէրգում եարա-լանմըշմը տըր —, տէտի։

—Ջանն իթմէմ, չիւնքի պէն մէրգումը կէօրտիւ-յիւմտէ . . .

—(Ցէհշէթ իլէ սէօզիւնիւ քէսէրէք) Սիզ մէրգումը պիզզաթ կէօրտիւնիւզմի իտի։

—Էվէթ կէօրէպիլտիմ. վէ տահա տօզրուսը ճէնա-պը Հագ մէրգումը պանա կէօսթէրիւպ թանրթտը։

—Ա՛ճայիպ . . . նէ՞րէտե կէօրտիւնիւղ, վէ մուսա-իլէյհին պիր ճանի օլտուղունու նանսըլ անլայապիլտինիզ։

—Նասըլ քի պիր ադ էվվէլ սիզէ իֆատէ իթտիմ իտի, թէսատիւֆաթը զարիպէտէն օլարագ, վէ ալէլ խուսուս ճէնապը Գատրը միւթլագ հազրէթլէրինին հիքմէթը իլահիյէսի իլէ, խապիսի մէրգումը իրթի-քեապ իթմիշ օլտուղու ճինայէթի, քէնտի կիպի ալչագ օլան պիր շէրիքինէ քէմալի սըյրըգլըգլա հէքայէ իթ-տիյինտէ, պէնտէնիզ տախի մէրգումանը խապէրի օլ-մագսըզը տինլէմէքտէ իտիմ, վէ շու տախի մալիմ օլա քի, պու խապիսլէրին զուլմունա դուրպան կիտէն եալընըզ սիզ տէյիլսինիզ, ֆագաթ իլէրուտէ պունլար հագդընտա տախի սիզի իլէ կէօրիշիւրիւզ, շիմտի պէն-տէնիզին արզուսը եալընըզ մէրգում Ա՛ըմենակ նամին-տա պիշարէ տէլիդանլըյը գուրթարմագ տըր, վէ պու իսէ պիր ադ էվվէլ տէտիյիմ կիպի մահզա սիզին վասէ-թանըզլա օլաճագ տըր. իմտի ճանինին մէղքիւր տէլի-դանը օլմայուպտա, պիր պաշդասը օլտուղունու պիզզաթ հիքիւմէթէ պիլտիրմէնիզի թէմէննի վէ ըէճա խտէրիմ։

Ցագաթ պէյ էֆէնտի, պէնտէնիզ ճանիյի թանը-մամ տէյօրում սիզէ։

—Պիլ աքիս բէկ ալէա թանրմագտասընըզ։

—Էկէր թանրմըշ օլսամ իտի սիզտէն կիզլէմէզտիմ։

Նէվրէս պէյ մուսահիբէյհին պէօյլէ մուսիրրանէ ին-քեարընտան ատէթա հիտէթլէնէրէք, ադըր պիր վա-գար քէսպ իթտի, վէ տէյճէճէյի սէօզլէրինի նօգթա-լայարագ . . .

—Ցօգթօր էֆէնտի, սիզէ ճիտտի օլարագ պիր շէյ սէօյլէյիմմի — տէտի։

—Պույուրուն . . .

—Էօյլէ իսէ ըէճա խտէրիմ էյի տինլէյինիզ պէնի. սիզին պու տէրէճէ ըսրարընընզտան, եանի մէրգումին իսմինի վիրմէք իսթէմէտիյինիզտէն անլաշըլըյօր քի, միւճէրրէտ պէօյիւք վէ մուհիմ պիր սէպէպինիզ օմա-լը տըր, դիրա պիր մաղլումին գօրգուսու վէ եախօտ իհթիրաղ խտէճէք պիր քէօշէսի պուլունմատըզը հալտէ, քէնտինէ զուլմ իտէն զալիմի նիյի՞ն ատալէթ բէնչէ-սինէ թէսլիմ իթմէյէ իճթինապ խտէճէք տիր։

—Ա՛ֆվ էտէրսինիզ պէյ էֆէնտի, կէօրիւնիւր քի սիզ պէնտէնիզի ատէթա սուրէթը բէսմիյէտէ օլարագ իսթինթագ իտէյօրսունուզ, ֆագաթ էկէր հիքիւմէթ թարաֆընտան սիզէ պէօյլէ պիր մէմուրիյէթ իհալէ ի-տիլմիշ իսէ օ պաշդա, անը սէօյլէ յինիզտէ պէնտէնիզ ատ անա կէօրէ ճէվապ վիրէյիմ։

—Վագաա շիմտիքի հալ հիքիւմէթը սէնիյէ ճանի-պինտէն պէօյլէ պիր սելահիյէթի հայիզ պուլունմագտա տէյիլ իսէմտէ, ֆագաթ հագգ ու ատալէթի զահիրէ չըգարմագ մէմուրիյէթինի, Ալլահ պու ճանիզ գուլունա իհալէ իթմիշ օլտուղունու տախի մաէթթէշէքքիւր իթի-բաֆ խտէպիլիրիմ, չիւնքի հագսըզ եէրտէ պիսուշ պիր ատէմին ճէղա վէ էղա չէքմէսինէ տէյիլ եալընըզ պէն-տէնիզին, իլլա սիզին կիպի ֆաղըլ վէ շէֆգաթլը պիր

—Բէք ալէա, ֆագաթ պու կիւն եարբն օլամազ. զիրա նասըլ քի կէօրիւյօրսունուզ էլան քէյֆսիզիմ, վէ պու հալտէ տըշարը չըգմազըզըմ մուհալ գապիլինտէն տիր։

—Պէյիս եօգ, իւչ կիւն սոնրա օլսուն, պէնտէնիզ եարբն տէյիլ օ պիր կիւն արապա իլէ կէլիւպ զաթը ալինիզի ալը կէօթիւրիւրիւմ, վէ պու մինասիպէթլէ պիր քաչ կիւն տախի պէնտէնիզտէ միսաֆիր օլարագ թէպտիլի հավա իթմիշ օլուրսունուզ, վագանա մէվսիմի տէյիլ իսէտ, եէնէ ֆայիտէտէն խալի տէյիլ տիր զանն իտէրիմ. իմոի միւսաատէ պույուրունտա պէնտէնիզ արթըգ կիտէյիմ. զիրա մուհիմմ իշլէրիմ վար, — տէտի։

Միրի մումաիլէյհ, տօքթօրը թաազիմ իլէ սէլամ-լայրպ, վէ մէրգումը թարիֆի զայրի գապել պիր էնտիշէ իշինէ գօյարագ նէզտինտէն մուֆարէգաթ իթտի, վէ հէման գօնաղընա վարուպ հէնուզ մէշք իթմէյէ պաշ-լամըշ օլտուղու բէյանօյը էնգաստէն պօղտուգտան սոնրա, Մանկասարը խանէսինէ կիթմէքլէ, բէյանօյը տիւ-զէլթմէսի իշիւն, միւսիւ Բիյէրի, մատամ Ղերոնիքա վասէթասըյլա գօնաղընա տավէթ իթտի։

Տօքթօր եալընըզ գալտըրընտա էլինի անլրնա գօ-յուպ տէրին պիր միւլահազայէ տալտը, վէ քէնտու-քէնտույէ սէօյլէշէրէք —Տէմէք քի թախմինիմ տօղրու իմիշ . . . էվէթ Պետրոս քէնտիսի տիր . . . — տիմէք-լէ, եէնէ պիր մըգտար տիւշիւնտիւքտէն սոնրա իլավէ-թէն —Ֆագաթ եանլըշըգ տա օլապիլիր . . . ինսան ինսանէ վէ իսիմ իսիմէ պէնզէյէպիլիր, անըն իշիւն մէրգումը կիւնտիւզ կէօզիւ իլէ, վէ ագլըմ պաշըմտա օլարագ պիր տահա կէօրմէլիյիմ. . . ահ էկէր քէնտի իսէ, պու թէսատիւֆէ միւճէրրէտ Հագդըն պիր հիք-մէթի տէնիլէպիլիւր, հէլէ քի ամթոզըզըմ թաղանճանընն գուրշունը մէրգումա իսապէթ իթմէմիշ տիր. զիրա է-

զաթը տախի վիճտանը ճէվագ վիրմէյճէյինի բէք ա-
լա պիլմէքտէյիմ։

Ֆիլհագըգա, Նէվրէս պէյին տէտիյի կիպի՝ տոգ-
թօրը մումանիէյհ Ալմենակը մահբուսիյէթինի տույ-
տուդունատա պիչարէյի բէք չօգ ամբիչ, վէ վիճտանը
պիհուզուր օլմուշ իտի, գիրա նասըլ քի պիլիրիզ, տոգ-
թօր տէլիգանլըյը հէմ թանը վէ հէմտէ բէք չօգ սե-
վէր իտի, ֆագաթ հագըգաթը հալի տախի մէյտանէ
չըգարմամագա պէօյիւք սէպէպլէրի օլուպ, պու հալ իլէ
իքի գըլըճ արասընտա գալարագ, Նէվրէս պէյին պա-
լատէ մուհարբէր տէտիյի սէօզլէրի իշիտինճէ կէօզլէրի
տօլտու, վէ միրիմումանիլէյհին ըրգագաթը գալպիյէսինի
տավէթ իտիճի պիր հալ իլէ,

—Հապգը ալինիզ վար, օրասը բէք տօզրու տը-
ր, հաթտա մէրգում ղավալը ատէմի խէլաս իլիմէք խու-
սուսընտա էլիմէն կէլէնի եարմաղա հազըրըմ— տէ-
տիյինտէ, Նէվրէս պէյ հէման,

—Զաթէն էլինիգտէ տիր, մէրգում պիր սէօզու-
նիւզէ խէլաս օլատիլիր, էլվէրիր քի սիզ պիզգաթ հիս-
քիւմէթէ, ճանինին իսմի Ալմենակ օլմայուպ, իլլա
Բիյէր նամընտա պիր հայլոզ օլտուզունու խդրարէ հիմ-
մէթ պույուրատասընըզ, — տէտի։

Տօքթօր, Բիյէր նամընը իշիտինճէ, պիր զէնպէրէք
եայընտան թահրիր օլուրճտասընա սիլքինտի, վէ քէն-
տու քէնտույէ, «Բիյէր, Բիյէր . . . Պնարոս՝ Բիյէր օլ-
մուշ տըր տիմէք տիր» տէյուպ, վէ սոնրա միրիմումա-
ինէյհէ խիթապէն . . . —Բիյէր նամընտա քիմսէյի թա-
նըմայոր խէմ ատ, ֆագաթ պէլքի կէօրսէմ թանընեա-
յըմ— տիմէսինտէ, Նէվրէս պէյ,

—Օյ խաուսուտա էմին օլունուզ, պէնտէնիզ մէր-
գում սիզէ կէօսթէրմէյի վատ իտէրիմ, էլվէրիր քի
զաթը ալինիզ պէնտէխանէյի թէչրիֆ պույուրմադ
զահմէթինի իխթիյար իտէսինիզ, — տէտի։

կէր մումախլէյհի էօլտիւբմիշ օլայրտրմ. . . — տօքթօր քէնտու քէնտույէ պու կէպի սէօղլէր սէօյլէտիքտէն սօնրա, երնէ իքի էլլերի իլէ անլրնը օվուշտուրարագ տէրեայի թէֆէքքիւրաթէ տալտը։

9.

Ֆիլհագըգա Նէվրէս պէյ վէրտիյի սէօզ միւճիւպինճէ, տօղթօր իլէ վագը օլան միւքեալէմէսինտէն իքի կիւն սօնրա, ալա պիր ֆայթօնա սիւվար օլմուշ օլտուղու հալտէ, սապահլէյին էրքէն տօղթօրուն խանէսինէ կէլիւպ մումախլէյհէ —արապա հազրը տրը, էկէր վագթինիզ միւասատէ իտէրսէ պույուրուն կիտէլիմ— տէտիյինտէ, տօղթօր, իքի կիւնտէն պէրու զիհնինի իշղալ ելմէքտէ օլան մատտէյի թահգըգ, վէ շիւպհէսինի հալլ ելմէք նիյէթի իլէ, հէման մէճմունիյէթլէ միրի մումախլէյհին տավէթինէ իճապէթ իտէրէք, իքիսի պիրլիքտէ արապայա բագիպ օլուպ սիւրաթլէ եօլա բէվան օլտուլար։

Էմնայի բահտէ թարաֆէյն պիր մըգտար սիւքիւթ իտիլտիքտէն սօնրա, թապիյի երնէ մատտէյի մալիւմէ հագգընտա սէօզ աչրտր իսէ տէ, տօղթօր քէմաֆի իւս սապըգ ելթիսազ իտէկէլտիյի մէսլէքէ սալիք օլուպ, միրի մումախլէյհին սուալլէրինէ մուխթասար ճէվապլար վիրէրէք ինքեարընտա իսրար ելթմէքտէ իտի իսէ տէ, պու ճիւմլէ տախի գալպինտէ օլան ալթիսթիւք, վէ հէյէճանըն ասարը սիմասընտա նիւմաեան օլմաղըլա, մումախլէյհին պու հալի Նէվրէս պէյին նազարը տըգգաթընը ճէլպ կելէմիշ իտի քի, միրի մումախլէյհ պու իշտէ տօղթօրըն միւճէրրէտ պիր էսրարը օլտուղունա գանաաթ կէթիրմէքտէ իտի։

Ալրապա գօնաղին գարուսը էօնիւնէ վասրլ օլտուղունտա, Նէվրէս պէյ հէման տրշարբյա ֆրրլատը, վէ ազիմ պիր ելհիրաղ իլէ տօղթօրը գօնշուլարա կէօսթէրմէքսիզին պիր թադրիպ գօնաղա իտխալ ելթմէքլէ, մէրգումը գօլթուղունա ալուպ քէնտի իշ օտասընա կէօթիւրէրէք եանը պաշընտա օթուրտու վէ շունտան պունտան միւքեալէմէ ելթմէքտէլէր իքէն, օտա գարուսը ա-չրլուպ իւսթիւ պաշը վթէմիզճէ պիր խըտմէթքեար կէօրիւնտի, վէ Նէվրէս պէյ մէրգում խըտմէթքեարա —նամսրլ Ահմէտ միսաֆիրիմիզ կէլտի՞մի — տէտիյինտէ, խըտմէթքեար տախի ճէվապէն —էվէթ պէյ էֆէնտի, միսաֆիրինիզ կէլտի, վէ էմրինիզ միւճիւպիւնճէ մումախլէյհի բիյանօ օտասընա կէօթիւրտիմ— տէրտէմէզ, Նէվրէս պէյ,—բէք ալէա պէնտէ չիմտի կէլիրիմ— տէյէրէք, խըտմէթքեարը տրշարը չըգարտրգտան սօնրա տօղթօրա խիթապէն —պէքլէտիյիմիզ ատէմ, եանի ճանընըզա գաստ ելթմէք իսթէյէն խայրն կէլմիշ տիր, իմտի պէնտէնիզ մէրգումը իսթիգպալ իտէյիմտէ չիմտի երնէ կէլիրիմ, լաքին մումախլէյհի տրգգաթ իլէ թէճէսսիւս ելթմէնիզի բէճա իտէրիմ— տիմէքլէ հէման չըգուպ կիթտի։

Բիյերին պուլունտուղու մահալին ելթթիսալինտէ, եալընըզ ինճէ պիր թահտա բէրտէ իլէ այրըլմըշ տարաճրդ պիր սանտրդ օտասը պուլունմադրյա, մահալի մէղքիւրտէն կէօրիւնմէյէճէք սուրէթտէ խասսէթէն իրիճէ պիր տելիք աչրմըշ իտի քի, մէղքիւր օտանըն տէրունի իշպու տելիքտէն բէք գօլայ կէօրիւնէպիլիր իտի։

Մահալի մէղքիւրըն մէֆրուշաթը բէք միւքեմմէլ օլտուգտան մատտէ, տիվարլար տախի զայէթ կիւզել բէսիմլեր իլէ թէղլեին իտիլմիշ օլուպ, հաթտա Նէվրէս պէյին պիր կիւն ագտէմ էն գաստէն պօզմուշ օլտուղու բիյանօ տախի, մէղքիւր օտանընն սաղ թարաֆընա վաղ օլունմուշ իտի։

Բիյեր, Մանկասարքն զիեաֆէթի ախշամբը կկ-
տիյի էլպիսէյի լապիս օլտուղու հալտէ, օտանքն տէ-
բունինտէ պուլունան բէսիմէրի պիֆութուրանէ սէյր
ու թէմաշա իթիմէքտէ իքէն, Նէվրէս պէյ իչերույէ կի-
բուպ քէմալի հիւրմէթ իլէ բէսմը խոշամէտիյի իճրա իթ-
տիքտէն սոնրա, պօղուգ բիյանօյը մէրդումա իրայէ իթ-
մէքլէ — աֆվ խտէրսինիզ էֆէնտի, սիզ բիյանօյը մուա-
եէնէ իթմէքտէ օլունուզ, պէնտէնիզ տէ սապահտան
պէրի պօշ լաֆլար իլէ դաֆամը չիչիրմէքտէ օլան պիր
միսաֆիրիմի սավայրմ տա կէլէյիմ — տիյէրէք, մուսա-
իլէյհի եայրնըզ պըրաղուպ տըշարը չըդտը, վէ հէման
տօգթօրքն նէզտինէ վարարագ — պույուրուն միսիս-
տօգթօր, պէնտէնիզ իլէ պէրաբէր կէլինիզ — տիմէքլէ,
մէրդումը՝ մեզքիւր տարտճրդ սանտրդ օտասընա սօգ-
տու, վէ թահթանքն իւզերինտէ դայէթ ուսթալըդա
ատրըմըշ օլան շիքեաֆը մուսաիլէյհէ կէօսթէրիւպ — իշ-
թէ պու տէլիքտէն օտանքն տէրունինի բէք դօլայ կէօ-
ըէպիլէճէքսինիզ — տէտիքտէն սոնրա, քէնտի տախի՝
հայրէթինտէն շաշրմըշ օլան պիչարէ տօգթօրքն պաշը
ուճունտա տուրտու։

Պու արա Բիյեր, բիյանօյը մուայէնէ իթմէքլէ մեշ-
ղուլ օլուպ, վէ օլ մինասիպէթլէ պիր վազիյէթտէ պու-
լունմադտա խտի քի, տօգթօր մէրդումքն սիմասընը
կէօրէմէյէրէք, քէնտի պուլունտուղու ճանիպէ տէօն-
մէսինէ ինթիզար իթմէքտէ խտի. պու հալ պիր իքի
սանիյէ տէվամ իթտի խսէ տէ, տօգթօր իչիւն պիր
գաչ սէնէ գատար ուզուն կէօրիւնտիւ։

Մուսաիլէյհ, պու հալ իլէ օտանքն տէրունինի թէ-
մաշա իթմէքտէ իքէն, նակէահան եիւքսէք պիր սէ-
տայրլա — ահ էվէթ էվէթ . . . թա քէնտիսի տիր — տէ-
յու հայգըրմադտա իքէն, Նէվրէս պէյ հէման էլլէրի
իլէ մէրդումքն աղզընը գարաեարագ պաղրմասընը
մէն խտէպիլտի խսէ տէ, պիչարէ տօգթօր հըսս իթմիշ

օլտուղու տէհշէթինտէն քէնտինի զայպ խտէրէք, հէ-
ման Նէվրէս պէյին գուճաղընա տիւշիւպ պայրլա գալտը։

Նէվրէս պէյ վագրթ զայպ իթմէքսիզին տէրագապ
տօգթօրը գուճաղլաեարագ քէնտի եամթագ օտասընա
կէօթիւրտիւ, վէ հէր վէճհ իլէ սատադաթընտան էմին
օլտուղու ուշաղընա թէսլիմ պիրլէ ագլընը պաշընա կէ-
թիրմէսինի թէնպիհ իթտիքտէն սոնրա, քէնտիսի ալէթ
թաճիլ Բիյերին նէզտինէ ավտէթ խտէրէք, մուսաիլէյ-
հի տախի պիր հայրէթը ֆէվգէլատէ իչինտէ պուլտու։
զիրա Նէվրէս պէյ հէր նէ գատար տօգթօրքն պաղըր-
մասընը մէն խտէպիլմիշ խտի խսէ տէ, պու ճիւմլէ Բի-
յեր, տէհշէթլիւ պիր սէտա իշիթտիկինտէն մէրագ ի-
տուպ, նէ օլտուղունը անլայապիլմէք էֆքեարըյըլա օ-
տանքն տէօրթ եանընա կէօզ կէզտիրտիքտէն սոնրա
տիվանխանէյէ չըդմիշ խտի։

Թամ պու արա Նէվրէս պէյ տախի պէնզի պէթի
սօլմուշ օլտուղու հալտէ հէման Բիյերի գարշըլայարագ,
վէ մէրդումա հիչ պիր շէյ սիւալ իթմէքլիյէ մէյտան
պըրագմայուպ քէլամէ աղաղ պիրլէ — ղալիպա սիզ տէ
պէնտէնիզ կիպի գօրդտունուզ տէյիլ մի, լաքին պիր
շէյ եօգ, ուշագլարտան պիրի քէյֆսիզ օլմաղըլա պա-
ղը պաղը պէօյլէ պաղըրմադտա տըր — տէյէրէք, եինէ
մուսաիլէյհ իլէ պէրաբէր օտաեա կիրուպ բիյանօյը
տիւղէլթմէքլէ մեշղուլ օլտուլար։

Նէվրէս պէյին, տօգթօրը պայրմըշ օլտուղու հալ-
տէ հիմայէսինէ թէսլիմ իթտիյի խըտմէթքեար, ձին
Ա.հմէտ նամը յըլա, վէ իսմի իլէ միւսէմմա օլարագ դա-
յէթ գուրնաղ, վէ հէր վէչհ իլէ էֆէնտիսինէ սատրդ
պիր ատէմ օլուպ, զաթէն թապլիի պիր դէքեավէթէ
մալիք պուլունտուղու շէօյլէ տուրտուն, հաթտա միւ-
տէթը մէտիտէտէն պէրու Նէվրէս պէյին խըտմէթին-
տէ պուլունմադըլա, միրի մուսաիլէյհ մէրդումը թա-
լիմ ու թէրպիյէ խտէրէք հէր պիր խուսուսատա բիշիր-

միշ իտի, վէ հաթտա Նէվրէս պէյ՝ Մագրուկրն սաքի-
նէ օլտուղու խանէսի, վէ մումախիէյհանըն Բիյէր իլէ օ-
լան իւնսիյէթինի տախի, մահզա մէրգումի ճին Ա-
մէտին վատէթասը յլա խապէր ալապիլմիշ իտի։

Նէվրէս պէյ, Բիյէր իլէ պիր գաչ տագրդա կէօ-
րիւշտիւքտէն սոնրա եինէ պիր պէհանէ իլէ տրշարը չը-
գուպ հէման տօքթօրուն պուլունտուղու օտայա գօշ-
րադ, մումախիէյհի քէնտի գարեօլասընտա եաթմադ-
տա, վէ Ահմէտին տախի քէմալի իհթիմամ իլէ մէր-
գումին նապզրնը օվալամադտա օլտուղունու կէօրիւնճէ,
—Նէ եաբաբն Ահմէտ, նաթրլ օլտու — տէյու սուալ իթ-
տիյինտէ։ Ահմէտ տախի իքի ատէթ ուֆագ շիշէ կէօսթէ-
րիւպ, — Իշթէ էֆէնտիմ, շու բուհլարը գօդլաթարմ
քի, էլհամտիւլլահ ագլը պաշրնա կէլտի, վէ շիմտի տէ
սօղուգ սու իլէ նապզլարրնը օվալամագտայրմ— տէմէ-
սի իլէ։ Նէվրէս պէյ —Ա՛ֆէրին Ահմէտ, բէք ալէա
եաբմրշսրն, լաքին զալիպա քի ույուեօր, սագրն եա-
նը պաշրնտան այրրլմայասրն, վէ պիր շէյ զուհուր իթ-
տիյինտէ տէրագատ պանա խապէր վիրմէլիսին— տէ-
տիքտէն սոնրա եինէ Բիյէրին նէզտինէ ավտէթ, վէ Ա-
մէտ տախի տօքթօրքեարի պիր թավր իլէ խասթասընրն
թէտավիսինէ միւպաշիրէթ իթտի։

Բիյէր միւտէթը գալիլէ զարֆրնտա բէյանօյը տիւ-
զէլթիպ, վէ Նէվրէս պէյ իլէ շունտան պունտան միւ-
սահիպէթ իթմէքլէ, իթտիյի խրտմէթէ մուգապիլ մի-
րի մումախիէյհին թէշէքքիւրլէրինէ մաղհար օլտուգ-
տան սոնրա, հիչ պիր շէյտէն խապէրի օլմագսրզրն մա-
հալի մէզքիւրտէն մուֆարէգաթ իթտի, վէ Նէվրէս
պէյ մէրգումին տէֆ օլուպ կիթտիյինտէն՝ ատէթա
եիւրէյի իւղերինտէն աղրը պիր եիւք կիթմիշ տիր կի-
պի կէնիշ կէնիշ սօլուգ ալարագ ալէթթաճիլ տօքթօրրն
նէզտինէ վարուպ, մէրգումին սիմասընտա աղիմ պիր
հէյէճան էսէրի օլտուղու հալտէ, Ահմէտ իլէ միւսա-

հիպէթ իթմէքտէ օլտուղունու կէօրէրէք, քէլամէ ա-
ղազ իտուպ — Ինշալլահ էյիսինիզ տէյիլմի, հէլէ համտ
օլսուն ֆէնա պիր նէթիճէ զուհուրա կէլմէտի — տէյուպ
Ահմէտէ խիթապէն — Ահմէտ, արթըգ սէն կիտէպի-
լիրսին, զիրա պէն պուրատայրմ— տիմէքլէ խրտմէթ-
քեարը սավտը, վէ իքի տօստլար օտանրն տէրունինտէ
եալընըզճա գալտրլար։

Մահալի մէզքիւրտէ հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւթի,
էվվէլա Նէվրէս պէյ գաթ իտէրէք . . . — Ա՛ֆֆրնըզը
թալէպ իտէրիմ, միւսիւ տօքթօր, տօղրուսու էկէր պու
տէրէճէ մուզթարրպ օլաճաղընըզը պիլէյիտիմ . . . տէ-
յերէք, պէեանը իթիրաղ իթմէքտէ իքէն, տօքթօր մի-
լի մումախիէյհին սէօզիւնի գաթ պիրլէ։

—Վագսա սօն տէրէճէ մուզթարրպ օլտում, վէ
հրսս իթտիյիմ շու ըզթըրապտէն տէհշէթլիւ պիր խաս-
թալըղա կիրիֆթար օլմագլըզրմ մէլհուզ իտի իսէ տէ,
պէրէքեաթ վէրսին քի թէրպիյէքէրտէնիզ, վէ հէր պիր
նէզաքէթ ու ինսանիյէթինիզին նումունէսի օլան խրտ-
մէթքեարընրզ Ահմէտին սայ ու հիմմէթի իլէ թէհլի-
քէյի սավուշտուրապիլտիմ քի, պու խուսուստա թէ-
շէքքիւրտէն ճիզիմ, — տէտի։

—Իսթաղֆիրուլլահ էֆէնտիմ, թէշէքքիւրէ հա-
ճէթ եօգ, ինշալլահ շիմտի էյիսինիզ, տէյիլ մի։

—Համտ օլսուն, մէմուլին զայրի սուրէթտէ օլա-
րադ հրսս իթտիյիմ տէհշէթէ նիսպէթէն, շիմտիքի հալ
քէմալի բահաթ իւզրէ պուլունմագտայրմ քի, արթըգ
սէրկիւզէշլիքի սուրէթը մահրէմանէտէ սիզէ հէքեայէ
իթմէքլիյէ քէնտիմի միւդթէտիր ատա իտէպիլիրիմ։

—Պէնտէնիզ տախի մէմնունիյէթը ազիմէ իլէ տին-
լէմէյէ հազրրմ։

—Իվէթ պէյիմ, հագգը ճճիզանէմտէ ըզհար պու-
յուրտուղունուզ տօսթլուղա օլ գատար էհէմմիյէթ
վիրմէքտէյիմ, վէ օլ տէրէճէ էմնիյէթը քեամիլէմ վար

քի, հիչ պիր նօգթասբնը տախի սէթը իթմէյէրէք, սէրկիւզէշթիմի սիզէ հէքեայէ իթմէքլէ, տիւնեատէ պէնիմ կիպի պէտպահա վէ սէֆիլ պիր ատէմ տահա պուլունմայաճաղընա զաթը ալինիզի իգնա իտէճէյիմ տիր։ Հալ պու քի պազը չարթլարըմ վար, վէ սիզին անլէրի գապուլ իթմէնիզ լազըմ կէլիր։

—Պույուրուն, հէր նէ իսկ սէօյլէյինիզ։

—Էվվէլա սիզէ շունու ըէճա իտէճէյիմ քի, զաթը ալինիզ պէնտէնիզի, պիր զապթիյէ մէմուրը սրֆաթըլա տինլէմէյիպ, իլա գալպի զախմլատար պիր տօստունուզ, վէ եախօտ տահա տօզրուտու բէտէրինիզ կիպի թուլթարագ, պէեան իտէճէք օլտուզում էսրարը քիմսէյէ ֆաշ իթմէյէճէքսինիզ, վէ պու խուսուսատա նամուսընըզ իւզերինէ եէմին իթմէքլէ պէնտէնիզի թէէմին իթմէլիսինիզ։

—Մատէմ քի էօյլէ արզու իտիյօրսունուզ, պէնտէնիզ տախի քիմսէյէ պիր շէյ տիմէյէճէյիմի նամուսում իւզրէ վատ իտէրիմ։

—Թէշէքքիւր իտէրիմ, իմտի տինլէյինիզ, ֆիլհագէգա զաթը ալինիզին պիլտիյի կիպի, պէնտէնիզին ճանըմա գատտ իթմէք իսթէյէն ատէմ, պիր ազ էվվէլ կէօրտիւյիւմ, Բիյէր թէսմիյէ օլունան խապիս քէնտիսի օլտուզունա ատա շիւպհէմ գալմամըշ տըր։ Զիրա մէրգում հագգընտա պիրազ շիւպհէմ վար իտի իսկ տէ, պու տէֆա բէք ալէա պիլտիմ վէ թանըտըմ քի, գաթիլի մէրգում գանըմա սուսամըշճասընա պէնի էօլտիւրմէք իսթէմիշ իտի, վէ էն տէհշէթլի եէրի շուրաստ տըր քի, մէրգում գանը չարգըն պէնիմ էվլատըմ տըր։

Նէվրէս պէյ պու սէօզիւ իշիթտիյինտէ ճիյերինէ գուրշուն իտապէթ իթմիշ տիր կիպի նէ օլտուզունու պիլմէյէրէք օֆուրտուզու եէրտէն սրչրատը, վէ քէմալի տէհշէթ իլէ տօգթօրա — Ա՛հ նէ տէյօրսունուզ էֆէնտի, սահիհէն Բիյէր սիզին էվլատընըզմը տըր —, տէտի։

—Էվվէթ, գաթիլի մէրգում էօզ պէ էօզ պէնիմ պիր թանէճիք էվլատըմ տըր —, տէյինճէ, Նէվրէս պէյ քէնտու քէնտույէ սէօյլէշէրէք։։։ — Աման եա Բապպիմ, նէ տէհշէթլի հատիսէ տիր պու, ֆագաթ տօզրու օլմալը, զիրա մէրգումուն պապասընա պէնզէտիյինի իլք կէօրիշիմտէ անլամըշըտըմ —, տէտի, վէ պատէհու տօգթօրա խիթապէն,

—Լսքին մէրգում տախի սիզի, քէնտի բէտէրի օլտուզունուզու պիլմիրմի — տէտի։

—Զանն իթմէմ, չունքի չէքտիյիմ բինճ ու մէշագգաթ էշքեալիմի թէպտիլ ու թաղեիր իթմիշ օլտուգտան մատէ, մէրգում հայլի սենէլէրտէն պէրու պէնտէնիզի կէօրէմէմիշ տիր, պինապէրին տիգգաթլա թէճէսսիս իթտիյինտէ թանըեապիլէճէյի տախի մէլհուզ իսէ տէ, պէնտէնիզ քէնտիմի մէրգումա ասլա թանըթմամագ իչիւն էլիմտէն կէլէնի տիրիզ իթմէյէճէյիմ տիր։

—Նիչիւն պու գատար իհթիրազ իտիյօրսունուզ։

—Նամըլ իթմէյիմ, զիրա էկեր թանրսա միւճէրբէտ պէնի էօլտիւրէճէյինէ զէրրէ գատար շիւպհէմ եօգ տըր — տէյինճէ, միրիմումիլէյհ թաճիւպ իլէ մէրգումուն եիւզիւնէ պագարագ ճէվապ վիրուպ,

—Ա՛ճայիպ, սիզ քէնտիսինէ նէ տիւշմանլըգ իթմիշսինիզ քի, թա՛ պու տէրէճէ զալիմլիք իլէ ալէյհինիզատ կէզէյօր։

—Նասըլ քի տէտիմ, մէրգում պէնի թանը յամամըշ տըր, վէ պու տէֆաքի սույի գատտէ ճիւրաթ իթմէսի անճագ, պէնտէնիզի սօյմագ իչիւն օլմալը տըր զանն իտէրիմ — տէտիյինտէ, Նէվրէս պէյ պիր մըգատար տիւշիւնտիւրտէն սօնրա,

—Էյի հաթրըմա կէլտի, մէրգումըն պու սույի գատտը եալընըզ սիզի սօյմագ էֆքէարը իլէ օլմայուպ, պաշգա պիր սէպէպի տահա վար։ Բիյէրին տիհանընտան իշիթտիյիմ սէօզլէրէ նէզարէն, մումանլէյհ, իւն-

սիլեթ իթմէ.քտէ օլտուղունուզ Մաքրուկ նամ կիւզել գըզմըզը սիղտէն ֆէնա հալտէ գըսգանը յօր, չիւնքի . . .

—Նէ՞ տէ յօրսունուզ պէնտէնիզտէ՞նմի գըսգանը յօր, լաքին մէրգումէ պէնիմ թօրնում եէրինտէ տէմէ.յիմ ամմա էվլատըմ եէրինտէ տիր, վէ տօգթօր քէնտու քէնտուլէ սէօյլէշէրէ.ք —ահ մէլուն էվլատ . . . քեաշքի սէնի տօղուրան թաշ տօղուրա իտի — տէտի։

—Օլմայաքի սիղ պիլմէտիկինիզ հալտէ մէրգումա պիր ֆէնալըզ իթմիշ օլատընըզ, զիրա պիր էվլատ նէ գատարտա զալիմ օլսա եէնէ . . .

—(Սէօզիւնի .քէսէրէ.ք) պէնտէնի՞զմի, հայրը եատընըզյօրսունուզ, պէն քէնտիսինէ հիչ պիր շէյ իթմէտիքտէն մատէ, հաթտա բէտերլիք վազիֆէսինի նօգթասը նօգթասընա իյֆա, վէ օլ խուսուսատա սօն տէրէճէ ֆէտաքեարլըգտա պուլունմուշըմ տըր։

—Յօղուսու շու մէսլէ.քինիզէ զիեատէսի իլէ թատճիպ իտիյօրում, մատէմ.քի մէրգում թա պու տէրէճէլէրտէ ալչագ վէ նանքէօր պիր մախլուգ իմիշ, եա նիչիւն բէնչէ.յի ատալէթէ թէպիմ խատուպտա, պէօյլէ պիր մուղիր ագրէպին թազալլուումինատէն խէլաս օլմագ իսթէմէ յօրսունուզ։

—Ը՞հ տօսսում նէ եաբայըմ, պաշդա տիւրլու եաբամամ, վէ պու հալին սէպէպի իսէ անճագ սէրկիւզէշթիմ հիքեայէսինատէն անլաշըլաճագ տըր, իմտի տէնլէյինիզ։

Վէ տօգթօր հըսս իթտիյի ըզտըրապը թէսքին իթմէ.ք իչիւն եանը պաշրնտա պուլունան մէլիսա բուհունան պիր գաշ տամլա սու պարտաղընա տամլատարագ իչտիքտէն սօնրա, շու վէշհիլէ սէօզիւնէ տէվամ իթտի։

—Էվվէլա շուբայը պիրմէլիսինիզ քի, պէնտէնիզ Ըստամպօլու օլմայուպ, իլլա ան ասըլ իզմիր շէհրի միթէմէ.քքիւնլէրինտէն զայէթ զէնկին, վէ միւթէպէր պիր պազիրկեանըն մախտումի օլուպ, միւթէվէֆա բէտերիմ թալիմու թէրպիյէմ խուսուսընտա պէզը հիմէմ իտէրէ.ք, լիսանը մատէրզատըմ օլան էրմէնիճէյի միլլի մէ.քթէպլէրտէ լայըգը յըլա էօյրէթտիքտէն սօնրա, էվրօբա լիսանլարընա տախի աչինա օլմագլըզմա արզու իթմէ.քլէ, պէնտէնիզի, օլ էանալէրտէ իզմիր շէհրինատէ հէնուզ քիչատ օլունան պիր էֆրէնճ մէ.քթէպինէ գօյմուշ, վէ զաթէն թապիաթըմտա պիր զէ.քեա, վէ պիր ֆէրասէթը վէֆգէլատէ օլմազլա, մին զայրի հատտին միւտէթը գալիլէ զարֆընտա լիսանը ֆրանսէվիտէ, վէ ալէլ խուսուս Լատին վէ Ինկիլիզճէտէ հայլիտէն հայլիյէ թէգատտիւմ իթտիյիմի բէտերիմ կէօրէրէ.ք, պիր թարաֆտան մէՃուն ու մէսրուր, վէ տիկէր թարաֆտան տախի սօն տէրէճէ մահզուն օլմագտա իտի »։

« Չիւնքի պէնտէնիզ հիյնի սէպալէթիմտէն պէրու էլէ ավուճա սըղմազ, վէ սէօզ տինլէմէզ պիր եարամազ օլմամըլա, հօճալարըմ հէր նէ գատար ուլումու ֆունուն խուսուսընտա օլան հայսիյէթ ու իսթիտատըմ թագտիր իտէրլէր իտի իսէ տէ, ֆագաթ ախլագըմըն պօզուգլուղունատան տախի թաճիզ օլարագ տայիմա բէտերիմէ շիքեայէթ իտէրլէր իտի.քի, մումանիլէյհ տախի պէնտէնիզի կեահ սիթէմամիզ սէօզլէր իլէ թէ.քտիր, վէ կեահտա թաթթըրգա թալթիֆ իտէրէ.ք, հալիմի ըսլահէ չալըշըր, ֆագաթ պիր միւմքին մուվաֆֆագ օլամազ իտի »։

« Պու հալ իլէ պէօյիւտիւքճէ, եարամազլըգտա տախի օ նիսպէթտէ թէգատտիւմ իտէրէ.ք, նիհայէթ իշ օ մէրքէզլէրէ կէլտի.քի, մէ.քթէպին նազըրը պուլունան զաթ՝ բէտերիմին խաթրընը տախի բայիմալ իթմէ.յէ մէճպուր օլուպ, պէնտէնիզի չարնաչար մէ.քթէպտէն թարտ ու թէպեիտ իթտի, վէ պու իսէ պէնիմ ճանրմա մինէթ տիւշէրէ.ք պաշլատըմ պօմպօշ կէզմէյէ, վէ ագշամլարա գատար կէրէ.ք գումարիանէլէրի, վէ կէրէ.ք սայրը մինասիպէթսիզ մահալլէրի տօլաշա-

բաց, քէնտիմէ հէմխուշ պիր թագրմ հայլաղլար իլէ տախի իւնսիյէթի բէյտա իթտիմ քի, զէվալը բէտէ-
բիմ արթըգ, տայիմա նամուսը պէլասը իչիւն էօթէ պէ-
բի իթտիյիմ պօրճլարը էօտէմէքտէն պիզար գալար,
վէլհասրլ էկէր միւթէվէգիա բէտէբիմ շու հալէ պիր
չարէ տիւչիւնմիւշ օլմազա իտի, չիմտիյէ գատար պէն-
տէնիզ եա բըրանկալարտա չիւրիւմիւշ, վէ եախօտ ա-
սըլմըշ օլաճաղրմա ասլա չիւպհէմ եօգ տրր»։

«Իշթէ բէտէբիմ պուրալարընը էյիտէն քէշֆ ի-
տէրէք, նէ եարտը եարմատը զիհնիմի չէլիպ, պէնտէ-
նիզի Ֆըրանսայա կիթմէքլիյէ իգնա իտէպիլտի, ֆա-
գաթ մէրհումէ վալիտէմ մէլայիքէլէրէ մախսուս բա-
քիզէ պիր գատրն օլմաղրլա, օլ անէ գատար գօճատը-
նըն հէր պիր էմրինէ քէօլքէօրունա միւթապաաթ իթ-
միշ իքէն, պու մէսէլէյէ կէլինճէ պիր տիւրլիւ բազըյէ
օլմայուպ, վէ տայիմա բէտէբիմէ — տարը տիւնեատէ
պիր թանէճիք էվլատրմ վար քի, պէնի անտէն քիմսէ
այրրամազ — տիյէրէք, Էվրօբայա կիթմէքլիյիմէ միւ-
մանատաթ իթմէքտէ իտի քի, պու խուսուստա գարը
գօճա մապէյնինտէ ազիմ գըյլ ու գալ, վէ պազէն տա-
խի չիտէթլի միւնաղատալէր վուգու պուլտու, հալ պու
քի բէտէբիմ սահիպ մէսլատէ, վէ էֆքէտարընտա տա-
պիթ գատէմ պիր զաթ օլմաղրլա, վալիտէմին սէօղէ-
բինէ գաթան էհէմմիյէթ վիրմէյէբէք, հէման տօստու
պուլունան, իզմիր չէհրինտէ վագը Ֆրանսա գօնսօլօսխա-
նէսինտէ ֆախրի մէմուր Մարգի տը լավալէթ չէօհրէթի
իլէ ասըլգատէ, վէ զէնկին պիր զաթըն հիմայէսինէ իհա-
լէ իթտի քի, մումիլէյհ տախի պէնտէնիզի Բարիսէ
կէօթիւրիւպ թըպպիյէ մէքթէպինէ գապուլ իթտիրտի,
վէ իշթէ պէնտէնիզ անտէ տախի աղ վագրթի զարֆըն-
սա հօճալարրմը թէհայիւրտէ պըրագաճագ սուրէթտէ
թէգատտիւմ իթմէյէ պաշլատրմ, չէօյլէ քի, հէր պիր
իմթիհանտա միւճէրրէտ պիրինճի միւքատֆաթէ պէն-

տէնիզ նայիլ օլտուղում կիպի, հաթտա պիր չօգ ալիմ
վէ հաղրգ տօգթօրլարրն մէտհ ու սիթայիշլէրինէ սէզա-
վար օլուբ իտիմ։»

«Մէքթէպը մէղքիւրտէ պուլունան թալէպլէրտէն,
Ալդասրը Ֆրանսուա նամ պիր տէլիդանլըրրա ահպապլրգ
բէյտա իթմիշ իտիմ. մէրգումմ պէնիմ կիպի հէր վէչհ իլէ
հայլաղրն պիրի օլմաղրլա, թաթիլ օլտուղումուղ վագրթի-
լարտա էքսէրի անրնրա գաֆէ շանթանլարը թէֆթրօ-
լարը վէ պազէն տախի էն ատի մահալլէրի կէզեր թօ-
ղար իտիմ. մումիլէյհ Ֆրանսուանրն, Օրէբա գօմիք
թէֆթրօսրնտա շանթէօղիք իթմէքտէ օլան ղայէթ հիւս-
նէտար, վէ սօն տէրէճէ չիվէքեար մատմազէլ ժուլիյէթ
նամինտա պիր գրզգարրնտաշը օլուպ, մէրսումէյի իլք
տէֆա կէօրիւշիւմտէ սէվտայի զիւլֆիւնէ իֆթատէ, վէ
նիյմէթի վասլրնա ճան ամմագլրզա ամատէ օլտում, վէ
գարրնտաշը Ֆրանսուայը վասէթա իտէրէք, մումիլէյհա
իլէ իւնսիյէթի բէյտա իթտիմ քի, ժուլիյէթի տախի քէն-
տինէ աշրգ օլտուղումու ֆարդ իթմիշ օլմաղրլա, ֆի-
սունատաղ կէօզէրի, վէ ճէրպէզէլի սէօզէրի իլէ, քեա-
նունը սինէմտէ թուֆթուշտուրտուղր աշգ ամթէշինի քէօ-
բիւքլէյէրէք, կէօյնիւմիւ պիւսպիւթիւն էսիր իթմէյէ
չայրշրպ, նիհայէթի իւլ էմր մագսատրնա մուվաֆֆագ օլա-
պիլտի, չիւնքի պէնտէնիզ արթրգ անամը պապամը ահ-
պապլարրմը տէրսլէրիմի, վէլհասրլ պիւթիւն տիւնեամը
ֆէրամուշ իտէրէք, մահզա մումիլէյհանրն կիւլ ճէ-
մալի խէյալի իլէ եաշամաղա պաշլատրմ։

«Ֆրանսուա՝ գրզգարրնտաշը մատմազէլ ժուլիյէթին
պէնտէնիզէ օլան մէյլ ու մուհապէթինի չագարագ,
տէրէճէյի նիհայէտէ հիտէթլէնմիշ, վէ հէր նէ գատար
պիր թագրմ թէհտիտամիզ սէօզէր իլէ մէրգումէյի
պու սէվտատէն ֆարիզ կէթիրմէյէ բէք չօգ չալըշմըշ
իտի իսէ տէ, պիր միւմքիւն մուվաֆֆագ օլամայուպ, վէ
ժուլիյէթ, գարրնտաշրնրն գրսկանճլրզրնը վէ թէհտիտա-

լերինի պենտէնիզէ պիլտիրմիշ օլմաղլա, թապիի պու սէպէպ իլէ պէյնիմիզտէ աղիմ պիր պերուտէթ հասալ օլմուշ իտի »։

« Մէրգումմ կիւնիւն պիրինտէ պենտէնիզի պիր գազինոյա տավէթ իտուպ, վէ նակէհան շէթմ ու սիթէմէ պաշլայարաղ, գըզգարընտաշը հագգընտա հրսս իթտիյիմ աշգ ու ալաղայէ պաշգա նաղար իլէ պագըպ, վէ իսթէտիի կիպի չիրբին շէքիլլեր վիրէրէք՝ ատէթա պենտէնիզի թայիպ ու թահգիր իթտիյինտէ, պէն տախի կէրէք մաշուքէմին հագգընը, վէ կէրէք պիզզաթ քէնտի նամուսըմը վիգայէ իթմէք էֆքեարը յլա մէրգումա ճէվապ վիրուպ — Պագտանըզա պիրատեր, պէն գըզգարընտաշընըզը քէնտիմէ մէթրես իթմէք նիյէթինտէ օլմայուպ, իլլա մէրգումէ իլէ շէրան թէզէվվիւճ իտէճէյիմ. զիրա պենտէնիզ մատմազէլ ժուլիյէթի ճիտտի վէ սատրգ պիր մուհապէթ իլէ սէվմէքտէյիմ— ատտիմ »։

« Ֆրանսուա, հէր նէվի սույի ախլաղտա վէ հայլազլըգտա պենտէն աշաղը գալմատըգտան մատտ, իլավէթէն օլարաղ սոն տէրէճէ տախի միւթէասսրպ օլմաղլա, կիւյա պենիմ ֆրանսըզ օլմատըզըմ՝ հալտէ, գըզգարընտաշընը սէվմէք կիպի պիր քիւսթախլըգտա պուլունտուղումը քէնտինէ աղիմ պիր հագարաթ ատտ իտուպ, վէ ատէթա քիպրինէ ոտգունարաղ, հէման պիր ապուսը չէհրե իպրաղըյլա տէտիյիմ սէօզէ ճէվապէն —Սէն քիմ օլույօրսուն քի գըզգարընտաշըմ իլէ թէզէվվիւճ իթմէյէ ճիւրաթ իտիյօրսուն, ժիւլիյէթին պենտէն պաշգա համիսի եօգ տըր, վէ պէն իսէ մէրգումէնին, սէնին կիպի ասլ ու նէսլի պէլլիսիզ ատի պիր թալէպէ իլէ իզտիվաճ իթմէսինէ հիչ պիր վագըթ բոգը տէյիյիմ— տէյինճէ, մէրգումը պու սէօզի հրսսիյաթը միլլիյէմէ ոտգունարաղ հիտէթիմտէն նէյէ օղրատըզըմը պիլէմէտիմ, վէ խապիսի մէրգումը շու հազմ օլունմաղ հա-

գարաթընա նէ եօլտա մուգապէլէ իտէյիմ տէյու տիւշինմէքտէ իքէն, մումանիլէյհ իշպու իսթիյարի օլմայան սիւքիւթիմտէն իսթիֆատէ իտէրէք, հէման աղզընա կէլէն քիւֆր ու հագարէթի պիլա իհթիրազ սէօյլէմէյէ տէվամ, վէ պունունա տախի գանատթ իթմէյուպ, նակեահան պիրտէ եիւզիւմէ թիւքիւրի վէրտի »։

« Խապիսի մէրգումուն, պու սոն հագարաթընտան էլիմ աեաղըմ թիթրէմէյէ պաշլատը, վէ արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ սապը ու թէհամմիւլիւմ եանարաղ գանրմ գաֆամա սրշրատը քի, հէման մէրգումուն սուրաթընա պիր գաշ սիլլէ եարբշրբրբրգտան սոնրա, եագարընտան գավրայուպ թէբմէմին ալթընա ալտրմ իսէ տէ, գազինոտա պիլարտս օյնամագտա օլան կէրէք պենտէնիզին, վէ կէրէք մէրգումուն ահրպպամըզտան պաղըլարը միւտախէլէ իտէրէք, պիր թագրիպ մումանիլէյհի էլիմտէն ալտրլար, ֆագաթ թարաֆէյն հիտէթիմիզ թէսքին օլմայուպ, իրթէսի կիւնիւ սապահլէյին էրքէն Պուլսնեը օրմանընտա տուէլլո իթմէքլիյէ գարարլաշարաղ, իքիմիզ տախի շահիտլէրիմիզի հաղրրլատրգ, պենտէնիզին շահիտլէրիմ իչինտէ, ժօզէֆ Ալենօյա նամընտա օրթա եաշը, ֆագաթ զայէթ կիւճլի գուվվէթլի պիր ատէմ օլուպ, մէրգում հէր զէման հագգըմտա հիւսնի մուամէլէ իպրաղ իթմիշ օլտուղու կիպի, պու տէֆա տախի պենտէնիզի Ֆրանսուայէ գարշը միւտաֆատ, վէ թէքմիլ գապահաթը անէ իսնատ իթտիքտէն սոնրա, մէրգում իլէ պէնի պարբշրբրպ տա, իշպու տուէլլոյը մէն իթմէքլիյէ բէք չօգ չալբշրը իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլամատը։

« Օլ կիճէ կէրէք տէֆի զամ իթմէք, վէ կէրէք Ֆրանսուա իլէ պէյնիմիզտէ վագը օլան միւնաղատայը մատմազէլ ժուլիյէթէ պիլտիրմէք նիյէթի իլէ թէտթբոյա կիտիպ, մէրգումէյի արատրմ իսէ տէ պուլամատրմ. մումանիլէյհանը, պենտէնիզի ֆէվգէլատէ պիր

մուհապէթ իլէ սէվտիյինի բէք ալա պիլտիյիմոէն, իշ-
պու զայպուպէթինէ, վէ տահա տօղրուսու եիւղիւնիւ
պէնտէն սագլատըղընա հիչ պիր մանա վիրէմէզ օլ-
տուում, պու հալ իլէ թէաթրօնըն թավանը պաշըմա չէօ-
քէճէք կիպի պիր սըգլէթ տույարագ հէման տըշարըյա
ֆըրլատըմ, վէ պուլվարըն պօյունա պիր աշաղը պիր եօ-
գարը տալղըն տալղըն տօլաշըրգան, պիրազ էվվէլ վաս-
ֆընը իթմիշ օլտուղում ժօզէֆ նամ քիմէնէ պէնտէ-
նիզի կէօրիւպ էլիմոէն թուրթտու, վէ քէլամէ աղաղ
իտէրէք, — Նէբտէսին պէ գարտաշ, սիզի արայա ա-
բայա շաշդըն օլտում, իսմինիզէ պիր մէքթուպ վար,
պույուրուն — տէյիպ էլիմէ պիր մէքթուպ սըդըշտըր-
տը, պէնտէնիզ մաքինավարի պիր հալ իլէ մէքթուպու
ալարմ, վէ նասրլ օլմուշ տա իշպու մէքթուպու էլէ կէ-
չիրմիշ օլտուղունու անլամագ մանասը իլէ մէրգումուն
եիւղիւնէ պագտրղըմտա, մումանիլէյհ իլավէյի մէգալ
պիրլէ —թաամիւպ իթմէյինիզ միւսիւ, խըտամէթ իթ-
մէքտէ օլտուղում էֆէնտիմին նամընա մէքթուպ վարմը
տրը, տէյու բօղթախանէյէ կիթտիյիմոէ, իշպու մէք-
թուպուն զարֆը իւզէրինտէ զաթը ալինիզին ատրէսինի
օգուեարագ, մահզա ճիւզմի պիր խըտամէթինիզտէ պու-
լունմագ արզուսըյըլա ալտրմ կէթիրտիմ— տէյինճէ,
պէնտէնիզ տախի — թէշէքքիւր իտէրիմ տօսթում,
պույուրուն պիրէր գատէհ պիրա իշէլիմ— տէյէրէք,
մումանիլէյհի պիր գաղինօյա տավէթ իթտիմ իսէ տէ,
—աման մաղուր պույուրունուզ ածէլէ իշիմ՝ վար— տի-
մէքլէ տավէթիմէ իճապէթ իթմէտի, վէ պէնտէնիզ
տախի իլավէյի մէգալ պիրլէ —էօյլէ իսէ ատիյօ, ին-
շալտհ եարըն սապահ Պուլօներտա կէօրիւշիւրիւզ, —
տէյուպ, վէ մէրգումտան պիր ճէվապ ալմադըզը պիլ
մուֆարէգաթ հէման ալէթ թէաճիլ իգամէթ իթմէքտէ
օլտուղում օթէլէ վարամ՝

« Մէգքիւր օթէլին գաբուճըսը մէգամինտա պու-

լունան իհթիեարէ գատըն պէնտէնիզի գարշըլայուպ,
— ահ միւսիւ էկէր պահտընըզ օլայըտը պիր աղ էվվէլ
պուրատա պուլունուրըտընըզ, զիրա կիւզէլ պիր գատըն
սիզի սօրմագտա իտի — տէտի · վէ պէն տախի թէա-
ճիւպ իլէ —պէնտէնիզի մի— տէյու սուալ իթտիյիմտէ,
մէրգումէ կիւլէրէք —ճաայիպ պէնի նէյէ սօրսուն, էլ-
պէթտէ սիզի սօրաճագ — տէյուպ վէ իլավէյի մէգալ
իտէրէք — ահ շու էճնէպի տէլիգանլըլարըն հալէրի
բէք ճաայիպ տիր, ուլում ու ֆիւնուն էօյրէնմէք ար-
զուսը իլէ Բարիզէ կէլիրլեր, լաքին ճիւմլէտէն էվվէլ
կիւզէլ գարրլարրն, վէ չիվէքեար շանթէօղ գըզլարրընրն
մահալի իգամէթլէրինի էօյրէնիրլեր, զավալը ֆամիլեա-
լարը տա զանն իտէրլեր քի էվլատլարը պիրեր ֆէյլեսօֆ
օլուպ տա եանլարընա ավտէթ իտէճէքլեր · · ·

« Մէրգումէնին, տահա պու կիպի պօշպօղազլըգլար
իտէճէյինի սանլայուպ, վէ պէնիմ իսէ տինլէմէյէ վադ-
թիմ օլմատըղընատան գբսա քէսմէսի իչին կիւլիւմսիւ-
յերէք պիր գաչ սէօզ սէօյլէտիքտէն սօնրա հէման օ-
տամա չէքիլտիմ՝ »

10·

« Մումիլէյհա գաբուճը գաբընբն տէտիյի կիւզէլ գարը մատմազէլ ժուլիյէթ քէնտիսի օլտուղունա չիւպ-հէմ գալմայուպ , անճագ մէրգումէնին օլ կիճէ մէմուրիյէթի պաշընտա պուլունմատըգընը , վէ թա սաքին օլտուղում օթէլէ գատար կէլիւպ տէ , պէնտէնիզի արատըգընտան միւճէրրէտ վէֆգէլատ պիր հալ զուհուր իթմիշ օլտուղունա գանատթ կէթիրտիմ , վէ մէքթուպը օգուտուգտան սոնրա պիզզաթ քէնտիմ կիտիպ մումիլէյհայը պուլմազա գարար վէրտիմ։

« Մէքթուպը մէգքիւրընն զարֆը իւզէրինտէ պուլունան ատրէստէն , պապամընն էլ եազըսը օլտուղունու թանընտըմ , վէ մուճիպի քէտէր պիր խապէր ալաճաղըմ հրսսիյաթըյըլա եիւրէյիմ չարբարագ , վէ էլէրիմ թիթրէյէրէք մէքթուպը աչտըմ քի , միւնտէրիճաթը շունտան իպարէթ իսի ։

Սէվկիւլիւ էվլատըմ·

« Ուլումու ֆիւնուն խուսուսընտա իթմիշ օլտուղուն թարագգրեաթ մալիւմիւմ օլմաղըլա , պու պապամէ մա էլ մէմճունիյէ սէնի թէպրիք իսէրիմ , զիրա օղլում , պիզ սէնի մահզա ալիմ , վէ միւսթագպէլինի թէէմին իթմէք էֆքեարըյըլա եանըմընտան այրընտըգ քի , պու խուսուս պիզճէ բէք աղըր պիր մէսէլէ իսի , հաթտա վալիտէն պու իֆթիրագտան օլ տէրէճէ միւթէէսսիրէ օլտու քի , պիչարէ գատընճըազ էլ եէվմ խասթա եաթմագտա տըր , իմտի սէվկիլի էվլատըմ , մէրգումէ հասրէթինի ալմագ իչիւն սէնի հէր հալտէ կէօրմէք իսթէյօր , վէ էկէր մէրսումէ անգարիպ պու արզուսինէ էրէմէզսէ , ֆէնա նէթիճէլէր զուհուր իտէճէյինի անլատըղըմտան , հէման վագըթ զայպ իթմէքսիզին գալգըպ իզմիրէ կէլմէն իչին խասսէթէն ըէճա իտէրիմ , զիրա նասրլ քի տէտիմ վալիտէնին խասթալըզը ան պէ ան վէխիմ պիր հալ քէսպ իթմէքտէ օլտուղու չէօյլէ տուրսուն , ազքթօրլարըն տախի սոն գարարլարը պու տըր . իմտի մէքթէպ նազըրընտան մուվագգաթէն իզին ալապիլմէնէ տայըր , ֆամիլեամիզին տօստ ու գատիմի պուլունան ասալէթլի Մարգի տը Լավալէթ ճէնապէրինէ միւրաճաաթ իթմէլիսին , զիրա պէն եօլճուլուզընըն թէսհիլաթընա տայըր լազըմ կէլէնի Մարգիյի միւշարիլէյհէ եազմըշըմ տըր , պէն իլէ վալիտէն քէմալի խահիշ իլէ անլընտան բուս իսէրիզ » ։

ԲԷՏԷՐԻՆ

« Նասրլ քի մալիւմտիր , միւճէրրէտ ֆէնա պիր խապէր ալաճաղըմ հրսսիյաթը պէնի ալտաթմամըշ իտի , զիրա մէքթուպը մէգքիւրընն մաալինէ նազարէն , վալիտէմին խասթա օլուպ , վէ պէլքիտէ հասրէթիմտէն եա էօլէճէք , վէ եախօտ էօլմիշ տիր տէ բէտէրիմ պէնտէն կիզլէյօր օլտուղու զիյիւմինէ զահիպ օլարագ ֆէնա հալտէ միւթէէսսիր օլտում , վէ օտանընն տէրունինի տօլաշուպ քէնտի քէնտիմէ տիվանէ կիպի սէօյլէշէրէք — չիմտի նէ եարայըմ , վալիտէմ պէնի կէօրմէք իսթէմիշ , էկէր կիթմէզսէմ մէրգումէյի պէն քէնտի էլիմ իլէ մէղարա գօյմուշ օլաճաղըմ . . . տիմէք քի հէր հալտէ կիթմէլիյիմ . . . լաքին նասրլ կիտէպիլիրիմ · ժիւլիւյէթիմտէն այրընմագ գապլ՝ըմի տիր . . . ահ եօգ եօգ կիտէմէմ ժուլիյէթիմի պըրագամամ . . . ֆագաթ վալիտէմ . . . ահ եարապպիմ նէ միւշկիւլ հալ տըր պու , էվէթ եարընն սապահ քի ֆրանսուա իլէ իտէճէք տուէլօմ այնի իսապէթ օլաճագ տըր . . . ինշալլահ մէղքիւր միւտարէպէտէ վուրուլուպ էօլիւրիւմ , վէ շու զայլէի էօմիւրտէն խէլաս օլուրում — տէյէրէք , սոն տէրէճէ

մէյուս, վէ միւքէտաէր պիր հալ իլէ աթէշլէր իչինտէ եանմադտա օլան անլըմը բէնճէրէ յէ տայաաբպ տուշիւնիւր իքէն, նակեահան ճիւլիյէթին պիզզաթ մահալի իդամէթիմէ կէլիւպ տէ պէնի արատաղը խաթրըմա կէլմէքլէ, հէման հէր պիր շէյի ունութուպ օթէլտէն տըշարըեա ֆըրլատըմ, վէ գուղուսընը զայպ իթմիշ գօյուն միսալի սապահա գատար մէրգումէյի էօթէ պէրի արատըմ խէ տէ պուլամատըմ— ։

Ցօրթօր պու ատա հէքեայէսինի գաթ պիրլէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը · պիչարէ իհթիյարը կէօզ եաշլարը ինճու տանէլէրի կիպի պէյազ սագալընտան աշաղա եուվարլանմագտա օյտուղունու նէվրէս պէյ կէօրիւպ քէլամէ աղազ խտէրէք —Բէճա իտէրիմ, էֆէնտիմ ազընճրգ բահաթ խտինիզ տէ սանրա եինէ տէվամ իտէրսինիզ— տէյինճէ, մուսմպիլէյհ կէօզ եաշլարընը սիլէրէք ճէվապ վիրուպ —Հա՛յըր, հա՛յըր, պէյիս եօզ, աղլատըգճա կէօյնիւմ աչըյը յօր, վէ էկէր թաճիզ օլմազսանըզ հէքեայէմի տէվամ իտէճէյիմ— տէյուպ, շու վէչհ իլէ միւպաշիրէթ իթտի ·

« Իյթէ էֆէնտիճիյիմ, աչգ ու սէվտա տէտիքլէրի իլէթի վէխիմէ, ինսանըն էն մուգատտէս վաղիֆէլէրինի պիլէ ունութտուրտուղու կիպի, պէնտէնիզ տախի հալէթը չէպապէթ պէլասըյրլա, վէ ալել խուսուս ժուլիյէթին մուհապէթինատէն, ճանըմ կիպի սէվմէքտէ օլտուղում վալիտէմին, հասրէթիմտէն նաչի էճէլ տէօշէյինտէ ինիլ ինիլ ինէմէքտէ օլտուղունը խաթրըմա պիլէ կէթիրմէմիշ իտիմ, վէ մէկէր պունճա ֆէտաքեարլըզը, վէ պու տերէճէ կէօնիւլ ադապարընը նէ՞ իչուն իխթիյար իթմիշիմ պիլի՞րմիսինիզ. ա՛հ պէյիմ, մէկէր պունդա՛ր, անճա միւսթադպէլտէ Բիյէր կիպի պիր էնկերէք եըլանընը վիճուտէ կէթիրմէք իչուն իմիշ » ։

« Հէր նէ հալ իսէ, օլ կիճէ սապահա գատար Բարիսին սօգագլարընը պէյհուտէ տօլաշտըգտան սանրա, շաֆագ թէգարրիւպիւնտէ վէրտիյիմիզ գարար միւճիւպիւնճէ, պուլօնեը օրմանընա կիթմէք իչուն պիր արապայէ սիւվար օլուպ եօլա ըէվան օլտում, վէ մահալի մէղքիւրէ մուվասալէթիմտէ, օրթալըգ աղարուպ քեամիլէն սապահ օլմուշ իտի իսէ տէ, խասմիմ տահա կէլմէմիշ օլմաղլա պիր աղաճըն ալթընտա օթուրուպ, վէ պաշըմը էլլէրիմին իչինէ ալարագ, պուլունտուղում հալի տիւշիւնմէյէ պաշլատըմ· եարըմ սաաթ սանրա Ֆրանսուա տախի շահիտլէրի իլէ մահալի մէղքիւրէ վասըլ օլտու, ֆագաթ պէնիմ շահիտլէրիմտէն եալընըզ պիրի հաղրը պուլունուպ, տիկէրի՝ եանի ժօզէֆ նամընատա օլան քիմսէ էլան կէլմէմիշ իտի, պէնտէնիզ մէրգումանընն վիրուալէրինի կէօրտիւյիւմտէ, հէման եէրիմտէն գըյամ իտուպ թէրպկիյէյ բայէթէն ճիւմէսինի թատզիմ իլէ սէլամլատըգտան սանրա, խասմիմ խիթապէն —վագա՛ա շահիտլէրիմին պիրի հէնուզ կէլմէմիշ իսէ տէ, պու խուսուսընն պէնճէ էհէմմիյէթի օրմատըզընտան իչիմիզէ միւպաշիրէթ իտէպիլիրիզ— տէյինճէ, Ֆրանսուա տախի —Բէք ալէա— տէտիքտէն սանրա, շահիտլէր՝ իսթիմալ իտէճէյիմիզ սիլահլարը պիրիպիրլէրինէ միւսավի պուլարագ հէման չաթըմայա պաշլատըգ » ։

« Դըլըճ վէ գամա իսթիմալ էյլէմէք խուսուսունտա խասմիմին մէհարէթի, պէնտէնիզտէն զիյատ օլտուղու տէրքեար իտի իսէտ, հալպուքի պէնտէնիզ տախի մէեուսանէ պիր հալ իլէ տէօյիւշտիյիւմտէն՝ սայքի պիրիպիրիմիզէ միւսավի կէլմէքտէ իտիք · օն տագըգտ գատար թարաֆէյն կեահ թահաֆֆուզ, վէ կեահ թէհճիւմ գայտէսինէ սալիգ օլուպ, վէ անտէն սանրա պէնտէնիզ արթըգ հէր նէ օլուրսա օլսուն տէյէրէք միւտարէպէյ ազիմ պիր կէրմիյէթ վէրմիշ իտիմ, պիր տէ նակեահան թօզու տիւմանա գաթարճասընա սէրի իւլ հարաքէ պիր ֆայթօն կէլիւպ, մէյտանը միւտարէ-

պէյէ վասրլ օլունճա, ճիւմլէմիզ պիրտէն թէաճիւպ իլէ մէգ.քիւր ֆայթօնա աթֆը նաղար իթոխյիմիզ կի-պի, տուէլլօմրդ տախի թապկի մուվադդաթ սուրէթ-տէ թաթիլ իտիլտի. ֆայթօնը մէգ.քիւրը գարուսը ա-չրրը աչրմազ, էվվէլա ժոժէֆ աթլայուպ, վէ արգա-սընտան տախի բէտէրիմին տօստու պուլունան մարդի տը Լավալէթ ճէնապլէրի ֆայթօնտան աշաղը ինէրէք, պէնտէնիզէ տօղրու կէլտիյինի կէօրտիյիմտէ հայրէթ տերեասընա տալմըշ իքէն, պիր տէ պու արա պաղթէ-թէն աղաճլարրն արասընտան ժուլիյէթ, պաչրնա պիր շալ ալմըշ օլտուղու հալտէ նիւմահան օլուպ, հէման մարգիյէ տօղրու գօչտու, վէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ միւշարիլէյհէ խիթապէն —Ա՛հ միւսիւ մարգի, սիզի պուրայա ճէնապը Ալա՛հմը կէօնտէրտի, էկէր սիզ կէլ-մէզսէ իտինիզ չիւպհէ եօգ քի պունլար պիրիպիրլէրինի բարալայաճագլար իտի— տէյինճէ, մարգի մէրգումէ-յի չէշմի հագարաթ իլէ պաշտան այաղա գատար սիւ-զիւպ, վէ ճէվապ վիրմէյէ տախի թէնէզզիւլ իթմէյէ-րէք, հէման պիր ապուսը չէհրէ իլէ պէնտէնիզէ խի-թապէն —Ադշամքի ալտրդընրդ մէ.քթուպը օգո՛ւմատը-նրզմը— տէտիյինտէ, պէնտէնիզ նէ տէյճէյիմի շաշ-ըրուպ վէ ատէթա բէբէլէյէրէք,

—Էվվէթ էֆէնտիմ, օգուտում— տէտիմ:

—Ցէմէ.ք քի վալիտէնիզին էճէլ եաթաղընտա օ-լուպ տա սիզի չըղրմագտա օլտուղունու պիլտիյինիզ հալտէ՝ ասլա էհէմմիյէթ վիրմէ.քսիզին պիր թագըմ շանթէօզ գըզլարը իչին տուէլլօյա գալդըշարագ էօմ-բիւնիւղիւ թէհլիքէյէ իլգա խոիյօրտունուզ... եաղրդ եաղրդ, հէզարան եաղրդ քի (բարմաղըյլա ժուլիյէթի կէօսթէրէրէք), շու մադուլէ պիր գարը իչին վալիտէ-նիզին մուհապէթինի, վէ միւհթէրէմ բէտէրինիզին էմրինի բայիմալ իթմէ.քտէսինիզ. տօղրուտու շու հալի-նիզ էսէֆէ չաեան տըր, լաքին շուրայը տա պիլմէլիսի-

նիզ քի արթըդ պունտան պէօյլէ պու հալէ տէվամ ի-տէմէյէճէ.քսինիզ... իմոի սիլահընրդը պըրագընրդ տա պէնիմլէ պէրապէր կէլինիզ, վէ հէման եարրն մէմլէ-քէթինիզ ճանիպինէ եօլճու օլմագլրդա հաղրը օլու-նուղ— տէյինճէ, պէնտէնիզ նէ ճէվապ վէրէճէյիմի շաշըրրպ, վէ բէբէլէյէրէք...

—Լաքին էֆէնտիմ, միւքիւն տէյիլ տիր... կի-տէմէյէճէյիմ... չիւնքի...

Մումահիլէյհ ապրը պիր վագար քէսպ իտուպ, վէ քէմալի հիտէթլէ սէօղիւմի գամթ իտէրէք —Ցէմէ.ք քի սիզին ըսլահընրդ միւքիւն օլամայաճագ, զիրա մէմլէ-քէթինիզտէ իթիհազ իթմիշ օլտուղունուզ թապիքը նա-պէճայէ պուրատա տախի սալիք օլտունուզ, վէ պէնիմ սիզին պու հալլերինիզտէն մալիւմաթըմ վար իտի իսէ տէ, պէլքի պիր կիւն տէյիլսէ պիր կիւն ըսլահը հալ իտէրսինիզ իւմիւտի իլէ իզմաղը այն իթմէ.քտէ իտիմ. լաքին չիմոի արթըդ նասիհաթ գապուլ իթմէզ, վէ ասլա սէօզ անլամազ պիր եարամազ օլտուղունուզ անլայշըլտը. իմոի էկէր ըսէյինիզլէ բէտէրինիզին նէզտինէ կիթմէզսէնիզ, սիզի ճէպրին կէօնտէրէճէք օլտուղումա շիւպհէնիզ օլմասըն — տէտի:

Մարգիյի միւշարիլէյհին եիւքսէք մէվգըսը, վէ պա խուտուս պիր վագարը ազիմ իլէ իյրատ իթմիշ օլ-տուղու պու սէօզյէր, կէրէք պէնտէնիզէ վէ կէրէք հաղրրունա թէէսիր իթմիշ օլմաղրլա, ճիւմլէմիզ սիւ-քիւթ իտուպ տուրմագտա իքէն, Ֆրանսուա քիւսթա-խանէ պիր թավր իլէ քէլամէ աղազ, վէ մարգիյէ խի-թապէն,

—Լաքին միւսիւ մարգի, մէրգում (պէնտէնիզի իյ-մա իտէրէք) պէնիմ իլէ օլան հիսապընը թէմիզլէմէ-յինճէ պիր եէրէ կիտէմէզ— տէյինճէ, մարգինին հի-տէթի, Ֆրանսուանը պու քիւսթախանէ սէօզլէրինտէն տահա զիյատէ արթարագ...

«Ըէվիչի հալտէն անլատրզըմա կէօրէ, ժօզէֆ Մարքինին սատրգ պէնտէսի օլմազլա, մահզա միւշարիլէյ-հին էմրի մախսուսի իլէ հէր պիր հարաբէթիմի դօլա-յըպ Մարքիյէ խապէր վիրտիյի կիպի. Մարքինին տախ վուգուլի հալի բէտէրիմէ եազարզընա, վէ հաթտա իշ-պու տուէլլօ մատատէսինի տախ Մարքի ճէնապէրինէ պիլմիրտիյինի, վէ միւշարիլէյհին էօյլէ պաղթէտէն մէյտանը միւտարէպէյ կէլիչի թէսատիւֆի պիր շէյ օլմայուպ, իլլա պիզզաթ ժօզէֆին թահրիպի իլէ կէլ-միշ օլտուղունա շիւպհէմ գալմատը։

«Նասրլ քի տէտիմ, ժուլիյէթի թէլը իտուպ տա Իզմիրէ կիթմէք պէնճէ մուհալ գապիլինտէն օլմազլա, մարգիզի ալտաթարագ, պիր թագրիպ ժուլիյէթ իլէ պէ-ըապէր տիյարը էճնէպիյէ ֆիրար իթմէք նիյէթի իլէ, սուրէթը զահիրէտէ կիսյա մէմլէքէթիմէ կիտէճէյիմի մարգիյէ սէօղ վէրտիմ, վէ ֆագաթ հիչ օլմազտա պէ-ըայի ինսանիյէթ սօն տէֆա օլարագ մաշուգէմ իլէ ըէամը վէտայը կիֆա իթմէքլիյիմէ միւսատատէ պույուր-մասընը, կէօղ եաշը իլէ թէմէննի վէ նիյազ իթտիյիմ-տէ, միւշարիլէյհ հալիմի աճրեբպ, վէ պայչընը սալա-եարագ —Ա՛հ կիտի կէնճլիք ա՛հ, ինսանէ նէլէր եար-տրբբը — տիմէքլէ, պէնտէնիզի ժօզէֆին թահտը նա-զարը տրգգաթընա իհալէ իտուպ ըէճամը գապուլ իթ-տի, վէ պէնտէնիզ տախի հէր նասրլ իսէ ժօզէֆին նազարը տրգգաթընտան գուրթուլուր տա, պիր թագ-ըիպ մագսատրմը մէվգըյը իճրայէ վազ իթմէյէ մու-վաֆֆադ օլապիլիրիմ էֆքեարբյա, հէման մումահ-լէյհ իլէ պէրապէր ժուլիյէթին նէզտինէ կիթտիը։

«ժուլիյէթ պէնտէնիզի կէօրտիւյունտէ հէման պոյ-նումա սարբլուպ, իլք ադշամտան պէրու գարբնտաշը ֆրանսուանըն քէնտինէ իթմիշ օլտուղու զալիմլիքլերի, վէ պիր թագրիպ մէրգումընն էլինտէն եագայը սըյբրբպ տուէլլօմուղու մէն իթմէք նիյէթը խայրիյէսի իլէ մէյ-

—Անբն սիզի իլէ հիչ պիր կէօնա հիսապը օլամազ— տէտայինտէ, Ֆրանսուա տախի ամէշ քէսիլէրէք ճէվապ վիրուպ,

—Ֆագաթ էֆէնտի, մէրգումմ պէնի թահգիր իթմիշ տիր, վէ մալիմմը ալինիզ օլտուղու կիպի, Ֆրանսըզ միլլէթինէ մէնսուպ օլան պիր ատէմմ, թահգիր օլունտուղունտա էլպէթտէ տուէլլօյա միւրաճաթ իտէր, վէ զանն իտէրիմ քի սիզ տախի Ֆրանսըզ գանը թաշրուղընըզ հալտէ, թըպգը պէնտէնիզ կիպի հարաքէթ իտէճէքտինիզ— տէտի։

—Համո օլսուն ճէտպէճէտ Ֆրանսըզրմ, վէ Ֆրանսանընն պատիի շէրէֆի ատտ օլունան լավալէթլէրին գանը տամարլարմնա ճէվան իթմէքտէ իսէ տէ, պու ճիւմլէ մէրգումու հէր վէչհ իլէ հիմայէ իթմէքլիյէ բէտէրինէ սէօզ վիրմիշ օլտուղումտան, իշպու տուէլլօյը մէն իթմէք վազիֆէմ իգթիզասընտան տըր, վէ զանն իտէրսէմ պիր Ֆրանսըզ հէր նէ օլուրսա օլսուն, սէօզունտէ տապիթ պուլունմալը տըր։

—Ֆագաթ մէրգումմ պանա թօգաթ վուրմուշ տըր, նամուսսումու լէքէլէթմիշ տիր, վէ պու լէքէյի անճագ գանը յլա թէմիզլէմէսի լազըմ կէլիր։

—Օրասը պանա բաճի տէյիլ տիր, պէն մէրգումը սաղտէլիմ բէտէրինէ թէսլիմ իթմէքտէն սոնրա, սիզ էկեր իսթէրսէնիզ իկմիրէ կիտիպ տուէլլօնըզը տէվամ իտէպիլիրսինիզ, օլ խուսուստա սիզի մէն իթմէք իգթիտարըմ խարիճինտէ տիր— տէյիպ, վէ պէնտէնիզէ իսիթապէն— Պույուրուն միւսիւ— տէյէրէք գօլումտան թութտու, վէ ժուլիյէթ իլէ պիր իքի սէօզ թէատթի իթմէմէ տախի միւսաատէ իթմէքսիզին հէման պէնտէնիզի արասրտա իրքեապ իթտիրտի, վէ պէն իսէ շաշըրտըղըմտան մաքինավարի պիր հալ իլէ Մարքիյէ միւթապաաթ իթտիմ, վէ պէօյլէճէ իւշիմիւզ պիրլիքտէ շէհիրէ ավտէթ ելլէտիք։

տանը միւտարէպէյէ կէլտիյինի, կէօզ եաշը տէօքէ-
րէք, վէ օլ տէրէճէ սուզիյլի պիր հալ իլէ հիքեայէ
իթտի քի, պէնտէնիզ տախի մումախլէյհոտէն զիյատէ
աղլամագլա, մէրգումէնին էլլէրինի բուս իթմէյէ պաշ-
լատըմ, պու մէնզարէ ժօզէֆէ տախի թէէսիր իթմիշ
օլմաղլա, մումախլէյհին տախի կէօզլէրի տօլտու, վէ
պուլունտուղումուզ տիլխըրըաշ վազիյէթի տալղըն տալ-
ղըն սէյր իթմէքտէ իքէն, Նակեահան Ֆրանսուա օտա
գաբուսունան իյէրիյէ սալտըրըպ —Ը'հ մէլուն, սէնի
պիր մուզիրը եըլան կիպի կէպերթիրճէսինէ հէլագ իթ-
մէլիյիմ— տէյէրէք, հէման գաֆամա տօղրու պիր թա-
պանճա պօշալթտը իսէ տէ, պաշըմ սագընտըղըմտան,
գուրշուն պիանֆուլահը թաալա պէնտէնիզէ խասպէթ
իթմէյիպ, մահզա ժուլիյէթին գօլունու խաֆիֆճէ եա-
ըալայարագ տիվարէ սաբլանըվէրտի, վէ ճանվէրը մէր-
գում պէնտէնիզին էլան պէրհայաթ օլտուղումու կէօ-
ըէրէք հէման սըյրա բըշագ իւզէրիմէ գօյուլտու իսէ
տէ, պէնտէնիզ տախի մէրգումա մէյտան վիրմէքսի-
զին, խանչէրիմի պէօվրիունէ էօյլէ պիր չիտէթ իլէ սաբ-
լայըվէրտիմ քի, հէման ճանսըզ օլարագ գըզգարըն-
տաշընըն կէօզու էօնիունտէ եէրէ սէրիլտի։

«Իշպու վագտայի միւտհիշէ օլ տէրէճէ չարուգ, վէ
նակեահանի վուգու պուլմուշ իտի քի, ժօզէֆ շաշրը-
տրզրնտան ասլա միւտախէլէ իտէմէյուպ, անճագ պէն-
տէնիզի բօլիսին թէագըպինտէն գուրթարմագ էմէլի
իլէ վար գուվվէթի բազույա վերէրէք պէլիմտէն դավ-
բատը, վէ պիր թագրիպ մահալի մէգքիւրտէն տըշարը
ֆըրլաեարագ տօղրու մարքիզին գօնտաղընա կէօթիւ-
րիւպ, վուգույի հալի միւշարիլէյհէ պէեան իթմէք-
տէն պաշդա հիշ պիր շէյ եաբամատը, վէ մարքիզ տա-
խի մէրգում իլէ պիր մրգտար խաֆիյէն կէօրիւշտիւք-
տէն ոսնրա, հէման օլ կիճէ պէնտէնիզի ժօզէֆին ըէ-
ֆագաթըյլա Մարսիլեայէ միւթէվէճճիհէն եօլա չը-

դարտը, վէ շէհրը մէզպուրէ մուվասըլէթիմիզտէ, ժօ-
զէֆ իլէ պէրապէր մարքինին սատրգ տօսթու, վէ մին-
նէթտարը պուլունան պիր զաթրը խանէսինտէ միսա-
ֆիր օլտուգ։

«Օլ կիւն ժօզէֆ իլէ պէրապէր մահալի մէգքիւր-
տէ խաֆիյէն իսքեան իթտիք։ Հալ պու քի պիրիպիրի-
նի միւթէագիպ վուգու պուլան պունճա հատիսէլէր,
եանի վալիտէմին թէհլիքէլի սուրէթտէ քէյֆսիզլիյի,
տուէլօմըզը, վէ մարքի իլէ ժուլիյէթին միւտախէլէլէ-
րի, վէ պաշլրճա միւթէճասըր օլտուղում գաթլ մատ-
տէսի, վէ իշպու ճինայէթտէն թէվէլլիւտ իսէճէք օ-
լան ահվալի վէխիմէյի տիւշիւնտիւքճէ, ագլրմ գարըշ-
մաղա վէ դիհնիմ տօլաշմաղա պաշլատը, գիրա ժուլի-
յէթտէն մուֆարէգաթ իթտիյիմ տէրտ ու էլէմ պիր
եանտան, վէ շայէտ էլէ կէշէրսէմ, ատէթա պիր ճանի
սրֆաթըյլա մահպէսլերտէ չիւրիւյէճէյիմ խաթրրէսի
տիկէր թարաֆտան, պէնտէնիզի պիւթիւն պիւթիւնէ
ինսանլըգտան չըգարուպ ատէթա տիվանէ իթմիշէր ի-
տի. պու հալի բիւր մէլալ իլէ մէլիզ մահգուն տիշիւնմէք-
տէ իքէն, ժօզէֆ պէնտէնիզի թէսէլլիյէ պաշլայուպ,
վէ —կիտէյիմ ազրճըգ շարապ ալայրմ տա պէրապէր
պիր գաշ տանէ չագալրմ, գիրա իշրէթ ինսանըն տէրտ
ու քէտերինի պիր տէրէճէյէ գատար ունութտուրու—
տէտիյինտէ, մէրգումըն իշպու թէքիֆի ճանրմա մին-
նէթ տիւշերէք, չարուգ պիր մրգտար շարապ ալուպ
կէթիրմէսինի ըէճա իթտիմ։

«ժօզէֆ տէրհալ տըշարը չըգարաղ պիր չարեէք
սօնրա իքի շիշէ շարապ վէ պիր շիշէ տախի քէնտիսի ի-
չին գօնեագ կէթիրիպ պէրապէր չագմայա պաշլատըգ
քի, պէնտէնիզ չագտըգճա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլար,
վէ մաշուգէմին աթէշի ֆիրգաթըյլա ճան ու ճիյէրի-
մի տաղլար իտիմ. պու հալ իլէ զաթէն պիր գատէհ
իշրէթ իթմէքսիզին սարխոշ կիպի ագլրմ բէրիշան ի-

քէն, շարապը տախի իչտիքճէ արթըգ պիւսպիւթիւն սէրմէսթ ու խարապ, վէ քէնտիմտէն խապէրսիզ պիր հալէ կէլէրէք հէման օթուրտուզում եէրտէ ույույա գալմիշրմ։

«Պու հալ իլէ նէ գատար վագըթ մուրուր իթմիշ օլտուզունու քէշֆ իտէմէմ, լաքին կէօզէրիմի աչարդըմ-տա քէմալի թատճիւպ իլէ քէնտիմի գօյու պիր գա-բանլըգ իչինտէ, վէ պիր վարօր տէրունինտէ պուլտում, վէ էլան ագլըմ տաղընդգ օլտուզունտան միճէրրէա-րիւյա կէօրիւյօրում զանընդյրլա կէօզէրիմի օվալայրպ տուրուրգան, եանը պաշրմտա եաթմագտա օլան ֆօզէֆ տէրագտապ գալգուպ պիր մում եագտը, վէ պէնտէնիզէ խիթտապէն — նէ իսթէրսինիզ — տէյու սուալ իտինճէ, պէն տախի — պիր չէյ իսթէմէմ ֆագաթ զանընմտա ըրիւյա կէօրիւյօրուտում, չէօյլէքի կիւյա վարօր իլէ եօլ-ճուլուգ իտէյօրում — տէտիյիմտէ, ֆօզէֆ կիւլէրէք եիւզիւմէ պագտը վէ . . .

—Կէօրտիւյինիւզ ըրիւյա օլմայուպ, իլա հագրդա-թէն վարօր տէրունինտէ պուլունմագտասընդգ — տէ-յինճէ, պէնտէնիզ տախի հայրէթ իլէ . . .

—Նէ՞ տէյօրսուն ֆօզէֆ, նէ մինասիպէթլէ . . .

—Շունու տէյօրում քի, վարօր իլէ վաթանընդգ օլան իզմիր չէհրինէ կիտիյօրուգ — տէտիյինտէ, նէ օլ-տուզումը պիլմէտիմ, վէ հէման օթուրտուզում եէր-տէն դըյամ իթմէքլէ էօթէ պէրի պագընդգ, հագրդա-թէն տէնիզ իւզէրինտէ օլտուզումու անլայընճա, ֆօզէ-ֆէ քիւֆր ու հագարէթէ պաշլայարագ — ահ մէլուն հէրիֆ պու խըյանէթի պանա նիչիւն իթտին, պէն սա-նա նէ քէօթիւլիւք իթմիշ իտիմ — տէտիմ, վէ մէրգում իտէ սոն տէրէճէ պիր սողուգ դանլըրդ իպրազըյրա ճէվապ վիրուպ — ագլընդգ պաշընդգա թօրլայընդգ տօստում, վէ պիլմիշ օլունուզ քի պէնտէնիզ, հէր նէ եարմիշ իտէմ համինիզ պուլունան Մարգի ճէնապէրի-

նին էմրի իլէ տիր — տէտի, վէ պէնտէնիզ տախի հի-տէթ իլէ,

—Ֆագաթ քէնտիմի տէնիզէ ատմագըրդա Մարգի պէնի հիչ պիր վագըթ մէն իտէմէյէճէք տիր — , տէյ-ըէք հէման չիթապլէ գամարա գաբուսունա գատար իլէրլէտիմ իսէ տէ, ֆօզէֆ գուվվէթլի բազուսըյրա գօլումտան թուրթուպ ճէպրէն պէնտէնիզի եաթագընդմն իւզէրինէ աթը վէրտի, վէ աղրը պիր վագար իլէ,

—Պու կիպի տիսմանէճէ հարաքէթլէրտէն վազ կէ-չինիզ տէ, պէնտէնիզի հագդընդգտա մուամէլէյի ճէպ-ըիյէ իսթիմալ իթմէյէ մէճպուր իթմէյինիզ, զիրա Մարգի ճէնապէրինին էմրի իլէ պու խուսուստա գապ-տանա տախի թաղիմաթը մոխսուսէ վէրիմիշ օլմադրյա, լաքրմ կէլտիյի հալտէ, իզմիր լիմանընա մուվասլէթ իտէճէյիմիզ կիւնէ գատար, շու գամարատա հապս օ-լունաճաղընդգա ասա չիւպհէնիզ օլմասրն, իմտի ար-թըգ հէր նէվի մուգավէմէթին պէյհուտէ օլաճաղընա գանատաթ կէթիրիպ սիւքիւնէթ իւզրէ տավրանմանընդգ խալիսանէ նասիհատ իտէրիմ — տէտի։

—Ֆագաթ նէ՞ սէլահիյէթ իլէ հագդըմտա պու կի-պի ճէպր իսթիմալ օլունույօր։

—Պիզգալթ քէնտի մէնաֆիյինիզ իչիւն, զիրա թէ-էսսիւֆ օլունուր քի սիզ, շու հալտէ ատէթա թիֆօ նէօվպէթլէրինէ կիրիֆթար օլմուշ խասթա կիպի օլմա-նընդգրյա, տօսթ ու տիւշմէնինիզի թէֆրիզ իթմէյէ իգթի-տարընդգ դալմամիշ տրը։

—Ճճայիպ պու ղուլմա, պու տէրէճէ ճէպոպարրդգա տօսթլուգ սրֆաթըմը վէրիյօրսունուզ, ահ ֆօզէֆ պիլ-միշ օլասրն քի, պէնի ճանբարէմտէն այրրտրդրն իչիւն հիչ պիր վագրթ սանա տօսթ իսմինի վերմէյէճէյիմ։

—Շիմտիքի հալ պէօյլէ տիւշիւնմէքտէ օլտուզու-նուզ իչիւն մազուրսընդգ։ լաքին իլէրուտէ հագրդաթը հալէ վագրթի օլաճաղընդգա չիւպհէմ եօգ տրը, ֆա-

գաթ պու ճիւմլէ նասըլ քի տէտիմ, պէնիմ պու խու-
սուստա ասլա մէնաֆիյի շախսիյէմ օլմայուպ, անճա
Մարգինին էմրինի իճրա իթմիշիմ տիր։

—Լաքին նամըլ վէ նէ սուրէթլէ պէնի պուրայա
կէթիրտինիզ։

—Մարգի ճէնապլէրինին էմրի մախսուսի իլէ իշ-
տիյինիզ շարապա պիր մըգտար աֆիյուն գաթտըմ իտի,
վէ աֆիյոնըն թէյսիրի իլէ տէրին պիր ույգույա տալ-
մըշ օլտուղունուզ հալտէ, սիզի վաբօրա կէթիրիպ գար-
եօլանըզտա եաթըրտըմ, զիրա շիպհէ եօգ քի սիզ քէն-
տի ըէյինիզէ վաբօրա պինմէք իսթէմէյէճէք իտինիզ։

«Մէրգումըն շու սէօզլերինտէն, նէ տէրէճէ դուվ-
վէթլի, վէ հէր շէյէ միւգթէտիր պիր էլտէ պուլունտ-
ուղումը, վէ տէնիզ իւղէրինտէ պիլէ մարգինին հիւք-
մի թէէսիրինտէն գուրթուլուշում օլմայաճաղընը ան-
լայարագ, եէս ու քէտէրիմտէն նաշի հէօնկիւր հէօն-
կիւր աղլատըղըմը ժօղէֆ կէօրիպ հալիմի աճըտը, վէ
պիր թագըմ թէպլիյէթպախշ սէօզլեր իլէ ըղտըրապը
տէրունիմի թէպքին իթմէյէ չալըշտը, շէօյլէ քի, մեր-
գում պէնտէնիզի իզմիր շէհրինէ կէօթիւրիպ բէտէ-
րիմէ թէպլիմ իթտիքտէն սոնրա, Բարիսէ կիթտիյին-
տէ, բէտէրիմտէն վէ մարքիտէն կիզլի օլարագ, ժուլի-
յէթէ խիթապէն եազաճագ օլտուղում մէքթուպը մու-
մանիլէյհայէ վէրիպ, վէ շիֆահէն տախի հագգըմտա
կէօրիշէճէյինէ տայըր, նամուսընըն իւզէրինէ եէմին
իթտիյինտէն, պիր տէրէճէյէ գատար ըղթըրապը տէ-
րունիմ թէպքին օլտու։

«Էնայի բահտէ հէր կիւն տագշամլարա գատար ժօ-
ղէֆ իլէ, ժուլիյէթիմին հագգընատա կէօրիշիւր իտիմ.
ժօղէֆ գալպի սաֆ վէ տօղրու սէօյլէր պիր ատէմ օլ-
մաղըլա, տայիմա ժուլիյէթ իչիւն, վագատ մէրգումէ
ֆիրումայէտէն կէլմէ պիր գըզ իսէ տէ, կէրէք նամուս
վէ կէրէք ախլաղը համիտէ իլէ միւթթասրֆ օլտուղու-

նու տախի խալիսանէ պէեան իթտիյինտէն, պէնտէնիզ
տախի մումանիլէյհայը պիր ան խաթրատան ֆէրամուշ
իթմէյուպ, էվէլքինտէն չօգ զիեատէ սեվմէյէ պաշ-
լամըշ իտիմ։

«Պու հալ իլէ վաբօր իզմիր լիմանընա տուխուլ ի-
տուպ տէմիր ամթարղընատա, բէտէրիմ հէման պիր սան-
տալէ բաքիպէն վաբօրա կէլիպ, պէնտէնիզի կէօրիւր
կէօրմէզ պոյնումա սարըլտը, վէ մուհապէթինտէն նա-
շի աղլայարագ — ամ էօմրիւմիւն հասրլը էվլատըմ խոշ
կէլտին — տէյերէք եիւզէրիմի կէօզէրիմի պիր չօգ
բուս իտուպ, վէ ժօղէֆէ տախի իթտիյի խըտմէթէ
պէտէլ ըզհարը թէշէքքիւր իթտիքտէն սոնրա իլավէյի
մէգալ իտէրէք — հայտէ էվլատըմ՝ էվէ կիտէլիմ, զի-
բրա խասթա վալիտէն տէօրթ կէօզ իլէ սանա միւնթա-
զըր տըր — տէյերէք իւշիւմիւզ պիրլիքտէ դարայա չը-
գուպ հէման խանէմիզէ տախիլ օլտուդ, վէ պէնտէնիզ
տօղրու վալիտէմին եատթագ օտասընա գօշուպ աղլայա-
բագ մումանիլէյհանընը գուճաղընա աթրյը վէրտիմ։

«Ֆիլ հագգըդա բէտէրիմին պանա եաղմըշ օլտուղու
կիպի վալիտէմի ֆէնա հալտէ խասթա պուլտում. մեր-
գումէ օ հալտէ իքէն պէնտէնիզի կէօրտիւյինտէ, սէօյ-
լէտիյի ճիյէր սուզ սէօզլերի, վէ ըզհար իթտիյի մուհա-
պէթը մատէրանէնին տէրէճէսինի թարիֆէ հաճէթ
կէօրմէմ։

«ժօղէֆ պիր գաչ կիւն խանէմիզտէ միսաֆիր գալ-
տըգտան սոնրա, մարգինին նէզտինէ գիթմէք իչիւն
բէտէրիմտէն բուխսաթ թալէպ իթմիշ օլմաղըլա, բէ-
տէրիմ տախի, մումանիլէյհին պէնտէնիզի սաղ սէլիմ
քէնտի եէտինէ թէպլիմ իթտիյինի, վէ պու խուսուս-
տա մարգիյէ պիր չօգ թէշէքքիւրաթը հավի մուֆաս-
սալ պիր մէքթուպ եազըպ ժօղէֆէ թէպլիմ իթտիյի
կիպի, պէնտէնիզ տախի բէտէրիմտէն կիզլի օլարագ
ժուլիյէթէ վէրիլմէք իչիւն ժօղէֆէ պիր մէքթուպ վէ-

բէրէ.ք —էլպէթաէ իթմիշ օլտուղունուզ եէմին խաթ-
ըընզտա օլմալը տըր — տէտիյիմտէ, մէրգում տախի
—Հադգըմտա օլան էնթիյէթինիզին տայիմի սուրէթտէ
պէրքէմալ օլմասընը արզու իտէրիմ— տէյուպ, բէսմի
վէտայի իյիա, վէ հէման Ֆրանսայա միւթէվէճճիւհէն
եօլա ըէվան օլտու։

«Ժօզէֆին վատէթասը յըլա ժուլիյէթէ եազմըշ օլ-
տուղում մէքթուպը մատյինէ կէլինճէ, պէնատէնիզին,
բէտէրիմին էմրի, վէ ալել խուսուս մարգինին մարի-
ֆէթի իլէ ճէպրէն Իզմիրէ կէօթիւրիւլտիւյիւմի, վէ
իթտիյիմ ճինայէթ սէպէպի իլէ շիմանքի հալ Ֆրան-
սա մէմալիքինէ այադ պասամայաճաղըմը, լաքին էկէր
քէնտիսի դապահաթըմը աֆվ պիրլէ պիր ֆըրսաթընա
տիւշիւրիւպ տէ լութֆէն Իզմիրէ կէլէրէ.ք պէնի պու-
լաճաղ օլուրսա, ֆէվդէլատէ մէճմունիյէթիմի մուճիպ
օլաճաղընը, վէ հեր պիր միւմանաաթը բայիմալ իտէրէ.ք
միւճէրրէտ քէնտիսի իլէ թէզէվվիւճ իտէճէյիմի, մէր-
սուսմէյէ մուֆասալէն պէյան էթմիշ իտիմ։

«Ժօզէֆին մուֆարէդաթը պէնիմ իչիւն եէնիատէն
պիր տարպէ իտի. չինքի մէրգում սէվտիյիմին սաքին
օլտուղու մէմլէքէթտէն, վէ մէնատուպ օլտուղու միլլէթ-
տէն օլուպ, վէ էքսերի մուսմանլէյհանընն հադգընտա
կէօրիշմէ իլէ պիր տէրէճէյէ դատար տէրտ ու քէտէ-
բիմ թէսքին օլուբ իքէն, չիմտի իշպու թէսէլլիտէն
մահրումիյէթիմ պիր եանտան, վէ վալիտէմին կիւնտէն
կիւնէ ֆէնալաշմասը տիկէր թարաֆտան, պիւսպիւթիւն
մահզունիյէթիմի մուճիպ օլմաղըլա, տէֆի զամ իշիւն
իյշ ու իշրէթէ տալտըմ, վէ սայքի հեր կիւն ադշամա
դատար քէօր սարիսօշ կէզմէյէ պաշլատըմ քի, պու-
հալ իսէ, պիչարէ բէտէրիմին տէրտ ու էլէմ իլէ զախ-
միտար օլան գալպինէ պիր գաթ տահա տաղի տէրուն
օլուպ, շու սէֆիհլիյի թէրք իտուպ տա ինսան սըրա-
սընա կէչմէմէ տայըր կիճէ կիւնտիւզ էթտիյի նասի-

հաթլէրին ատէմի թէէսսիրինի կէօրէրէ.ք, պունճա
ֆէտաքէարլըդլա թահսիլ իթտիրմիշ օլտուղու ուլումը
ֆիւնունընն ղէրրէ գատար հալիմի ըսլահ իթմէտիյինի,
վէ հիւսնի ախլաք տէնիլէն մատատ պիր ատէմին ճի-
պիլիյէթինատ մէվճուտ օլմատըդճա, թալիմ ու թէր-
պիյէ իլէ թահսիլի միւմքիւն օլամայաճաղընը անլամըշ,
վէ իշպու տէհշէթլիւ հադըդաթըն մէղաեասընա վադըֆ
օլմաղըլա տէրէճէյի նիհայէտա մէհուս վէ միւքէտտէր
օլմուշ իտի։

«Իզմիրէ մուվասըլէթիմտէն պիր պուշուգ այ դա-
տար սոնրա, պիր կիճէ վալիտէմ ֆէնա հալտէ պօղու-
լարադ, վէ արթըդ էօյէճէյինի անլայուպ, պէնատէնիզի
սոն տէֆա օլարադ պիր տահա կէօրմէքլիյէ արզու իթ-
միշ իսէ տէ, օլ կիճէ պէնատէնիզ միւթատըմ իւզրէ պիր
թադըմ սիւֆէհա կիրուհըյըլա Գրնովա նամ գարիյէ-
տէ զէվգ ու սէֆահաթ տէրեասընա տարմիշ օլտուղում-
տան, բէտէրիմ պէնի բէ.ք չօդ արաթմըշ իսէ տէ պու-
լամամըշ իտի, վէ պէնատէնիզ աղղը էյրի կէօղիւ չաշը,
քէօր սարիսօշ օլտուղում հալտէ սապահլէյին էվէ կէլ-
տիյիմտէ, վալիտէմին պէլքի եիւզ տէֆա «Գրիգոր Գրի-
գոր» (չինքի պէնատէնիզին իսմի Գրիգոր եախատ Կրէ-
կուար տըր) տէ յու իսմիմի անմադլա թէրքը տաղտաղայի
ճիհան իթմիշ օլտուղունու էսէֆի տէրուն իլէ անլատըմ։

«Իշթէ հէվայի նէֆսիմէ ույմաղըլա վալիտէմին սոն
սաաթընտա նէզտինատ պուլունուպ տտ պիր եուտում
սու պիլէ վիրմէյէ նայիլ օլամասըմ, վէ արթըդ պու
վադ տատէն հըսս իթտիյիմ մահզունիյէթին տէրէճէսինի
թարիֆէ հաճէթ մէս իթմէյուպ, անճադ զաթը ալինի-
պին բէ.ք դօլայ քէշֆ իտէպիլէճէյինիզ տէրքեար տըր»։

«Օլ կիւն աղիմ պիր թանթանա իլէ ճէնադէ ալա-
յը լճրա իտիլուպ, մէրհումէնին դաշը քիլիսա հավի-
սինատ վադը գապրիսթանատա աէֆն իտիլտի, վէ բա-
բաղ գարա թօքրաղըլա մէսթուր օլան ճանազէ ճէսէֆին

իւղերինէ օգուտմագտա իքէն, պէնտէնիզ տախի գապրին պաշը ուճունտա տիզ չէօքիւպ, վէ եիւզէրիմի թօբրա-ղա սիւրէրէք, հաղբրունը ճիյէրլէրինի բարալայաճագ սուրէթտէ աղլէյուպ ֆէրեատ ու ֆիզան իթմէքտէ ի-քէն, նակեահան սիմսար սիյահ նիգապ իլէ էօրթիւլիւ պիր գատրն, մէտֆէնին էլթրաֆընտա թէճեմիւ իտէն գալապալրզը եարարագ եանրմա տօղրու թէգարրիւպ իթտի, վէ եիւզիւնի սէթր իտէն վէլօյը պիր եանէ ալ-տրգտան սօնրա էլլէրիմի թուրթուպ քէլամէ աղաղ պիրլէ . . . —էհ սէվկիլիմ կրէկուար էլվերիր արթրգ— տէտիյինտէ, պէնտէնիզ մէրսուսէնին եիւզիւնիւ կէօրիւր կէօրմէզ, գալապալրգտան տախի իհթիրաղ իթմէյերէք հէման մուսմիլէյհանրն պօյնունա սարրլտրմ, վէ —ահ ճանբարէմ ժուլիյէթ, վալիտէմ իչիւն աղլայօրում, վէ մէրհումէ վէֆաթ իթտիքտէն սօնրա, տիւնեատէ արթրգ սէնտէն պաշգա պիր թէսէլլիմ գալմամշ տրը, ահ ազիզէմ ժուլիյէթ, միւթլագա ճէնապը հագ չու հա-լի բիւր մէլալիմտէ պէնի թէսէլլի իթմէք իչիւն, պիր մէլայիգէ միսալի սէնի պուրայա կէօնտերմէյէ հիմմէթ պույուրմուշտրը— տէտիմ։

« Մումտիլէյհա բիգգաթամիզ պիր հալ իլէ ճէվապ վիրուպ —էսթաղֆիրուլլահ էֆէնտիմ ճարիյէնիզ սիզի թէսէլլի իտէմէմ, անճագ մէրհումէ պէնիմ տախի վա-լիտէմ մագամընտա օլմաղլա, հէման մահզունիյէթինիզէ իշթիրաղ իթմէքտէն պաշգա էլմտէն պիր շէյ կէլմէզ։ տէտի, վէ պիր թավրը նազիքեանէ իլէ թաաճիւպտէ գալմշ օլան բէտերիմէ խիթապէն —էֆէնտի զայպ իթ-տիյինիզ չու մէլէքէ իչիւն էսէֆ, վէ ճէնապը բուհ էլ գուտուսրն սիզէ սապը ու թահամմիւլ իհսան պույուր-մասրնը թէմէնին իտէրիմ— տէտիքտէն սօնրա, գուլա-ղըմտան կիզլիճէ իգամէթ իթտիյի մահալի խապէր վի-րուպ, վէ հաղբրունը տախի քէմալի նէզաքէթլէ սէ-լամլայարագ, մահալի մէզքիւրտէն մուֆարէգաթ իթտի։

«Մէրգումէ Ֆրանսրզճա սէօյլէյօր իտի իսէ տէ, հա-զբրունտան պագրլարբ.յրլա բէտէրիմ տէտիյի սէօզլէրի ազ չօգ անլայապիլմիշ իտիլէր, վուգու պուլան իշպու զարիպ հատիսէնին հազբրունա վէ ալէլ խուսուս բէտէ-րիմէ իթմիշ օլտուղու թէէսսիրի թարիֆ իտէմէմ. չէօյ-լէքի էքսէրիսի մէրսումէ իլէ պէյնիմիզտէ թէաթի օ-լունան սէօզլէրէ չէշմի բրդգաթ իլէ պագտրյար իսէ տէ, պաղրլարը տախի պէնտէնիզի թայիպ իթմէքտէ իտիլէր, վէ հելէ բէտէրիմ ճիւմլէտէն զիեատէ տիկիր օլարագ, պիր ապուսը չէհրէ իպրաղ.յրլա եանրմա կէլիպ —պու գարը քիմ իտի — տէյու սուալ իտինճէ, պէնտէնիզ տախի սօն տէրէճէ պիր քիւսթախլրգ իլէ ճէվապ վիրէ-րէք —մէրգումէ ղայէթ նամուսլը պիր Ֆրանսրզ գրզը տրը.քի, տիւնեատէ միւթէվէֆիյէ վալիտէմտէն սօնրա անճագ.քէնտիսինի սէվմէ.քտէ օլտուղում կիպի, մուսա-իլէյհա տախի պէնի ճանը կիպի սէվտիյինի, Բարիզ-տէն թա պուրայա գատար արգամտան կէլմէսի իլէ իս-պաթ իյլէմիշ տիր— տէյէրէք, կիւյա ագլրմճա կէրէք քէնտիմի վէ կէրէք ժուլիյէթի միւտաֆաա իթմէք իս-թէմիշ իտիմ։

Բէտէրիմ պու սէօզտէն պիր գաթ տահա հիտէթ-լէնէրէ.ք պաշրնը սալլատը, վէ —շիւպհէսիզ Մարգինին պանա եազմըշ օլտուղու Օբէրա գօմիգ թէաթրօսընտա շանթէօզլիք իտէն նամուսլը գրզ պու օլմալը տրը— տէ-տի, մէրգում պու սէօզլէրի իսթիհզա մադամ.յրլա վէ աճը աճը պիր կիւլիւմսիյէրէ.ք սէօյլէմիշ իքէն, նակեա-հան թէպտիլի չէհրէ, վէ իլավէյի մէգալ պիրլէ —ահ Գրիգոր, սէնին թա պու տէրէճէ սրյրրգ օլտուղունու պիլմէզ իտիմ... լաքին պէյլիս եօգ, պէն նէ եաբաճա-ղրմը պիլիրիմ— տէյուպ, վէ չէշմէլէր կիպի կէօզ եաշը տէօքէրէ.ք ալրպ եիւրիւյու վէրտի։

«Մէրհումէ վալիտէմին աճրսը էլան գալպիմտէ ի-քէն, բէտէրիմին պու սիթէմ ու սէրզէնիշինի տախի

իշխիթարյանքն սոն տէրէճէ թէէսուֆ իթարիմ իսէ տէ, հալ պու քի ժուլիյէթէ օլան աշգ ու սէվգամ հէր պիր հրապյաթլանա զալէպէ խոթիյինանէն տէրագապ հէր պիր շէյի ունութատում, վէ հէմոն մէրսումէնին նէզարինէ կիտուպ, մէքթուպլանա իթմիշ օլտուղում տավէթէ լութֆէն իճապէթ իթարիյի իշիւն պիր չօգ թէշէքքիւր իթարիմ, վէ հէնուզ օլ կիճէ վալիտէմ գարա թօքրագտա եաթմիշ էքէն, պէն իսէ սապահա գատար ժուլիյէթ իլէ պէրապէր վագթթ . . . կէշիրտիմ։ Վէ իշթէ իրթիքեապ իթմիշ օլտուղում շու ֆութսուրսուզլուգտան, ախլագըմին նէ տէրէճէլէրտէ պօզուլմուշ օլտուղունու անլայապիլիրսինիզ։

« Զաթէն էվէ կիրուպ տա բէտէրիմէ կէօրիւնմէյէ եիւզիմ օլմատըղընտան, պէշ օն կիւն պիր տագըգա պիլէ եանընտան այրըլմայարագ ժուլիյէթին իգամէթ իթարիյի օթէլատէ գալմըմ, վէ պու թուրթատուղում թատրիդ բէտէրիմէ տահա գիեատէ կիրան կէլմէքլէ, պազր միթէպէր ագրապամըզ վատէթասըյլա պէնատէնիզի էվէ չըզրտուպ կեահ թէհոտա, վէ կեահ ըէճա ու նիյաղ իլէ ժուլիյէթի թէրք իթմէքլիյիմի թէքլիֆ իթարիլէր. պէնատէնիզ իսէ ադճէճէ ֆէնա հալատէ մուզայիգատէ պուլունտուղումտան, մահղա բէտէրիմտէն բարա գօքարմադ էֆքեարըյրա, սուրէթի զահիրէտէ մէրգումէյի թէրք իատճէյիմի սէօզ վէրտիմ, վէ պէօյլէճէ մագասատըմա վասլ օլարագ եինէ խաֆիյէն մումգիլէյհա իլէ կէօրիւշմէյէ տէվամ իթմէքտէ իտիմ, վէ բէտէրիմ պունու տույտուղունտա արթըգ պէնատէնիզէ բարա վերմէմէյէ պաշլատը իսէ տէ, պէնատէնիզ մաշուգէմի պէսլէմէք իշիւն զաթէն հէր շէյի կէօզիւմէ ալատըրմըշ իտիմ քի, պու սէպէպլէ էվէտէն ուֆագ թէֆքէք էշէա սըրգաթ իթմէյէ, վէ նիհայէթ կիւնիւն պիրինտէ բէտէրիմին սանտըղընը սօյմագ խապասաթընա տախի իրթիքեապ իթարիմ։

« Պիչարէ բէտէրիմ պու մէզմուրմ հալի տույունճա, արթըգ սապր ու թէհամմիւլիւ եանարագ, վէ նամուսը պէլասը իշիւն իշի հիքիմէթէ պէկտիրմէյի ճաիզ կէօրմէյիպ, անճա պէնատէնիզի հուզուրինէ ճէլպ, վէ իթարիյիմ խապասաթը եիւզիմէ վուրտուգտան սոնրա ինքիսարէ պաշլայուպ պաշընը աչտը, վէ — ահ էվատըմ սանա պաշգա պէտտուա իթմէմ, իլա պանա իթարիյինի էվլատընտան պուլասըն — տիմէքլէ հէման օլ կիւնտէն պէնատէնիզի պիւթիւն պիւթիւնէ խանէսինտէն թարտ ու թէպեիա իթարի քի, անտէն սոնրա այլար իլէ մէրգումին եիւզիւնիւ կէօրէմէզ օլտում։

« Ահ պէյ էֆէնտի, ֆիկվագը օ վագտալէրտէն պէրի բէք չօգ սէնէլէր կէչմիշ իսէ տէ, եինէ շու անտէ իհթիյար բէտէրիմին պանա ինքիսար իտուպ տա —էվատընտան պուլասըն— տէտիյի տէհզէթիւ սէօզ խաթրըմա կէլտիքճէ թիյլէրիմ իւրքմէքտէ տիր »։

11.

« Նէ հալ իսէ պիր միւտէթ սոնրա ժուլիյէթ (քեաշքի թաշ տօղուրայլրը) սոն տէրէճէ միւշքիւլաթ իլէ, վէ տաէթա էճէլ տթլատարագ պիր էրքէք էվատա տօղուրտու իսէ տէ, հալպուքի լօհուսալըգտան խատթալանուպ, վէ պէնատէնիզ տախի պապամին սանտըղընտան աչըրմըշ օլտուղում բարալարը՝ մէրգումէնին թէտավիսի ուղրունա սարֆ իթարիյիմտէն, ազ վագթթ զարֆընտա եինէ պիր բարասըղ դալտըմ, վէ բէտէրիմէ միւրաճաաթ իթմէյէ տախի եիւզիւմ գալմամըշ օլմաղլա, պունճա միւտէթ եէտիրիւպ իշիրտիյիմ տալգավուդլարտան պէշ օն զուրուշ հարճլըգ իսթէտիմ իսէ տէ, պիր մանկըրա պիլէ տէսթրէս օլմատըմ. անճագ մէղքիւր տալ-

« Պիչարէ բէտէրիմ պու մէզմուրմ հալի տույունճա, արթըգ սապր ու թէհամմիւլիւ եանարագ, վէ նամուսը պէլասը իշիւն իշի հիքիմէթէ պէկտիրմէյի ճաիզ կէօրմէյիպ, անճա պէնատէնիզի հուզուրինէ ճէլպ, վէ իթարիյիմ խապասաթը եիւզիւմ վուրտուգտան սոնրա ինքիսարէ պաշլայուպ պաշընը աչտը, վէ — ահ էվատըմ սանա պաշգա պէտտուա իթմէմ, իլա պանա իթարիյինի էվլատընտան պուլասըն — տիմէքլէ հէման օլ կիւնտէն պէնատէնիզի պիւթիւն պիւթիւնէ խանէսինտէն թարտ ու թէպեիա իթարի քի, անտէն սոնրա այլար իլէ մէրգումին եիւզիւնիւ կէօրէմէզ օլտում։

« Ահ պէյ էֆէնտի, ֆիկվագը օ վագտալէրտէն պէրի բէք չօգ սէնէլէր կէչմիշ իսէ տէ, եինէ շու անտէ իհթիյար բէտէրիմին պանա ինքիսար իտուպ տա —էվատընտան պուլասըն— տէտիյի տէհզէթիւ սէօզ խաթրըմա կէլտիքճէ թիյլէրիմ իւրքմէքտէ տիր »։

11.

« Նէ հալ իսէ պիր միւտէթ սոնրա ժուլիյէթ (քեաշքի թաշ տօղուրայլրը) սոն տէրէճէ միւշքիւլաթ իլէ, վէ տաէթա էճէլ տթլատարագ պիր էրքէք էվատա տօղուրտու իսէ տէ, հալպուքի լօհուսալըգտան խատթալանուպ, վէ պէնատէնիզ տախի պապամին սանտըղընտան աչըրմըշ օլտուղում բարալարը՝ մէրգումէնին թէտավիսի ուղրունա սարֆ իթարիյիմտէն, ազ վագթթ զարֆընտա եինէ պիր բարասըղ դալտըմ, վէ բէտէրիմէ միւրաճաաթ իթմէյէ տախի եիւզիւմ գալմամըշ օլմաղլա, պունճա միւտէթ եէտիրիւպ իշիրտիյիմ տալգավուդլարտան պէշ օն զուրուշ հարճլըգ իսթէտիմ իսէ տէ, պիր մանկըրա պիլէ տէսթրէս օլմատըմ. անճագ մէղքիւր տալ-

գալուգլարտան զայէթ խունրիզ վէ սօն տէրէճէ ալչաղըն պիրի, պէնտէնիզէ բարա եէրինէ նասիհաթ վիրմէյէ գալգըշուպ —Ցօղրուսու սէնին չու շաշգինլրգինա թաաճիւպ իտէյօրում. պապան թա պու տէրէճէլէրտէ զէնկին օլտուղու հալտէ սէն նիչիւն զարուրէթտէ դալասըն— տէտիյինտէ, պէնտէնիզ տախի —Նէ եաբայըմ, պապամա միւրաճա՛աթ իթմէյէ եիւզիւմ գալմը՞շմը տըր. վէ շայէտ իթսէմ տախի հիչ պիր շէյ ալամայաճաղըմը բէք ալէա պիլիրիմ— տէտիմ. հայլազը մերդում կիւլէրէք —Մատէմքի իշպու տէրէճէլէրէ կէլմիշ տիր, իմոի օլ պունամըշ իհթիյարըն վիճուտինի գալտըրմագ լազըմ կէլիր— տէյինճէ, պաշտան այաղա գատար թիթրէտիմ, վէ —Նէ՞ տէյօրսուն, զալիմ հէրիֆ, հիչ էօյլէ շէյ օլապիլի՞րմի— տէյուպ, մերդումը թահգիր իտէրէք եանըմտան գօվտում, վէ օլ տախի իսթիհզա իլէ կիւլէրէք —Ա.ֆվ իտէրսին, պէ սէնին թա պու տէրէճէ հիւսնիւ ախլագէ մալիք օլտուղունու պիլմէղ իտիմ— տէմէքլէ, եըգըլտը կիթտի։

«Պունըյըլա պէրապէր, պիր եանտան ժուլիյէթին խասթալըղը, վէ պիր թարաֆտան զարուրէթ ու սէֆալէթ մատտէսի, պէնտէնիզի թահամմիւլ օլունմազ պիր հալէ կէթիրտիքլէրինտէն նէ եաբաճաղըմը պիլմէյէրէք շաշմըշ գալմըշտըմ, վագաա տոքթօրլուգտա մէհարէթիմ էլվիրէճէք մերթէպէտէ իտի իսէ տէ, հալպուքի տիբլօմամ օլմատըղը շէօյլէ տուրսուն, պէնիմ կիպի պիր հայլազա հէքիմ մեգամբյըլա քիմ միւրաճաաթ իտէր իտի, վէլհասըլ վասֆ օլունմազ մերթէպէլէրտէ ըղթըրապ իյինտէ գալտըղըմտան, վէ զաթէն պիրազ էվվէլ վասֆընը իթմիշ օլտուղում հայլազն տէտիյի սէօզ, պիր տէրէճէյէ գատար պէնտէնիզի զէհիրլէմիշ օլմազլա, օլ տէհշէթլու ճինայէթին իւզէրինէ տուշիւնմէյէ պաշլատըմ, վէ Նիհայէթիւլ էմր վարա վարա մաղալլահու թա՛ալա պայիսի հայաթըմ, վէ

վէլինիյմէթիմ օլան բէտէրիմին ճանընա գատտ իթմէյէ գարար վիրուպ, բէֆիգլէրիմտէն էճզաճըլըգ իթմէքտէ օլան հայլազն պիրինէ պու նիյէթիմի աչտըմ, վէ պունա ինսանը պէլլիսիղճէ էօլտիւրիւր ճընատան պիր մըգտար զէհիր վիրմէսինի ըճա իթտիմ. մերդում տախի պէնտէնիզէ հէմէֆքեար կիպի կէօրիւնէրէք — Բէք ալէա օլուր, զաթէն պապան իհթիյար պիր ատէմ օլմազլա նէ վագըթի իսէ էօլէճէք տիր — տէյէրէք, մեզքիւր մուհլիք էճզայը պէնտէնիզէ իթա իյլէտի քի, իշ եալընըզ զէհրի իսթիմալ իթմէնին միւշքիւլաթընը հալլ իթմէյէ գալտը, չիւնքի բէտէրիմին խանէսինէ կիրուպ չըգամատըղմտան, իշպու ճանավարլըղը բէք գօլայ իճրա իտէմէյէճէք օլտուղում տէրքեար իտի»։

«Նիհայէթիւլ էմր իշպու ճինայէթը միւտհիշէյի իճրա իթմէյէ պիր ֆըրսաթ կէօզլէմէքտէ իքէն, կիւնիւն պիրինտէ բէտէրիմին խըտմէթքեարլէրինտէն պիրի պէնտէնիզի կէօրիւպ —Բէտէր էֆէնտինիզ սիզի իսթէյօր, իմոի պույուրուն կիտէլիմ— տէտիյինտէ, սէվինճիմտէն աեագլարըմ եէրտէն քէսիլտի, վէ քէնտի քէնտիմէ — Մատէմ քի իշ պէօյլէ աեաղըյլա կէլտի, էլպէթտէ պու ֆըրսաթտէն իսթիֆատէ իթմէլիյիմ— տէտիմ, վէ նէ եաբըպ եաբմայըպ օլ կիճէ էվտէ գալըպ տա իշի պիթիրմէյէ գարարը գաթի վէրտիմ, վէ հէման խըտմէթքեար իլէ պէրապէր բէտէրիմին նէզտինէ վասըլ օլտում, ֆագաթ մումանիլէյհին եիւզինի կէօրիւր կէօրմէղ պայըլաճագ տէրէճէլէրտէ եիւրէյիմ չարբմայա պաշլատը, վէ աեագտա տուրամազ պիր հալէ կէլտիմ քի, բէտէրիմ իշպու հէյէճանըմը տէրք իտուպ վէ խօշ պիր չէհրէ իպրազըյլա էրքեան մինտէրինի կէօսթէրէրէք — Օթուր պագալըմ— տէյինճէ, պէնտէնիզ տախի հէման մինտէրին իւզէրինէ տուշի վէրտիմ.

Բէտէրիմ ըրգգաթամիզ պիր նիկեահ իլէ եիւզիւմէ պագտըրգտան սօնրա քէլամէ աղազ պիրլէ —Զէքտիյին

չունեա զարուրէթ վէ մէշագդաթտէն միւթէնէպպիհ օլմաղլա, պունաան պէօյլէ արթըգ թէպտիլի մէսլէք իտէճէյինի մէմուլ իտէրիմ— տէտիյինտէ, պէնտէնիզ թէքմիլ ռիեաքեարլըզը էլէ ալարագ ճէվապ վէրուպ,

—Ֆիլվագը պույուրտուղունուզ կիպի բէք չօղ զարուրէթ չէքտիմ, վէ էլան տա չէքմէքտէյիմ քի, շու հալ ճանըմա քեար իթմիշ տիր, լաքին չիշարէ պունլարը պէն քէնտի պահտըմին քէմիյինէ համլ իտէրիմ— տէտիմ։

—Պահտրնտան թէչէքքի իթմէյէ զէրրէ գատար հագդէն եօղ տըր, չունքի պէնիմ կիպի պիր բէտէրէ մալիք օլմագլըգ պահտրյարլըզընա նայիլ օլմուշըն տըր, անճագ թուրթտուղուն նապէճա եօլլար սէնի պու չբգըլմաղ կիրտապէ իլգա իթմիշլէր տիր. զիրա իրթիքեապ իթտիյին մէգմում հալլէրին էնճամը պուրայա գարար վէրէճէյի աշիքեար իտի։

—Ա՛հ բէտէրը ազիզիմ, ինտի ալինիզտէ հէր նէ սուչ ու իսեանտէ պուլունմուշ իսէմ, պու կիւնքի կիւն աֆվընըզը թէմէնի իտէրիմ, զիրա մալիմիւնիզ օլսուն քի եարտըզըմ շէյլեր գատի օլմայուպ, իլլա հալէթը շէպապէթ վէ ալէյհուսուս աշգ ու սէվտա պէլասըյլա զուհուրէ կէլմիշ շէյլեր օլմաղլա, հէր հալտէ աֆվընըզա շաեանըմ։

—Զաթէն պու աշգ ու սէվտա տէտիյին իլլէթտէն սէնի գուրթարմագ իշին պիր վագըթ չօղ շալըշարմ իսէ տէ, թէէսսիֆ օլունուր քի մուվաֆֆագ օլամասըմ։

—Էլպէթ մուվաֆֆագ օլամայաճագտընըզ, զիրա միւմքին տէյիլ տիր։

—Ցէմէք քի էլան պու էֆքեարտասըն, տէմէք քի հալա մէթրէսինի թէրզ իթմէյէճէքսին, եօյլէմի։

—Ա՛հ բէտէրը ազիզիմ, նամըլ թէրզ իտէպիլիրիմ քի, մերգումէտէն պիր տէ էվլատ սահիպի օլտում։

—(Թատճիւպ իլէ) Նէ, էվլատ սահիպիմի օլտուն։

—Էվէթ, տուանըզլա պիր էրքէք էվլատըմ տիւնեայա կէլտի, էկէր տարըլմազսանըզ պիր քէրրէ կէթիրէյիմ տէ կէօրիւնիւզ, զիրա թըպգը թըպգըյա...

Մումտիլէյհ պու սէօզիւ տույտուղունտա, հիտէթ իլէ քէլամըմը գալթ վէ քէմալի իգրահլա ճէվապ վէրիպ,

—Հաճէթ եօգ կէօրմէյէ, զիրա չիւպհէմ եօգ քի էլպէթտէ հէր պիր վէյհ իլէ սանա պէնզէյէճէք տիր— տէյինճէ, մումտիլէյհին «էլպէթտէ սանա պէնզէյէճէք տիր» տէմիշ օլտուղու սէօզիւն մանէտասընը բէք ալէա անլայատիլտիմ իսէ տէ, ըզհարը թէճահիւլ իտուպ —էվէթ բէտէրը ազիզիմ, հէմ պէնտէնիզէ վէ հէմ տէ զաթը ալինիզէ պէնզէմէքտէ տիր— տէտիմ իսէ տէ, մերգում պու սէօզիւմէ ճէվապ վիրմէյուպ, վէ եինէ քէնտի պահսընա նադիր քէլամ իտէրէք,

—Ցէմէք օլուր քի, մերգումէյի թէրզ իթմէյէճէքսին տիր։

—Միւմքին տէյիլ տիր, հաթտա էվլատըմ մէնսուպ օլտուղումուզ ֆամիլեանընն նամ ու շէօհրէթինի թաշըմագլըղա շաեան օլապիլմէսի իշին, ժուլիյէթ իլէ շէրան նիքեահ օլմագ նիյէթինտէյիմ քի, անճագ պու խուսուստա ըէյի բէտէրանէնիզի իսթիհսալ իտէպիլմէք իւմիւտի դավիսինտէյիմ։

—(Ա՛ճը ա՛ճը կիւլերէք) պէնիմ բէյիմի մի խսթիհսալ իտէճէքսին, լաքին նէ լուզումը վար, սէնճէ էօյլէ շէյլերին էհէմմիյէթի եօգ տըր— տէյուպ, օտանընն տերունինի տօլայմաղա պաշլատը, վէ պիր մըգտար միւլահազայէ տալտըգտան սօնրա քէլամէ աղագ պիրլէ, —լաքին սէն էօյլէ պիր դարբյլա էվլէնիպ տէ պու շէհրին իչինտէ սագին օլմագլըզընա ասլա բագը օլամամ, իմտի պաշդա պիր թէտպիր տիւշինմիւշիմ քի, էկէր գապուլ իտէրսէն, իքիմիզին հագդընտա տախի խայբրը օլաճագ տըր զանն իտէրիմ— տէյինճէ, թատճիւպ իլէ

մումախլէյհին եիւղիւնէ պագտըմ, վէ — պույուրուն նէ իսէ սէօյլէյին — տէտիմ։

—Պունտան պէշ օն կիւն ագտէմ Պըրնօվա գարի-յէսի ճիվարընտա պիր չիֆթլիք սաթըն ալտըմ, մէղ-քիւր չիֆթլիք ղայէթ վասի վէ միւնթազամ պիր հալտէ օլմաղլա, պիր ֆամիլեայը բէ.ք ալէա սուրէթտէ կէչինտիրէպիլիր, իմոի էկէր իսթէրսէն գարը իլէ կիղլիճէ նիքեահ օլտուգտան սոնրա, մէղքիւր չիֆթլիքտէ գարը գօճա իգամէթ իտէպիլիրսինիզ, վէ շու տա մալիւմին օլսուն քի չիֆթլիյին տէրունինտէ պուլունան հէր պիր էշեա վէ էտէվաթ վէ թէ.քմիլ տէմիրպաշ հայվանլա-ըը.յլա սէնին մալին օլաճաղընտան մատէ, պիր մըդտար սէրմայէ տախի վիրմէյի վատ իտէրիմ։

Պու մէմուլին ղայրի խայբրը հէվատխի տույտու-ղումտա, մէմնունիյէթիմտէն նաչի կէօղէրիմ տօլտու, վէ հէման բէտէրիմին աեագլարընա գաբանարագ —ա՛հ բէտերը ազիզիմ, հագգըմտա իպրաղ պույուրտուղու-նուզ շու նիյմէթէ պինէրճէ թէշէք.քիւր իտէրիմ— տէյինճէ, մումախլէյհ խէնտէ իլէ քէլամէ աղազ իտուպ —թէշէք.քիւրէ հաճէթ եօգ, հաթտա էկէր պու եօլ իլէ ըսլահը հալ իտուպ տա ինսան սըրասընա կէչէճէք օլուրսան, պէն սանա թէշէք.քիւր իտէճէյիմ— տէտի, վէ իլավէյի մէգալ իտէրէք —իմոի պու կիւնտէն թէղի եօգ պէրապէր չիֆթլիյէ կիթմէլիյիզ.քի, սէնի՝ քեահ-եաը պուլունան զամէթ թագտիմ իտէյիմ, վէ ֆէրաղ մատտէսինի տախի պիր դաչ կիւնէ գատար եաբար պի-թիրիրիզ— տէյինճէ, պէնտէնիզ հէման մէրդումին էլինի չէքիպ զօր իլէ բուս իմտիմ, վէ պիր մահզուզի-յէթը ֆէվգէլատէ իլէ ճէվապ վիրուպ,

—Ա՛հ բէտերը ազիզիմ, պէնիմ կիպի խայբրսըզ վէ նալայըզ պիր էվլատըն հագգընտա մինասիպ կէօր-տիյիւնիւզ շու նիյմէթի էօմրիւմ օլտուղճա ունութ-մայաճաղըմ, իմոի պույուրուն կիտէլիմ, վէ պէն սիզէ

սէօզ վէրիրիմ քի, մահալի մէգքիւրտէ զէվճէմ իլէ պէ-բրապէր օթուրուպ նամուսլու պիր էօմր կէչիրէրէք, իքի-միզ պիրլիքտէ տայիմա սիզէ տուա վէ սէնա իտէճէյիզ տիր, ա՛հ պիրաղ էվվէլ պույուրտուղունուզ կիպի, սի-զին էվլատընըզ օլմագլըգ ֆիլհագըգա բէ.ք պէօյիւք պահտեարլըգ իմիշ— տէտիյիմտէ, բէտէրիմ աղըր պիր վագար իլէ եիւղիւմէ պագըպ —թէշէք.քիւր իտէ-ըիմ— տէտի, վէ հէման իքիմիզ պիրլիքտէ խանէտէն տրշարբ.յա չըգտըղըմըզտա, մումախլէյհ պէնտէնիզէ խի-թապէն —էվվէլա քիլիսայէ կիտէլիմ տէ անտէն սոնրա պիրէր աթա պինիպ կիտէրիզ— տիմէ.քլէ, պէրապէր քիլիսայէ վասըլ օլտուգ, վէ քէնտիսի պէնտէնիզտէն էվվէլ միհրապըն էօնիւնէ տիզ չէօքիւպ նօհուտ տանէ-սի կիպի կէօզ եաշլարը տէօքէրէ.ք տուա իթմէյէ պաշ-լատը։

Մումախլէյհ, էօյլէ պիր թագըմ սօֆու վէ միւթէ-ասիպ ատէմլէր կիպի, հէր նէվի խայրնըզը իրթիքեապ իտուպ տա, կիւյա խսթիղֆար իտէճէք նիյէթի իլէ կի-ճէ կիւնտիւզ քիլիսա տիվարլէրինի էօրէ էօրէ աշընտը-բան մասխարալէրտէն օլմայուպ, իլլա բիյպ ու թէա-սիպտէն պէրի, սաֆտէրուն վէ ադլը պաշընտա թամ խրիսթիյան պիր ատէմ օլմաղլա, իլ.ք տէֆա օլարագ պէօյլէ կէօզ եաշը տէօքտիւյիւնի կէօրիւպ թաաճիւպ իտէրէ.ք, պէն տախի միւթէասիբ օլմագտա իտիմ։

Մումախլէյհ տուասընը պիթիրտիքտէն սոնրա եա-նըմա կէլիւպ —Մատէմ քի պու մուգատտէս մահալէ կէլմիշիզ, հայտե պիր աղ տա միւթէվէֆիյէ վալիտէնին մէղարընը զիյարէթ իտէլիմ— տիմէ.քլէ, պէրապէր քի-լիսա հավլիսինտէ վագը մէզարլըղա կիրուպ մէրհումէ վալիտէմին գապրի էօնիւնտէ տուրտուք, վէ բէտերիմ թէ.քրար աղլայարագ պէնտէնիզէ —Ա՛հ Գրիգոր, էվ-լատըմ, մէրհումէ վալիտէն էմանի նամէսպուզ վէ մէ-լայիգէ կիպի բաքիզէ պիր գատընճրաղ իտի, լաքին հայ-

գա քի պէն մէրգումէյի խահնախահ մուզթարբպ իթ-
տիմ իտի— տէտիյինտէ , պէնտէնիզ տախի կէօզ եա-
ղըյա ճէվապ վիրուպ —Ը.Հ , բէտէրը ազիզիմ պիլիրիմ,
վէ մէրգումէնին մուզթարբպ օլմասընա սէպէպ պիզզաթ
քէնտիմ օլտուղումա թէէսսիֆ իտէրիմ— տէտիյիմտէ,
—նէ հալ իսէ , օլան օլմուշ վէ կէչէն կէչմիշ տիր , էլվէ-
րիր քի պունտան սոնրա թէպտիլի ախլաղ իտէրէք հիչ
օլմազսա պէնի օլսուն մուզթարբպ վէ տիլկիր իթմէյէ-
սին , չիմտի արթըգ կիտէլիմ— տէյուպ մահալի մեզ-
քիւրտէն մուֆարէղաթ իթտիք , վէ հէման ալիրէր պէյ-
կիրէ սիւվար օլարագ Պրնովա գարիյէսինէ միւթէվէճ-
ճիւհէն եօլա չըգտըդ ։

Բէտէրիմին շու համիյէթինի տէրիսաթը իտէրէք ,
պէօյլէ ֆազըլ վէ էհլի ըզգդաթ պիր ատէմին ալէյ-
հինտէ թասավվուր իթմիշ օլտուղում ճինայէթի տէյիլ
իճրա իթմէք , հաթտա խաթրըմա կէլտիքճէ տէհշէթի-
մի մուճիպ օլարագ , էօյլէ պիր թասավվուրաթը զալի-
մանէյ գալդըշտըղըմա պին քէրրէ նատիմ ու բէշիման
օլտում , վէ մուամիլէյհի թասմիմ իթմէք նիյէթը մեզ-
մումէսի իլէ ճէպիմտէ հրֆզ իթմիշ օլտուղում ղէհիր ,
ատէթա ամէնէ բարչասը կիպի վիճուտիմի գավուրմագ-
տա օլմաղա , պիր թագրիպ իշպու մուհլիք էճզայը պիր
թարաֆա ատը վէրմէք իսթէտիմ իսէ տէ , պիր միւմ-
քիւն մուվաֆֆագ օլամատըմ , զիրա էմնայի բահատէ
բէտէրիմ իլէ ատ պաշը պէրապէր կիթմէքտէ , վէ տա-
յիմա պէնտէնիզ իլէ կէօրիշմէքտէ օլտուղունտան ,
թապկիի ատատըղըմ նէսնէյի կէօրիւ՝ նէ օլտուղունը
սուալ իտէճէյի մէլհուզ իտի ։

Պու էնտիշէ իլէ Պրնովայա մուվասլէթ իթտիք ,
հալպուքի գարիյէյի մէզքիւրէտէ ասլա էյլէնմէյուպ ,
սոլ ճիհէթէ տօղրու եօլումուղա տէվամ , վէ եարբմ
սասաթ գատար տահա կիթտիքտէն սոնրա զայէթ թէն-
հա վէ սըգլըգ պիր օրմանըն տէրունինտէ տախիլ վէ ճէ-

րիյան իթմէքտէ օլան ուֆաճըգ պիր բունարըն քէնա-
րինէ վասլ օլտուղումուզտա , մէրգումին պէյկիրտէն
աշաղը էնտիյինի կէօրէրէք թասաճիպ իլէ — եայա՞մը
կիտէճէյիզ— տէյու սուալ իթտիյիմտէ , մուամիլէյհ
—էվէթ եայա կիտէճէյիզ , լաքին շուրատա պիր մըգտար
բահաթ իտէլիմ— տէյերէք պէյկիրլէրի պիրէր ադա-
ճա պաղլատըգտան սոնրա , քէսիրիլ ազա պիր գավագ
աղաճը ալթընտա օթուրտուղ , վէ մուամիլէյհ անլընը
էլլէրի իչինէ ալարագ տիւշինմէյէ պաշլատը ։

Պէնտէնիզ , մէրգումին շու հալինէ իսթիպրտպ , վէ
ահէպ քէյֆինիմի պօղտու տէյու վէսվէսէ իտէրէք քէ-
լամէ աղաղ պիրլէ —Բէտէրը ազիզիմ , նէ՞ տիւշինիւ-
յօրսունուզ , եօխսա քէյֆինիզի՞մի պօղտունուզ— տէ-
տիյիմտէ , մուամիլէյհ քէտէրամիզ պիր նիկեահ իլէ
եիւզիւմէ պագըպ —հայրը , քէյֆսիզ տէյիլիմ , անճագ
միւտէթը էօմրիւմտէ ասլա եալան սէօյլէմէմիշ իքէն ,
պու կիւն խահնախահ սէնի ալտաթմաղա մէճպուր օլ-
տուղումու տիւշինիւյօրում— տէտի , վէ պէնտէնիզ նէ
տիմէք իսթէտիյինի անլայամայուպ պիւսպիւթիւն հայ-
բէթ իլէ ,

—Պէնտէնիզիմի ալտաթմաղա մէճպուր օլտունուզ—
— տէտիմ ,

—Էվէթ , չիւնքի սանա տէտիյիմ սէօզլէրին գա-
թան ասլը ֆասլը եօգ շէյլէր տիր ։

—Ը.ճայիպ չիմտի չիֆլիյէ կի՞թմէյօրմույուզ ։

—Հայրը , չիֆլիք միֆլիք եօգ , անճագ սէնի պու
մահալէ կէթիրմէք իչիւն պիր թապրմ եալանլար ույ-
տուրմաղա մէճպուր օլտում— տէյինճէ , նէյէ օղրատը-
ղըմը պիլմէտիմ , վէ թիթրէյէրէք —ֆագաթ պուրատա
նէ՞ եաբաճաբդ— տէտիմ ։

—Շիմտի նէ եաբաճաբնը պիլտիրէճէյիմ , իմտի
տինլէ պէնի , մատէմ քի գանրմա պու տէրէճէ սու-
սամրշարն , մատէմ քի պէնի միւճէրրէտա էօլտիւրմէյէ

պիր ֆըրսաթ արամագտա իմիշսին, իմտի . . .

Պու տէհշէթլիւ քէլամը իշիթտիյիմտէ էլիմ այաղրմ՝ պուզ քէսիլտի, վէ հէյլեճանըմտան նաշի բէբէլէյերէք, մէրգումին սէօզիւնիւ գաթ իտուպ, վէ —ահ, նէ՞ տէյօրսունուզ պէնմի սիզի էօլտիւ . . .

Մուսթիլէյհ սէօզիւմի պիթիրմէյէ մէյտան վիրմէյուպ —ինքեարը գապիլ տէյիլ տիր նաֆիլէ սէօզիւմի գաթ իթմէ պըրագ քի պիթիրէյիմ տէտի, վէ շու վէշհ իլէ սէօզիւնէ տէվամ իթտի —նասըլ քի տէտիմ, մատէմ քի պէնի էօլտիւրիւպ տէ վարիտաթըմա սահիպ օլարագ քէյֆի մաեէշա եէյէպիլմէք էֆքեարընտա ըմիշսին, — տէյինճէ, պէնտէնիզ թէքրար քէլամընը գաթ, վէ . . .

—Հաշա եալան տըր եալան տըր, պէն սիզի ասլա . . .

—Ս՞ուս զալիմ էվլատ սուս, զիրա էյի մալիւմաթըմ՝ վար։

—Ֆագաթ սիզի ալտաթմըշլար, եալան սէօյլէմիշլէր, պէնտէնիզ . . .

«Մուսթիլէյհ պու տէֆա հիտէթլէ սէօզիւմի քէսերէք —օֆ պէյհուտտ թէպրիկէյի զիմմէթ իթմէյէ չալըշմա, զիրա պէլքի խաթիմալ իտեճէք օլտուղուն զէհիր էլան ճէպինտէ պուլունմագտա տըր, ահ Գրիգոր մէկէր տիւնեատտ էմսալի պուլունմագ խայրն պիր մախլիւգ իմիշսին, ֆագաթ պու ճիւմլէ մատէմ քի էվլատըմ պուլունմագտասըն, պէն սէնի հէր պիր պէլատէն էմին էթմէք իսթէրիմ, իմտի սէօզէրիմի տինլէ— տէտի։

«Նասըլ քի մալիւմիւնիզ օլտու, բէֆիդիմ պուլունան էճդաճը, սուբէթը զահիրէտտ պէնտէնիզէ հէմէֆքեար կէօրիւնէրէք, թալեպ իթտիյիմ զէհիրի վիրտիքտէն սօնրա, վուգուլի հալի բէտէրիմէ պիլտիրմիշ օլտուղունա չիւպհէմ գալմամաղլա նէ տէյճէյիմի շաշրըտըմ գալտըմ, վէլ հասրլ բէտէրիմին պու սէօզլէրինի իշիթտիյիմտէ հրտա իթմիշ օլտուղում ըզթըրապը, լիսանը հալ

իլէ թարիֆի միւմքիւնսիւզ տիր. նիհայէթ իւլէմի արթըգ մէրգումին եիւզիւնէ պագմաղա ճէսարէթիմ գալմայուպ, հիճապըմտան նաշի էլէրիմ իլէ եիւզիւմի գաբամըշ իքէն, մուսթիլէյհ շու վէշհ իլէ սէօզիւնէ տէվամ իթտի։

—Գրիգոր, էվլատըմ, պիլմիշ օլասըն քի, պէն էօլտիւյիւմէ ասլա զամ եէմէմ, զիրա պիր կիւն տէյիլ իսկ պիր կիւն էլպէթտէ էօլէճէյիմ, վէ ալել խուսուս զաթէն պու էօմիւրտէն տախի չօգտան պըրգ մըշըմ տըր, ֆագաթ սէն պէնի էօլտիւրմիւշ օլտուղունը էկէր մագալահ հիւքիւմէթին մալիւմի օլուրսա, սէնի տախի գաթլ իտեճէքլէրի չիւպհէսիզ տիր, վէ պէն իսկ ասլա իսթէմէմ քի իսմ ու շէօհրէթիմի թաշրյան պիր թանէճիք էվլատըմ, բէտէրինի էօլտիւրմէք ճինայէթի իլէ տար աղաճընտա թէսլիմի բուհ իտուպ տա, ապա ու ճէտտիմտէն մէվրուս, վէ ճանու թէն իլէ մուհաֆագա իթմիշ օլտուղում նամուսըմը պու վէշհ իլէ լէքէտար իյլէսին, իշթէ էվլատըմ պու միւլահազայէ մէպնի իտի քի սէնի պու թէնհա մահալէ կէթիրտիմ, իմտի ալ շու բըշաղը տա նիյէթինի իճրա էյլէ, զիրա պուրատ քիմ սէ պիզի կէօրմէզ վէ ճինայէթին մէյտանէ չրգմազ, շայէտ ճէսէտիմ շու օրմանը տէրուն՝ինտէ պուլունա տախի, խըրսըզլար գաթլ իթմիշլէր տէնիր, վէ սէն տէ պէօյլէճէ բէնչէյի ատալէթտէն գուրթուլարադ մալիք օլաճազն վարիտաթը ճէսիմէ իլէ արթըգ քէմալի խսթիրահաթլա քէյֆինէ պագապիլիրսին— տէտի, վէ ճէպրէն էլիմէ իրի պիր եաթաղան վերիպ կէօյսունի աչարը, վէ գահրիմանլարա մախսուս պիր հալ իլէ գարշըմտա տուրարագ իլավէյի մէգալ պիրլէ, —Մատէմքի հայաթըմ սանա պար օրմագտա իմիշ, իմտի գօրգմա էվլատըմ, վո՛ւր, ճէսուր օլ, էլլէրին թիթրէմէսիւն, գանրմ սանա հէլալ օլսուն— տիմէքտէ, վէ նօհուտ տանէսի կիպի կէօզ եաշը տէօքմէքտէ իտի։

Իշպու մէնզարէյի ճանիբրաչը թարիֆի միւմքիւն օլմայուպ, անճագ թաասվուր իլէ անլաշըլապիլէճէյի տէրքեար իսէ տէ, ֆագաթ չու դաատարընը տէյէպիլիրիմ քի, մէրդումին պու տիլսուզ սէօզլէրինի իշիթտիյիմոէ ագլըմը դայպ իտէրճէսինէ միւթէէսսիր օլուպ, վէ արթըգ թաասվուր իթմիշ օլտուղում ճինայէթի ինքեարէ մէճալիմ գալմայարագ հէյման այագլարընա գարանարմ, վէ կէօզ եաշըյլա —ահ վէլինիյմէթիմ, հագըգաթէն տիւնեատ պէնիմ կիպի ճանվէր վէ վահշի պիր էվլատ տահա օլամազ. էվէթ ալէյհինիզտէ էօյլէ պիր ճինայէթը միւտհիշ թաասվուր իթմիշ օլտուղում իչիւն, ճանրմ պէտէնիմտէ օլտուգճա քէնտիմէ աֆվ իթմէյէճէյիմ. իմտի Ալլահ աշգընա, սիզ պէնի չու ան. տէ վուրուպ էօլտիւրիւնիւզ քի, տիւնեա տախի պէն կիպի շիլքէթի պէշէրիյէնին խէճալէթի օլան վահշի վէ մուղիրը պիր մսխալիւգրն էֆալը մէղմումէսինտէն խէճիլ օլմասրն— տէյուպ բըչաղը մումսիլէյհէ թագտիմ ի. տինճէ, մէրդում հէյէճանլը պիր սէտա իլէ քէլամէ աղազ իտէրէք —Հայրը, հայրը, ասլա վուգուր եօգ, պիր բէտեր հէր նէ գաատար զալիմ օլսա տախի, ենէ էվլատընրն ճանընա գրյամազ— տէտի, վէ պէլքի քէնտի քէնտիմի թէլէֆ իտէրիմ խէվֆի իլէ հէյման բըչաղը օրմանրն տէրուտինէ ֆիրրլաթտրղընը կէօրիւպ —Մատէմքի պէնիմ կիպի պիր ալչաղրն վիճուտինի գալտրը. մսաղա իմթինա իտիյօրսունուզ, իմտի պէն քէնտի քէնտիմի թէլէֆ իտէրիմ, զիրա պունատան պէօյլէ ալթըգ եաշամազ իսթէմէմ— տէյերէք, ճէպիմտէ մահֆուզ պուլունան զէհրի չըգարուպ, վէ հէյման աղրմա աթաճագ իքէն, մումսիլէյհ զէհրի էլիմտէն գարար, վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ —Ա՛հ նէ եարբյօրսուն էվլատրմ, պէն սէնսիզ նանրլ եաշայապիլիրիմ— տէտիքտէն սոնրա, պիչարէ իհթիյար քէտերինտէն նաչի հէման գուճաղրմա տիւշիւպ պայրլա գալարը։

«Շու հալի կէօրտիյիմտէ արթըգ պիւսպիւթիւն նէ եաբաճաղրմը շաչրարամ, վէ —էյվահ չիմտի նէ եաբայրմ բէտերիմ էլիմտէն կիտիյօր— տէյու տաղլարա աբս իթտիրիրճէսինէ ավաղ ավաղ նիտա իթտիմ, վէ գանն իտէրսին քի օղ արա աֆնի հագլէ պիր գուվվէյի վէգգէլատէ քէսպ իտէրէք, հէման ճէրիյան իթմէքտէ օլան բունարրն սողուգ սույրյուլա մէնտիլիմի ըսլատուպ մէրդումին անրընը, վէ նապէզլարընը օվալամայա պաչլայարագ կիւճ հալ իլէ ագլընը պաչընա կէթիրէպիլտիմ քի, մումսիլէյհ կէօզլէրինի աչուպ պէնի սաղ սէլիմ եանրնտա կէօրմէքլէ, —ահ Գրիգոր էվլատրմ, եանրմտամրսրն— տէտիյինտէ, պէնտէնիզ տախի —էվէթ սէվկիլի պասաճրղրմ եանրնրզտայրմ, վէ պունատան պէօյլէ տախի ասլա այրրլմայաճաղրմ, վէ հէր պիր էմրինիզէ իթտաֆ իտէճէյիմ տիր— տէյինճէ, մէրդում —թեշէքքիւր իտէրիմ էվլատրմ, իմտի արթըգ խանէմիղէ տէօնէլիմ զիրա այագտա տուրաճագ մէճալիմ գալմատը— տէտի, վէ հէման մումսիլէյհի պէյկիրինէ իրքեաս իտուպ, պէնտէնիզ տախի եանը սրրա աթպաշը պէրապէր կիտերէք խանէյէ մուվասրէթ իթտիք։

«Պիչարէ բէտերիմ, վուգուս պուլան իշպու տիլխրաչ հալլէրտէն միւթէէսսիր օլարագ կէրէյի կիպի քէյֆինի պօղուպ, խանէյէ վասրլ օլտուղումուզտա եաթաղրնա կիրուպ եաթտը. վէ մէրդում զաթէն իհթիեար օլմաղլա հայաթընտան վէսվէսէ իթմէքտէ իտիմ, վէ էլիմտէն կէլտիյի գատար թէտավիյի իպթիտայիյէսինէ միւպաչիրէթի իթտիքտէն սոնրա մէրդումէ խիթապէն —բէտերը ազիզիմ, արթըգ սույումը աֆվ իթտինիզ տէյի՞մի— տէտիյիմտէ —էվէթ քեամիլէն աֆվ իթտիմ— տէտի, պէնտէնիզ տախի —տէմէք օլուր քի պու կիւն վէ պու կիճէ եանընրզտա գալմադըղրմա միւստատէ իտէճէքինիզ— տէյինճէ, մումսիլէյհ ըրիգաթամիզ պիր նիկեահ իլէ եիւզիւմէ պագարագ —հայ հայ, պունատան

պէօղլէ տայիմա եանըմտա գալաճագսըն, ֆագաթ եա-
լընըզ տէյիլ, իլլա պու կիւնտէն իթիպարէն զէվճէն
իլէ պէրապէր իշպու խանէտէ իգամէթ իտէճէքսինիզ·
իմոի շիմոիտէն թէզի եօգ մուսմիլէյհայը ալըպ պու-
բայա կէթիրմէլիսին— տէտի։

«Պու մէմուլին զայրի միւսաատէյի ալընճա սէվին-
ճիմտէն կէօղլէրիմ տօլտու, վէ էշքը մէսէրրէթ սաչա-
բագ մէրգումըն գուճաղընա աթըլուպ —ահ վէլինիյմէ-
թիմ, սիզ տինեատէ բէք ֆազըլ վէ միւրիւվէթլի պիր
զաթաքընըզ, ահ թէշէքքիւր իտէրիմ, պինլէրճէ թէշէք-
քիւր իտէրիմ— տէյէրէք մէրգումըն էլլերինի տէֆա
տէֆա բուս իթտիյիմ կիպի, մուսմիլէյհ տախի այնի
պէնիմ կիպի մէսրուրիյէթինտէն աղլայարաղ կէօղլէրի-
մի վէ եիւզլէրիմի պէլքի եիւզ տէֆա բուս իթմէքտէ
իքէն, նօհուտ տանէսի կիպի կէօղ եաշլարընը եիւզիւմ-
տէն աշաղը ագտըզընը հըսս էյլէմէքտէ իտիմ, վէ զանն
իտէրսին քի իշպու կէօղ եաշլարը, միւտէթը մէտիտէտէն
պէրու չիրքեապը խապասաթ ու չինաէթ իլէ ալուտ օ-
լան գալպլիմի բաց ու թաթհիր իտէրէք, հէմման օլ
կիւնտէն պէտ իլէ ըսլահը հալ իթմէյէ պաշլատըմ· վէ
համտ օլսուն վարա վարա լթէպոթլի ախլաղ իթմէքլէ
ինսան սըրասընա կէչէպիլտիմ։

«Հէր նէ հալ իսէ, օլ կիւնտէն իթիպարէն ժուլիյէթ
իլէ պէրապէր բէտէրիմին խանէսինտէ իգամէթ իթմէ-
յէ պաշլատըգ, վէ մուսմիլէյհին էմրի իլէ պիր գաչ
կիւն սօնրա ադրապամիզտան պագը զէվաթը միւթեպէ-
րէնին հազրը պուլունտուգլարը հալտէ, ժուլիյէթ իլէ
ըսամէնինքեահ օլտուգ քի, բէտէրիմին արթըգ ժուլիյէ-
թի էվլատը կիպի սէվմէքտէ օլտուղունը կէօրիւպ տէ-
րճէճէյի նիհայէտէ մահզուզ օլմագտա իտիմ, հէլէ զէվ-
ճէմին մէսրուրիյէթինի, վէ մուսմիլէյհանընն բէտէրիմ
հագգընտա իպրաղ իթտիյի հիւսնի թէվֆէճճիւհի թարիֆ
իտէմէմ։

«Իլթէ էֆէնտիմ չէքմիշ օլտուղումտ չունճա բինճ ու
մէշագդաթ պու սուրէթլէ բէֆահը հալէ միւպէտտէլ
օլմուշ իտի իսէ տէ, ահֆտուս քի զալիմ ֆէլէկ իշպու
սաատէթը հալին տէվամընա միւսաատ իթմէյուպ, մէշ-
բէպի նասաղը իգթիպասընճա խանչէրի էլէմ իլէ գալ-
պիմի տաղիտաբ իթտի· զիրա նասրլ քի թարիֆ իթտիմ
իտի, Ֆըրնօվա գարիյէսինտէն տէօնտիւյիմիւզտէ բէ-
տէրիմին սրհհէթը պէտէնիյէսինէ խալէլ կէլէրէք եա-
թաղա տիւշմիւշ իտի քի, զավալը ինթիեար պիր տահա
գալդամազ օլտու։

«Մուսմիլէյհին իշպու միւհլիք խասթալըզա կիրիֆ-
թար օլմասընը սէրի սէպէպի պիզզաթ պէն քէնտիմ
օլտուղումու բէք բանա պիլտիյիմտէն սոն տէրէճէ միւ-
քէտտէր օլմագտա իտիմ, վէ մէրգումին տէրտինէ պիր
չարէ պուլմագ իչիւն հէր պիր ֆէտաքեարլըզը կէօղիւ-
մէ ալտրմ իսէ տէ, չի ֆայիտէ քի կէրէք պէնտէնի-
զին, վէ կէրէք իզմիր չէհրինտէ պուլունան պիլճիւմիէ
աթըպպայի հազրգանընն սայ ու զայրէթլերի հիչ պիր
չէյէ միւֆիտ օլմայուպ, մուսմիլէյհ կիւնտէն կիւնէ
զալիմ էճէլին բէնչէսինէ կիրիֆթար օլմագտա իտի,
վէ քէնտուսի տախի էօլճէք օլտուղունա գանաաթ կէ-
թիրէրէք, կիւնիւն պիրինտէ պէնտէնիզի եանընա ճէլպ,
վէ պիր չօգ նասիհաթլէր վէրտիքտէն մատտ, սէնաթը
թէպապէթի միւքէմմէլէն իքմալ, վէ խասսէթէն էվլա-
տըմը թէրպիյէ իթմէքլիյիմի, վէ տայրմ իլ էվգաթ
ֆագրը ֆուգարայա չէշմի մէրհամէթ իլէ պագմագը-
ղըմը թէնպիհ իթտի։

«Պէնտէնիզ իսէ մուսմիլէյհին սէօղլէրինի կէօղ եա-
շը իլէ տինլէյուպ, վէ հէր պիր էմրինի նօգթասը նօգ-
թասընա իճրա իտէճէյիմի վատ վէ եէմին իթտիքտէն
սօնրա, հէմման գուճագլայուպ վէ եիւզլէրինի կէօղլէ-
րինի բուս իտէրէք —բէտէրը ազիզիմ, հագգընըզը հէ-
լալ, վէ իթտիյիմ սուչը իսեանէ աֆվ իթմէնիզի պիր

տահա բէճա խտէրիմ— տէտիյիմտէ, մումախլէյհ անլըմը բուս, վէ թարիֆի նազապիլ ըզդաթլը պիր սէտա իլէ ճէվապ վիրուպ — ահ սէվկիւլի էվլատըմ, պէն սէնին խաթալէրինէ չօգ տան աֆվ իթմիշիմ, վէ ըսլահը հալ իթմէնի կէօրմէքլէ արթըգ բահէթի գալպ իլէ էօյէպիլիրիմ, անճագ ճէնապը ղափուրը քէրիմ հաղրէթլէրինէ նիյազ էյլէ քի օլ տախի աֆվ էյլէսուն — տէտի, վէ պու արա տէհշէթլիւ պիր նէօվպէթէ կիրիֆթաբ օլարագ սէօպիւնէ տէվամ իտէմէտի, վէյհասըլ պու միւահիպէթիմիզտէն պէշ օն տագըգա սօնրա գուճաղըմտա թէսլիմի բուհ իթտի։

«Զաթը ալինիզի թաստի իթմէմէք իչիւն, մումախլէյհին վէֆաթընտան հըսս իթմիշ օլտուղում հիւզն ու քէտէրի թարիֆ իթմէքտէն սարֆը նազար իտէրէմ, անճագ շուբայը պիլմէլիսինիզ քի ժուլիյէթ՝ բէտէրիմի բէք չօգ սէվտիյինտէն, մումախլէյհա տախի հէման պէնիմ գատար տէրտ ու քէտէր իթմէքտէ իտի։

«Նէ հալ իսէ, միւթէվէֆանըն իթմիշ օլտուղու վասիյէթը մախսուսէսի միւճիւպիւնճէ, ճէնազէ ալայընը թանթանասըզ վէ սատէ սուրէթտէ իճրա իթտիրէրէք ճէսէտինի մէրհումէ վալիտէմին նէզտինտէ տէֆն իթտիրտիմ, վէ անտէն սօնրա գարը գօճա մէրհումին բուհունա բահմէթ օգուլյարագ քէմալի ասայիշ իլէ իմիարը էվգաթ իթմէյէ պաշլատըդ, ղիրա նասըլ քի մալիւմիւնիզ օլտու, միւթէվէֆա՝ պէնտէնիզէ մընգտարը քեաֆի պիր սէրվէթ պըրագմըշ իտի։»

ԽԻԹԱՄԸ ԳԻՍՄԸ ԷՎՎԷԼ